

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
17 mei 2017
Ons kenmerk
BB/U201700414
Lbr. 17/027
Telefoon
(070) 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Uitnodiging ALV 14 juni 2017

Samenvatting

Hierbij nodigen wij u uit voor de Algemene Ledenvergadering van woensdag 14 juni 2017 (11.30-12.15 uur), die wordt gehouden in de Zeelandhallen in Goes.

De agendastukken kunt u downloaden via de speciale ALV-pagina op <https://vng.nl/agenda-alv-2017>

Wij sturen de presentiekaart, waarmee de gemeente aan de stemmingen kan deelnemen, volgende week per brief aan de gemeentesecretaris van uw gemeente.

Aan de leden**Datum**

17 mei 2017

Ons kenmerk

BB/U201700414

Lbr. 17/027

Telefoon

(070) 373 8393

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Uitnodiging ALV 14 juni 2017

Geacht college en gemeenteraad,

Hierbij nodigen wij u uit voor de Algemene Ledenvergadering van woensdag 14 juni 2017 (11.30-12.15 uur), die wordt gehouden in de Zeelandhallen in Goes.

De agendastukken kunt u downloaden via de speciale ALV-pagina op <https://vng.nl/agenda-alv-2017>.

De volledige agenda voor de ALV ziet er als volgt uit:

Huishoudelijke zaken

0. Agenda van de ALV
1. Opening
2. Benoeming notulencommissie ALV
3. Vaststelling notulen van de Buitengewone ALV van 30 november 2016
4. Mededelingen

Financiële zaken

- 5a. Jaarverslag, inclusief jaarrekening en verantwoording collectieve financiering Gemeentefonds over 2016
- 5b. Contributievoorstel 2018

Toekomst collectieve activiteiten

6. Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering
- 6a. Instellen College van Dienstverleningszaken en statutenwijziging
- 6b. Uitwerking Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering
- 6c. Activiteiten 2018 gezamenlijke gemeentelijke uitvoering

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag

070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Verenigingszaken

7. Invulling vacatures bestuur en commissies

Overige zaken

8. Rondvraag/Wvttk

9. Sluiting.

Wij sturen de presentiekaart, waarmee de gemeente aan de stemmingen kan deelnemen, volgende week per brief aan de secretaris van uw gemeente.

Aanmelding voor de ALV

U kunt zich aanmelden voor de ALV [via de website van het Congres- en Studiecentrum VNG](#). Ongeveer twee weken voor de bijeenkomst ontvangt u een bevestiging van uw inschrijving en de routebeschrijving naar de congreslocatie.

Ook indien u zich op een later moment nog wilt aanmelden voor de ALV vragen wij u om gebruik te maken van bovenstaande link.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Concernstaf, ondersteuning bestuur en directie via e-mail bestuurszaken@vng.nl of per telefoon via 070-373 8393.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten,

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter VNG

AGENDA Algemene Ledenvergadering VNG

Woensdag 14 juni 2017, van 11.30 tot 12.15 uur, Zeelandhallen te Goes

Huishoudelijke zaken	
01.	Opening
	De voorzitter opent de algemene ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.
02.	Benoeming van de notulencommissie van de algemene ledenvergadering van woensdag 14 juni 2017
	Ter vergadering doet het bestuur de algemene vergadering een voorstel voor de invulling van de notulencommissie.
03.	Vaststelling notulen buitengewone algemene ledenvergadering van maandag 30 november 2016
	<p>Overeenkomstig artikel 4 van het huishoudelijk reglement zijn de notulen in handen gesteld van de commissie tot het nazien van de notulen.</p> <p>De commissie werd gevormd door:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pieter Verhoeve, burgemeester van Oudewater 2. Marije Eleveld, wethouder van Ede 3. Marc Knaapen, gemeentesecretaris van Weert <p>De commissieleden hebben verklaard dat de notulen een getrouw beeld geven van hetgeen tijdens de algemene vergadering is besproken en besloten.</p> <p>Het bestuur vraagt de ledenvergadering de notulen goed te keuren.</p>
04.	Mededelingen
	<p>Gemeenten en gewesten</p> <p>Per 1 januari 2017 zijn de gemeenten Sint Oedenrode, Schijndel en Veghel heringedeeld tot één gemeente. De nieuwe gemeente heet 'Gemeente Meierijstad'.</p> <p>Per 1-1-2017 telt Nederland 388 gemeenten</p>

Financiële zaken	
05a.	VNG Jaarverslag 2016, inclusief financieel jaarverslag en Collectieve activiteiten voor gemeenten gefinancierd vanuit het Gemeentefonds - verantwoording 2016
	<p>Het bestuur legt het Jaarverslag, inclusief financieel jaarverslag en verantwoording collectieve financiering Gemeentefonds 2016 aan de leden voor.</p> <p>Het bestuur vraagt de ledenvergadering om het financieel jaarverslag 2016 vast te stellen en om het bestuur décharge te verlenen.</p>

05b.	Contributievoorstel 2018
	<p>Het bestuur vraagt de ledenvergadering het Contributievoorstel 2018 goed te keuren. Ter vergadering is het te volgen accrespercentage bekend dat is opgenomen in de meicirculaire, die eind mei door het ministerie van BZK wordt verzonden.</p> <p>Het bestuur zal de huidige contributiesystematiek evalueren.</p>

Toekomst collectieve activiteiten	
06.	Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering
	<p>Gezamenlijk werken aan uitvoeringskracht is voor gemeenten van groot belang om tegemoet te kunnen komen aan de verwachtingen van de samenleving. Door samen te werken aan het vernieuwen en versterken van de uitvoeringskracht kunnen gemeenten hun uitvoeringskracht vergroten en risico's reduceren. Sommige vraagstukken zijn eenvoudigweg te complex om lokaal goed te kunnen organiseren; op andere vraagstukken is voordeel te behalen door het met elkaar te organiseren. Dit is tevens een uitgangspunt dat u heeft onderstreept in de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van november 2016 en dat ook niet nieuw is in de vereniging.</p> <p>Voor u liggen drie voorstellen ter besluitvorming, die verder bouwen op de besluitvorming uit de Buitengewone ALV. Zij geven invulling aan de gezamenlijke uitvoering door gemeenten.</p>
06a.	Instellen College van Dienstverleningszaken en statutenwijziging
06b.	Uitwerking Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering
06c.	Activiteiten 2018 Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

Verenigingszaken	
07.	Invulling vacatures bestuur en commissies
	<p>De adviescommissie Governance heeft een voordracht gedaan voor de invulling van in totaal 15 vacatures in bestuur en commissies van de VNG. Tot 24 mei a.s. kunnen tegenkandidaten hiervoor worden aangemeld. In de ALV zullen de voorgedragen kandidaten en eventuele tegenkandidaten aan de leden worden voorgelegd.</p>

Overige zaken	
08.	Rondvraag / WVTTK
	Vertegenwoordigers van de leden die van de rondvraag gebruik wensen te maken, wordt verzocht van die vraag uiterlijk woensdag 7 juni a.s., 10.00 uur schriftelijk mededeling te doen aan de algemene directie van de Vereniging via Vereniging van Nederlandse Gemeenten, postbus 30435, 2500 GK Den Haag of via e-mail op bestuurszaken@vng.nl .
09.	Sluiting

MOGELIJKHEID AMENDEMENTEN EN STEMPROCEDURE

Mogelijkheid tot indiening amendementen

Statutair is het mogelijk amendementen in te dienen op aanhangige voorstellen. Op het voorstel bij agendapunt 07. "Invulling vacatures in bestuur en beleidscommissies" kunnen geen amendementen worden ingediend. Voor de benoemingen geldt de procedure zoals omschreven in artikel 6 van het Huishoudelijk Reglement. Op 10 mei jl. heeft het bestuur u per ledenbrief geïnformeerd over de voordracht van de adviescommissie voor vacatures in het bestuur en een aantal beleidscommissies. Uiterlijk 31 mei a.s. informeert het bestuur u voorts over eventuele tegenkandidaten voor deze vacatures. De mogelijkheid tot het indienen van tegenkandidaten eindigt op 24 mei a.s.

Amendementen kunnen tot uiterlijk negen werkdagen voorafgaand aan de algemene vergadering worden ingediend. Dat betekent dat amendementen **uiterlijk donderdag 1 juni a.s., 10.00 uur**, bij het bureau van de Vereniging moeten zijn ingediend (schriftelijk of via e-mail bestuurszaken@vng.nl). Vervolgens zullen wij de leden op de hoogte stellen van de ingediende amendementen en de preadviezen van het bestuur daarbij, zodat zij op basis daarvan de standpuntbepaling binnen de gemeente kunnen voorbereiden.

Aantal stemmen per gemeente en gewest

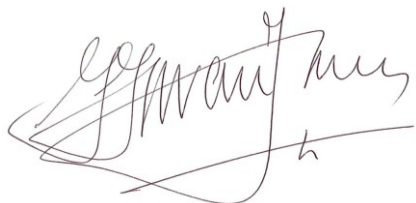
In artikel 10 van de Statuten van de VNG worden regels gesteld voor het uitbrengen van de stemmen door een lid van de vereniging en voor het aantal stemmen dat door een lid van de vereniging kan worden uitgebracht. De volledige tekst luidt als volgt:

Artikel 10 Stemmen

1. De stemmen van een lid worden ter algemene vergadering uitgebracht door de vertegenwoordiger van dat lid, bedoeld in artikel 9, lid 1. (red: burgemeester, wethouder, secretaris, griffier en raadslid)
2. Elke gemeente die lid is van de Vereniging, brengt door tussenkomst van haar vertegenwoordiger zoveel stemmen uit als het aantal veelvoud van één duizend (1.000) inwoners dat de bevolking van de door haar gerepresenteerde gemeente telt, met dien verstande dat zij tenminste één en ten hoogste vijfenzeventig (75) stemmen uitbrengt.
3. Elk gewest dat lid is van de Vereniging brengt door tussenkomst van zijn vertegenwoordiger zoveel stemmen uit als het aantal veelvoud van tienduizend (10.000) inwoners dat de bevolking van het door hem gerepresenteerde gewest telt, met dien verstande dat hij tenminste één en ten hoogste vijfenzeventig (75) stemmen uitbrengt.

4. Maatstaf voor het aantal stemmen van een gemeente of gewest is het aantal inwoners dat de gemeente, onderscheidenlijk het gewest, telde op één januari van het voorafgaande jaar volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers.

Namens het bestuur,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.H.C. van Zanen'. The signature is stylized with a large initial 'J' and a horizontal line extending from the end.

mr J.H.C. van Zanen,
Voorzitter VNG

Notulen van de buitengewone algemene ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, aangevangen op 30 november 2016, NBC in Nieuwegein.

Aanwezig zijn het bestuur – met de heer J. van Zanen (burgemeester van Utrecht) als voorzitter, tevens voorzitter van de vergadering – en de directieraad van de Vereniging, alsmede, blijkens de ingeleverde presentiekaarten,

a. vertegenwoordigers van de volgende gemeenten, leden van de Vereniging:

Aa en Hunze	Ede	Leek
Alphen aan den Rijn	Eemsmond	Leerdam
Amersfoort	Eindhoven	Leeuwarden
Amsterdam	Emmen	Leeuwarderadeel
Apeldoorn	Enschede	Leiden
Assen	Epe	Leidschendam-Voorburg
Asten	Ermelo	Lelystad
Bergeijk	Geertruidenberg	Leusden
Berkelland	Geldermalsen	Leusden
Beuningen	Geldrop-Mierlo	Lingewaal
Beverwijk	Giessenlanden	Littenseradiel
Blaricum	Goes	Lopik
Bloemendaal	Goirle	Losser
Boekel	Gooise Meren	Maassluis
Borger-Odoorn	Gorinchem	Maastricht
Breda	Gouda	Midden-Delfland
Bronckhorst	Grave	Mook en Middelaar
Bunnik	Haaren	Nederweert
Bunschoten	Haarlem	Nieuwegein
Castricum	Haarlemmerliede en Spaarnwoude	Nieuwkoop
Cranendonck	Haren	Nijkerk
Cromstrijen	Heerde	Nijmegen
Cuijk	Heerhugowaard	Nissewaard
Culemborg	Heiloo	Nuenen c.a.
Dalfsen	Hengelo Ov.	Nunspeet
De Ronde Venen	Hillegom	Oegstgeest
De Wolden	Hollands Kroon	Oirschot
Delft	Hoogeveen	Oisterwijk
Den Haag	Kampen	Oldenzaal
Deurne	Kapelle	Olst-Wijhe
Diemen	Katwijk	Ommen
Doesburg	Koggenland	Oosterhout
Doetinchem	Korendijk	Opmeer
Dordrecht	Landerd	Opsterland
Duiven	Lansingerland	Oss
Echt-Susteren	Laren	Ouder-Amstel

Oudewater
Papendrecht
Peel en Maas
Pijnacker-Nootdorp
Raalte
Renswoude
Rheden
Rhenen
Rotterdam
Schiedam
Schouwen-Duiveland
Sint-Oedenrode
Sittard-Geleen
Soest
Son en Breugel
Staphorst
Steenbergen
Stichtse Vecht
Teylingen
Tilburg
Tubbergen
Twenterand
Tynaarlo
Tynaarlo
Uden
Urk
Utrecht
Veenendaal
Velsen
Vlaardingen
Waalre
Waddinxveen
Wageningen
Waterland
Weert
Weesp
Werkendam
Westerveld
Westland
Wierden
Wijk bij Duurstede
Woensdrecht
Woerden
Wormerland
Zaanstad
Zederik
Zeewolde
Zeist
Zoetermeer
Zoeterwoude
Zuidhorn
Zuidplas
Zwijndrecht
Zwolle
Publieke Gezondheid &
Jeugd Zuid-Holland Zuid

01. Opening en Agenda

De voorzitter opent de Buitengewone ALV en wenst alle aanwezigen van harte welkom. De onderwerpen die deze ALV op de agenda staan, zijn onder andere de ontwikkelagenda lokale democratie, de Agenda 2017 en de vacatures in bestuur en commissies. De stukken zijn de aanwezigen eerder toegezonden.

02. Benoeming leden notulencommissie

De voorzitter stelt de ALV voor de volgende personen te benoemen voor de notulencommissie van deze ALV:

1. Pieter Verhoeve, burgemeester van Oudewater
2. Marije Eleveld, wethouder van Ede
3. Marc Knaapen, gemeentesecretaris van Weert

De voorzitter stelt vast dat de ALV hier mee in kan stemmen.

03. Vaststelling notulen van de ALV van 3 juni 2015

De voorzitter geeft aan dat de commissie tot het nazien van de notulen werd gevormd door de heren Van Heusden, Roëll en Rozendaal. De commissieleden hebben verklaard dat de notulen een getrouw beeld geven van de vergadering en de voorzitter stelt dan ook voor de notulen van deze vergadering vast te stellen.

De ALV gaat hier per acclamatie mee akkoord.

04. Inzet kabinetsformatie

De voorzitter geeft aan dat de verkiezingen er aan komen. Deze worden lokaal georganiseerd en gefaciliteerd. Dit geldt ook voor iedere publieke dienst of voorziening. Ieder groots plan of doel kan alleen maar gerealiseerd worden door het op te knippen in delen met een menselijke maat. Dit betekent dat we meer maatwerk moeten gaan leveren. Hier hebben we echter wel het vertrouwen van de burger voor nodig. Daar moeten we aan werken door vorm te geven aan lokale democratie, zoals in Breda en Twente gebeurt. Er over praten is niet voldoende. De verkiezingen bieden hiervoor kansen.

Er zijn drie mogelijke uitkomsten van die verkiezingen. Er worden afspraken teruggedraaid, er verandert niet veel of we kunnen door gaan pakken. Onze inzet is de laatste optie, waarbij ons belangrijkste aandachtspunt het 'papier versus de praktijk' is. Hiervoor is niet alleen maatwerk op gemeentelijk niveau nodig, maar ook beleidsvrijheid en experimenteeruimte. Meedenken moet worden verwelkomt en meedoen, moet het uitgangspunt zijn. Ook in de besluitvorming.

De voorzitter geeft aan nu graag de stemprocedure met de leden door te nemen. Deze procedure is bijzonder, omdat er voor het eerst met een stemapp gewerkt zal worden. Hierdoor zullen er twee proefstellingen worden gebruikt. De stemmingen zijn gewogen en worden gepubliceerd op vng.nl.

De eerste proefstelling van vandaag luidt: "Voor onze ALV van 14 juni hebben we een nieuw kabinet". De voorzitter wijst de aanwezigen er op dat de knop 'YES' ja betekent en de knop 'NO' nee.

De tweede proefstelling van vandaag luidt: "Het nieuwe stelsysteem is beter dan het oude".

De voorzitter concludeert dat de stemming werkt.

De voorzitter wijst de aanwezigen er op dat mensen in kunnen spreken bij de verschillende agendapunten en tijdens de rondvraag. Hiervoor zijn een plaatsen gereserveerd voorin de zaal. *De voorzitter* deelt mede dat om de stemmingen goed te laten verlopen er een commissie van stemopneming is aangewezen. Deze commissie staat deze keer onder leiding van dhr. Blase. De voorzitter stelt vast dat de ALV hier mee in kan stemmen.

5. Lokale democratie: Actie op maat

De voorzitter geeft de heer Weterings en mevrouw Gehrke het woord op een toelichting te geven. Voordat hij dit zal doen, wordt er eerst een filmpje getoond.

De heer Weterings geeft aan dat in opdracht van de ALV, er een werkgroep aan de slag is gegaan met de ontwikkeling van een agenda Lokale Democratie. Zij hebben talloze rapporten over de staat van de lokale democratie geduid en ontwikkelingen binnen en buiten de VNG meegenomen. De conclusie die de werkgroep daar uit trekt is dat het goed gaat met de democratie in Nederland. Tegelijkertijd voelen groepen mensen zich onvoldoende of niet gehoord. Het geeft aan dat onze systeemwereld niet meer past bij de samenleving. De werkgroep stelt dat we daarom nog beter moeten én kunnen, waar het onze lokale democratie aangaat. Tegelijkertijd presenteert ze een oproep aan onszelf om aan de slag te gaan met de vernieuwing van de lokale democratie.

Mevrouw Gehrke geeft aan dat inwoners en de gemeenteraad de hoofdrolspelers zijn van de lokale democratie. In de optiek van de werkgroep moet er recht worden gedaan aan de belangrijke verbindende rol van gemeenteraden. Zij hebben daarbij ondersteuning nodig. Hierbij hoort volgens de werkgroep ook een passende financiële ondersteuning aan gemeenteraadsleden.

De voorzitter dankt de heer Weterings en mevrouw Gehrke voor hun toelichting. Hij geeft de aanwezigen de gelegenheid vragen te stellen over voorliggend voorstel. Dat is het geval.

De heer Koelewijn uit Kampen geeft aan dat zij al langere tijd bezig zijn met de veranderende rol van de raad. Dit doen zij onder andere door het programma Kamper Kracht in Actie. Daarnaast is het samenspel tussen bestuur en samenleving een jaarlijks terugkerend onderwerp op de raadconferenties in Kampen.

De voorzitter dankt de heer Koelewijn voor zijn bijdrage en brengt het voorstel in stemming. Het voorstel wordt in stemming gebracht.

Voor: 100%

Tegen: 0%

De voorzitter concludeert dat het voorstel is aangenomen.

6. VNG Agenda 2017

Mevrouw Kriens geeft aan dat de thema's zijn die het komende de prioriteit hebben voor de vereniging. We moeten nu gaan zorgen dat we die agenda ook gaan operationaliseren. En dat we hier op allerlei verschillende manieren uitvoering aan gaan geven in de komende periode. Zodat het bestuur daar weer aan u verantwoording over af kan leggen.

De voorzitter dankt mevrouw Kriens voor haar toelichting. Hij geeft de zaal de gelegenheid hier vragen over te stellen. Hier wordt geen gebruik van gemaakt.

7. Samen organiseren

De voorzitter geeft de heer Weerwind en mevrouw Kriens het woord om een toelichting te geven op dit agendapunt. Het agendapunt betreft vier onderdelen, waar over gestemd dient te worden.

7a. Toekomst uitvoering collectieve activiteiten

De heer Weerwind geeft aan dat alle aanwezigen een presentje hebben gekregen van de jarige gemeente Almere. De gemeente bestaat 40 jaar.

Ten aanzien van het agendapunt geeft hij aan dat we constateren dat burgers meer op de hoogte gehouden willen worden wat er gebeurt en meer betrokken willen worden bij de totstandkoming van beleid. Dat willen we samen met anderen op pakken. Voor licht een procedurevoorstel om de gemeentelijke dienstverlening verder te optimaliseren. De dienstverlening moet meer op maat worden geleverd en persoonlijker worden.

Mensen zien de overheid meer en meer als één overheid. En verwachten dat ook dat we als zodanig communiceren. Dit betekent dat we mensen snel moeten kunnen bedienen en over de juiste gegevens moeten kunnen beschikken. Om hier aan te kunnen voldoen, moeten we de gemeentelijke dienstverlening verbeteren. Samenwerking is hierin belangrijk.

Voorliggend voorstel biedt alle gemeenten de gelegenheid vrij in te stappen. Met behoudt van autonomie.

De voorzitter geeft de aanwezigen de gelegenheid vragen te stellen over voorliggend voorstel. Hier is geen behoefte aan. Het voorstel wordt in stemming gebracht.

Voor: 99,6%

Tegen: 0,4%

De voorzitter concludeert dat het voorstel is aangenomen.

7b. Financiering collectieve activiteiten

Mevrouw Kriens geeft aan dat het voorstel gaat over de manier waarop we alle collectieve activiteiten willen gaan financieren. Op de vorige ALV hebt u besloten tot uitnames uit het gemeentefonds aan de voorkant. De rijksaccountant heeft hier echter van gezegd dat dat niet kan. Voor uitnames uit het gemeentefonds dient namelijk een democratische legitimeren te zijn. Dat betekent dat we tot een nieuw financieringsarrangement moeten komen. In dit geval vragen wij u te besluiten een fonds voor te bereiden, waaruit de collectieve activiteiten worden betaald en waarvan de gemeenteraden kunnen zien wat hier meer gebeurt.

De voorzitter geeft de aanwezigen de gelegenheid tot het stellen van vragen. Hier is geen behoefte aan. Het voorstel wordt in stemming gebracht.

Voor: 97,2%

Tegen: 2,8%

De voorzitter concludeert dat het voorstel is aangenomen.

7c. Afwikkeling overheveling taken Sociaal Domein

Mevrouw Kriens geeft aan dat dit voorstel gaat het deel van de instellingen in het Sociaal Domein die collectief zijn gefinancierd, zodat ze niet meteen doorgedecentraliseerd hoeften te worden. Dat had namelijk betekent dat instellingen omgevallen waren, hoewel ze wel degelijk van groot belang zijn voor de gemeenten. We hebben toen afgesproken dit voor een periode van drie jaar te doen. Daarna dienen ze te worden doorgedecentraliseerd naar de gemeenten. In voorliggend voorstel zetten we deze lijn door en formuleren we een aantal uitgangspunten hiervoor.

De voorzitter geeft de aanwezigen de gelegenheid tot het stellen van vragen. Dat is het geval.

De heer Fluitman uit de gemeente Zeist geeft aan dat de gemeente vindt dat het onderwerp 'Doventolk' onterecht wordt meegenomen in dit voorstel. In 2019 komt er een wetswijziging omtrent dit onderwerp en dus had de gemeente graag gezien dat dit onderwerp bij het volgende agendapunt had gestaan. Op basis hiervan zal de gemeente tegen dit voorstel stemmen.

De voorzitter dankt de heer Fluitman en geeft het woord aan mevrouw Kriens voor een reactie.

Mevrouw Kriens geeft aan dat het bureau het betreurt dat de doventolk op deze manier mee moet. Omdat er andere instanties echter ook een doventolk hebben ingesteld en omdat het een wettelijke taak betreft, zou eigenlijk een landelijke instelling zorg moeten dragen voor de doventolk. En niet de VNG als vereniging. De rijksoverheid weigert dit op dit moment. Hier zitten we als vereniging dus klem in en het voorstel is om ons hier principieel in op te stellen.

De voorzitter vraagt of er behoefte is aan een tweede termijn. Dat is niet het geval. Het voorstel wordt in stemming gebracht.

Voor: 98,1%
Tegen: 1,9%

De voorzitter concludeert dat het voorstel is aangenomen.

7d. Kindertelefoon, vertrouwenswerk en luisterend oor

Mevrouw Kriens geeft aan dit het hier draait om de voorzieningen waar zojuist al is gesproken. Het voorstel is, om deze voorzieningen in 2017 te blijven financieren omdat dit nog kan met een uitname vooraf. Maar we vragen u nu al om het voortraject voor een doordecentralisatie in gang te zetten, zodat we een jaar hebben om er voor te zorgen dat er een goede overgangen plaats kan vinden.

De voorzitter vraagt of er behoefte is aan vragen en/of opmerkingen. Dat is niet het geval. Het voorstel wordt in stemming gebracht.

Voor: 98,7%
Tegen: 1,3%

De voorzitter concludeert dat het voorstel is aangenomen.

8. Wijziging statuten en huishoudelijk reglement

De heer Brok geeft aan dat de vereniging de ambitie heeft om een vereniging te zijn waar, nog meer dan in het verleden, maatschappelijke opgaven centraal staan. Daarnaast willen we meer vanuit netwerken gaan opereren en de dienstverlening aan de leden versterken. Dat vraagt ook iets van de organisatie. Anderhalf jaar geleden heeft het bestuur besloten de hoofdstructuur van de vereniging te wijzigen. Dat is uitgewerkt in een algemene directie, met een algemeen directeur en een plaatsvervangend algemeen directeur. Daaronder staan een aantal themadirecteuren, waarvan er twee per 1 januari zullen starten. De derde zal begin volgend jaar worden ingevuld. Deze veranderingen betekenen ook dat we de statuten en het huishoudelijk reglement moeten wijzigen. Los van de wijzigingen, zijn we ook begin met de governance-discussie. Mede door discussies in het bestuur en de commissies hierover, komen we te aanscherpingen. Eventuele wijzigingen hieromtrent zullen worden geagendeerd voor de ALV van 2017.

De voorzitter vraagt of er behoefte is aan vragen en/of opmerkingen. Dat is niet het geval. Het voorstel wordt in stemming gebracht.

Voor: 99,2%
Tegen: 0,8%

De voorzitter concludeert dat het voorstel is aangenomen.

9. Vacatures bestuur en commissies

De voorzitter geeft aan dat op 16 oktober vacatures in de commissies en het bestuur zijn bekend gemaakt. Op 19 oktober heeft de adviescommissie governance zich gebogen over de kandidaten voor de vacatures en hebben zij een aantal kandidaten voorgedragen aan de leden. Tot 9 november hadden kandidaten de kans zich te melden als tegenkandidaat. Hier is geen gebruik van gemaakt. Er zal hierdoor in een enkelvoudige stemming over de invulling van de vacatures worden gestemd. Eerst krijgt echter de heer Van der Tak het woord voor een nadere toelichting vanuit de adviescommissie.

De heer Van der Tak geeft aan dat op 19 oktober de adviescommissie zich heeft gebogen over de invulling van in totaal 13 vacatures in bestuur & commissies. Hiervoor waren meer dan 100 kandidaten. In de afwegingen van de adviescommissie stond de kwaliteit van kandidaten voorop, maar ze heeft ook rekening gehouden met de herkenbaarheid voor onze diverse achterban. Daarnaast is tevens nadrukkelijk gekeken naar geslacht en de doelgroep raadsleden. Dit heeft geleid

tot voorliggende voordracht. Helaas moeten we hiermee velen kandidaten teleurstellen, maar we hopen dat ze zich blijven inzetten voor de vereniging.

De voorzitter vraagt of er behoefte is aan vragen en/of opmerkingen. Dat is het geval.

De heer Fortuyn uit Lansingerland geeft aan namens de gemeente voor deze kandidatenlijst te zullen stemmen. Echter, hij betreurt het dat in voorliggende lijst geen enkele kandidaten stamt uit een lokale partij. Dit terwijl de lokale partijen een grote achterban hebben. Hij wil graag een beroep willen doen op de algemeen directeur en de adviescommissie, om meer inzet te plegen op het betrekken van lokale partijen in de verenigingsdemocratie.

De heer Van der Tak antwoordt dat de heer Fortuyn absoluut een punt heeft. De vorige ronde is het betrekken van deze groep beter gelukt, met name vanwege het feit dat destijds nadrukkelijk de wens is gekomen het talent en expertise vanuit lokale partijen aan te boren. Deze keer is dat tot spijt van de adviescommissie minder goed gelukt.

Het voorstel wordt in stemming gebracht.

Voor: 99,3%

Tegen: 0,7%

De voorzitter concludeert dat de kandidaten zijn gekozen en feliciteert hen met hun benoeming.

10. Rondvraag

De voorzitter vraagt of er behoefte is aan de rondvraag. Dat is het geval.

Mevrouw Bloemen uit Zoeterwoude wil aan de VNG vragen aandacht te besteden aan de werkkostenregeling. Sinds 1 januari 2015 geldt deze regeling en dat betekent dat 1,2% van de fiscale loonruimte onbelast is. Dat is geld, dat bedoeld is om in te zetten voor de werknemers. Het bedrag wat hierboven zit, daar moet de gemeente 80% loonbelasting over betalen. Hier vallen ook de vergoedingen onder die aan raadsleden en bestuurders worden uitgekeerd. Dat betekent dat gemeenten die geen ambtenaren meer hebben, bijvoorbeeld als gevolg van een ambtelijke fusie, 80% loonbelasting moeten betalen over de vergoedingen voor hun vertegenwoordigers en bestuurders. Ze vraagt de VNG dit op te pakken en onder de aandacht te brengen van de ministers van BZK en Financiën.

Mevrouw Kriens geeft aan dat ze dit punt graag mee neemt. Dit gaat in feite om het straffen van samenwerkingen en de fiscale maatregelen die daar bij horen. Dat punt hebben we al op de agenda staan.

De voorzitter dankt mevrouw Kriens voor haar antwoord en dankt alle aanwezigen voor hun komst. Hij sluit de vergadering.

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
17 mei 2017
Ons kenmerk
FB/ALG/U201700364
Lbr. 17/026
Telefoon
(070) 373 8393
Bijlage(n)
1

Onderwerp
Jaarverslag 2016 en Verantwoording 2016 collectief gefinancierde
activiteiten uitnamen Gemeentefonds

Samenvatting

2016 was een jaar van verandering en van verder ontwikkelen. Dat geldt voor taken op het gebied van het sociaal domein, maar ook voor de Omgevingswet en de informatiesamenleving. 2016 was een jaar van nieuwe verhoudingen in het lokale bestuur en verder bouwen aan versterking van de lokale democratie. En het was een jaar van op diverse manieren actief werken aan evenwicht in gemeentefinanciën. Dat kunt u lezen in het VNG Jaarverslag 2016, waarin we deze ontwikkelingen op hoofdlijn hebben geschetst.

Aan de leden**Datum**

17 mei 2017

Ons kenmerk

FB/ALG/U201700364

Lbr. 17/026

Telefoon

(070) 373 8393

Bijlage(n)

1

Onderwerp

Jaarverslag 2016 en Verantwoording 2016 collectief gefinancierde activiteiten uitnamen Gemeentefonds

Geacht college en gemeenteraad,

2016 was een jaar van verandering en van verder ontwikkelen. Dat geldt voor taken op het gebied van het sociaal domein, maar ook voor de Omgevingswet en de informatiesamenleving. 2016 was een jaar van nieuwe verhoudingen in het lokale bestuur en verder bouwen aan versterking van de lokale democratie. En het was een jaar van op diverse manieren actief werken aan evenwicht in gemeentefinanciën. Dat kunt u lezen in het VNG Jaarverslag 2016, waarin we deze ontwikkelingen op hoofdlijnen hebben geschetst.

Ook de VNG heeft een verandering doorgemaakt in 2016. Belangrijke pijlers daarin zijn: meer focus, meer verbinding en meer transparantie. In dat kader is er een VNG Agenda 2016 opgesteld waarlangs de activiteiten van de vereniging vorm kregen. We hebben voorbereidingen getroffen voor nieuwe werkwijzen, zoals Samen Organiseren dat een 'bottom up' beweging is waar gemeenten zelf aan het roer staan. We hebben samenwerking gezocht met tal van netwerken, gemeentelijke en andere, om krachten te bundelen. En we hebben gezocht naar nieuwe manieren van financieren. Dit laatste is voor de transparantie en omdat in 2018 collectieve activiteiten die door de VNG worden uitgevoerd niet meer rechtstreeks gefinancierd kunnen worden via uitnamen uit het Gemeentefonds.

Collectieve activiteiten nemen in belang toe. Omdat de complexiteit van de samenleving toeneemt, waardoor we krachten moeten bundelen. Omdat het eenvoudigweg niet meer zelfstandig te bekostigen en te organiseren is, denk aan informatiebeveiliging die steeds meer 'state of the art' moet zijn. En omdat er veel kostenbesparingen te realiseren zijn, zoals door de aanbesteding inkoop telefonie (90 miljoen over vier jaar) en het terugdringen van de kosten van de WOZ (van 23 euro per object naar 16,50 euro per object)

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag

070 - 373 83 93 | info@vng.nl

De VNG zal ook in 2017 met u op zoek gaan naar verdergaande transparante werkwijzen, financieringswijze en verantwoordingswijzen.

In dit kader bieden wij u voor de ALV ter informatie en vaststelling, een verantwoording aan van de samen met u door de VNG uitgevoerde activiteiten van 2016. In de bijlage vindt u:

- Het VNG Jaarverslag 2016 met daarin de financiële jaarrekening en een overzicht op hoofdlijnen van de activiteiten die de VNG in 2016 heeft verricht. Het financiële resultaat over 2016 wijkt in positieve zin af van de begroting.
- Een bijlage met de verantwoording 2016 over de activiteiten die vanuit de uitnamen Gemeentefonds zijn verricht.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten,

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter

VNG Jaarverslag 2016

Samen voor een krachtige lokale overheid

Voorwoord

2016 was opnieuw een jaar waarin gemeenten volop in de belangstelling stonden. In het sociaal domein werd hard gewerkt aan de eerste stappen van echt vernieuwend en ontkoerd werken, terwijl de media en de (landelijke) politiek voortdurend aandacht aan incidenten bleven geven en de neiging tot ingrijpen groot was. Vluchtelingen moesten worden opgevangen en lang niet iedereen was daar voorstander van. Het legde onvrede bloot, ook op gebieden als de arbeidsmarkt en sociale woningbouw. In het fysiek domein is mede daarom in 2016 sterk gekeken naar de woningmarkt, samen met corporaties. In het fysiek domein is de VNG volop bezig geweest met de voorbereidingen voor de Omgevingswet, een verandering die soms wordt aangemerkt als de volgende decentralisatie vanwege de impact die het zal hebben. Al deze vraagstukken speelden tegen het licht van een sterk veranderende samenleving, inclusief snelle technologische ontwikkelingen en digitalisering. Een samenleving die vraagt om een ander samenspel van overheid en samenleving, van overheden onderling, en binnen de overheden. Een samenleving die vraagt aan (lokale) overheden hun kracht te zoeken en vinden in het centraal stellen van de maatschappelijke agenda en in andere democratische vormen. Voorspelbaarheid in de gemeentefinanciën is vervolgens voor de lokale overheden van de grootste betekenis, want zonder die voorspelbaarheid zijn geen afspraken te maken en komen lokale voorzieningen en de democratische legitimering van de besluiten van het lokaal bestuur verder onder druk te staan.

De Vereniging in 2016

De Vereniging zijn de 388 gemeenten samen, ondersteund door het VNG-bureau en de VNG-bedrijven. In dit samenspel hebben we gewerkt aan bovengenoemde thema's. In belangenbehartiging en dienstverlening, waarbij innovatie, kennisdeling en opschaling vanuit de praktijk en van onderop centraal stonden. Bij de maatschappelijke opgaven heeft de VNG steeds de uitvoeringspraktijk in het vizier. En dat vraagt erom dat we met elkaar, vanuit die praktijk, de belangenbehartiging en de gezamenlijke dienstverlening oppakken. De vereniging met als doel: vitalisering van de lokale democratie door het verder versterken van de positie van gemeenten.

De VNG-organisatie in 2016

Van de VNG-organisatie werd een andere rol verwacht. De beweging de uitvoeringspraktijk centraal te stellen en het werken vanuit maatschappelijke opgaven, leidde tot een zelfde dynamiek en omslag bij de VNG-organisatie. De organisatiestructuur werd veranderd, met de maatschappelijke opgaven centraal, om integraal werken te faciliteren. De strategische functie werd versterkt door de benoeming van directeuren beleid en door een verdere professionalisering in de vorm van nieuwe werkwijzen. De prioritering in activiteiten en transparante verantwoording werden versterkt. In 2016 werkten we op basis van de Agenda 2016 die richting aanbracht in onze manier van werken. Met het opstellen van de VNG Agenda 2017 is opnieuw het kader bepaald voor de belangrijkste thema's waar we ons voor de leden voor inzetten.

Jaarverslag 2016

Dit jaarverslag bestaat uit twee delen. In het eerste deel staan de activiteiten van de vereniging centraal, waarbij voorbeelden uit de gemeentelijke uitvoeringspraktijk een illustratie geven van de lokale kracht en de uitdagingen die gemeenten kennen. Het tweede deel betreft de financiële jaarrekening, met een heldere verantwoording. U zult lezen dat het financieel resultaat over 2016, als gevolg van vooral eenmalige meevallers, tegen de verwachting in hoger is uitgekomen dan in de begroting was voorzien. De financiële basis van de VNG is daarmee onveranderd gezond. Het jaarverslag is opgesteld conform de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Namens het bestuur van de VNG
Jan van Zanen (voorzitter)

Inhoud

Voorwoord	3
A BESTUURSVERSLAG	7
A.1 Maatschappelijke opgaven 2016	8
A.1.1 Bestuur: vitale samenleving, vitaal lokaal bestuur	8
A.1.2 Sociaal Domein: vernieuwingsagenda	10
A.1.3 Vluchtelingen: aandacht voor integratie en participatie	12
A.1.4 Fysiek Domein: Kwaliteit van leven en kwaliteit van buitenruimte	14
A.1.5 Veiligheid: uitwisseling en integrale aanpak	16
A.1.6 Economie: kansen voor de regio	18
A.1.7 Informatiebeleid: sleutel voor goed functionerende gemeenten	18
A.1.8 Gemeentelijke financiën: evenwicht in verhoudingen	20
A.1.9 Collectieve inkoop: wat doen we samen?	22
A.2 Dienstverlening aan leden belicht	23
A.2.1 Diverse vragen van en informatievoorziening aan gemeenten	23
A.2.2 De VNG: het huis van ontmoeting	25
A.3 De ontwikkelingen van de VNG-organisatie	28
A.3.1 De VNG in verandering	28
A.3.2 Resultaatontwikkeling van de Vereniging	36
A.3.3 Kerninformatie van de VNG	40
A.3.4 Samenstelling bestuur en directie VNG	41
B JAARREKENING 2016	43
B.1 Toelichting algemeen	44
B.2 Enkelvoudige jaarrekening 2016	49
B.2.1 Enkelvoudige balans per 31 december 2016	50
B.2.2 Toelichting op de enkelvoudige balans	52
B.2.3 Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2016	57
B.2.4 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten	58
B.3 Geconsolideerde jaarrekening 2016	69
B.3.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2016	70
B.3.2 Toelichting op de geconsolideerde balans	72
B.3.3 Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2016	74
B.3.4 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten	75
B.3.5 Geconsolideerd kasstroomoverzicht	78
B.3.6 Overzicht mutatie eigen vermogen	79
C OVERIGE GEGEVENS	81
C.1 Overige zaken betreffende de jaarrekening	82
C.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	83

A BESTUURSVERSLAG

A.1 Maatschappelijke opgaven 2016

We leven niet in een tijdperk van veranderingen maar in een verandering van tijdperk, stelde Jan Rotmans al. Maatschappelijke ontwikkelingen leiden tot een andere relatie tussen de overheid en de samenleving, met meer initiatieven vanuit de samenleving zelf waardoor thema's vaker lokaal en regionaal worden vormgegeven. Denk daarbij aan thema's als energie en economische ontwikkeling. De koers wordt bepaald door steeds wisselende coalities van inwoners, ondernemers, organisaties en partijen.

Tegelijkertijd was het jaar 2016 een jaar waarin internationale en nationale vraagstukken speelden die sterk voelbaar waren in de lokale samenleving en waaraan de lokale overheid een grote bijdrage leverde. De vluchtelingenopvang was zo'n maatschappelijk vraagstuk, dat tegelijkertijd tal van andere vraagstukken openlegde, zoals het tekort aan sociale woningbouw en de noodzaak om de lokale democratie en een herkenbare lokale overheid te versterken. Andere vraagstukken betroffen onder meer klimaatadaptatie en energietransitie. Het bleek dat de lokale overheid een cruciale rol speelt in het versnellen van activiteiten en daarmee in het behalen van nationaal en internationaal afgesproken doelstellingen.

Gemeenten hebben voor tal van deze vraagstukken zich sterk ingespannen. Daar, waar gemeenten samen optrokken voor belangenbehartiging, om taken te kunnen realiseren en gemeenschappelijke uitvoering en dienstverlening te kunnen versterken, kwam de vereniging in beeld. In dit jaarverslag staat op hoofdlijn vermeld wat de VNG, dat de 390 gemeenten en het ondersteunende VNG-bureau samen behelst, in 2016 heeft gedaan. Daarbij staan de opgaven die in de Agenda 2016 zijn vastgesteld centraal. Daarnaast zijn op hoofdlijn andere diensten benoemd die de VNG-organisatie voor gemeenten heeft verricht.

A.1.1 Bestuur: vitale samenleving, vitaal lokaal bestuur

In 2016 is als kern van de verenigingsstrategie benoemd: het zijn van een krachtige lokale overheid door het versterken en vitaliseren van de lokale democratie. Daarbij ging in 2016 de aandacht uit naar een veranderende samenleving en nieuwe verhoudingen, een nieuwe rol van de gemeente, optimale samenwerkingsvormen en de juiste randvoorwaarden.

Gedurende het jaar is een aantal verkenningen verricht en zijn rapporten verschenen, zoals 'Op weg naar meervoudige democratie' van de commissie Toekomstgericht lokaal bestuur, onder leiding van Wim van de Donk, 'Maatwerkdemocratie' van de VNG-denktank onder leiding van Kajsja Ollongren en 'Maak verschil' van de studiegroep Openbaar bestuur onder leiding van Richard van Zwol. Ook andere instanties hebben relevante onderzoeken verricht.

Op de ALV werd dan ook een bestuurlijke werkgroep, bestaande uit leden van de VNG-commissie Bestuur & Veiligheid en de commissie Raadsleden & Griffiers, gevraagd een twaalfdelige rapportage te duiden. Onder leiding van burgemeester Koos Janssen van de gemeente Zeist heeft de werkgroep Democratie en Bestuur deze exercitie uitgevoerd en daarbij een oproep, een Ontwikkelagenda lokale democratie en een verantwoording samengesteld. Deze zijn gepresenteerd tijdens de BALV en aangenomen door alle leden. In 2017 is de

ontwikkelagenda leidend voor de inzet van de VNG op het thema lokaal bestuur.

In de oproep van de werkgroep wordt uitgesproken dat gemeenten nóg meer dan nu te werk moeten gaan vanuit het perspectief van de samenleving en daadwerkelijk dienend moeten zijn aan datgene wat inwoners van hen verwachten. Er moet, meer dan nu, een democratisch samenspel zijn tussen samenleving en lokaal bestuur om erachter te komen wat er leeft, ook bij diegenen die zich nu niet betrokken voelen bij de lokale overheid.

De Ontwikkelagenda beschrijft hoe gemeenten de komende jaren met de oproep aan de slag kunnen gaan en welke rol de VNG daarin heeft. De VNG richt zich in het kader van deze Ontwikkelagenda onder meer op haar rol als kennismakelaar rond het samenspel tussen samenleving en lokaal bestuur, de gemeentelijke organisatie en de werkwijzen van gemeenten in maatschappelijke en regionale samenwerkingsverbanden. Daarbij behartigt de VNG de belangen van de gemeenten om nog meer dan nu aan te sluiten bij datgene wat leeft in de samenleving.

De verantwoording beschrijft welke inhoudelijke keuzes de werkgroep heeft gemaakt om tot de Ontwikkelagenda te komen. Deze keuzes zijn gemaakt op basis van de aanbevelingen die worden gedaan in de verschillende rapporten en de ervaringen en expertise van werkgroep-leden in hun werk als raadslid, griffier, wethouder, burgemeester of gemeentesecretaris.

Vanzelfsprekend gebeurde er in 2016 in de praktijk al van alles. Met programma's als Democratic Challenge, Democratie in beweging, Code Oranje – een initiatief van een aantal burgemeesters samen – werd geëxperimenteerd met en gezocht naar nieuwe vormen van lokale democratie en een andere invulling van het krachtige bestuur. In 2017 worden de ervaringen en de uitwerking van de Ontwikkelagenda met elkaar verbonden zodat kennisdeling en netwerkbenadering wordt vergroot.

Breda

Burgerbegroting Breda

Met Breda Begroot wil Breda haar inwoners meer invloed geven op de begroting en transparanter zijn over het proces. In 2016 betrof het nog een pilot in Princenhage en Prinsenbeek, twee wijken met veel actieve inwoners. De gemeenteraad heeft een aantal van de ingediende ideeën overgenomen en uitgevoerd. In 2017 komt er een burgerbegroting in de hele stad. Breda Begroot is aangesloten bij de Democratic Challenge, een programma van het ministerie van BZK en de VNG dat gericht is op vernieuwing in de lokale democratie.

Uitdagingen

Bij onze moderne netwerksamenleving horen nieuwe en innovatieve vormen van democratie. Wat zijn de mogelijkheden? Om daar zicht op te krijgen vinden onder de vlag van de Democratic Challenge in het hele land ongeveer 100 experimenten plaats. Breda Begroot is er één van. Een deel van de gemeentebegroting staat vast (uitkeringen, juridische contracten), maar een deel is vrij besteedbaar. Voor dat deel vroeg Breda aan burgers om keuzes te maken. Vraagstukken binnen het experiment waren onder andere

het betrekken van zoveel mogelijk inwoners (online en offline), zorgen voor begrijpelijke uitleg over het maken van een begroting en het inzichtelijk maken van kosten per thema.

Lokale kracht

Breda Begroot gaat uit van de actieve inzet van zoveel mogelijk bewoners. En dan niet alleen de usual suspects. De gemeente initieert en faciliteert, maar het proces en de keuzes worden geheel overgelaten aan de bewoners zelf. Onder andere door de inzet van sociale media en door enthousiaste burgers een actieve rol te geven (olievlek-methode) lukte het veel wijkbewoners te bereiken en te laten participeren.

A.1.2 Sociaal Domein: vernieuwingsagenda

2016 was het jaar na de decentralisaties in het sociaal domein. Het jaar na de enorme operatie waarbij de verantwoordelijkheid voor de maatschappelijke ondersteuning, jeugd en werk en inkomen naar gemeenten werd overgeheveld. 2016 was het jaar waarin vernieuwing hand in hand ging met het oplossen van tal van problemen en het tegemoet treden van allerlei uitdagingen. Voor gemeenten een roerig jaar; een jaar waarin de VNG alle zeilen bijzette om gemeenten te ondersteunen en te werken aan goede randvoorwaarden.

Zo was de VNG voortdurend in gesprek met de kerndepartementen over financiering en knelpunten in wet- en regelgeving. Eind september 2016 werden met het Rijk onder meer afspraken gemaakt over collectieve uitvoering van het pgb-trekkingsrecht (via het SVB) en werd afgesproken dat gemeenten de regie nemen bij het toekomstbestendig en efficiënter maken van de uitvoering. Daarnaast ondersteunde de VNG gemeenten bij tal van thema's. Bijvoorbeeld bij het programma ISD, waarin volop werd gewerkt aan het terugdringen van de administratieve lasten onder andere door standaardisering; bij het programma Zorg en Veiligheid waar men beide ketens beter wil laten samenwerken; en bij de aanpassing van de modelverordening Wmo en het Wmo-beleid van gemeenten na de uitspraken van de Centrale Raad van Beroep van mei 2016.

Vanwege de decentralisaties stonden gemeenten ook volop in de belangstelling van politiek en media. De gemeente kwam in beeld als de meest nabije overheid waar je ook met vragen over zorg, ondersteuning, opvoeding, werk en schulden terecht kunt. Incidenten en persoonlijke casuïstiek leidden hier en daar tot onrust in de lokale en landelijke politiek.

Inmiddels is de uitvoering redelijk op orde en beginnen gemeenten met experimenten en nieuwe werkwijzen. Bijvoorbeeld in de wijkteams (waar mogelijk over de volle breedte van het sociaal domein) of op het gebied van inkoop en verantwoording. En gemeenten investeren volop in samenwerking: binnen de gemeentelijke organisatie en met nieuwe partners, zoals zorgaanbieders, verzekeraars en patiëntenverenigingen. Zo ontstaan er steeds betere verbindingen tussen Werk en Inkomen en Ondersteuning, en tussen het sociale en het veiligheidsdomein.

In 2016 is ook veel aandacht besteed aan bijzondere groepen, bijvoorbeeld de inwoners met schulden en in armoede. De VNG, Divosa, NVVK en MOgroep sloegen de handen ineen en hebben een effectievere aanpak van armoede ontwikkeld. Ze hebben samen een pamflet gemaakt: Naar een betere aanpak van schulden en armoede. Dit pamflet is aangeboden aan de vaste Kamercommissie van SZW. Een van de voorstellen om armoede en problematische schulden aan te pakken, is om financiële educatie in het onderwijscurriculum op te nemen, zodat de financiële weerbaarheid onder jongeren wordt vergroot. Het Platform Onderwijs2032 nam dit voorstel in haar advies over. Ook andere voorstellen zijn gerealiseerd, zoals de concretisering van de Rijksincassovisie en de verbreding van het beslagregister; en het wetsvoorstel vereenvoudiging beslagvrije voet is als hamerstuk aangenomen door de Tweede en de Eerste Kamer. Voor kinderen in armoede werd in overleg tussen Rijk en VNG structureel € 85 miljoen toegezegd aan gemeenten.

Gemeenten hebben zich in 2016 ook ingezet voor integrale kindcentra. Gemeenten moeten aan elk kind toegankelijke voorschoolse voorzieningen bieden. Een belangrijke rol spelen daarbij integrale kindcentra: integrale en inclusieve basisvoorzieningen voor alle kinderen van 0 tot 12 jaar. Aan de hand van een aantal proeftuinen, waaronder Noord-Groningen en Tilburg, ontstaat een duidelijk beeld van de kansen en knelpunten voor een integraal en inclusief kindcentrum.

Om de transformatie van specialistische jeugdhulp en de beschikbaarheid hiervan te garanderen, werden tussen de VNG, het Rijk en BGJZ (brancheorganisaties gespecialiseerde jeugdhulp) afspraken gemaakt in het najaar van 2016:

1. Collectief opdrachtgeverschap van gemeenten op het niveau van de jeugdregio's moet zorgen voor betere sturing richting aanbieder.
2. Aanbieders gaan zich gedragen als robuust opdrachtnemer en ontwikkelen een visie op de positie van specialistische jeugdhulp in het nieuwe stelsel.
3. Tijdelijke oplossingen worden getroffen wanneer een jeugdhulpfunctie onder druk staat.
4. Er komt meer kennis beschikbaar op basis waarvan de ontwikkelingen in het zorglandschap gevolgd kunnen worden. Tijdens de Voor de Jeugd Dag werd de J42 opgericht. Een overleg van wethouders van alle jeugdzorgregio's om met elkaar de verschillende aspecten goed te regelen en kennis en ervaring te delen.

Ook op het gebied van beschermd wonen en personen met verward gedrag sloegen verschillende partners in de keten van zorg en veiligheid de handen ineen om een sluitende aanpak te ontwikkelen.

Voor de Jeugd Dag, 3 oktober 2016, Westergasterfabriek Amsterdam.

In het VNG-programma Veilig Thuis was de focus dit jaar gericht op de samenwerking tussen Veilig Thuis en het lokale veld. Alle gemeenten maakten afspraken met hun Veilig Thuis-organisatie over samenwerking met de wijkteams. Ander speerpunt was de samenwerking en afstemming met de justitiepartners. De slotbijeenkomst van het programma werd voorafgegaan door een bestuurdersbijeenkomst met gemeenten, Veilig Thuis, politie, OM, Raad voor de Kinderbescherming en Reclassering. De partijen hebben tijdens deze bestuurdersbijeenkomst afgesproken om de komende jaren de afstemming te intensiveren en andere agendapunten op te pakken.

Vanaf zomer 2015 tot en met eind 2016 werkten zes gemeenten (Leeuwarden en Weststellingwerf, Amsterdam, Rotterdam, Dordrecht, Arnhem en Heerlen) samen met de VNG en verschillende ministeries aan de aanpak van kindermishandeling. Op basis van de eigen verbeteragenda boekten de zes gemeenten goede resultaten. De opbrengst van deze Collectieven tegen kindermishandeling kunt u terugvinden op de website van de VNG (www.vng.nl).

Noord-Groningen

Kindcentra

Noord-Groningen (Bedum, De Marne, Winsum, Eemsmond, Appingedam, Loppersum en Delfzijl) en Tilburg zijn twee van de vier gemeenten die de VNG heeft aangewezen als proeftuinen voor kindcentra. De proeftuinen moeten een duidelijk beeld geven van de kansen en knelpunten van een kindcentrum in een stedelijk (Tilburg) en plattelandsgebied (Noord-Groningen).

In de proeftuinen onderzoekt de VNG met gemeenten, onderwijs en opvang wat in de praktijk mogelijk is voor een inclusieve en integrale verbinding tussen onderwijs en opvang. De verbinding van ouders en professionals rond het kind (en het gezin) betekent dat kinderen die ondersteuning (talenten, zorg, taal, etc.) krijgen die ze nodig hebben om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. Daarmee draagt het kindcentrum bij aan een samenleving waarin kinderen zich in een doorgaande lijn kunnen ontwikkelen tot redzame volwassenen die naar vermogen participeren.

Uitdagingen

Noord-Groningen krimpt en ontgroent. Veel inwoners hebben een sociaal-economische of taalachterstand. Dit heeft effect op de ontwikkeling van kinderen. Voor veel van hen is geen passend aanbod van opvang of onderwijs in de regio. Voor voor- en voerschoolse opvang zijn bijvoorbeeld te weinig kinderen om aan de voorwaarden te voldoen. Daarnaast hebben inspecties na de aardbevingen duidelijk gemaakt hoe kwetsbaar de schoolgebouwen zijn. Beide ontwikkelingen bieden nu de kans om onderwijskundige vernieuwing door te voeren. Scholen en gemeenten hebben daarom de handen ineengeslagen om de mogelijkheid van kindcentra in de regio te onderzoeken. Doel is te zorgen voor een passend aanbod voor alle kinderen, zodat ieder kind zich optimaal kan ontwikkelen.

Lokale kracht

In een kindcentrum zijn opvang, onderwijs, welzijn en zorg om het kind heen georganiseerd. Het kind staat centraal. Dat kan alleen met nieuwe verbindingen en samenwerking tussen alle partijen: professionals op de werkvloer, organisaties voor kinderopvang en onderwijs, ouders en lokale overheid. Die verbinding draagt bij aan een samenleving waarin kinderen zich ontwikkelen tot redzame volwassenen. De gemeenten in Noord-Groningen zien hierin een maatschappelijke opdracht op het gebied van jeugdzorg en preventie.

A.1.3 Vluchtelingen: aandacht voor integratie en participatie

In 2015 kende de vluchtelingenproblematiek vooral het vraagstuk van de opvang. In de tweede helft van 2016 nam de instroom van asielzoekers af, mede door de deal die de EU sloot met

Turkije. Daarmee verschoof de aandacht van het realiseren van extra opvangplekken naar het afschalen van de inmiddels geplande capaciteit. De focus kwam vooral te liggen op het huisvesten van statushouders; dat wordt gezien als eerste stap in het integratie en participatie-proces. In totaal ging het om 40.000 te huisvesten vergunninghouders.

De VNG en het Rijk sloten dan ook het Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielstroom. Dit akkoord was een vervolg op het Bestuursakkoord uit 2015, waarin de nadruk lag op opvang en huisvesting. In het uitwerkingsakkoord is meer aandacht voor het bevorderen van de integratie en participatie van vergunninghouders via afspraken op het gebied van onderwijs, werk en gezondheid.

De huisvestingsproblematiek legde op diverse plaatsen in Nederland ook onvrede bloot. Mensen die al langer wachtten op een sociale woning, zagen woningen in dit segment naar statushouders gaan. Het leidde in sommige gemeenten tot commotie en het zette direct ook het thema voldoende en passende woningen, in breedste zin van het woord, op ieders agenda.

Gemeenten zijn in 2016 middels drie trajecten ondersteund. Het OndersteuningsTeam Asielzoekers en Vergunninghouders (OTAV) - gestart eind 2015 als een samenwerking tussen het Rijk en de VNG - richt zich op generieke vragen van gemeenten. In november 2016 is daaraan toegevoegd het Ondersteuningsprogramma Gezondheid Statushouders, een samenwerking van OTAV, Pharos en GGD GHOR NL. Dit programma ondersteunt gemeenten in hun regierol bij de zorg voor de gezondheid van statushouders. Daarnaast is het traject 'screening en matching' gestart, dat zich richt op een integrale aanpak die al begint tijdens het verblijf op het azc (doorlopende leerlijn). Voor gemeenten blijft de focus liggen op de langere termijn, zoals huisvesting en integratie en participatie van statushouders en de daarbij behorende bekostiging.

Over de opvang van uitgeprocedeerde asielzoekers in gemeenten kwamen het kabinet en gemeenten in 2016 niet tot afspraken.

Utrecht

Unieke aanpak opvang vluchtelingen

Plan Einstein in de Utrechtse wijk Overvecht is een innovatieve aanpak voor de opvang van vluchtelingen. Het plan omvat behalve huisvesting ook toekomstgerichte activiteiten voor zowel asielzoekers als wijkbewoners. Vanaf hun eerste dag in Utrecht kunnen vluchtelingen zinvolle activiteiten volgen, zoals taallessen Nederlands en zakelijk Engels, trainingen ondernemerschap en krijgen ze hulp bij het zoeken naar stage, opleiding of dagbesteding. Deze activiteiten zijn ook toegankelijk voor wijkbewoners in Overvecht, zodat ook zij de kans krijgen aan hun toekomst te werken. Daarnaast zijn er 20-30 wooneenheden beschikbaar voor jongeren uit Overvecht die een bijdrage willen leveren aan de opvang van vluchtelingen.

Uitdagingen

Het college wil dat vluchtelingen die in Utrecht worden opgevangen in de stad kunnen blijven. Vaak wisselen van opvanglocatie is niet gewenst voor mensen die hun land zijn ontvlucht en van alles hebben meegemaakt. En voor kinderen is het fijn als zij zo min mogelijk wisselen van school. Daarom zet de gemeente extra in op integratie. Asielzoekers stromen, waar mogelijk, na hun verblijf in de noodopvang door naar een opvanglocatie. Krijgen ze een verblijfsvergunning, dan is woonruimte in de stad mogelijk.

Lokale kracht

De gemeente Utrecht heeft deze aanpak in korte tijd opgezet samen met jongerenhuisvesting SOCIUS, de Social Impact Factory, de Universiteit Utrecht, de Volksuniversiteit en COA. Ook Vluchtelingenwerk is actief betrokken en brengt in beeld wat de beroeps- en onderwijsachtergrond is en coördineert vrijwillige activiteiten.

A.1.4 Fysiek Domein: Kwaliteit van leven en kwaliteit van buitenruimte

Omgevingswet

Voor de Omgevingswet heeft de Eerste Kamer begin 2016 de VNG input voor betere ICT, voldoende budget en burgerparticipatie gesteund. Voor een voortvarende invoering van de Omgevingswet hebben het Rijk, de VNG, het IPO en de Unie van Waterschappen in april een akkoord gesloten over de kosten en besparingen die de invoering van de wet met zich meebrengt. Ook is hard gewerkt aan de AmvB's, waarvoor input is opgehaald bij gemeenten. Het in 2016 gesloten bestuursakkoord Omgevingswet zet de verdere uitwerking en inbedding bij gemeenten in gang. Daarom kon eind van het jaar worden gestart met het implementatietraject naar de invoering in 2019.

Om gemeenten zich bewust te laten worden van het transitieproces dat met de wet is gemeoid, is richting diverse doelgroepen een actief informatietraject opgezet. Dit is in belangrijke mate gericht op raadsleden en projectleiders of programmamanagers Omgevingswet bij gemeenten en Omgevingsdiensten. In 2016 is van deze groep een landelijk dekkend netwerk opgericht dat op dagelijkse basis van actuele informatie en participatieverzoeken rond invoering wordt voorzien. Getracht is gemeenten vooral uit te nodigen hun ambitie ten aanzien van de invoering van de wet te benoemen.

Daarnaast zijn er in 2016 stappen gezet in de ontwikkeling van een Digitaal Stelsel voor de Omgevingswet (DSO). De Verkenningen Informatievoorziening Omgevingswet (VIVO's) zijn uitgevoerd. Dit geeft een beeld over wat er nodig is op het gebied van informatievoorziening. Ook zijn de eisen en wensen van het bevoegd gezag voor het DSO geïnventariseerd. Deze verkenningen krijgen een vervolg in Uitwerkingen Informatie Voorziening Omgevingswet (UIVO's).

Delft

De Delftse Participatie Aanpak

Het idee van de nieuwe Omgevingswet is om mensen vanaf het eerste begin bij ruimtelijke ontwikkelingen te betrekken. Daarmee biedt de wet een uitgelezen kans om participatie opnieuw vorm te geven. In Delft heeft dit geleid tot de Delftse Participatie Aanpak. Deze bestaat uit drie onderdelen: visie op participatie, een set spelregels en tips en tools voor mensen met een plan.

Uitdagingen

De Delftse Participatie Aanpak is het resultaat van een onderzoek naar participatiewensen in de stad. Hoe betrekken we inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij ontwikkelingen in de wijk of buurt? Willen ze wel meepraten en over welke onderwerpen? De vraag werd gesteld via allerlei kanalen, van digitale enquête tot gesprekken op straat. Daaruit bleek dat 80% van de Delftenaren wil meepraten over ontwikkelingen. Ze zijn vooral geïnteresseerd in onderwerpen als groen, parkeren of evenementen. Onderwerpen als water, financiën of veiligheid zijn minder in trek: 'daar hebben we de overheid voor'. Uit het onderzoek bleek ook dat je de Delftenaar niet bereikt via belangengroepen. Mensen willen direct betrokken worden en vragen om duidelijkheid over de spelregels. Een open, eerlijk en transparant proces is cruciaal.

Lokale kracht

De gemeente Delft wil vaker samen optrekken met bedrijven, instellingen en bewoners. Participatie moet de cultuur van de gemeente worden. Na het onderzoek en het opstellen van visie en spelregels is het nu tijd voor de praktijk. Delft probeert de nieuwe aanpak uit in The Green Village, een laboratorium op de TU Campus voor duurzame energie-oplossingen. Daarbij wordt ook geëxperimenteerd met een nieuw omgevingsplan om vergunningvrij bouwen mogelijk te maken. Hoe bevalt de Delftse Participatie Aanpak bij dit omgevingsplan? Wat werkt en wat niet? Eén ding is duidelijk: de participatieaanpak is niet in beton gegoten.

Energieprogramma

Gemeenten zijn in positie gebracht als partner in duurzame allianties op regionaal niveau. Bovenop de al door de VNG gecoördineerde basisinfrastructuur op dit thema, is een innovatief ondersteuningsprogramma gestart voor energiebesparing in de koopsector. Onder de noemer Innovatieve Aanpakken kunnen per regio van het VNG-programma Energie één of meerdere gemeenten een aanvraag doen voor het ontwikkelen van innovatieve productmarktcombinaties voor energiebesparing in koopwoningen. Deze moeten aansluiten bij de regionale opgave en voldoen aan criteria. Daarmee wordt zeker gesteld dat de aanpak realistisch is, tot concrete aantallen te renoveren woningen leidt en snel tot uitvoering komt. Met een deel van de € 20 miljoen die hiervoor beschikbaar werd gesteld organiseerden de VNG, Bouwend Nederland en de Stroomversnelling een programma dat de regionale aanpakken verbindt en ondersteunt en de opgedane kennis ontsluit.

De VNG trekt in het kader van de Uitvoeringsagenda Energieakkoord 2016 het deelprogramma Regionale Energie strategieën. Dit deelprogramma bestaat uit vijf pilotprojecten. Het draait tot 1 september 2017. Regio's gaan zelf aan de slag om een bijdrage te leveren aan energiebesparing en duurzame energieopwekking. Het Rijk en de VNG, het IPO en de Unie van Waterschappen gaan de regio's ondersteunen bij het opstellen van regionale energiestrategieën. Doel van een regionale energiestrategie is om op regionaal niveau stevig in te zetten op de energietransitie, krachten in de regio nog meer te bundelen en concrete projecten te versnellen. Die versnelling is noodzakelijk om de doelen uit het energieakkoord te halen.

Een overbruggingsbudget en budget voor verduurzaming van de particuliere woningvoorraad is dankzij politieke lobby bereikt. Vanuit het programma zitten gemeenten goed aan tafel bij EZ.

Zutphen

Lochem

Woningabonnement Zutphen en Lochem

In Zutphen en Lochem loopt sinds 2015 een pilot met het Woningabonnement. Energiebesparende maatregelen vormen de eerste stap op weg naar meer energie-neutrale woningen. Om het Woningabonnement nog succesvoller te maken is opschaling nodig. De volgende stap is een regionale organisatie, waarbij meerdere consortia van bouw- en installatiepartijen zich kunnen aansluiten. Dit alles zal leiden tot energiebesparingen en een gunstiger energielabel bij 100 woningen. Daarnaast levert het Woningabonnement een bijdrage aan de doelstelling van de CleanTech Regio om 4000 banen te creëren tot 2020.

Uitdagingen

Hoe zorgen we in Zutphen en Lochem voor meer energie-neutrale woningen? Voor deze pilot treft het consortium WoningESCo energiebesparende maatregelen, zoals isolatie, zonnepanelen en dubbel glas. De kosten worden gefinancierd uit de besparing op de energierekening. Belangrijk vraagstuk is het vertrouwen en de begeleiding van de eigenaren. De energieadviseur is daarbij een belangrijke schakel tussen gemeente, consortium en bewoner. De adviseur wijst op de voordelen: de woning wordt comfortabeler, duurzamer en energiezuiniger. Betaling vindt plaats via een abonnement, waarbij de totale kosten niet hoger worden dan de oorspronkelijke energierekening. Na afbetaling van de investeringen heeft de bewoner structureel lagere energielasten.

Lokale kracht

Zutphen en Lochem maken deel uit van de CleanTech Regio. Hierin werken ondernemers, scholen, overheden en onderzoekers samen aan een energie-neutrale en duurzame economie en samenleving. Het Woningabonnement past in de visie van deze regio, waarbij ecologie en economie hand in hand gaan. Binnen de pilot speelt de energieadviseur een belangrijke rol als begeleider. Bij de opschaling van de pilot naar een regionale organisatie worden meer energieadviseurs opgeleid.

Wonen en Lokale Monitor Wonen

In 2016 werkten gemeenten voor het eerst met de nieuwe Woningwet. Er zijn afspraken gemaakt met woningcorporaties en huurdersorganisaties over zaken als nieuwbouw, herstructurering, energiebesparing, wonen en zorg, betaalbaarheid van het wonen en leefbaarheid.

Betaalbaarheid van het wonen en het vergroten van inzicht in de lokale vraagstukken op het gebied van wonen hebben er voor gezorgd dat in 2016 de lokale monitor wonen is ontwikkeld en gestart. Dit gebeurde samen met Aedes, Woonbond en de grote stedenverbanden G4 en G32. Na jaren werk ligt er nu de eerste publicatie. De monitor verbindt harde en zachte gegevens over de woonsituatie met meer harde gegevens over de huisvesting en locatie, en is daarom van grote waarde bij het maken van de gemeentelijke Woonvisie(s). Er is nu meer inzicht in werkelijke kosten en in de financiële ruimte en risico's. Bovendien kunnen koop, huur en particuliere huur met elkaar worden vergeleken. Ook kunnen gemeenten met elkaar worden vergeleken. Deze monitor is opgenomen in Waarstaatjegemeente.nl en wordt verder doorontwikkeld. Ook andere landen tonen interesse voor deze manier van feiten verzamelen.

A.1.5 Veiligheid: uitwisseling en integrale aanpak

In 2015 werd het rapport 'Het failliet van het gedogen' van de door het VNG-bestuur ingestelde bestuurlijke werkgroep Modernisering Cannabisbeleid onder leiding van Bernt Schneiders aangeboden aan het VNG-bestuur. Tijdens de ALV 2016 is door de leden ingestemd bij een volgend kabinet te pleiten voor experimenteerruimte om de cannabisketen van productie tot en met verkoop eenduidig te regelen. Inmiddels is er een wetsvoorstel van Vera Bergman (D66) door de Tweede Kamer aangenomen waardoor de cannabisteelt gereguleerd kan worden.

In 2016 is verder hard gewerkt aan de verbinding tussen de thema's zorg en veiligheid om dit in 2017 integraal te kunnen pakken. Veilig Thuis, advies- en meldpunt voor huiselijk geweld op 26 plaatsen in Nederland, kende in 2016 een doorontwikkeling om de kwaliteit van het Veilig Thuis-netwerk naar een hoger niveau tillen. Er is in 2016 ook gewerkt aan reeds bestaande thema's als aanpak radicalisering en de informatiepositie van de burgemeester.

Samen met gemeenten werkte de VNG in 2016 hard aan de informatiepositie van gemeenten in het veiligheidsdomein, ook wel de gemeentelijke intelligencefunctie genoemd. Daarbij staan nieuwe mogelijkheden voor de inzet van data om veiligheidsbeleid effectiever te maken centraal. Door koppelingen van gegevens uit allerlei (basis)administraties die gemeenten al hebben met informatie van andere ketenpartners, komt informatie naar boven voor de aanpak van criminelen en criminele netwerken.

Tot slot is er een VNG-visie 'Handhaving sterk in de openbare ruimte. Omdat de burger dat van ons verwacht' gepresenteerd. De visie is opgesteld, omdat het ambt van boa in het maatschappelijk debat voortdurend onderwerp van discussie is. In de visie zijn randvoorwaarden opgenomen om deze taak goed uit te kunnen voeren, zoals een betere samenwerking tussen handhavers en politie en een uitbreiding van het takenpakket.

Overhandiging van de visie door de voorzitter van de commissie Bestuur en Veiligheid Theo Weterings aan minister Ard van der Steur (Veiligheid en Justitie).

Tilburg

Intelligence

De door intelligence geborgde informatiepositie maakt een persoonsgerichte, gebiedsgerichte en delictgerichte aanpak voor de gemeente Tilburg mogelijk. De gemeente Tilburg onderscheidt drie informatieniveaus die in het informatieproces bijdragen aan de informatiepositie van de gemeente: Strategische informatie ten behoeve van de aanpak, operationele informatie ten behoeve van de ondersteuning van werkprocessen en managementinformatie ten behoeve van monitoring. De informatieproducten worden benut voor zogenaamde WOS-delicten woninginbraak, overvallen en straatroof, tot de thema's geweld, hennep, jeugdoverlast, voertuigcriminaliteit en ondermijnende criminaliteit.

Uitdagingen

De gemeente kent een veelheid aan informatiebronnen en systemen. Niet alleen de gemeentelijke informatie moet op effectieve wijze gebundeld en gedeeld worden om op basis daarvan te kunnen handelen. Ook bij de andere veiligheidspartners is een schat aan informatie aanwezig die in de analyse moet worden betrokken. In dit samenwerkingsverband wordt de informatie van verschillende veiligheidspartners (en afdelingen) over het veiligheidsprobleem gecombineerd en geanalyseerd.

Lokale kracht

De gemeente Tilburg is voorloper op het gebied van het inzetten van data en intelligence als elementair onderdeel van de veiligheidsaanpak van diverse partijen in de gemeente.

A.1.6 Economie: kansen voor de regio

Regionale economische netwerken van gemeenten, kennisinstellingen en bedrijfsleven (de 'triple helix') zijn een motor van economische ontwikkeling en innovatie en bevorderen daarmee ook groei van de werkgelegenheid. De VNG stimuleerde deze beweging in 2016 via

het programma Regionale Economische Ontwikkeling en Arbeidsmarkt (REOA). De samenwerking met VNO-NCW en Platform31 is op dit terrein versterkt. Een breed scala aan thema's kreeg aandacht: van de noodzaak tot overal een snelle internetverbinding (een nutsvoorziening zoals bestuursvoorzitter Jan van Zanen dat in zijn speech tijdens de ALV 2016 noemde) tot creativiteit om de binnensteden weer te vitaliseren.

De Studiegroep Openbaar Bestuur bracht haar rapport uit 'Maak Verschil' over het functioneren van het openbaar bestuur in Nederland in het licht van toekomstige economische ontwikkelingen ten behoeve van de volgende kabinetsperiode. Op initiatief van de VNG, het IPO en het ministerie van BZK zijn zes proeftuinregio's gestart om de aanbevelingen in de praktijk te toetsten: Zwolle, Noordoost Fryslân, Zeeland, Drechtsteden, Eindhoven en de Metropoolregio Amsterdam. De resultaten worden in 2017 bekend gemaakt.

Regio Drenthe

Een MKB-vriendelijke provincie

12 Drentse gemeenten spraken in 2016 af meer te willen doen voor de ondernemers in hun regio. Meer dan 95% van het Drentse bedrijfsleven betreft het midden- en kleinbedrijf. De Drentse gemeenten streven samen naar een zo MKB-vriendelijk mogelijke provincie.

Uitdagingen

Op basis van een ondernemerspeiling is een top-tien van aanbevelingen geformuleerd om de dienstverlening te verbeteren en de regionale economie te stimuleren. De gemeente ging hier samen met de diverse ondernemersplatforms mee aan de slag. De VNG steunde het initiatief van de Drentse gemeenten via het programma Regionale Economische Ontwikkeling en Arbeidsmarkt (REOA). Daarbij werd gekeken of de oplossingen die in Drenthe zijn gevonden, gebruikt kunnen worden door alle Nederlandse gemeenten.

Lokale kracht

Voor de peiling is gebruik gemaakt van de Ondernemerspeiling, de uitkomsten van de Drentse ondernemerspeiling zijn terug te vinden op Waarstaatjegemeente.nl. De resultaten van Drenthe zijn op eenvoudige wijze te vergelijken met de resultaten van andere gemeenten en er is ook een provinciale vergelijking mogelijk.

A.1.7 Informatiebeleid: sleutel voor goed functionerende gemeenten

Informatiebeleid vraagt om steeds meer aandacht. Als zelfstandig thema, als onderdeel van andere (beleids)thema's zoals de Omgevingswet en als kader voor de uitvoering. In 2016 ging veel aandacht uit naar de Digitale Agenda 2020, naar privacy en informatieveiligheid, naar het

met ICT-ondersteunen van processen in het fysieke en sociale domein, naar dienstverlening aan inwoners en bedrijven en naar thema's als de Archiefwet en digitalisering. Enkele van deze thema's worden belicht.

Digitale Agenda 2020

In de Digitale Agenda 2020 zijn de gezamenlijke ambities van gemeenten vastgelegd om aan te sluiten bij en effectief te opereren in de informatiesamenleving. Daarbij worden gemeenten ondersteund bij de noodzakelijke standaardisaties, het vergemakkelijken van bedrijfsprocessen en het vormgeven van gemeenschappelijke bestuurlijke ambities. De activiteiten in het kader van de Digitale Agenda zijn te herleiden naar drie hoofdambities:

- 1 Open en transparant in de participatiesamenleving
- 2 Werken als één efficiënte overheid
- 3 Massaal digitaal, maatwerk lokaal

Op deze ambities zijn verschillende activiteiten uitgevoerd. Een van de instrumenten om innovatie te stimuleren en opschaling vanuit de praktijk te bevorderen is De Pilotstarter: een digitaal platform waar pilots door gemeenten worden gedeeld en waar meer dan 200 gemeenten aan meedoen. Er zijn ongeveer 40 individuele innovaties begeleid, waarvan circa de helft onderzocht is op de mogelijkheden tot opschaling. Dit heeft geleid tot vijf vervolgotrajecten binnen DA2020; de verkenningen Ruimtelijke Kijk Sociaal Domein, Open Raadsinformatie en Veiligheidsinformatieknoppunt en de projecten Regie op eigen gegevens en de Inwonercloud. Ook zijn trends geduid en is aandacht gegeven aan de realisatie van randvoorwaarden die innovaties en vernieuwing vereenvoudigen.

Er is in 2016 samengewerkt met andere partijen, zoals de SVB, de Belastingdienst, Logius, DUO en gemeenten om niet-digivaardigen te ondersteunen bij een digitaliserende overheid. Met de Belastingdienst en tien gemeenten is gewerkt aan een gezamenlijke, eenduidige en snelle aanpak bij schulden. Met zorgaanbieders en gemeenten werd samengewerkt om de administratieve lasten te verminderen.

Er zijn aanbestedingen gerealiseerd voor de gezamenlijke inkoop van vaste telefonie (GT-Vast) dat naast spraakverbindingen ook dataconnectiviteit bevat. Deze centrale inkoop van dataconnectiviteit is gestart in 2016 en vormt de basis voor het realiseren van een Gemeentelijk Overheidsnetwerk (GON) als onderdeel van de Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI). Het levert voor deelnemende gemeenten aanzienlijke besparingen op. Diverse activiteiten werden verricht om het opdrachtgeverschap van gemeenten richting leveranciers te versterken. Een daarvan is het sluiten van een convenant met ICT-leveranciers dat als doel heeft met ICT-leveranciers kwaliteitsafspraken te maken, transparant te zijn en continuïteit en flexibiliteit naar gemeenten te waarborgen. Het aantal leveranciers dat het nieuwe convenant ondertekend heeft staat op meer dan 165. Vanuit de vraagkant is het convenant onderschreven door koepelorganisaties VIAG, IMG100+ en de FAMO.

Via diverse projecten en programma's is daarnaast gewerkt aan bouwstenen voor dienstverlening en gemeenschappelijke infrastructuur, zoals de modules burgerzaken, NUP, 14+netnummer en Digitaal Klantdossier. Deze projecten zijn gefinancierd door een uitname uit het Gemeentefonds waarvoor een aparte verantwoording is opgesteld.

Privacy en informatieveiligheid

Sinds 1 januari 2016 is de Wet Meldplicht Datalekken in werking getreden. Later dat jaar werd in de Europese Unie de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) aangenomen. Deze verordening vervangt de huidige Wet bescherming persoonsgegevens. Gemeenten hebben

DIGITALE AGENDA 2020

Frans Backhuijs: 'Bewustwording blijft het belangrijkste thema'

Frans Backhuijs is burgemeester van Nieuwegein en voorzitter van de Vrijwilligersorganisatie InformatieVeiligheid.

"Informatieveiligheid is een belangrijk aandachtspunt voor het uitvoeren van de ambities van de Digitale Agenda. Het is de basis voor het veiligheidsbeleid van de overheid, maar ook voor de veiligheid van de burgers. Het is belangrijk dat we samenwerken om de veiligheid van de overheid en de burgers te waarborgen. Het is belangrijk dat we samenwerken om de veiligheid van de overheid en de burgers te waarborgen. Het is belangrijk dat we samenwerken om de veiligheid van de overheid en de burgers te waarborgen."

INFORMATIEVEILIGHEID

De overheid heeft een belangrijke rol te spelen in het waarborgen van de informatieveiligheid. Dit betekent dat de overheid moet zorgen voor de veiligheid van de informatie die wordt verwerkt en verspreid. Dit betekent ook dat de overheid moet zorgen voor de veiligheid van de informatie die wordt verzameld en gebruikt. Dit betekent ook dat de overheid moet zorgen voor de veiligheid van de informatie die wordt overgedragen en opgeslagen.

De overheid moet zorgen voor de veiligheid van de informatie die wordt verwerkt en verspreid. Dit betekent dat de overheid moet zorgen voor de veiligheid van de informatie die wordt verzameld en gebruikt. Dit betekent ook dat de overheid moet zorgen voor de veiligheid van de informatie die wordt overgedragen en opgeslagen.

De overheid moet zorgen voor de veiligheid van de informatie die wordt verwerkt en verspreid. Dit betekent dat de overheid moet zorgen voor de veiligheid van de informatie die wordt verzameld en gebruikt. Dit betekent ook dat de overheid moet zorgen voor de veiligheid van de informatie die wordt overgedragen en opgeslagen.

De overheid moet zorgen voor de veiligheid van de informatie die wordt verwerkt en verspreid. Dit betekent dat de overheid moet zorgen voor de veiligheid van de informatie die wordt verzameld en gebruikt. Dit betekent ook dat de overheid moet zorgen voor de veiligheid van de informatie die wordt overgedragen en opgeslagen.

naar verwachting tot 2018 tijd om hun gegevensbescherming in lijn te brengen met de nieuwe wet- en regelgeving. In 2016 werd dan ook gewerkt aan bewustwording en een aantal concrete stappen ter voorbereiding. Het aanstellen van een Functionaris Gegevensbescherming of een privacy-officer per gemeente is een van die stappen.

Informatieveiligheid vraagt om voortdurende aandacht. Iedere gemeente stelt haar informatie-beveiligingsbeleid vast aan de hand van het basishorizontale kader Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) en moet voldoen aan de regelgeving omtrent privacy. Hierdoor hebben gemeenten een grote verantwoordelijkheid. Ze zijn verantwoordelijk voor het op orde hebben van hun informatieveiligheid en het waarborgen van de privacy van haar inwoners.

De visitatiecommissie Informatieveiligheid, onder leiding van Frans Backhuijs, burgemeester van Nieuwegein, en ingesteld in 2015 bezocht in 2016 veel gemeenten om bestuurlijke bewustwording te creëren en handvatten om de informatieveiligheid en privacy bij gemeenten te versterken. Tot eind 2016 zijn circa 100 gemeentebesturen door de commissie bezocht.

Eindhoven

Hack Me Please

Op 28 mei 2016 laat de gemeente Eindhoven zich vrijwillig hacken tijdens het evenement Hack Me Please II. Het is het vervolg op Hack Me Please waar de gemeente zich in 2014 door 'ethical hackers' liet aanval- len. Tijdens Hack Me Please II worden studenten uitgedaagd hun kennis te etaleren en kwetsbaarheden te vinden in de IT-omgeving van de gemeente Eindhoven. De resultaten worden gebruikt om kwetsbaar- heden te verhelpen en de doorstroom van studenten naar het werkveld te bevorderen.

Uitdagingen

Uit de jaarlijkse Global Information Security Survey van EY bleek dat 40 procent van de overheidsinstellin- gen niet in staat is een cyberaanval te detecteren. Het detecteren van een aanval is echter cruciaal in het licht van de Wet Meldplicht Datalekken die in januari 2016 van kracht is geworden.

Lokale kracht

De Informatiebeveiligingsdienst (IBD) van de VNG en KING richt zich op bewustwording, kennisdeling en concrete ondersteuning op het vlak van informatiebeveiliging (incidentpreventie, -detectie en -coördina- tie). Door als gemeente 'officieel' aan te sluiten bij de IBD, krijgt een gemeente specifieke ondersteuning op informatiebeveiligingsvlak in geval van incidenten. De IBD biedt bovendien concrete producten en diensten die gemeenten kunnen helpen bij de sturing op informatiebeveiliging binnen hun organisatie. Eind 2016 waren alle gemeenten aangesloten bij de IBD.

A.1.8 Gemeentelijke financiën: evenwicht in verhoudingen

Financiële voorspelbaarheid is essentieel om de dienstverlening aan inwoners goed in te kunnen richten. Het streven naar langjarig stabiele en evenwichtige gemeentefinanciën is in 2016 dan ook voortdurend leidraad geweest in de belangenbehartiging en is ook in 2017 een van de belangrijkste speerpunten voor de lobby, vooral richting het nieuwe kabinet. Ten behoeve van de lobby rondom de formatie en een nieuw kabinet is ook de wens tot uitbreiding van het belastinggebied in overleg met de leden nader ingevuld en inmiddels neergeslagen in diverse partijprogramma's van de landelijke politiek.

2016 kenmerkte zich door veelvuldig verzet tegen rijkskortingen buiten de afspraken en door verkenningen voor mogelijke verbeteringen in het Gemeentefonds door groot onderhoud. Dit gebeurde naast de reguliere activiteiten rond de financiële gevolgen van taakmutaties of bijstelling van financiële arrangementen op basis van nieuwe gegevens waar vanuit financiën ondersteuning plaatsvond bij de meer beleidsinhoudelijk georiënteerde overleggen (o.a. Omgevingswet. Participatie, BUIG-gelden).

De gevolgen van de decentralisaties vergden de nodige aandacht; met name bij de accountantscontrole en verantwoording in de transitie was veel overleg nodig om onnodige inspanningen van gemeenten te beperken en toch tijdig te rapporteren. Dit heeft onder meer geleid tot de publicatie van een VNG-handreiking en tot uitstel van de inzenddatum van gemeentelijke jaarstukken.

Op basis van de voorstellen van de commissie-Depla is in 2016 het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) vernieuwd met als doel te komen tot meer toegankelijke begrotingen onder het motto: gemeentefinanciën zijn te belangrijk om aan specialisten over te laten. Daarbij is ook een handreiking voor kostenonderbouwing van lokale heffingen gepubliceerd.

Per 1 januari 2016 zijn gemeentelijke ondernemingen vennootschapsbelastingplichtig. In het SVLO (Samenwerkingsverband VPB Lokale overheden) zijn in samenwerking met o.a. de rijksbelastingdienst een groot aantal praktische handleidingen en nadere standpuntbepalingen geproduceerd.

Onlosmakelijk verbonden met de beleidsmatige aandachtspunten zijn de vele producten, diensten en bijeenkomsten. Het gaat daarbij niet alleen om modelverordeningen en vraagbeantwoording (enige duizenden), handreikingen voor raadsleden en een financiële houdbaarheidstest. Ook van belang zijn de regionale expertmeetings en de betaalde dienstverlening op het gebied van belastingen (bijvoorbeeld het voeren van procedures tot aan de Hoge Raad). Nieuw gestart is het forum gemeentefinanciën. Deze activiteiten (waaronder de tweedaagse Belastingconferentie op 29 en 30 maart 2016 met ruim 500 deelnemers) ondersteunen gemeenten niet alleen in hun dagelijkse praktijk, maar leveren ook belangrijke informatie voor de beleidsmatige koersvorming.

Enkele onderwerpen die in 2016 de aandacht hebben gekregen (veel van deze onderwerpen lopen in 2017 door):

- 1 Voeding gemeentefonds (art 2 Fw en indexatie sociaal domein)
- 2 Verdeling gemeentefonds (groot onderhoud Fw)
- 3 Financieel beheer (wijziging BBV, accountantscontrole (problemen sociaal domein) en doorontwikkeling voorstellen commissie Depla)
- 4 Belastingen (omvang lokaal belastinggebied, kostentoerekening bij legesheffing)
- 5 Wet WOZ (waarderingkamer en stuurgroep samenwerking)
- 6 Macro economie ('trap-op-trap-af' en gemeente en markt)
- 7 Invoering vennootschapsbelasting overheidsbedrijven
- 8 Verdeling van de BUIG-middelen

West-Brabant-West

Jeugdhulp

Regio's en gemeenten werken hard aan de vernieuwende bekostiging van de jeugdtaken. De negen gemeenten van de jeugdzorgregio West-Brabant-West zijn als eerste regio helemaal overgegaan op resultaatfinanciering in de jeugdhulp. Stap twee is: kwaliteitsmeting door cliënten.

Uitdagingen

Na een jaar schaduwdraaien met budgetfinanciering is in 2016 het roer echt omgegaan. De jeugdhulp is in 36 arrangementen ondergebracht en aan elk arrangement 'hangt' een vooraf vastgesteld tarief. Of het zorgtraject nu langer of korter duurt dan vooraf bedacht, maakt voor de gemeente niet uit; als de doelen maar worden behaald.

Lokale kracht

De regio werkt nu aan een systeem van kwaliteitsmeting door cliënten, waarbij zorggebruikers op basis van hun ervaringen met zorgverleners de kwaliteit van de hulpverlening beoordelen. Hun beoordelingen staan straks op internet, zodat cliënten op basis van het aantal 'likes' door zorggebruikers de best passende aanbieder kunnen kiezen.

The screenshot shows a VNG website page. At the top, there is a navigation bar with the VNG logo, a 'THEMA'S' button, and links for 'NIEUWS' and 'AGENDA'. A search icon and a menu icon are also present. The main heading is 'Werkgroep integrale bekostiging jeugdhulp'. Below the heading is a short paragraph describing the workgroup's goal: 'Veel gemeenten zoeken een passende manier van bekostiging voor jeugdhulp. De Werkgroep integrale bekostiging jeugdhulp - waarin gemeenten en aanbidders zijn vertegenwoordigd - brengt bekostigingsmodellen voor jeugdhulp in kaart. De resultaten van de werkgroep kunnen gemeenten in 2016 gebruiken voor hun inkoop van jeugdhulp, die vanaf 2017 wordt ingezet. Wil u meer weten over de activiteiten van de werkgroep? Neem dan contact op met VNG adviseur Geert Schipaanboord via het [VNG Informatiecentrum](#)'.

Below the text is a photograph of two people working at a desk with a laptop. To the right of the photo is the heading 'Inhoudsopgave' (Table of Contents). Underneath, there are three bullet points with right-pointing triangles:

- Plan van aanpak werkgroep Integrale bekostiging Jeugd
- Verslagen Werkgroep integrale bekostiging jeugd
- Bekostigingsmodellen Jeugd en Wmo: voorbeelden en inventarisaties

At the bottom of the page, there are three columns of content:

- Nieuws**: 18 april 2017, [Gezamenlijke inkoop Wmo & Jeugdhulp Noord- en Midden-Drenthe](#), 4 april 2017.
- Publicaties**: 2016, [Handreiking Continuïteit van jeugdhulp bij faillissement](#), Handreiking.
- Zie ook**:
  - [VNG Handreiking bekostiging Jeugd-GGZ inspanningsgericht](#)
  - [ABC Jeugdhulp](#)
  - [Praktijkvoorbeelden](#)

A.1.9 Collectieve inkoop: wat doen we samen?

De collectieve activiteiten die de VNG voor gemeenten verricht zijn in aantal en omvang toegenomen. Het gaat hier om collectieve activiteiten op het gebied van gemeenschappelijk werken aan ICT en dienstverlening en bijvoorbeeld ook om de landelijke voorzieningen die met de decentralisaties naar de gemeenten zijn gegaan en die om continuïteit te borgen door de VNG tijdelijk zijn georganiseerd. Denk bij de laatste bijvoorbeeld aan de Kindertelefoon, de doventolkvoorziening en Veilig Thuis.

Om redenen van transparantie, focus en financiën is in 2016 gewerkt aan:

- Een VNG Agenda waarin met gemeenten samen is vastgesteld wat in collectief verband wordt opgepakt;
- Nieuwe werkwijzen, waaronder de voorbereiding van Samen Organiseren, een beweging van onderop waar gemeenten zelf eigenaar van zijn;
- Andere financieringsarrangementen, zoals het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering; en
- Een heroriëntatie op de landelijke voorzieningen sociaal domein.

A.2 Dienstverlening aan leden belicht

A.2.1 Diverse vragen van en informatievoorziening aan gemeenten

Naast de VNG Agenda zijn er diensten die de VNG in 2016 aan de leden heeft aangeboden. Hieronder wordt een impressie gegeven van deze reguliere dienstverlening.

Vragen van gemeenten

In 2016 zijn er 27.701 vragen van leden door de VNG beantwoord. 98% van deze vragen is binnen de afgesproken termijn van vijf werkdagen afgehandeld. De gemeenten Amsterdam, Rotterdam en Apeldoorn stelden de meeste vragen. De meeste vragen werden gesteld over de Wmo, arbeidsvoorwaarden, en bezoldiging en vergoedingen. Ongeveer 75% van de vragen werd gesteld via e-mail, 25% kwam per telefoon binnen. Het aantal geregistreerde vragen is met 12,8% gedaald: van 29.941 in 2015 naar 26.548 vragen in 2016.

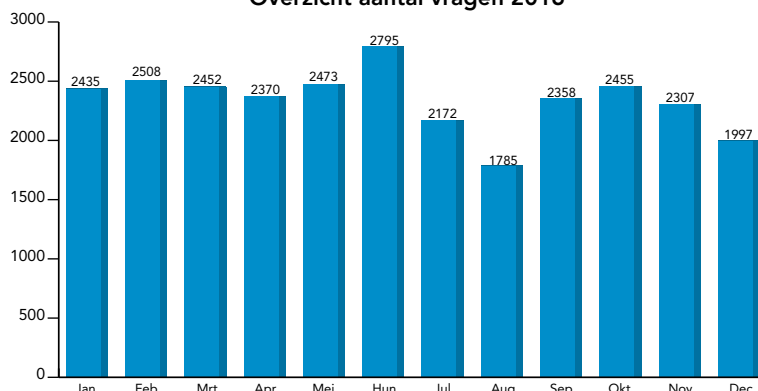
De VNG heeft in 2016 498 brieven ter beantwoording ontvangen. Dit zijn 450 brieven minder dan in 2015. Hiervan is 68% binnen de vastgestelde termijn van drie werkweken afgehandeld. De ambitie om 90% van de brieven binnen drie weken af te handelen is hiermee niet gehaald. In 2015 was het percentage tijdigheid op het beantwoorden van brieven nog 86% en ontving de VNG bijna dubbel zoveel brieven.

Totaal aantal vragen (telefoon/mail)

2016	27.701
2015	29.941
2014	27.195

Tijdigheid:	
2016	98%
2015	97%
2014	97%
(binnen 5 werkdagen)	

Overzicht aantal vragen 2016

Praktijkvoorbeelden

De VNG beheert een databank met praktijkvoorbeelden van gemeenten. Deze wordt dagelijks geactualiseerd en jaarlijks opgeschoond, en bevat op dit moment ruim 2000 actuele praktijkvoorbeelden. In 2016 was het gemiddeld aantal bezoeken per maand 7126. Dit komt erop neer dat de databank in 2016 meer dan 85.000 keer werd bezocht. Door gemeenten werden 73 voorbeelden aangeleverd. Er werd dagelijks getwitterd over inspirerende voorbeelden. Het twitteraccount @goed_voorbeeld heeft 3738 volgers (o.a. ambtenaren, raadsleden, burgemeesters en wethouders).

Databank Jurisprudentie en wetgevingskalender

De Juridische databank (JDB) beoogt gemeenten op adequate wijze toegang te bieden tot rechtspraak die relevant is voor de gemeentelijke uitvoeringspraktijk. Het gemiddeld aantal bezoeken per maand in 2016 was ca. 200. Eind 2016 stonden er 5455 relevante uitspraken in de JDB op het terrein van gemeentelijke belastingen, omgevingsrecht, privaatrecht, bestuursrecht en kinderopvang.

Vijf meest gebruikte fora 2016

1. Wob	(38.449 bezoeken, 2.008 berichten, 3.709 deelnemers)
2. Werkgeversforum	(34.089 bezoeken, 1.861 berichten, 1.568 deelnemers)
3. Gemeenterecht	(31.303 bezoeken, 1.214 berichten, 3.858 deelnemers)
4. Sociaal domein	(30.579 bezoeken, 1.436 berichten, 4.654 deelnemers)
5. Communicatieplatform	(11.483 bezoeken, 945 berichten, 1.594 deelnemers)

VNG Fora, ROMnetwerk en OOVnetwerk

Er zijn 144 fora (open en besloten) over allerlei beleidsonderwerpen met in totaal 17.615 deelnemers, voornamelijk gemeenteambtenaren. Dit zijn 1577 deelnemers meer ten opzichte van 2015. Het aantal nieuwe aanmeldingen is veel groter want er worden ook veel oude accounts verwijderd. In 2016 zijn 19.574 berichten en reacties geplaatst, 39 nieuwe fora gestart en 18 fora verwijderd.

WOZ data center

In 2016 zijn volgens planning op 1 mei de taxatiewijzers voor waardepeildatum 1 januari 2016 gerealiseerd en beschikbaar gesteld aan gemeenten. Met deze taxatiewijzers kunnen gemeenten taxaties uitvoeren met TIOX. Er zijn 25 taxatiewijzers gemaakt voor de waardering van agrarische objecten, hotels en voor incurante niet-woningen zoals scholen, ziekenhuizen, windturbines, hoogspanningsvelden, verzorgingshuizen en gemeentehuizen. In 2016 is voor het eerst een met de energiebranche afgestemde leidraad voor de waardering van energiecentrales gepubliceerd. Gemeenten worden verder op diverse manieren ondersteund bij de uitvoering van de Wet WOZ, waaronder via een servicedesk, een specifieke website met actuele informatie over de WOZ(-uitvoering) en een besloten deel specifiek voor gemeenten om kennis te delen. Dit WOZ-informatiepunt had in 2016 circa 23.000 bezoekers (2015: 22.000 bezoekers). Het besloten deel van het WOZ-informatiepunt heeft ruim 1800 geregistreerde gemeentelijke gebruikers (bijna 100% van alle WOZ-ambtenaren). Naast de structurele activiteiten ondersteunt dit project gemeenten op tal van andere manieren, zoals met procesbeschrijvingen, standaardcontracten, standaardtekstblokken waarmee gemeenten WOZ-bezwaarschriften kunnen afhandelen en pilots informele bezwaarafhandeling zoals MIJNWOZ, een initiatief van de gemeente Tilburg dat burgers de mogelijkheid biedt om invloed uit te oefenen op het bepalen van hun WOZ-waarde.

Informatie en communicatie

In 2016 is de VNG website 1.786.349 keer bezocht. Als afgeleide van het nieuws en de berichten die op de website werden geplaatst, werd wekelijks een VNG-weekoverzicht verzorgd. Dit weekoverzicht kende in 2016 28.127 abonnees. Op 1 april werd de VNG-nieuwsapp gelanceerd, met nieuws van de website van VNG, vanuit VNG Magazine en ANP binnenlandse politiek. Inmiddels zijn er meer dan 5000 mensen die de VNG nieuwsapp hebben. In 2016 is ook het VNG Magazine voorzien van een nieuwe bladformule. Er is medio 2016 een lezersonderzoek gehouden waaruit blijkt dat de nieuwe aanpak wordt gewaardeerd. Het Magazine had op 31 december 2016 20.316 abonnees.

Waar staat je gemeente?

De website Waarstaatjegemeente.nl biedt veel gegevens van elke Nederlandse gemeente in een overzichtelijk dashboard. De site geeft gemeenten aan de hand van een aantal thema's inzicht in hun indicatoren op verschillende maatschappelijke terreinen, zoals leefbaarheid,

veiligheid en jeugd en jeugdhulp. De site is bedoeld voor gemeentebestuurders en ambtenaren, maar is ook geschikt voor andere geïnteresseerden die willen weten hoe hun gemeente ervoor staat. Het dashboard met daarin bijvoorbeeld de cijfers van het aantal kinderen in jeugdhulp, het aantal gezinnen met een uitkering of het percentage mensen dat actief is in het verenigingsleven, kan worden gebruikt voor het opstellen van gemeentelijk beleid of om gemeentelijke cijfers met (buur)gemeenten te vergelijken. Gemeenten kunnen de data uit het dashboard meenemen in de besluitvorming, voor agendavorming, verantwoording of voor onderzoek. De data wordt verkregen uit verschillende bronnen en onderzoeken zoals burger- en ondernemerspeilingen, het CBS en andere centrale databronnen. Onderdelen van Waarstaatjegemeente.nl zijn: de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein en de Lokale monitor wonen.

A.2.2 De VNG: het huis van ontmoeting

Kennisdeling en netwerken horen bij iedere vereniging. Ook bij de VNG. Op tal van thema's en jaarlijkse momenten brengt de VNG gemeenten bij elkaar. Van jaarcongres en Algemene Leden Vergadering tot de Raad op Zaterdag. Van een bijeenkomst over opvang van vluchtelingen tot de juridische tweedaagse en de Belastingconferentie. Hieronder een impressie van enkele van de vele bijeenkomsten die er in het land zijn geweest.

Sociale top

Jaarcongres 2016: Haarlemmermeer

VNG-congres Gemeentefinanciën

Eendaagse arbeidszaken CVA/VNG

Netwerk oud VNG'ers

A.3 De ontwikkelingen van de VNG-organisatie

A.3.1 De VNG in verandering

Met het centraal stellen van de maatschappelijke opgaven en met andere partijen zoeken naar een integrale oplossing, wordt een andere rol, houding, organisatie en sturing verwacht van gemeenten. Ook de VNG-organisatie, als de vereniging van, voor en door gemeenten, is daarmee in verandering. De VNG wil op maatschappelijke opgaven voor gemeenten strategisch sterker en meer agenderend in visie zijn; meer in en vanuit netwerken werken, wendbaar en flexibel kunnen opereren en de dienstverlening naar gemeenten verbeteren.

Met deze ambitie voor ogen is in 2016 een Agenda 2016 opgesteld, een structuurwijziging doorgevoerd, en zijn de eerste stappen gezet richting anders werken met oog voor de uitvoeringspraktijk en de opgaven die gemeenten hebben.

Agenda 2016

In de Agenda 2016 zijn de opgaven benoemd waaraan gemeenten in verenigingsverband willen werken en waarop de VNG-organisatie in 2016 advies en ondersteuning verleende. Deze opgaven kunt u vinden in hoofdstuk 1 van dit jaarverslag. Het opstellen van de Agenda 2016 was een eerste stap in het met elkaar bepalen waar gemeenten samen aan werken en de activiteiten die de VNG zou moeten verrichten. Deze opgaven zijn voor de VNG-organisatie vertaald naar een Planning en Controlcyclus (P&C-cyclus) waardoor sturing op resultaten en betere verantwoording mogelijk is.

Eerste stappen richting anders werken

Opgaven centraal en meer programmatisch en flexibel werken is het uitgangspunt van de nieuwe organisatie. Daarmee kan de VNG-organisatie de leden beter bedienen en inspelen op de actualiteit van de gemeentelijke praktijk, de media en de politiek. Daartoe zijn in 2016 eerste stappen gezet, waaronder door structuuringrepen, gesprekken met medewerkers en een vaststelling van de opgaven die de VNG Agenda bepalen.

Bijzondere aandacht gaat uit naar gemeenschappelijke gemeentelijke dienstverlening. Deze activiteiten nemen in belang toe en vragen om werkwijzen die vooral uitgaan van de gemeentelijke praktijk. Ophalen en opschalen en samen met gemeenten in plaats van landelijk uitrollen. Dat betekent onder meer dat de VNG-organisatie activiteiten meer met en via netwerken en via co-creatie activiteiten vormgeeft. Voor deze nieuwe vorm van werken dat de naam Samen Organiseren kent, wordt een eigen governance- en financieringsstructuur voorgesteld tijdens de ALV in 2017. Voorbereidingen hiertoe zijn in 2016 getroffen.

Structuurwijziging

In 2016 is de topstructuur van de VNG-organisatie gewijzigd. De directieraad is omgevormd tot een algemene directie van twee leden die niet meer op politieke kleur worden geselecteerd. Daarbij heeft de algemeen directeur een externe oriëntatie en de plaatsvervangend algemeen directeur een interne oriëntatie. De functie plaatsvervangend algemeen directeur is in 2016 op basis van externe inhuur ingevuld; werving vindt plaats in 2017. De directie stuurt (op hoofdlijnen) op inhoud, processen en resultaten en legt verantwoording af aan het VNG-bestuur.

Naast de algemene directie, is een directie Beleid geïntroduceerd, bestaande uit drie directeuren beleid die samen verantwoordelijk zijn voor de strategische beleidsontwikkeling en realisatie op basis van de opgaven die in de VNG Agenda zijn genoemd. Rondom deze opgaven organiseren zij ook diverse in- en externe netwerken zodat belangenbehartiging en

dienstverlening goed vorm gegeven kunnen worden. Beleidsmedewerkers werken niet meer op één beleidsthema maar zetten hun expertise in op verschillende maatschappelijke opgaven, waardoor ontkokerd, integraal werken wordt bevorderd. Een concernstaf borgt de regie op strategie en de juiste ondersteuning van bestuur en directie.

Inzet en ontplooiing medewerkers en bedrijfsvoering

Resource managers zorgen voor de kwalitatieve en kwantitatieve juiste inzet van mensen en middelen. Met de komst van zowel de resource manager als de plaatsvervangend algemeen directeur, met focus op de interne organisatie, is er aandacht voor de verdere professionalisering van de organisatie. In 2016 is daarbij hard gewerkt aan het verbeteren van de gegevens en de sturingsinformatie. De Agenda 2016 en de P&C-cyclus geven daarbij richting voor sturing op de activiteiten en resultaten van de vereniging. Het meer programmatisch werken biedt voor medewerkers kansen om expertise ook op andere manieren in te zetten en zichzelf verder te ontwikkelen.

In 2017 wordt, op basis van de strategische VNG-doelstellingen, strategisch personeelsmanagement vastgesteld. Welk personeelsbeleid en welke personeelsinstrumenten moeten ontwikkeld of verbeterd worden, uitgaande van de strategie en het (beschreven) gewenste gedrag van medewerkers? Wat heeft de organisatie nodig, op het gebied van P&O, om de doelstellingen van de organisatie te behalen? Hoe kunnen medewerkers dusdanig voor de organisatie ingezet worden zodat zowel organisatiedoelen als persoonlijke leerdoelen zoveel mogelijk op elkaar aansluiten? Aan de hand van de antwoorden worden dominante strategische P&O-thema's voor de komende jaren vastgesteld. Deze thema's vormen de basis voor P&O-jaarplannen en de prioriteitstelling.

Verdere samenwerking VNG-bedrijven

In 2016 is het Kenniscentrum Handhaving en Naleving (KCHN) opgericht, als vervolg op de Regionale Coördinatiecentra Fraude (RCF). Het is een van de bedrijven onder de VNG die diensten verzorgt aan leden. De andere bedrijven zijn VNG International, VNG Verzekeringen, VNG Congressen (inclusief VNG Trainees en VNG Academie), en het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING). Er worden op meerdere manieren stappen gezet om de expertise van medewerkers van deze bedrijven meer te bundelen, wat de dienstverlening aan gemeenten ten goede komt en sociale cohesie in de organisatie vergroot.

Financieel beleid

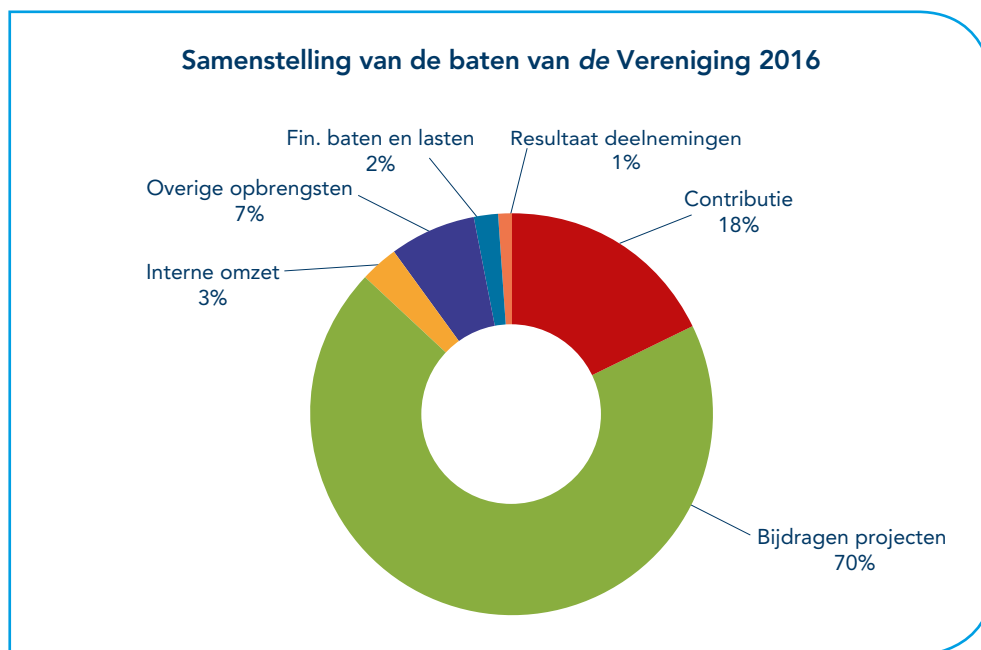
Het financieel beleid is in hoofdzaak gericht op een stabiele begroting en het te allen tijde kunnen voldoen aan (betalings-) verplichtingen. De belangrijkste elementen van het financieel beleid zijn: evenwicht in de samenstelling van baten en lasten, rendement op het vermogen en de liquiditeitspositie.

Evenwicht in de samenstelling van baten en lasten 2016

Onder evenwicht in de samenstelling van baten en lasten wordt verstaan dat de vaste kosten (totaal van de kosten exclusief incidentele kosten, kosten gesubsidieerde projecten en kosten gelieerde instellingen) van de Vereniging zoveel mogelijk worden gedekt uit de contributie-inkomsten. Dit is van belang omdat andere inkomstenbronnen sterk kunnen fluctueren.

De vaste lasten worden onderverdeeld in twee delen, de contributie gefinancierde personeelslasten en de overige vaste lasten. Voor de personeelslasten geldt dat deze meer dan volledig door de contributie-inkomsten worden gedekt. Het dekkingspercentage voor de vaste personeelslasten kwam in 2016 uit op 113% (2015: 111%). Er was een dekkingspercentage begroot van 105%. Het dekkingspercentage komt hoger uit dan begroot door de verkregen vergoeding voor het uitlenen van personeel, waardoor de vaste personeelslasten dalen. Verder zijn enkele vacatures (tijdelijk) ingevuld door tijdelijk personeel. Ten opzichte van 2015 daalde het dekkingspercentage, dit was het gevolg van het cao-akkoord. Per 1-1-2016 werd een structurele loonsverhoging doorgevoerd van 3,0%.

De overige vaste lasten bestaan uit afschrijvingslasten en de overige vaste bedrijfskosten. Ondanks de hogere vaste personeelslasten stijgt het dekkingspercentage van de totale vaste lasten van 77% in 2015 naar 80% in 2016. De stijging van de contributie met 4,23% zorgt voor de verbetering van de dekkingsgraad van de vaste lasten. De vaste lasten die niet kunnen worden gedekt uit de contributie-inkomsten, worden gedekt uit structurele maar niet vaststaande financiële baten en lasten, bedrijfsopbrengsten, overige opbrengsten en uit bijdragen van de projecten.

Als gevolg van de decentralisaties hebben de gemeenten de laatste jaren steeds meer taken gekregen. Een deel daarvan wordt collectief door de VNG uitgevoerd. De financiering van deze collectieve taken loopt niet via de contributie van de VNG maar via uitnamen uit het Gemeentefonds. Het aandeel van de contributie in het totaal van de baten van de Vereniging neemt dan ook al enige jaren af. In 2013 bedroeg de contributie nog 38% van de totale baten. In 2014 daalde dit percentage naar 28% en in 2015 bedroeg de contributie nog maar 18% van het totaal aan baten. Het percentage voor 2016 is gelijk gebleven ten opzichte van 2015. De contributie-inkomsten stijgen dan weliswaar, dit geldt echter ook voor de totale omvang van de totale baten van 2016 die ten opzichte van 2015 stijgen van € 112,457 miljoen naar € 113,915 miljoen.

De baten van de, via het Gemeentefonds gefinancierde, collectieve activiteiten stijgen van € 54,2 miljoen in 2015 naar € 58,3 miljoen in 2016. Inclusief de via subsidie gefinancierde projecten neemt de totale projectportefeuille toe van € 77,523 miljoen naar € 79,556 miljoen. Het aandeel van 'bijdragen projecten' neemt dan ook ten opzichte van 2015 verder toe van 69% naar 70%. Dit beeld zal zich enkel doorzetten in 2017. Door een collectieve intensivering op de Digitale Agenda zullen de uitnamen in 2017 verder stijgen naar € 67,1 miljoen. Het jaar 2017 is het laatste jaar waarin een uitname uit het Gemeentefonds mogelijk zal zijn. Op de ALV van 2017 wordt een alternatieve financieringswijze voorgelegd voor de collectief uit te voeren taken.

De interne omzet stijgt in absolute zin ten opzichte van 2015 met € 0,194 miljoen naar € 3,103 miljoen, door de gestegen omvang van de projectbijdragen blijft het relatieve aandeel ten opzichte van 2015 gelijk aan 4%.

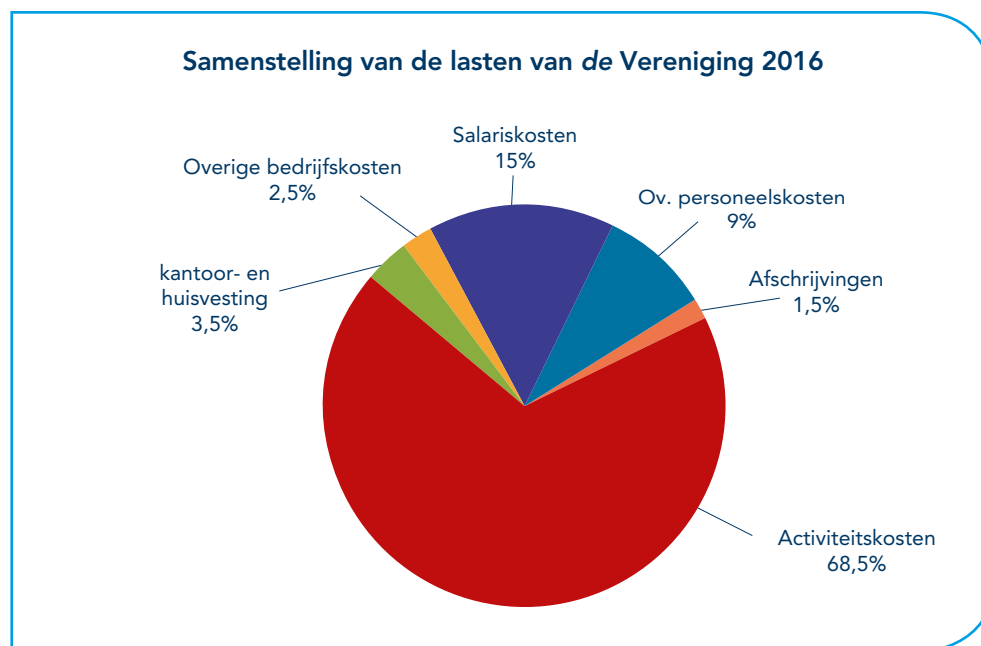
Het aandeel van de overige opbrengsten in het totaal van de baten neemt ten opzichte van 2015 toe van 6% naar 7%. Het betreft hier onder andere een hogere afname van de dienstverlening door gelieerde instellingen en bedrijven en een hogere doorbelasting van salariskosten naar gelieerde instellingen doordat meer medewerkers werkzaam waren voor deze organisaties.

De financiële baten en lasten zijn € 0,102 miljoen hoger dan begroot. Ten opzichte van 2015 dalen de financiële baten en lasten van € 2,853 miljoen naar € 1,923 miljoen in 2016. In 2015 was nog sprake van een wisseling in de effectenportefeuille welke leidde tot een koersresultaat van € 1,56 miljoen. Het aandeel van de financiële baten en lasten neemt dan ook ten opzichte van 2015 af van 3% naar 2%.

Het resultaat deelnemingen daalt, onder andere door de vennootschapsbelasting, ten opzichte van 2015 van € 2,381 miljoen naar € 0,872 miljoen. Op VNG International na laten alle bedrijven een lager resultaat zien. Het aandeel van het resultaat deelnemingen in de totale baten neemt af van 2% in 2015 naar 1% in 2016.

De opbouw en samenstelling van de lasten geeft het volgende beeld:

Het merendeel van de projectkosten wordt verantwoord onder de activiteitskosten. Deze post is dan ook verreweg de grootste kostencategorie. Het projectvolume en bijbehorende kosten namen in 2016 verder toe. De activiteitskosten namen hierbij toe van € 75,786 miljoen naar € 77,081 miljoen. Percentueel gezien blijft het aandeel van de activiteitskosten in de totale lasten gelijk, 68%.

In absolute zin stijgen de salariskosten ten opzichte van 2015 als gevolg van de loonsverhoging per 1-1-2016 van 3%. Het aandeel in de totale kosten wijzigt niet. De overige bedrijfskosten dalen ten opzichte van 2015 van 4,4% naar 2,5%. In 2015 was onder andere sprake van een teruggave van de uitname uit het Gemeentefonds voor gemeenten die zelf hun telefonische hulp op afstand hadden geregeld en werden de kosten van inzet van medewerkers voor het Kenniscentrum Handhaving en Naleving verantwoord onder de overige bedrijfskosten.

De overige personeelskosten stijgen van € 8,194 miljoen in 2015 naar € 10,042 miljoen in 2016. De stijging is het gevolg van extra inhuur voor extern gefinancierde projecten. Het aandeel van de overige personeelskosten in de totale lasten is 9% (2015 7,5%).

Sturen op rendement beleggingsportefeuille

De in 2012 gewijzigde weging van de effecten is tot op heden gehandhaafd. In 2012 zijn met het oog op de specifieke risico's binnen de obligatiemarkt de weging van staatsobligaties teruggebracht (van minimaal 45% en maximaal 65% naar minimaal 30% en maximaal 50%) en de weging van bedrijfsobligaties verhoogd (van minimaal 10% en maximaal 30% naar minimaal 25% en maximaal 45%). Hoewel sinds 2012 de economische situatie zich langzaam wijzigt is in overleg met de fondsbeheerder besloten om de weging niet verder aan te passen. Kern van de strategie is dat de vermogensbeheerder voldoende vrijheid heeft om binnen de vastgestelde

restricties, te handelen naar steeds wijzigende marktomstandigheden zonder dat vooraf toestemming behoeft te worden gevraagd aan het VNG bestuur. De ruimte om verantwoord volgens de benchmark te kunnen beleggen wordt nog steeds als voldoende gezien.

Huidige strategie:

Totale portefeuille	Minimum weging	Maximum weging	Samenstelling portefeuille	
			eind 2016	eind 2015
Aandelen	0	20%	13,3%	15%
Onroerend goed*	0	15%	5,6%	6,1%
Absoluut rendement producten*	0	20%	10,0%	9,6%
Vastrentend	60%	85%	65,8%	66,8%
Staatsobligaties	30%	50%	30,8%	31,1%
Bedrijfsobligaties	25%	45%	35,0%	35,7%
Liquiditeiten	0	5%	5,2%	2,5%

*Participaties in onroerend goed en absolute returnproducten worden aangehouden in de vorm van aandelen.

2016

De rentes in Europa zijn in het vierde kwartaal gestegen. Hierdoor moesten staatsobligaties en bedrijfsobligaties een deel van hun eerdere koerswinst prijsgeven. Over het gehele jaar resteert voor de vastrentende beleggingen een positief rendement van +4,7%.

Met betrekking tot de aandelen in de portefeuille valt op te merken dat de als gevolg van de 'Trump-rally' op de aandelenmarkten, deze in het vierde kwartaal zijn gestegen met 7,8%. Hierdoor kwam het rendement op aandelen voor geheel 2016 uit op +13,6%. De voornoemde rendementen wegende kwam het rendement voor de gehele portefeuille voor boekjaar 2016 uit op +4,9%. De door de vermogensbeheerder verplicht te volgen benchmark kwam uit op +4,2%. De benchmark van de VNG-portefeuille is in 2016 niet gewijzigd ten opzichte van 2015. Besloten is de ten opzichte van de benchmark overweging in aandelen intact te houden en de vrijkomende middelen in de portefeuille liquide te houden en niet te herbeleggen in vastrentende waarden. Dit besluit is genomen op basis van verwachtingen van de vermogensbeheerder, die een positief aandelenklimaat en stijgende rente voorzag. De stijgende rente heeft zich, geheel tegen de verwachting in, niet voorgedaan. Sterker nog: over geheel 2016 is de rente verder gedaald. In het vierde kwartaal was wel sprake van een omslag waarbij een deel van de eerdere rentedaling teniet werd gedaan. Aandelen gaven aan de andere kant een goed resultaat. Met de verkiezing van Donald Trump tot president van de V.S. kreeg de al positief gestemde aandelenmarkt een extra impuls. Voor de vermogensbeheerder was dit aanleiding om eind vierde kwartaal een eerste winstneming op aandelen door te voeren.

Vooruitblik

Voor 2017 verwacht de vermogensbeheerder wereldwijd hogere aandelenkoersen en hogere 10-jaarsrentes. De economieën ontwikkelen zich voorspoedig, vooral buiten Europa zal meer fiscale stimulering plaatshebben en zal sprake zijn van een hogere inflatie. Omdat de rentes in ontwikkelde landen nog steeds laag zijn, zal de rentestijging (die hoort bij dit gunstige scenario) een positieve aandelenontwikkeling niet in de weg staan. Wel moet er rekening mee worden gehouden dat de hogere rentes en hogere aandelenkoersen met veel ups and downs tot stand komen.

Prestatie ten opzichte van benchmark

De vermogensbeheerder van de VNG belegt volgens een benchmark.

Voor vastrentende waarden is dit;

- Bank of America Lynch Austrian, Finnish, French, German and Dutch Government index (40%), iBoxx Euro Corporate Overall TR index (35%),
- Voor onroerend goed is dit; FTSE EPRA-Nareit Europe TR (5%),
- Voor aandelen is dit; de MSCI World index in euro (10%),
- Voor absoluut rendement is dit; HFRX Global INDEX (euro) (10%)

Het rendement in 2016 is uitgekomen op 4,9 % voor management- en custodiankosten en voor inhouding dividendbelasting. Dit is 0,7% boven de met de vermogensbeheerder overeengekomen benchmark.

Samenstelling resultaat beleggingsportefeuille

Het resultaat op de beleggingsportefeuille na aftrek van management en custodiankosten bedraagt € 2,672 miljoen. Dit is als volgt samengesteld (* € 1.000):

Coupon	0	
Dividenden	980	
Rente	0	
Netto inkomsten		980
Overige kosten effectenportefeuille		-1
Koersresultaat		1.693
Beleggingsresultaat		2.672

Het cumulatieve ongerealiseerde resultaat ultimo 2016 (= de herwaarderingsreserve) bedraagt € 6,164 miljoen positief.

Waarde beleggingsportefeuille

De waarde van de beleggingsportefeuille ultimo 2016 komt uit op € 56,671 miljoen. Dit is inclusief het saldo rekening courant (€ 1,324 miljoen) dat de beheerder van de beleggingsportefeuille gebruikt voor aan- en verkopen.

Sturen op liquiditeitspositie en werkkapitaal

Liquiditeitspositie

De Vereniging wil op het gebied van liquiditeitsbeheer 'in control' zijn. Het uitgangspunt is dat het liquiditeitssaldo van het rente- en saldocompensabel stelsel niet onder nul mag dalen. Dit wordt bereikt door:

- het jaarlijks opstellen van een kasstroomoverzicht op basis van de geconsolideerde jaarrekening;
- het beheersen van de jaarlijks toegestane investeringen;
- het streven naar een voorspelbaar en optimaal winstuitkeringsbeleid van de door de VNG (in)direct gehouden bedrijven;
- het periodiek verkopen van een deel van de effectenportefeuille indien nodig voor een aanvaardbare liquiditeitspositie;
- het maximaal gebruiken van de voordelen van het rente- en saldocompensabel stelsel (RCS);
- een goede en adequate informatievoorziening.

De Vereniging is met haar 100% deelnemingen, voor wat betreft haar betalingsverkeer, verenigd in het rente- en saldocompensabel stelsel. Dit betekent dat de bank slechts één saldo beziet voor de renteberekening, te weten het saldo van de gezamenlijke rekeningen.

De liquiditeitspositie is het saldo van de liquide middelen en de kortlopende schulden aan kredietinstellingen. Ultimo 2016 bedraagt de liquiditeitspositie van de Vereniging € 27,136 miljoen bestaande uit een saldo van € 0,347 miljoen op de rekening bij de effectenbeheerder, een saldo van € 11,296 miljoen op de lopende (hoofdrekening) en een saldo van € 15,494 miljoen op bedrijfsspaarrekeningen. Vorig jaar kwam het saldo uit op € 34,059 miljoen bestaande uit een saldo van € 1,192 miljoen op de rekening bij de effectenbeheerder, een

saldo van € 17,447 miljoen op de lopende (hoofdrekening) en een saldo van € 15,420 miljoen op bedrijfsspaarrekeningen.

De stand liquide middelen ultimo boekjaar is ten opzichte van de eindstand 2015 € 5,945 miljoen lager. De oorzaak hiervan is dat in 2016 mede besteding heeft plaatsgevonden van middelen die in 2015 rechtstreeks uit het Gemeentefonds zijn ontvangen ter uitvoering van door de ALV goedgekeurde projecten. Ten opzichte van het voorgaande jaar is het saldo op de rekening bij de effectenbeheerder toegenomen. Het saldo op de rekening van de effectenbeheerder is het gevolg van aankoop- en verkooptransacties, en is een tijdelijk overloop saldo.

Werkkapitaal

Het werkkapitaal is een algemeen aanvaarde maatstaf voor de beoordeling van de liquiditeit. Het werkkapitaal is het deel van het vermogen dat beschikbaar is voor de financiering van vlottende activa en geeft een indruk van de mate waarin de Vereniging in staat is aan haar lopende financiële verplichtingen te voldoen.

Het werkkapitaal van de Vereniging (enkelvoudig) bedraagt ultimo het boekjaar € -22,61 miljoen. Ten opzichte van het vorige boekjaar betekent dit een verslechtering van het werkkapitaal met € 1,20 miljoen. De belangrijkste oorzaken hiervan is dat in het afgelopen boekjaar vanuit VNG Diensten geen dividend is uitgekeerd en dat (on)gerealiseerde resultaten uit de effectenportefeuille niet tot uitkering zijn gekomen terwijl zij wel de basis vormden voor uitgaven. Het werkkapitaal geconsolideerd gezien komt uit op € -2,87 miljoen. Ten opzichte van het voorgaande jaar is dit een verslechtering van het geconsolideerde werkkapitaal met € 0,48 miljoen.

Het werkkapitaal bij de VNG geeft enigszins een vertekend beeld van de kwaliteit van de financiële positie van de Vereniging. Zo kan het vermogen dat belegd is elk moment liquide worden gemaakt. Wordt dit in de analyse betrokken dan is de financiële positie van de Vereniging als gezond te kwalificeren.

Doel van het aanhouden van vermogen

De VNG heeft als gevolg van de verkoop in het verleden van enkele panden en enkele deelnemingen een vrij vermogen, dat in een effectenportefeuille wordt aangehouden. Reden was dat anders de contributie verhoogd zou moeten worden ter compensatie van het wegvallen van de huuropbrengsten en van de winstbijdrage uit deze dochterondernemingen. Zonder het rendement uit het belegd vermogen zou, om een sluitende begroting 2016 te kunnen presenteren, sprake moeten zijn van een contributiestijging van € 1,82 miljoen (extra stijging van 9,0 %). Naast de bijdrage in de exploitatie, dient dit vermogen om het negatieve werkkapitaal van € 22,54 miljoen te dekken en om de gevolgen van de toekomstige negatieve begrotingen op te vangen als gevolg van de financiering van de renovatie van de Willemshof in 2009. In 2007 is namelijk besloten de kosten als gevolg van herhuisvesting ten laste van het eigen vermogen te laten komen. Dit geschiedt door middel van het begroten van een verlies gelijk aan de jaarlijkse afschrijvingslast. Naast dit alles komt het geregeld voor dat de VNG ten behoeve van grote projecten tijdelijk kosten voorfinanciert uit het vermogen. Voorts dient het vermogen om onvoorziene kosten te kunnen opvangen die het gevolg zijn van tegenvallers in de bedrijfsvoering en het financieren van tijdelijke uitgaven die niet standaard zijn op te vangen in de begroting maar die wel voorzien in een behoefte bij de leden om actie op bepaalde terreinen te ondernemen. Zo is afgelopen boekjaar de meerjarige Wetenschapsfunctie wederom uit het vermogen gefinancierd. Het vermogen dient ook ter dekking van het belangrijkste risico voor de VNG: het WW-en bovenwettelijke WW(BWW)-risico. De VNG is eigenrisicodragers voor de WW en BWW. In de situatie dat de VNG op enig moment sterk zou moeten inkrimpen en aan een groot deel van haar medewerkers een uitkering moeten verstrekken, is daar een voorziening voor nodig van ca. € 22 miljoen. Gemiddeld genomen hebben de medewerkers namelijk een opgebouwd WW- en BWW-recht van ongeveer twee keer het jaarsalaris. Tot slot dient het vermogen ter dekking van de negatieve begroting 2017.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De VNG onderstrept het belang van maatschappelijk verantwoord ondernemen. De VNG ondersteunt veel initiatieven met een maatschappelijk karakter op landelijk en gemeentelijk niveau. De VNG doet jaarlijks mee aan het initiatief 'Serious Ambtenaar'. Hiermee wordt geld ingezameld voor het goede doel van 'Serious Request' in samenwerking met het Rode Kruis en 3FM. Daarnaast worden via dochter VNG International meerdere projecten uitgevoerd die tot doel hebben het lokaal bestuur in vooral ontwikkelingslanden te versterken.

Binnen de VNG-organisatie wordt specifiek aandacht besteed aan het verder terugdringen van het papier- en energieverbruik. Hiertoe wordt, als onderdeel van de werkkostenregeling, aan de medewerkers een digitaal device ter beschikking gesteld. Het papierverbruik laat dan ook een dalende tendens zien.

De vermogensbeheerder belegt met engagement. Het engagementproces beoogt verbetering te bewerkstelligen bij ondernemingen en fondsmanagers waar bepaalde ESG- (Environmental Social & Governance) aandachtspunten zijn geconstateerd. Verwezenlijking van de uitgangspunten wordt bereikt door de dialoog aan te gaan met ondernemingen en fondsmanagers die ESG-criteria, die de vermogensbeheerder hanteert, schenden

Deelnemingen

De deelnemingen die de VNG ultimo 2016 aanhoudt zijn de volgende:

- *VNG Diensten B.V.*: Fungeert als houdstermaatschappij van de hieronder vermelde bedrijven.
- *Congres- en Studiecentrum VNG B.V.*: Organiseert congressen, workshops, trainingen en studiebijeenkomsten over gemeentelijke onderwerpen en beleidsterreinen
- *VNG Verzekeringen B.V.*: Bemiddelt in, adviseert over en ontwikkelt verzekeringsproducten voor gemeenten. Onder andere rechtsbijstandverzekeringen voor collegeleden en ambtenaren, vrijwilligersverzekeringen, zorgverzekeringen. Een volledig overzicht is te vinden op www.vngverzekeringen.nl.
- *VNG International B.V.*: Werkt aan versterking van het democratisch lokaal bestuur wereldwijd. De organisatie ondersteunt Nederlandse en Europese gemeenten bij beleidsinnovatie door gebruik te maken van Europese netwerken. VNG International ondersteunt het internationale werk van Nederlandse gemeenten. Het Servicebureau Europa (een samenwerking van REGR en de VNG) is bij VNG International gevestigd.
- *Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten (KING) B.V.*: Richt zich op het verbeteren van dienstverlening en bedrijfsvoering van gemeenten ten behoeve van hun burgers en bedrijven. Verder helpt KING gemeenten deel te nemen aan de netwerksamenleving en ontwikkelt KING concepten voor een krachtige bestuur.
- *VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving Advies B.V.*: Adviseert en ondersteunt gemeenten op het terrein van handhaving en naleving, ter verbetering van de uitvoeringskracht. Ondersteunt de VNG bij door haar gevoerde programma's op voornoemd terrein. VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving Advies B.V. is per december 2016 opgericht. Vanaf januari 2017 is zij operationeel.

A.3.2 Resultaatontwikkeling van de Vereniging

De jaarrekening omvat twee jaarrekeningen, de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening. De enkelvoudige cijfers worden aangeduid als de Vereniging, de geconsolideerde gegevens als de VNG.

Op hoofdlijnen is de ontwikkeling van het resultaat van de Vereniging als volgt:

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016	Begroting 2017
Bedrijfsopbrengsten	107.223	92.564	111.120	115.343
Bedrijfslasten	111.407	96.403	113.159	120.309
Bedrijfsresultaat	(4.185)	(3.839)	(2.039)	(4.966)
Financiële baten en lasten	2.853	1.820	1.923	1.820
Resultaat deelnemingen	2.381	605	872	779
Resultaat (voor bestemming)	1.049	(1.414)	757	(2.367)

In de bestuursvergadering van december 2013 is de dekking voor een periode van vier jaar, voor de wetenschapsfunctie, uit het vermogen goedgekeurd. Het gaat om een totaalbedrag van € 1,358 miljoen (voor 2016 was de begroting € 0,371 miljoen). Dit komt bovenop het besluit van 2007, om de herhuisvesting te financieren uit het eigen vermogen. De jaarlijkse afschrijvingslasten voor de renovatie worden gehaald uit het eigen vermogen.

De realisatie van de 2 bovengenoemde posten (€ 1,268 miljoen) zijn opgenomen in de staat van baten en lasten.

Vergelijking realisatie 2016 met begroting 2016

Het gerealiseerde resultaat is uitgekomen op € 0,757 miljoen positief. Het resultaat is daarmee € 2,171 miljoen beter dan begroot. Het bedrijfsresultaat is € 1,800 miljoen hoger dan begroot en hiermee is ook het positieve resultaat onderaan de streep ten opzichte van de begroting, grotendeels verklaard. Verder is het ook het resultaat deelnemingen als de financiële baten en lasten iets hoger dan begroot.

Het bedrijfsresultaat is een optelsom van de volgende posten:

- De overige bedrijfsopbrengsten zijn € 5,087 miljoen hoger uitgekomen dan begroot. Dit komt onder andere door hogere opbrengsten als gevolg van de extra dienstverlening aan de dochterbedrijven en hogere doorbelasting van salarissen aan de niet fiscaal gelieerde instellingen. Hier staan deels ook hogere kosten tegenover;
- Een hoger gerealiseerd projectvolume. De nieuwe projecten beïnvloeden het bedrijfsresultaat. Een hogere dan begrote inzet van intern personeel zorgt voor een extra dekking van de overheadkosten;
- De hogere projectbijdrage wordt mede veroorzaakt door de gemeentefonds gefinancierde projecten. Tegenover deze projecten staat een nagenoeg gelijke stijging van de projectlasten (inclusief personele lasten);
- Lagere salarislasten, het budget voor salarislasten wordt ten opzicht van de begroting met € 1,517 miljoen onderschreden als gevolg van het niet direct invullen van vacatures en de ontvangen vergoeding voor uitgeleend personeel en de ZW vergoedingen. Tegenover de lagere uitnutting van salarislasten staat een hogere inhuur van personeel derden (€ 2,728 miljoen ten opzichte van de begroting);
- De personeelskosten voor programma's en projecten overschrijden de begroting met € 5,188 miljoen. Deze heeft betrekking op inhuur van personeel op de extern gefinancierde projecten, welke bij het opstellen van de begroting nog niet bekend waren. Hier staan ook opbrengsten tegenover. Wat betreft de vervangende inhuur ten gevolge van niet ingevulde vacatures en tijdelijke vacatures wordt de begroting met € 2,728 miljoen overschreden, deze worden gedekt uit de tijdelijke vacature ruimte en vrijval vanuit de egalisatievoorziening;

- Een vrijval van de egalisatievoorziening van € 0,571 miljoen, door de vrijval WW en BWW rechten die doordat oud-medewerkers elders een baan hebben, niet meer betaald of voorzien worden;
- Het niet meer aanhouden van de onderhoudsvoorziening, leidt tot lagere huisvestingskosten van € 0,100 miljoen, zijnde de begrote dotatie aan de voorziening;
- De kosten van de niet terugvorderbare BTW is € 0,338 miljoen lager dan begroot. Een correctie over de jaren 2014, 2015 en 2016 leidden tot lagere BTW kosten dan waarmee rekening gehouden is in de begroting.

Het resultaat uit de deelnemingen is € 0,266 miljoen hoger dan begroot. Behalve VNG Diensten presteren alle bedrijven beter dan begroot.

Financiële baten en lasten: de realisatie is € 0,103 miljoen hoger dan begroot.

Vergelijking realisatie 2016 met realisatie 2015

Het resultaat van de Vereniging is in 2016 uitgekomen op € 0,757 miljoen positief. Ten opzichte van het resultaat van € 1,049 miljoen positief over 2015 is dit een verslechtering van € 0,292 miljoen. Zoals hierboven al genoemd liggen er hier diverse mee- en tegenvallers aan ten grondslag. Zo zijn ten opzichte van 2015 de baten relatief meer gestegen dan de lasten; daartegenover zijn de financiële baten en lasten (- € 0,930 miljoen) en het resultaat van de deelnemingen (- € 1,509 miljoen) lager dan in 2015.

Het bedrijfsresultaat is in 2016 € 2,146 miljoen minder negatief dan in 2015. De belangrijkste oorzaken voor de verbetering is een optelsom van:

- Hogere contributie als gevolg van het stijgen van het Gemeentelijk accres;
- Hogere projectbijdragen van € 2,033 miljoen, welke voor een deel gerealiseerd wordt door de gemeentefonds gefinancierde projecten;
- Hogere overige opbrengsten, € 0,982 miljoen, als gevolg van de dienstverlening aan derden zoals de dochterbedrijven, en hogere opbrengsten overige dienstverlening aan gelieerde instellingen;
- Lagere overige personeelslasten van € 0,665 miljoen (exclusief de extern gefinancierde projecten), voornamelijk als gevolg van vrijval uit de egalisatievoorziening, als gevolg van het verlopen van de WW en BWW rechten van individuele medewerkers;
- Hogere activiteitskosten evenals hogere bedrijfskosten, grotendeels als gevolg van hogere kosten adviezen derden ten behoeve van de externe projecten. Deze kosten zijn grotendeels resultaatneutraal, daar zij gedekt worden uit de hierboven genoemde projectbijdragen;

Het resultaat uit deelnemingen is € 1,509 miljoen lager ten opzichte van 2015. Het resultaat uit de deelnemingen KING, Congres en Studiecentrum en Verzekeringen is fors lager dan in 2015. Het verschil wordt voornamelijk verklaart door hogere eenmalige kosten. Vanaf 2016 zijn de VNG en de door haar (in)directe gehouden dochterondernemingen onderworpen aan vennootschapsbelasting. De VpB bedraagt voor 2016 € 0,277 miljoen.

De financiële baten en lasten zijn in 2016 € 0,930 miljoen lager dan in 2015. In 2015 zijn door omzetting van de effecten portefeuille van in de aandelenportefeuille, meer koerswinsten gerealiseerd die via de exploitatierekening zijn geboekt Dit leidde dan weer tot een afname van de herwaarderingsreserve.

Toelichting op de bedrijfsrisico's

Net als iedere andere organisatie loopt de VNG in de dagelijkse uitvoering van activiteiten risico's. Het is van belang deze risico's te kennen en te onderkennen en daarop bewust beleid te ontwikkelen. In deze paragraaf worden de meest relevante risico's belicht. Het gaat hier om risico's die de financiële positie van de VNG kunnen aantasten.

Financiering

Vanaf 2018 zal het niet meer mogelijk zijn om uitnamen uit het Gemeentefonds voor collectieve gemeentelijke activiteiten waarvoor de Algemene Ledenvergadering (ALV) goedkeuring heeft verleend, rechtstreeks aan de VNG uit te keren. Met deze gang van zaken wordt het budgetrecht van de gemeenten omzeilt. De accountantsdienst van het ministerie van BZK heeft hierop gewezen. De VNG heeft dit zelf aangekaart bij de leden om de transparantie in de vereniging te versterken. Leden hebben in de ALV de VNG opdracht gegeven nieuwe financiële arrangementen en werkwijzen te ontwikkelen. Het is door deze ontwikkeling denkbaar dat de financieringsmogelijkheden van projecten die de VNG voor gemeenten uitvoert, verminderen. De VNG zal overigens hierdoor niet het risico lopen dat er verliezen ontstaan, omdat voorafgaand aan de uitvoering eerst wordt gekeken naar financiële dekking hiervoor.

Projecten

De VNG voert namens derden diverse projecten uit. Hiervoor ontvangt zij bijdragen van deze derden. Uit de ontvangen bijdragen worden projectmedewerkers gefinancierd. Het betreft hier niet alleen medewerkers met een tijdelijke aanstelling maar ook medewerkers met een vaste aanstelling. Gezien de omvang van het aantal projecten is een vaste kern van projectmedewerkers verantwoord. Het laatste betekent wel dat vaste kosten worden gefinancierd met variabele inkomsten. Risico bij het wegvallen van projecten is dat er onvoldoende dekking is voor de salarislasten en eventueel kosten voor afvloeiing van projectmedewerkers. Om de risico's te beheersen worden alleen die projecten begroot die zeker zullen worden gerealiseerd. Voorts wordt voor de uitvoering van projecten zo veel mogelijk tijdelijk personeel aangenomen. Deze maatregelen beperken enigszins de risico's van de gevolgen van het wegvallen van projecten. Mogelijkerwijs neemt dit risico toe omdat het volume van de projecten als gevolg van de economische tegenwind zou kunnen afnemen.

Subsidies

De VNG ontvangt ook subsidies voor de uitvoering van diverse projecten. De VNG loopt het risico dat achteraf het subsidiebedrag naar beneden wordt bijgesteld als de VNG niet aan de subsidievoorwaarden heeft voldaan, terwijl de kosten al wel zijn gemaakt. Dit risico wordt onder meer beperkt door een strikt tijdschrijfbeleid te handhaven zodat projecturen na afloop te verantwoorden zijn.

Resultaat Bedrijven

De VNG loopt het risico dat de resultaten van de bedrijven tegenvallen door ontwikkelingen op de markt waarop deze bedrijven opereren of doordat risico's, die typisch zijn voor een deelneming, zich voordoen. Als aandeelhouder deelt de VNG in het ondernemingsrisico van de deelnemingen. Dit risico treedt in 2016 in beperkte mate op. Een aanzienlijk deel van de omzet van de bedrijven voor 2016 ligt al vast.

Beleggingen

De VNG loopt koersrisico over het belegd vermogen. Als de koersen van aandelen en obligaties dalen dan zal dit een negatief effect op het vermogen hebben. Tevens kan het een negatief effect op het resultaat hebben omdat begrote inkomsten uit beleggingen niet worden gerealiseerd. Behoudens de situatie van een algehele malaise op de effectenmarkten is door het aanbrengen van spreiding in de portefeuille het risico op een negatief effect op het vermogen beperkt. Er is gekozen voor een middellange beleggingsstrategie. Dat houdt in dat wordt verwacht dat optredende koersdalingen op de middellange termijn weer goed worden gemaakt en de vermogenspositie dus niet structureel wordt aangetast. Een eventueel negatief effect op het jaarresultaat van de VNG is niet altijd op voorhand uit te sluiten. Wel wordt dit eventuele negatieve effect gedempt door te werken met een herwaarderingsreserve. Het risico kan verder worden beperkt door een tijdige aanpassing van de portefeuillevreiding in tijden van verslechterende marktomstandigheden.

Eigenrisicodragers WW en Boven Wettelijk WW (BW)

Het VNG-bureau draagt het volledige risico voor alle WW- en BW uitbetalingen. Dit kan leiden tot aanzienlijke tegenvallers. Voor alle opgebouwde rechten is in het verleden een voorziening

gevormd. Om eventuele opbouw van nieuwe rechten te beperken, zal de VNG zoeken naar maatregelen die liggen in de sfeer van vergroting van de interne mobiliteit en daar waar mogelijk te werken met tijdelijke contracten.

Als gevolg van de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen is de VNG, voor zover zij voor de Vpb een onderneming voert, vanaf 01 januari 2016 onderworpen aan vennootschapsbelasting (Vpb.). De VNG is in het zicht van de naderende Vpb-plicht in overleg getreden met de Belastingdienst. In de kern is de vereniging immers geen onderneming.

Vooruitblik 2017

Het dynamische speelveld waarin de VNG opereert, zorgt ervoor dat er steeds meer eisen aan de VNG-organisatie worden gesteld. De vereniging heeft meer taken op zich genomen, als gevolg van de decentralisaties, maar ook door de wens van gemeenten om een aantal activiteiten collectief uit te voeren. Deze veranderingen hebben twee ingrijpende gevolgen:

- **Financieel:** Naast de contributie van de leden bestaat een net zo groot deel van de financiën van de vereniging uit subsidies en een tweemaal zo groot deel uit de financiering van collectieve activiteiten. Die laatste kunnen nog een jaar worden gefinancierd vanuit het Gemeentefonds. De wens van gemeenten tot samenwerking en collectieve activiteiten neemt echter steeds verder toe. Op de Buitengewone Algemene Ledenvergadering (BALV) in november 2016 is besloten om het faciliteren en ondersteunen van 'Samen organiseren' toe te voegen als één van de doelen van de VNG en te starten met het ontwikkelen van een uitvoeringsstructuur op coöperatieve basis voor collectieve informatievoorzieningen en dienstverlening. Op basis van de besluitvorming in de BALV 2016 over de hoofdlijnen en randvoorwaarden komt een uitwerkingsvoorstel aan de orde in de ALV van juni 2017.
- **Organisatorisch:** De in 2016 ingezette organisatieverandering zal in 2017 worden voortgezet. De ambitie die daarbij wordt gehanteerd is gelijk 2016, meer strategisch en agendasettend werken, meer in en vanuit netwerken werken, wendbaar en flexibel kunnen opereren en onze dienstverlening aan de leden versterken.

In 2017 en 2018 zal worden gebouwd aan een wendbare en flexibele organisatie. De VNG Agenda 2017 is hierbij leidend. Startend vanuit de activiteiten die wij gezamenlijk als vereniging willen uitvoeren in 2017 wordt de juiste capaciteit en bijbehorende middelen toegewezen aan de betreffende prioriteiten. Hiervoor zal de P&C-cyclus verder worden geprofessionaliseerd.

Deze organisatieverandering brengt bijzondere incidentele lasten met zich mee. In de transitieperiode is eenmalig een verliesbegroting in 2017 nodig, met de bedoeling om het verlies zoveel als mogelijk te beperken. Er worden maatregelen genomen om vanaf 2018 weer een sluitende begroting te presenteren.

Het resultaat uit het afgelopen boekjaar (2016) zal deels ook worden ingezet om het verlies uit 2017 te kunnen dekken. Hierdoor blijft de financiële positie van de VNG evenals in voorgaande jaren gezond.

Het bestuur, mei 2017

Dhr. J. van Zanen,
Voorzitter

Dhr. B. Visser,
Penningmeester

A.3.3 Kerninformatie van de VNG

(bedragen x € 1.000)

Geconsolideerde balans van de VNG per ultimo	2016	2015
Vaste activa	69.897	68.897
Vlottende activa	76.879	82.213
Groepsvermogen	(65.548)	(63.615)
Voorzieningen	(1.499)	(2.903)
Kortlopende schulden	(79.729)	(84.601)
	0	0

Geconsolideerde staat van baten en lasten van de VNG	2016	2015
Contributie	20.743	19.860
Baten	146.138	143.107
Lasten	147.062	144.957
Bedrijfsresultaat	(924)	(1.850)
Financiële baten en lasten	1.958	2.899
Vennootschapsbelasting	(277)	-
Resultaat boekjaar	757	1.049

Het aandeel in het resultaat van de VNG-bedrijven in het resultaat van de Vereniging is als volgt opgebouwd:	2016	2015
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	396	845
VNG Verzekeringen B.V.	331	664
VNG International B.V.	286	317
Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) B.V.	1	597
VNG Diensten B.V.	(141)	(43)
VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving Advies B.V.	-	-
	872	2.381

Personeelsgegevens van de Vereniging	2016	2015
Bezetting in fte's per 31 december	205 fte	208,7 fte
Uitstroompercentage bij de Vereniging	11,0 %	6,2 %
Ziekteverzuimpercentage (incl. zwangerschappen)	3,6 %	2,9 %
Ziekteverzuimpercentage (excl. zwangerschappen)	3,4 %	2,5 %
Salarislasten in procenten van de bedrijfslasten	15 %	15 %

Vraagbaakfunctie van de Vereniging	2016	2015
Aantal binnengekomen vragen via de Frontoffice	27.701	29.941

A.3.4 Samenstelling bestuur en directie VNG

(per 31 december 2016)

Dhr. J. van Zanen	Voorzitter	Burgemeester	Utrecht
Dhr. H. Bruls	Vice-voorzitter	Burgemeester	Nijmegen
Dhr. B. Visser	Penningmeester	Burgemeester	Scherpenzeel
Dhr. T. van der Zwan	Secretaris	Burgemeester	Heereveen
Dhr. P. Buijtels	Lid	Secretaris	Maastricht
Dhr. R. Cazemier	Lid	Burgemeester	Dinkelland
Dhr. F. Crone	Lid	Burgemeester	Leeuwarden
Dhr. S. Depla	Lid	Wethouder	Eindhoven
Mw. J. Gehrke	Lid	Griffier	De Wolden
Mw. P. Heijkoop	Lid	Raadslid	Alphen aan de Rijn
Mw. M. Jager-Stegeman	Lid	Raadslid	Deventer
Dhr. J. Kreijkamp	Lid	Wethouder	Utrecht
Mw. M. van Leeuwen	Lid	Wethouder	Zoetermeer
Mw. Paulusma	Lid	Raadslid	Groningen
Dhr. B. Revis	Lid	Wethouder	Den Haag
Dhr. R. Verhulst	Lid	Burgemeester	Goes
Dhr. A. Vliegthart	Lid	Wethouder	Amsterdam
Dhr. B. De Vries	Lid	Wethouder	Tilburg
Mw. L. Wagenaar-Kroon	Lid	Burgemeester	Waterland
Dhr. F. Weerwind	Lid	Burgemeester	Almere
Dhr. T. Weterings	Lid	Burgemeester	Haarlemmermeer

Directie

Jantine Kriens	Algemeen directeur
Ben Koopman	plv. Algemeen directeur a.i.

B JAARREKENING 2016

B.1 Toelichting algemeen

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten is statutair en feitelijk gevestigd in Den Haag, Nassaulaan 12.

KvK nummer: 40409418.

De jaarrekening van de VNG is opgesteld in mei 2017.

In het verslag wordt de staat van baten en lasten 2016 vergeleken met de staat van baten en lasten 2015 en de begroting 2016. De begroting van de Vereniging waartegen de realisatie wordt afgezet is de goedgekeurde begroting 2016 welke in december 2015 door het bestuur is vastgesteld.

Doelstelling

De doelstellingen van de VNG zijn:

- 1 De leden collectief en individueel bijstaan bij de vervulling van hun bestuurszaken.
- 2 Voor de leden of groepen van leden afspraken maken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector en overeenkomsten betreffende de arbeidsvoorwaarden van personeel in de sector gemeenten aan te gaan met werknemersorganisaties.

Toepassing verslaggevingsstelsel

Het toegepaste verslaggevingsstelsel voor de jaarrekening is gebaseerd op de wettelijke voorschriften weergegeven in titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen van de Jaarverslaggeving. Er is gewerkt met Richtlijn 640, Organisaties zonder winststreven voor de enkelvoudige jaarrekening.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Herwaardering

Effecten worden gewaardeerd tegen beurswaarde per balansdatum. Ongerealiseerde waardeveranderingen worden verwerkt in de herwaarderingsreserve. Indien echter de herwaarderingsreserve negatief is, komen ongerealiseerde koerseffecten wel ten gunste of ten laste van het resultaat. De herwaarderingsreserve is ingesteld, om resultaatseffecten ten gevolge van niet gerealiseerde koerseffecten (bewegingen) te voorkomen.

Consolidatie

In de consolidatie zijn de financiële gegevens van de VNG en haar groepsmaatschappijen opgenomen. Het resultaat uit dochterondernemingen zijn in de enkelvoudige jaarrekening na het bedrijfsresultaat verantwoord onder het kopje aandeel in resultaat van deelnemingen.

De direct of indirect gehouden deelnemingen in groepsmaatschappijen zijn:

- VNG International B.V., Den Haag, 100% belang;
- VNG Verzekeringen B.V., Den Haag, 100% belang;
- Congres- en Studiecentrum VNG B.V., Den Haag, 100% belang;
- VNG Opleiding en Detachering B.V., Den Haag, 100% belang;
- Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) B.V., Den Haag, 100% belang;
- VNG Diensten B.V., Den Haag, 100% belang.
- VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving Advies B.V., 100% belang.

Nevenvestigingen:

VNG International B.V. heeft drie dochterondernemingen te weten Mepco s.r.o Tsjechië 97,5%, CMRA, Zuid Afrika 100% en CILG in Tunesië, 100%.

In Brussel heeft de Vereniging een bijhuis dat zich inzet voor Europese aangelegenheden.

Valutaomrekening

Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de valutakoers per balansdatum. In de staat van baten en lasten zijn omzet, kosten en resultaten omgerekend in euro's tegen de op het moment van de transacties geldende koers. Het hierbij ontstane koersverschil wordt direct in het resultaat verwerkt.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, verminderd met een lineaire afschrijving gebaseerd op de verwachte economische levensduur, of tegen lagere bedrijfswaarde. De afschrijving bedraagt voor bedrijfsgebouwen vijftig jaar (verbouwingen tien jaar), voor renovaties twintig jaar, machines en installaties zes tot twintig jaar en voor andere bedrijfsmiddelen drie tot tien jaar. Bij wijziging van de economische of technische levensduur wordt de restant afschrijvingsduur aangepast, waarbij de aangepaste afschrijvingsduur wordt herrekend.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van de VNG.

Overige effecten

Effecten worden gewaardeerd tegen beurswaarde per balansdatum. Ongerealiseerde waardeveranderingen worden direct verwerkt in de herwaarderingsreserve. Indien de herwaarderingsreserve negatief is, wordt de herwaarderingsreserve ten laste van het resultaat aangevuld tot € 0. Dit ten laste van het resultaat gebrachte verlies, wordt in latere jaren, bij een positieve ontwikkeling, weer ingelopen ten gunste van de staat van baten en lasten.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, voor zover nodig rekening houdend met een voorziening voor oninbaarheid.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven, die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen.

Overige activa en passiva

De schulden worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Alle overige posten in de balans worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Stelselwijziging

Vanaf de Jaarrekening 2016 neemt de VNG voor de toekomstige groot onderhoudskosten aan het pand Willemshof geen voorziening onderhoud meer op. De reden voor deze wijziging is dat met het toepassen van deze wijziging een beter beeld wordt gegeven van de jaarlijkse baten en lasten in de jaarrekening.

Het niet meer opnemen van een onderhoudsvoorziening kwalificeert als een stelselwijziging. Conform de verslaggevingsvereisten heeft de VNG de vergelijkende cijfers over het boekjaar 2015 herrekend naar de nieuwe waarderingsgrondslagen en als zodanig verwerkt in de jaarrekening. De effecten van de stelselwijziging zijn retrospectief verwerkt in het beginvermogen.

Het cumulatieve effect van de stelselwijziging op het beginvermogen per 1-1-2015 bedraagt € 440.000 en het effect op het resultaat 2015 en 2016 bedraagt beide € 100.000.

Opbrengsten

Algemeen

Onder netto-omzet wordt verstaan: de contributie inkomsten, de opbrengst uit levering van goederen en diensten aan derden, onder aftrek van kortingen e.d. en van over de omzet geheven belastingen. De opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Bijdragen en subsidies

Bijdragen en subsidies van projecten worden verantwoord onder de overige bedrijfsopbrengsten. De gemaakte kosten worden verantwoord onder de overige bedrijfskosten. In de enkelvoudige staat van baten en lasten zijn in tegenstelling tot de geconsolideerde staat van baten en lasten, ten behoeve van de inzichtelijkheid, de bijdragen projecten en de overige bedrijfsopbrengsten gescheiden gepresenteerd.

Resultaat deelnemingen

Het resultaat van de deelnemingen komt overeen met het aandeel in het resultaat over het boekjaar van de betreffende deelneming. De resultaten van nieuw verworven groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie meegenomen rechtspersonen en vennootschappen worden geconsolideerd vanaf de overnamedatum. Op die datum worden de activa, voorzieningen en schulden gewaardeerd tegen de reële waarden. De betaalde goodwill wordt geactiveerd en afgeschreven over de economische levensduur. De resultaten van afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie verwerkt tot het tijdstip waarop de groepsband wordt verbroken.

Kosten

Algemeen

De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Intercompany-transacties

Resultaten uit transacties met en tussen groepsmaatschappijen worden volledig geëlimineerd.

VpB

Per 1 januari 2016 is de Wet Modernisering Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen in werking getreden. Hierdoor zijn de VNG en de door haar (in)direct gehouden dochterondernemingen onderworpen aan vennootschapsbelasting. De door de VNG (in)directe gehouden dochterondernemingen zijn gevoegd in een fiscale eenheid. De resultaten van de door de VNG gehouden dochterondernemingen worden in de post resultaat deelnemingen verantwoord na de belastinglast van de fiscale eenheid. Geconsolideerd wordt de totale belastinglast van de consolidatie kring verantwoord.

Pensioenen

Bij de Vereniging is sprake van een bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) ondergebrachte pensioenregeling. Deze pensioenregeling wordt als toegezegde pensioenregeling gekwalificeerd. Verwerking in de jaarrekening van de VNG vindt plaats als toegezegde bijdrageregeling, omdat de VNG geen verplichting heeft om aanvullende bijdragen te voldoen, anders dan hogere toekomstige premies als sprake is van een tekort bij het ABP. Eind 2016 was de dekkingsgraad 96,6% en kwam hiermee uit onder het vereiste minimum van 104,2%. Vanaf 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfondsen welke voor stabielere pensioenen en transparantie moeten zorgen. De nieuwe regels schrijven ook een nieuwe methode voor om de financiële positie te bepalen. Gebruik zal worden gemaakt van de zogenaamde 'beleidsdekkingsgraad': het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. De beleidsdekkingsgraad bedroeg eind 2016 91,7%. Deze graadmeter zal gebruikt worden in de komende financiële jaarverslagen. Volgens de Pensioenwet moet het ABP beschikken over een vereist eigen vermogen en een minimaal vereist eigen vermogen. Bij de stand van de beleidsdekkingsgraad

van 91,7% voldoet het fonds einde vierde kwartaal niet aan deze eisen (een beleidsdekkingsgraad van 126,7% respectievelijk 104,2%). Op basis van de financiële positie aan het einde van 2016, stijgen de pensioenpremies per 1 januari 2017 van 18,8% naar 21,1%. Het werkgeversdeel stijgt met ruim 2%.

Algemene grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de post liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest en ontvangen dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Tekstuele analyse

De cijfers worden zoveel mogelijk toegelicht onder de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten. Voor zover de cijfers in de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten hetzelfde zijn als de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten, zullen deze niet apart worden toegelicht.

B.2 Enkelvoudige jaarrekening 2016

B.2.1 Enkelvoudige balans per 31 december 2016

Voor bestemming van het resultaat (bedragen x € 1.000)

ACTIVA

(bedragen x € 1.000)

	<u>2016</u>	2015
Vaste activa		
Materiële vaste activa (1)		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	10.750	11.437
Activa in uitvoering	0	8
Machines en installaties	1.653	2.326
Andere vaste bedrijfsmiddelen	<u>1.059</u>	<u>1.115</u>
	13.462	14.886
Financiële vaste activa (2)		
Deelnemingen	19.849	18.977
Overige effecten	56.351	53.790
Langlopende vorderingen	<u>12</u>	<u>199</u>
	76.211	72.966
Totaal vaste activa	89.673	87.852
Vlottende activa		
Vorderingen		
Handelsdebiteuren (3)	3.248	3.427
Intercompany	1.061	949
Overige vorderingen(4)	<u>17.454</u>	<u>16.629</u>
	21.762	21.005
Liquide middelen	<u>27.136</u>	<u>34.059</u>
	27.136	34.059
Totaal vlottende activa	48.898	55.064
Totaal activa	<u>138.572</u>	<u>142.916</u>

PASSIVA

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Eigen vermogen (5)		
Herwaarderingsreserves	6.164	5.508
Bestemmingsreserves	10.726	11.163
Overige reserves	46.889	45.398
Onverdeeld resultaat	<u>1.790</u>	<u>2.087</u>
	65.568	64.156
Vorzieningen (6)		
Egalisatievoorziening	1.493	2.285
Groot onderhoudsvoorziening	<u>-</u>	<u>-</u>
	1.493	2.825
Kortlopende schulden		
Handelscrediteuren	15.820	25.673
Belastingen en premie sociale verzekeringen	4.650	3.633
Intercompany	4.500	4.841
Overige schulden (7)	<u>46.540</u>	<u>42.328</u>
	71.511	76.474
Totaal passiva	<u>138.572</u>	<u>142.916</u>

B.2.2 Toelichting op de enkelvoudige balans

(bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa (1)

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

	Bedrijfs- gebouwen en -terreinen	Activa in uitvoering	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Totaal 2016
Beginstand					
Aanschafwaarde	22.569	8	5.262	4.526	32.365
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	(11.132)	-	(3.187)	(3.159)	(17.479)
Boekwaarde 1 januari	11.437	8	2.075	1.366	14.886
Mutaties					
Investerings			185	72	257
Desinvesteringen aanschafwaarde					
Desinvestering afschrijvingen					
Herrubriceringen aanschafwaarde		(8)			(8)
Afschrijvingen	(687)		(607)	(380)	(1.673)
Totaal Mutaties	(687)	(8)	(422)	(308)	(1.424)
Eindstand					
Aanschafwaarde	22.569	-	5.447	4.598	32.614
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	(11.819)		(3.793)	(3.539)	(19.152)
Boekwaarde 31 december	10.750	-	1.653	1.059	13.462
Afschrijvingspercentages	2-20%		5-16,7%	10-33%	

In 2016 zijn investeringen gedaan in het ICT-netwerk, de inventaris en de installaties in de Willemshof. De mutaties in de vaste activa bestaan verder uit de geplande jaarlijkse afschrijvingen en de eenmalige desinvesteringen van de artikelen die niet meer in gebruik zijn.

De actuele WOZ-waarde van de Willemshof is gelijk aan € 15,000 miljoen en die van de Sophialaan bedraagt € 1,8755 miljoen. De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met een lineaire afschrijving gebaseerd op de verwachte economische levensduur.

Deelnemingen	2016	2015
VNG Diensten B.V.	19.849	18.977
	19.849	18.977

VNG Diensten B.V.	2016	2015
Stand per 1 januari	18.977	16.596
Bij: aandeel in resultaat	872	2.381
Stand per 31 december	19.849	18.977

De toename van de waarde ultimo 2016 ten opzichte van de waarde ultimo 2015 van VNG Diensten B.V. is het gevolg van het resultaat over 2016 en het niet uitkeren van dividend in 2016.

Overige effecten	2016	2015
Effectenportefeuille	56.347	53.786
Overige beleggingen	4	4
Stand per 31 december	56.351	53.790

Het verloop van de effectenportefeuille

	Obligaties	Aandelen	Totaal 2016	Totaal 2015
Balanswaarde per 1 januari	36.918	16.868	53.786	53.678
Aankopen	11.910	1.000	12.910	3.364
Verkopen	(10.070)	(1.973)	(12.042)	(3.104)
Gerealiseerde waardedalingen of -stijgingen	388	156	544	302
Ongerealiseerde waardedalingen of -stijgingen	510	639	1.149	(453)
Balanswaarde per 31 december	39.656	16.691	56.347	53.786

De balanswaarde per ultimo 2016 is ten opzichte van de balanswaarde per ultimo 2015 met € 2,561 miljoen toegenomen. Deze toename bestaat uit twee componenten, het saldo volume aan- en verkopen en het saldo van gerealiseerde en ongerealiseerde waarde mutaties. Zowel het saldo van aan en verkopen als het saldo van gerealiseerde en ongerealiseerde waarde mutaties dragen positief bij aan de mutatie effectenportefeuille. Alleen de gerealiseerde waardedalingen of -stijgingen beïnvloedden het resultaat. Alle hier genoemde overige mutaties lopen via de balans.

	Obligaties	Aandelen	Totaal 2016	Totaal 2015
Cumulatieve ongerealiseerde koerseffecten	2.613	3.551	6.164	5.508

Ten opzichte van de stand in 2015 nam de herwaarderingsreserve 2016 met € 0,655 miljoen toe. De verklaring van deze toename is de volgende: In 2016 is de herwaarderingsreserve gevoed door ongerealiseerde koersresultaten voor in totaal € 1,149 miljoen, terwijl in 2015 de herwaarderingsreserve afnam met € 0,453 miljoen als gevolg van ongerealiseerde koersverliezen. Aan de andere kant nam de herwaarderingsreserve met € 0,494 miljoen af als gevolg van verkopen van effecten. In 2015 was de afname door verkopen nog € 1,260 miljoen.

Handelsdebiteuren (3)

	2016	2015
Handelsdebiteuren	3.248	3.427
Voorziening dubieuze debiteuren	249	255

De post handelsdebiteuren is met € 0,179 miljoen afgenomen. Het saldo van de contributievorderingen is met € 1,412 miljoen afgenomen doordat meer contributie voor het einde van het jaar is ontvangen ten opzichte van vorig jaar. Daarmee samenhangend is dus ook minder als vooruit ontvangen contributie (€ 1,220 miljoen) in de overlopende passiva meegenomen. In 2016 is de aan gemeenten toekomende vergoeding voor Regres-WMO direct aan de gemeenten uitgekeerd en heeft dus het saldo niet beïnvloed.

Op overige handelsdebiteuren is tevens een daling (€ 0,039 miljoen) te zien als gevolg van het eerder doorbelasten van de salariskosten van de gelieerde instellingen.

De voorziening dubieuze debiteuren is met € 0,006 miljoen afgenomen en betreft de nog steeds openstaande contributievorderingen op een van de overzeese gebieden.

Overige vorderingen (4)

	2016	2015
Overige vorderingen	17.454	16.629

Deze post bestaat uit overlopende activa waarbij het grootste deel (€ 14,355 miljoen) vooruitbetaalde kosten, waaronder de 1^e termijnen in het kader van uitbestede diensten, betreft. Een deel (€ 1,118 miljoen) betreft de nog te versturen facturen. Hierin is een nog door te belasten BTW-naheffing opgenomen. De afloop van deze posten vindt op korte termijn plaats. Daarnaast zijn terug te vorderen dividendbelasting en te ontvangen rentebaten onderdeel van deze post.

Ten opzichte van vorig jaar is het aandeel van vooruitbetaalde kosten in deze post afgenomen met € 0,871 miljoen en de post nog te versturen facturen met € 0,150 miljoen. Ultimo het jaar is het saldo van de rentebaten negatief. Hierdoor is een afname van € 0,078 zien. Tot slot is de post terug te ontvangen dividendbelasting met € 0,026 miljoen toegenomen als gevolg van nog terug te vragen dividendbelasting over de jaren 2014 en 2015.

Eigen vermogen (5)

Herwaarderingsreserve (gesplitst)	Obligaties	Aandelen	Totaal 2016	Totaal 2015
Balanswaarde per 1 januari	2.610	2.898	5.508	7.221
Realisatie herwaarderings door verkoop	(507)	13	(494)	(1.260)
Ongerealiseerde waarde mutaties	510	639	1.149	(453)
Aanpassing herwaarderings	3	652	655	(1.713)
Stand herwaarderingsreserve per 31 december	2.613	3.551	6.164	5.508

De herwaarderingsreserve is vanaf 2009 positief. Hierdoor lopen de ongerealiseerde koersresultaten via de balans. Doordat de positieve koerseffecten groter zijn dan de correcties als gevolg van verkopen, is de herwaarderingsreserve toegenomen met € 0,656 miljoen tot € 6,164 miljoen.

Bestemmingsreserve	2016	2015
Stand per 1 januari	11.163	10.953
Bij: uit onverdeeld resultaat 2015	597	1.247
Af: kosten herhuisvesting 2016	(1.033)	(1.038)
Stand bestemmingsreserve	10.726	11.163

In 2007 heeft het bestuur besloten de kosten veroorzaakt door de herhuisvesting, ten laste van het Eigen Vermogen te laten komen. Dit geschiedt door de vorming van een bestemmingsreserve.

In 2012 heeft het bestuur besloten € 0,433 miljoen uit het resultaat 2011, toe te voegen aan de bestemmingsreserve voor de dekking van de WW en BWW rechten van de medewerkers van het Expertisecentrum Kinderopvang.

In 2015 heeft het bestuur besloten € 0,597 miljoen uit het resultaat 2015, toe te voegen aan de bestemmingsreserve. Deze bestaat uit het resultaat 2015 van KING. Het besluit voor het toevoegen aan de bestemmingsreserve is genomen bij het vaststellen van de jaarrekening 2015, omdat KING behoudens bijzondere omstandigheden geen dividend uit kan keren, welke komt uit de uitnamen Gemeentefonds.

Eind 2016 bestaat de bestemmingsreserve (€ 10,726 miljoen) uit het saldo van de kosten herhuisvesting (€ 7,456 miljoen), mogelijke personele lasten (€ 0,433 miljoen), de toevoeging van het solidariteitsfonds (€ 0,114 miljoen) en de verkrijgingswaarde en resultaat van KING (€ 2,724 miljoen).

Overige reserves	2016	2015
Stand per 1 januari	44.958	44.259
Bij: uit resultaatbestemming vorig boekjaar	1.930	699
Stand per 31 december	46.889	44.958

Onverdeeld resultaat boekjaar	2016	2015
Stand per 1 januari	2.087	1.945
Af: mutatie bestemmingsreserve (uit onverdeeld voorgaand boekjaar)	(597)	(1.246)
Af: naar Overige reserves (uit onverdeeld resultaat voorgaand boekjaar)	(1.490)	(699)
Bij: mutatie bestemmingsreserve 2015 (kosten herhuisvesting)	1.033	1.038
Bij: resultaat boekjaar	757	1.049
Stand per 31 december	1.790	2.087

Voorzieningen (6)

De VNG heeft een tweetal voorzieningen voor verplichtingen die voortvloeien uit aanspraken op de WW- en bovenwettelijke WW-regelingen. Deze voorzieningen hebben in overwegende mate een langlopend karakter. Deze voorzieningen worden jaarlijks in overeenstemming gebracht met de maximale toekomstige verplichtingen.

In 2011 is begonnen met de vorming van een onderhoudsvoorziening. Vanaf 2016 wordt niet meer gewerkt met een onderhoudsvoorziening, omdat deze fiscaal niet toegestaan is. De investeringen worden geactiveerd en de jaarlijkse onderhoudskosten komen in de staat van baten en lasten.

	2016	2015
Egalisatievoorziening	1.493	2.285
Voorziening groot onderhoud	-	540
	1.493	2.825

Egalisatievoorziening	2016	2015
Stand per 1 januari	2.285	866
Bij: dotaties	233	1.797
Af: onttrekkingen	(383)	(191)
Af: vrijval	(642)	(187)
Stand per 31 december	1.493	2.285

In 2016 is de egalisatievoorziening voor toekomstige jaarlijkse verplichtingen voor afvloeiings-

kosten gedaald met € 0,792 miljoen. De vrijval wordt in hoge mate veroorzaakt door de vrijval van rechten van die oud-medewerkers die een baan gevonden hebben en daardoor niet meer WW- en/of BWW-gerechtigd zijn. Van de opgenomen voorziening betreft € 0,256 miljoen uitkeringsrechten over 2016.

Overige schulden (incl. overlopende passiva) (7)

	2016	2015
Vooruit gefactureerde bedragen	4	19
Vooruit gefactureerde contributie	11.578	10.258
Vooruit ontvangen subsidies	30.134	28.679
Reservering WSW geld	-	126
Div. reserveringen voor verlof en vakantiegeld	1.914	1.782
Overige schulden	2.909	1.464
Stand per 31 december	46.540	42.328

Onder de post vooruit ontvangen subsidies zijn de bedragen opgenomen van het Rijk voor de projecten die nog doorlopen of afgerekend worden in 2017 en later (€ 9,716 miljoen) en van de vooruit ontvangen bedragen uit het Gemeentefonds voor nog uit te voeren activiteiten (€ 20,420 miljoen).

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De categorie diverse verplichtingen, waaronder het multisupplier contract voor de facilitaire diensten is € 0,120 miljoen.

De totale verplichting voor het beheer en onderhoud van het automatiseringssysteem en de telefonie is € 1,1 miljoen (t/m 2017).

Verplichtingen aangaan met verschillende partijen voor het uitvoeren van de projectactiviteiten voornamelijk gefinancierd uit het Gemeentefonds en bijdragen van het Rijk (€ 41,139 miljoen).

De totale verplichting voor onderhoud software is € 0,158 miljoen. De totale verplichting voor diverse contracten is € 42,517 miljoen.

Resultaatsbestemming

Het exploitatieresultaat 2016 is gelijk aan € 0,757 miljoen positief. De onttrekking uit de bestemmingsreserve, gelijk aan € 1,033 miljoen, is toegevoegd aan het onverdeeld resultaat, waardoor deze uitkomt op € 1,790 miljoen. Het onverdeeld resultaat, € 1,790 miljoen, wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Deze zal onder andere worden ingezet ter dekking van de verliesbegroting overige activiteiten 2017 en verder.

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen, welke van belang zijn, plaatsgevonden.

B.2.3 Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2016

(bedragen x € 1.000)

	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
Bedrijfsopbrengsten			
Contributie	20.743	20.730	19.860
Bijdrage projecten (8)	79.556	66.100	77.523
Overige bedrijfsopbrengsten (9)	10.822	5.735	9.840
Som der bedrijfsopbrengsten	111.120	92.564	107.223
Bedrijfslasten			
Salarissen (10)	13.634	18.633	13.371
Sociale lasten en pensioenlasten (10)	3.502		3.423
Overige personeelskosten (11)	10.042	2.125	8.194
Afschrijvingen	1.673	1.750	1.652
Kantoor- en huisvestingskosten (12)	4.369	3.738	4.213
Activiteitskosten (13)	77.081	68.066	75.786
Overige bedrijfskosten (14)	2.859	2.091	4.868
Som der bedrijfslasten	113.159	96.403	111.507
Bedrijfsresultaat	(2.039)	(3.840)	(4.285)
Financiële baten en lasten (15)	1.923	1.820	2.853
Aandeel in resultaat van deelnemingen (16)	872	605	2.381
Resultaat	757	(1.414)	949
Dekking uit het vermogen	1.033	1.414	1.038
Onverdeeld resultaat	1.790	0	1.987

Het resultaat is uitgekomen op € 0,757 miljoen positief. Dit is € 2,171 miljoen beter dan begroot. Na de onttrekking uit de bestemmingsreserve, € 1,033 miljoen voor de kosten van de herhuisvesting is het onverdeeld resultaat uitgekomen op € 1,790 miljoen positief. Het resultaat deelnemingen komt € 0,267 miljoen hoger uit dan begroot. Het bedrijfsresultaat komt € 1,801 miljoen hoger uit dan begroot. De financiële baten en lasten zijn € 0,103 miljoen hoger dan begroot.

In de teksten hieronder volgen een toelichting en vergelijking met de begroting 2016 en de realisatie 2015.

B.2.4 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

Bijdrage projecten (8)

Zowel de bijdragen als de uitgaven van de projecten zijn hoger dan begroot, dit is het gevolg van nieuwe extern gefinancierde projecten. In de begroting wordt rekening gehouden met de subsidieaanvragen die op dat moment al goedgekeurd zijn. De nieuwe projecten hebben wel effect op het totale bedrijfsresultaat, omdat tegenover de hogere projectbaten, vaak een minder dan evenredige toename van de kosten (zowel uitbestedings- als personele lasten) staat. Uit deze personele kosten op de projecten wordt extra dekking gegenereerd middels de overhead (zoals huisvesting en overhead verwerkt in het uurtarief), welke een bijdrage levert aan het resultaat.

In vergelijking met 2015 neemt de bijdrage projecten toe met € 2,033 miljoen. De bijdrage van de gemeentefonds gefinancierde projecten bedraagt op 31 december € 58,257 miljoen. Bijdragen van de overige projecten bedraagt € 21,251 miljoen, dat is € 0,926 miljoen minder dan in 2015.

	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
Bijdrage projecten	79.556	66.100	77.523
Waarvan Subsidies van het Rijk	21.251	7.855	22.177
Waarvan de Gemeentefonds gefinancierde projecten:	58.257	58.245	55.346
1. WOZ	822	1.000	1.002
2. Expertise centrum kinderopvang	301	500	259
3. Digitale Agenda 2020 (incl. IDS)	6.827	5.851	828
4. 14 + Netnummer	813	1.240	984
5. Monitor Sociaal Domein	247		208
6. Overbruggingsprogramma NUP			1.308
7. Beheer en Behoud producten NUP	923		1.137
8. Doventolk voorziening werkdomein	0	100	
9. Meeneembare voorzieningen	0	100	
10. ISD	3.901	9.339	9.237
11. ISD Beheer	8.890		2.394
12. Handhaving en Naleving (RCF)	2.421	3.500	2.928
13. Digitaal klantdossier (DKD)	352	505	283
14. IBD	1.559	1.653	1.684
15. Landelijk telefoonnummer voor advies- en Meldpunt	306	400	
16. Huiselijk Geweld en Kindermishandeling			371
17. Landelijke inkoop	203	207	189
18. Implementatie en Beheer Basisregistratie personen	230	4.000	399
19. Burgerzakenmodules basisregistratie personen	248	289	252
20. Digitale Agenda Omgevingswet	534		
21. Collectieve I-voorziening en dienstverlening	129		
22. Landelijke doventolkvoorziening	9.179	8.650	10.440
23. Telefonisch of elektronisch advies	3.438	4.200	4.152
24. Hulp en opvang aan slachtoffers van eerdergerelateerd geweld en loverboys	4.000	3.730	3.999
25. Knooppunt huwelijksdwang en achterlating	250	250	250
26. Stichting Opvoeden.nl	700	700	700

27. Stichting Kindertelefoon	3.860	3.860	4.128
28. Stichting Adoptievoorziening	672	672	715
29. Vertrouwenwerk jeugd	7.500	7.500	7.500

Overige bedrijfsopbrengsten (9)

	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
Opbrengst derden	6.661	1.971	5.850
Auteursvergoedingen	57	45	12
Vacatiegelden	38	30	48
Interne omzet	3.103	2.674	2.909
Overige opbrengsten	962	1.015	1.021
Totaal overige opbrengsten	10.822	5.735	9.840

Opbrengst derden

Ten opzichte van de begroting nemen de overige opbrengsten met € 5,087 miljoen toe. Ten opzichte van 2015 nemen de overige opbrengsten toe met € 0,982 miljoen. Grotendeels betreft dit de post 'Opbrengst Derden' waaronder de opbrengsten van extern gefinancierde projecten vallen (€ 3,377 miljoen) welke bij het opstellen van de begroting niet bekend waren. Het betreft onder andere extra support gericht op de ondersteuning van Windows XP, Exchange 2003 en Office 2003 (Windows Servers 2016), het collectief organiseren van i-voorzieningen en dienstverlening voor gemeenten (GBI) en bijdragen aan de programmaraad Omgevingswet waarin de VNG, het IPO en de Rijkswaterstaat samenwerken.

Als de extern gefinancierde projecten buiten beschouwing worden gelaten dan komt de post opbrengst derden € 1,314 miljoen hoger uit dan begroot. Deels betreft dit uitgevoerde activiteiten waarbij sprake is van cofinanciering (EU-Top, Monitor BBW), het doorbelasten van door de VNG uitgevoerde activiteiten in het kader van het sociaal domein en huurkosten. Daarnaast zijn bij deelnemende gemeenten kosten in rekening gebracht voor secretariaatskosten VOC, is een bijdrage ontvangen voor de Thorbecke Leerstoel en kwam de dienstverlening aan gelieerde instellingen hoger uit. Tot slot waren, doordat meer medewerkers voor de gelieerde instellingen werkzaam waren, de doorbelaste salariskosten hoger dan begroot.

Interne omzet

De interne omzet komt € 0,429 miljoen hoger uit dan begroot. Het betreft hier vooral een hogere afname van de dienstverlening door KING (mobiele telefonie/catering), VNG-CS (mobiele telefonie/catering/detachering/belastingadviezen) en VNG Verzekeringen (aanbesteding zorgverzekeringsactiviteiten)

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten vallen lager uit dan begroot. De opbrengst van de belastingadviezen blijft achter. Dat komt door de verantwoording van de opbrengsten van het belastingcongres onder de interne omzet. Ten opzichte van vorig jaar dalen de overige opbrengsten met € 0,059 miljoen. Het jaar 2016 was het laatste jaar waarin sprake was van een bijdrage uit het WSW-fonds. Dit fonds is uitgeput, de bijdrage kwam in 2016 € 0,056 miljoen lager uit dan in 2015.

Salarissen, sociale lasten en pensioenlasten (10)

	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
Salarissen	13.634	18.653	13.372
Sociale lasten	1.634		1.567
Pensioenlasten	1.868		1.856
Totaal salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	17.136	18.653	16.795

Het totaal van salarislasten, sociale lasten en pensioenlasten stijgt met € 0,341 miljoen ten opzichte van 2015. Hierbij stijgen de salarislasten met € 0,262 miljoen en de sociale lasten en pensioenlasten met € 0,079 miljoen. De stijging is het gevolg van het in 2015 gesloten onderhandelaarsakkoord dat uitmondde in een nieuwe CAO-rijksoverheid 2015-2016. De VNG volgt deze cao. Naast de in september 2015 doorgevoerde structurele loonsverhoging van 1,25% werden per 1 januari 2016 de salarissen aanvullend met 3% verhoogd.

De pensioenkosten stijgen ten opzichte van 2015 beperkt met 0,64%. Deze beperkte stijging is het gevolg van de verlaging van de pensioenpremie door het APB per 1-1-2016 van 19,6% naar 17,8%. 2/3 deel van deze verlaging komt ten gunste van de werkgevers en is deels gebruikt ter financiering van de salarisverhoging met 3%.

De cao-verhoging van 3% is hoger dan de stijging van de salarislasten welke 2% bedraagt. Voor gedetacheerde medewerkers werd een vergoeding van de salarislast ontvangen en deels werden voor enkele medewerkers de salarislasten gedekt uit de egalisatievoorziening.

De gemiddelde salarislast per fte stijgt van € 76.892 (2015) naar € 78.852 (2016). Deze stijging is het gevolg van de nieuwe cao en de reguliere periodieke verhogingen. De salarissen stijgen gemiddeld met 2,0%, de sociale lasten & pensioenen met 0,5%.

De in 2016 openstaande vacatures, de ZW-vergoedingen en de vergoedingen voor uitgeleend personeel (wat in 2016 € 0,661 miljoen opleverde) zorgen ervoor dat het totale budget met € 1,517 miljoen wordt onderschreden. De budgettaire ruimte in de salarislasten is ingezet voor tijdelijke inhuur en detacheringen.

Overige personeelskosten (11)

	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
Uitzendkrachten/personeel derden	8.949	676	5.510
Arbokosten	49	60	43
Studiekosten	378	403	506
Werving	127	40	16
Rechtspositionele kosten	309	277	301
Onttrekking / Dotatie voorzieningen	(301)	190	1.333
Overige kosten	291	300	286
Reis- en verblijfkosten	240	179	198
Totaal overige personeelskosten	10.042	2.125	8.194

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2016		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Overige personeelskosten	6.098	3.944	10.042

De overige personeelskosten overschrijden de begroting met € 7,917 miljoen. Dit is als volgt te verklaren:

- De kosten van uitzendkrachten/personeel derden komen € 8,274 miljoen hoger uit dan begroot. De extra kosten hebben voor € 5,546 miljoen betrekking op kosten van inhuur voor extern gefinancierde projecten. Hier staan ook opbrengsten tegenover. De resterende € 2,727 miljoen heeft onder andere betrekking op vervangende inhuur voor openstaande vacatures, detacheringen en zwangerschapsvervanging, extra inzet op de VNG-prioriteiten, de transitie van de ICT-omgeving en inzet ten behoeve van het organisatie veranderingstraject. Ten opzichte van 2015 nemen de kosten toe met € 3,439 miljoen. Dit is voornamelijk het gevolg van een stijging van de omvang van de extern gefinancierde projecten en de gemeentefondsprojecten. De inhuur voor deze projecten neemt ten

opzichte van 2015 toe met € 2,491 miljoen. Het restant van de toename betreft de eerder genoemde inzet voor ICT, VNG-prioriteiten en het organisatieveranderingstraject.

- De arbokosten vallen lager uit dan begroot. Deze kosten bestaan uit een bedrijfszorgpakket, begeleiding vanuit een bedrijfsarts en arbo-gerelateerde aanpassingen aan de werkplekken. Het ziekteverzuim is in 2016 uitgekomen op 3,4%. Dit ligt iets lager dan het streefpercentage van 3,5% waardoor de arbokosten ook lager uitkomen dan begroot.
- De studiekosten komen iets lager uit dan begroot (€ 0,025 miljoen). Ten opzichte van 2015 dalen de opleidingskosten met € 0,128 miljoen. In 2016 is beperkt beroep gedaan op het centraal opleidingsbudget en hebben verschillende afdelingen hun eigen opleidingsbudget niet (volledig) gebruikt.
- De wervingskosten zijn € 0,087 hoger uit gekomen dan begroot. Met het oog op de nieuwe organisatie is in 2016 gestart met de werving van drie nieuwe themadirecteuren en is als gevolg van het vertrek van een directielid een tijdelijke externe plaatsvervangend algemeen directeur geworven.
- De rechtspositionele kosten komen € 0,032 miljoen hoger uit dan begroot. Dit heeft twee oorzaken. Ten eerste komen de reiskosten woon-werk komen hoger uit dan begroot. Het betreft hier onder andere reiskosten van medewerkers van gelieerde instellingen die worden doorbelast. Ten tweede zijn de kosten van de receptieregeling hoger uitgevallen, als gevolg van het vertrek van een directielid.
- De dotatie aan de voorzieningen komt € 0,301 miljoen lager uit dan begroot. Het betreft hier een vrijval vanuit de egalisatievoorziening. Doordat medewerkers zelf ontslag hebben genomen was een vrijval van al gereserveerde WW-en BWW-verplichtingen mogelijk (€ 0,452 miljoen). Hier tegenover staat dat een extra dotatie aan de verlofvoorziening nodig is van € 0,151 miljoen. Sinds 1 januari 2012 vervallen niet opgenomen vakantiedagen na 6 maanden. Met het oog op deze wettelijke vervaltermijn wordt vanaf 2014 niet meer gestuurd op verlofsaldi. Sinds 2014 is een bedrag van € 0,429 miljoen toegevoegd aan de verlofvoorziening.
- De overige kosten komen nagenoeg uit op begroot. Hieronder vallen onder andere de WKR-kosten, kosten van algemene hulpverleningsdienst, kosten van afdelingsdagen/heidagen, kerstpakketten en overige personeelskosten. Ook ten opzichte van vorig jaar zijn deze kosten nagenoeg gelijk gebleven.

Kantoor- en huisvestingskosten (12)

	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
Huisvestingskosten	752	835	614
Onderhoud en inventaris	422	414	426
Automatiseringskosten	2.048	1.655	1.873
Telecommunicatie	566	239	554
Drukwerkkosten	24	40	38
Bibliotheekkosten	125	145	133
Restauratieve kosten	431	410	474
Totaal kantoor- en huisvestingskosten	4.369	3.738	4.113

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2016		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Kantoor en huisvestingskosten	452	3.917	4.369

De kantoor- en huisvestingskosten worden ten opzichte van de begroting met € 0,091 miljoen overschreden. De overschrijding wordt veroorzaakt door extern gefinancierde projecten die niet in de begroting waren opgenomen. Worden de extern gefinancierde projecten buiten beschouwing gelaten, dan is er sprake van een onderbesteding van € 0,361 miljoen. Dit is een optelsom van:

- Hogere automatiseringskosten van € 0,291 miljoen als gevolg van de transitie van de ICT-omgeving naar een nieuwe dienstverlener;
- Hogere cateringkosten (€ 0,02 miljoen). Hiervan is een deel doorbelast aan derden en staan hier opbrengsten tegenover.
- Lagere huisvestingskosten (€ 0,645 miljoen). Dit betreft de vrijval van de onderhoudsvoorziening. Er is geen beroep gedaan op de in het verleden gereserveerde bedragen. Extra onderhoud en investeringen zullen worden opgevangen door een aanpassing in de begroting vanaf 2017 bij de post afschrijvingen.

Ten opzichte van 2015, zijn kosten voor kantoor- en huisvesting met € 0,384 miljoen gedaald. Deze daling is het gevolg van de eenmalige vrijval van de onderhoudsvoorziening enerzijds en de eenmalige extra transitiekosten van de ICT anderzijds.

Activiteitskosten (13)

	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
Voorlichting	993	767	1.460
Bijeenkomsten	1.943	395	2.543
Onderzoek	497	2.228	379
Advies Derden	73.121	65.361	70.875
Bijdragen en lidmaatschappen	533	561	531
Doorbelasting	(6)	(1.265)	(2)
Totaal activiteitskosten	77.081	68.046	75.786

Specificatie:

De activiteitskosten overschrijden het budget met € 9,035 miljoen. De overschrijding heeft betrekking op de project gefinancierde activiteiten. Indien deze projecten buiten beschouwing worden gelaten is sprake van een onderbesteding van € 0,708 miljoen.

Omschrijving	Realisatie 2016		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Kantoor en huisvestingskosten	452	3.917	4.369

Omschrijving	Realisatie 2016		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Voorlichting	201	792	993
Bijeenkomsten	1.269	674	1.943
Onderzoek	104	394	497
Advies Derden	71.669	1.452	73.121
Bijdragen en lidmaatschappen	(142)	675	533
Doorbelasting	2.106	(2.112)	(6)
Activiteitskosten	75.207	1.874	77.081

De voornaamste verschillen per afzonderlijke begrotingspost zijn:

- Voorlichting: Het budget voor voorlichting wordt met € 0,226 miljoen overschreden, € 0,190 miljoen hiervan heeft betrekking op extern gefinancierde projecten. De resterende overschrijding heeft vooral betrekking op een herontwerp van de VNG huisstijl.
- Bijeenkomsten: De overschrijding van € 1,548 miljoen is te splitsen naar activiteiten voor extern gefinancierde projecten (€ 1,167 miljoen) welke bij het opstellen van de begroting nog niet bekend waren en kosten voor de activiteiten van de VNG-prioriteiten (€ 0,381) miljoen waaronder de European High Level Top Conference.
- Advies Derden: Tijdens het opstellen van de begroting 2016 zijn enkel de begrotingen meegenomen van de toen bekende projecten. Gedurende het jaar zijn er echter aanzienlijk veel extern gefinancierde projecten bijgekomen. Het budget voor advies derden wordt met € 7,759 miljoen overschreden en opzichte van de normbegroting. Dit is grotendeels te relateren aan de project gefinancierde activiteiten, de overschrijding bij de projecten bedroeg € 6,536 miljoen. De resterende overschrijding van € 1,223 miljoen betreft niet project gefinancierde activiteiten. Hieronder vallen onder andere kosten voor de organisatieveranderingstraject, fiscale adviezen en inzet op het sociaal domein en informatiebeleid. Deze worden gedekt uit de onderuitnutting van de overige posten binnen de activiteitskosten.
- Onderzoek: De kosten van onderzoek komen € 1,731 miljoen lager uit dan begroot. Dit heeft betrekking op de reguliere (niet extern gefinancierde) activiteiten. De onderschrijding bedroeg hier € 1,834 miljoen. In de begroting is bij de begrotingspost 'Onderzoek; door de VNG een bedrag beschikbaar gesteld van € 1,0 miljoen voor VNG-prioriteiten, € 0,5 miljoen voor bedrijfsvoeringsprioriteiten, € 0,250 miljoen voor onvoorziene ontwikkelingen gedurende het jaar en € 0,075 miljoen voor het banenafpraak traject. Dit budget wordt in de loop van het jaar projectmatig toegewezen, de kosten van deze activiteiten worden verantwoord onder afzonderlijke begrotingsposten als onder andere bedrijfskosten, overige personeelskosten en ICT-kosten.
- Bijdragen en lidmaatschappen: De realisatie blijft iets achter op de begroting, € 0,028 miljoen. De bijdrage voor het blad Bestuurswetenschappen voor 2016 was reeds betaald in 2015.
- Doorbelasting: De inzet van medewerkers voor extern gefinancierde projecten wordt doorbelast aan deze projecten. In de begroting werd rekening gehouden met een doorbelasting van € 1,265 miljoen aan kosten. Door het gestegen projectvolume was de werkelijke inzet van medewerkers hoger. De werkelijke doorbelasting kwam uit op € 2,112 miljoen, € 0,847 miljoen hoger dan begroot. Dit levert een positief dekkingsresultaat op.

Overige bedrijfskosten (14)

	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
Overige bedrijfskosten	2.859	2.091	4.868

Specificatie:

Omschrijving	Realisatie 2016		
	Project gefinancierd	Overig	Totaal
Overige bedrijfskosten	1.311	1.548	2.859

De realisatie van de overige bedrijfskosten is in 2016 € 0,768 miljoen hoger dan begroot. Het betreft hier vooral extern gefinancierde projecten als het project 'Kenniscentrum Handhaving en Naleving'. Indien de extern gefinancierde projecten buiten beschouwing worden gelaten, is sprake van een onder uitputting van het budget van € 0,366 miljoen.

Voor wat betreft de niet extern gefinancierde activiteiten zijn de voornaamste verschillen als volgt te verklaren:

- De kosten voor lidmaatschappen kwamen € 0,092 miljoen hoger uit dan begroot. Het betreft een toegezegde bijdrage van € 0,110 miljoen voor het samenwerkingsverband van Bronhouders Basisregistratie Grootchalige Topografie (SVB-BGT).
- De overige uitgaven kwamen € 0,030 hoger uit dan begroot. Het betreft hier vooral een doorbelasting van kosten van dienstverlening.
- De kosten van de niet terugvorderbare BTW zijn € 0,338 miljoen lager dan begroot. Een correctie over de jaren 2014, 2015 en 2016 heeft geleid tot lagere BTW-kosten dan waarmee is rekening gehouden.
- Hiernaast is bij de overige bedrijfskosten voor elke expertise afdeling een vrij budget opgenomen van € 0,0125 miljoen. Dit budget bedroeg in totaal € 0,200 miljoen en is aangewend voor diverse kosten welke onder andere kostencategorieën zijn verantwoord.

Financiële baten en lasten (15)

	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
Opbrengst van effecten	2.060	1.666	2.603
Rentebaten	72	226	331
(Rente)lasten	(209)	(71)	(80)
Totaal financiële baten en lasten	1.923	1.820	2.853

De financiële baten en lasten komen € 0,103 miljoen hoger uit dan begroot. Allereerst is het saldo rentebaten en rentelasten sterk afgenomen. Dit wordt veroorzaakt door tijdelijke roodstanden binnen het rente- en saldo-compensabel stelsel als gevolg van het later dan gepland ontvangen van Gemeentefondsgelden voor uitvoering van collectieve projecten. Daarnaast is de gerealiseerde opbrengst uit effecten toegenomen ten opzichte van begroot als gevolg van een portefeuillewijziging binnen de categorie aandelen waardoor vanuit de herwaarderingsreserve € 0,453 miljoen extra is gerealiseerd. In de begroting was wel rekening gehouden met een hoger dividendbijdrage: dit viel in de realisatie lager uit. De realisatie op aandelen kwam door dit alles € 0,394 miljoen hoger uit dan begroot en het saldo rentebaten en rentelasten kwam € 0,291 miljoen lager uit dan begroot. Ten opzicht van realisatie 2015 gelden per saldo dezelfde argumenten als ten opzichte van begroot.

Resultaat deelnemingen (16)

	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	502	452	845
Coöperatie VNG International U.A.	344	158	317
Coöperatie VNG Verzekeringen U.A.	428	248	664
Coöperatie Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten U.A.	1	-	597
VNG Diensten B.V. (enkelvoudig)	(125)	(65)	(43)
Vennootschapsbelasting	(277)	(188)	-
VNG Diensten B.V.	872	605	2.381

VNG Diensten B.V.

Het resultaat van VNG Diensten, exclusief resultaat deelnemingen, bestaat voornamelijk uit de managementfee van de bedrijven en de rente opbrengsten over het liquide vermogen. VNG Diensten laat over 2016 een lager resultaat zien dan over 2015. Het ten opzichte van begroot lagere resultaat bij VNG Diensten wordt verklaard door niet begrote kosten voor advisering ten behoeve van de oprichting van de nieuwe dochter VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving en doordat er ten opzichte van begroot extra advieskosten zijn gemaakt voor toepassing van de vennootschapsbelasting bij de VNG als gevolg van de Wet modernisering vennootschapsbelasting. Voorts is in de begroting, ten opzichte van de realisatie rekening gehouden met een iets te hoge rente stand.

Congres- en Studiecentrum VNG B.V.

Het resultaat voor vennootschapsbelasting komt uit op € 0,502 miljoen voorbelasting. Begroot resultaat voor 2016 is € 0,452 miljoen. Ten opzichte van begroot presteerde CS € 0,05 miljoen beter wat neer komt op 11,1%. 2016 is het eerste jaar waar CS subjectief is onderworpen aan vennootschapsbelasting. De totale vennootschapsbelasting kwam uit op € 0,105 miljoen waarmee het nettoresultaat uitkomt op € 0,396 miljoen. De marge CS is voor 2016 € 0,509 miljoen lager uitgevallen. Dit wordt gecompenseerd door lagere indirecte kosten (€ 0,159 miljoen) en een hoger resultaat deelnemingen van (€ 0,339 miljoen). Ten opzichte van het jaar 2015 neemt het nettoresultaat af met € 0,448 miljoen. Dit verschil wordt verklaard door enerzijds de vennootschapsbelasting die het nettoresultaat 2016 negatief beïnvloed en een lagere marge op het VNG-jaarcongres en anderzijds door eenmalige baten in 2015, die in dat jaar het resultaat positief hebben beïnvloed. In 2016 heeft Ton Crèpin, directeur van de onderneming, in verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd het bedrijf verlaten. Als statutair directeur is hij opgevolgd door Jan van der Voet.

VNG Verzekeringen B.V.

In 2016 kwam het resultaat van VNG Verzekeringen voor belasting 0,257 miljoen ofwel 38,8% lager uit dan het jaar ervoor. Dit werd veroorzaakt door het volgende saldo van opbrengsten en kosten; lagere bedrijfsopbrengsten (€ 0,204 miljoen), lagere personeelskosten (€ 0,035 miljoen) en hogere bedrijfslasten (€ 0,89 miljoen). Ten opzichte van begroot presteerde VNG Verzekeringen € 0,158 miljoen meer; dit is 64% boven begroot. Dit wordt als volgt verklaard; lagere personeelskosten (€ 0,092 miljoen), hogere provisie opbrengsten (€ 0,138 miljoen) tegenover ook hogere bedrijfskosten (€ 0,073 miljoen). De lagere personeelskosten komen voort uit het feit dat in VNG Verzekeringen B.V. geen externe inhuur had in 2016. De hogere bedrijfskosten komen voort uit extra kosten voor de aanbesteding van het ziektekostenverzekeringcontract.

VNG International B.V.

Het resultaat van VNG International B.V. voor belastingen verbeterde ten opzichte van het vorige boekjaar met 8,55%. Dit betere presteren is geconsolideerd beziend (VNG-I en haar dochters integraal benaderd) als volgt opgebouwd: De marge (omzet minus directe kosten) kwam € 0,195 miljoen (3,42%) lager uit. Dit werd ruim gecompenseerd door lagere indirecte kosten, deze namen met € 0,412 miljoen (32,56%) af. Bij dit alles dient nog te worden gesteld dat veel projecten die VNG International uitvoert, opdrachten zijn van de Europese Commissie en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Niet al deze projectomzet is marge gevend. Ten opzichte van de begroting 2016 presteert VNG-I € 0,527 miljoen beter. De oorzaak is een ten opzichte van begroot verbeterde marge van € 0,527 miljoen ofwel 10,62%. Dit laatste maakt de hogere indirecte kosten ten opzichte van begroot met 6,17% meer dan goed.

Coöperatie Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten (KING) U.A.

KING heeft een begroting die op nul is gesteld. KING heeft binnen haar eigen vermogen twee afgezonderde reserves opgenomen, de conversiereserve en de Gemeentefondsreserve. De conversiereserve is gevoed met het restantvermogen van de stichting KING voorafgaand aan de omzetting. De Gemeentefondsreserve wordt gevoed uit de resultaten die komen uit de ontvangen rechtstreekse uitname uit het Gemeentefonds. Uit beide reserves mag niet worden uitgekeerd. Resultaten op activiteiten die niet het gevolg zijn van door KING rechtstreeks ontvangen Gemeentefondsbijdragen worden toegevoegd aan de algemene reserve. Het resultaat van KING komt nagenoeg conform begroot uit. Ten opzichte van de realisatie 2015 is de realisatie 2016 € 0,596 miljoen lager. Over 2015 was nog een resultaat van € 0,597 miljoen gerealiseerd. Dit resultaat was met name tot stand gekomen door een bewuste keuze een reserve op te bouwen in verband met de aangekondigde indaling van KING in de VNG en in verband met de reorganisatie KING (overgang naar unit indeling). Daarenboven was er in 2016 een vrijval van € 0,3 miljoen uit de voorziening BWW.

WNT-verantwoording 2016 Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de VNG van toepassing zijnde regelgeving.

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor de VNG is € 179.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van het Bestuur bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

Overzicht voor de WNT van de leidinggevende Topfunctionarissen VNG en gewezen topfunctionaris

Leidinggevende topfunctionarissen (2016)	Jantine Kriens	Kees Jan de Vet	Kees Jan de Vet
Functie	Voorzitter Directieraad	Lid Directieraad	Lid Directieraad
Periode	1/1 t/m 31/12	1/1 t/m 30/06	01/06 t/m 31/12
Omvang dienstverband	1,0 fte	1,0 fte	1,0 fte
Gewezen topfunctionaris	Nee	Nee	Ja
Individueel WNT maximum	€ 179.000	€ 74.339	€ 104.661
Beloning	€ 152.679	€ 56.313	€ 50.557
Belaste uitkering	€ 0	€ 0	€ 0
Beloning op termijn	€ 15.917	€ 6.291	€ 8.990
Totaal Beloning	€ 168.596	€ 62.604	€ 59.547

Leidinggevende functionarissen zonder dienstbetrekking

Leidinggevende topfunctionarissen	Ben Koopman
Functie	Lid Directieraad
Functieervulling voor 2016	nvt
Periode	1/6 t/m 31/12
Aantal uren	924
Individueel WNT maximum	€ 162.000
Maximum uurtarief	€ 175
Bezoldiging	€ 161.700
Bezoldiging per uur	€ 175
Onverschuldigd bedrag	0
Totaal Bezoldiging	€ 161.700

Leidinggevende topfunctionarissen (2015)	Jantine Kriens	Kees Jan de Vet
Functie	Voorzitter Directieraad	Lid Directieraad
Periode	1/1 t/m 31/12	1/1 t/m 31/12
Omvang dienstverband	1,0 fte	1,0 fte
Individueel WNT maximum	€ 178.000	€ 178.000
Beloning	€ 155.172	€ 136.044
Belaste uitkering	€ 0	€ 0
Beloning op termijn	€ 16.429	€ 15.739
Totaal Beloning	€ 171.601	€ 151.783

Overzicht voor de WNT van de Topfunctionarissen Bestuur VNG

Toezichthoudende top-functionarissen	Functie	Periode	Omvang	Individueel WNT maximum	Bezoldiging
Dhr. J. van Zanen	Voorzitter	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 26.850	Onbezoldigd
Dhr. H. Bruls	Vice-voorzitter	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Dhr. B. Visser	Penningmeester	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Dhr. T. van der Zwan	Secretaris	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Dhr. P. Buijtels	Lid	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Dhr. R. Cazemier	Lid	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Dhr. F. Crone	Lid	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Dhr. S. Depla	Lid	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Mw. J. Gehrke	Lid	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Mw. P. Heijkoop	Lid	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Mw. M. Jager-Stegeman	Lid	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Dhr. J. Kreijkamp	Lid	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Mw. M. van Leeuwen	Lid	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Mw. W. Paulusma	Lid	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 1.516	Onbezoldigd
Dhr. B. Revis	Lid	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Mw. M. Stiekema	Lid	1/1 t/m 30/11	n.v.t.	€ 16.384	Onbezoldigd
Dhr. R. Verhulst	Lid	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Dhr. A. Vliegthart	Lid	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Dhr. B. De Vries	Lid	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd
Mw. L. Wagenaar-Kroon	Lid	8/6 t/m 31/12	n.v.t.	€ 10.124	Onbezoldigd
Dhr. F. Weerwind	Lid	1/9 t/m 31/12	n.v.t.	€ 5.967	Onbezoldigd
Dhr. J. Westmaas	Lid	1/1 t/m 31/8	n.v.t.	€ 10.417	Onbezoldigd
Dhr. T. Weterings	Lid	1/1 t/m 31/12	n.v.t.	€ 17.900	Onbezoldigd

B.3 Geconsolideerde jaarrekening 2016

B.3.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2016

Voor bestemming van het resultaat (bedragen x € 1.000)

ACTIVA

(bedragen x € 1.000)

	2016	2015
<i>Vaste activa</i>		
Materiële vaste activa (17)		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	10.750	11.437
Activa in uitvoering	-	8
Machines en installaties	1.682	2.327
Andere vaste bedrijfsmiddelen	<u>1.090</u>	<u>1.136</u>
	13.522	14.908
Financiële vaste activa		
Overige effecten	56.351	53.790
Langlopende vorderingen	<u>24</u>	<u>208</u>
	56.375	53.998
Totaal vaste activa	69.897	68.906
<i>Vlottende activa</i>		
Vorderingen		
Handelsdebiteuren	5.811	4.975
Overige vorderingen	2.661	958
Overlopende activa	<u>18.664</u>	<u>17.657</u>
	27.136	22.590
Liquide middelen	<u>49.744</u>	<u>58.623</u>
	49.744	58.623
Totaal vlottende activa	76.880	82.213
Totaal activa	<u>146.777</u>	<u>151.119</u>

PASSIVA

	<u>2016</u>	2015
Eigen vermogen		
Groepsvermogen	<u>65.548</u>	<u>64.156</u>
	65.548	64.156
Voorzieningen (18)		
Egalisatievoorziening	1.499	2.363
Groot onderhoudsvoorziening	<u>-</u>	<u>-</u>
	1.499	2.363
Kortlopende schulden		
Handelscrediteuren	19.122	27.820
Belastingen en premie sociale verzekeringen	5.184	4.190
Overige schulden	3.925	2.944
Overlopende passiva (19)	<u>51.499</u>	<u>49.647</u>
	79.730	84.601
Totaal passiva	<u>146.777</u>	<u>151.119</u>

B.3.2 Toelichting op de geconsolideerde balans

(bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa (17)

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

	Bedrijfs- gebouwen en -terreinen	Activa in uitvoering	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Totaal 2016
Beginstand					
Aanschafwaarde	22.569	8	5.262	4.586	32.425
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	(11.132)	-	(3.187)	(3.198)	(17.518)
Boekwaarde 1 januari	11.437	8	2.075	1.388	14.908
Mutaties					
Investerings			215	94	309
Desinvesteringen aanschafwaarde				(13)	(13)
Desinvestering afschrijvingen				(12)	(12)
Herrubriceringen aanschafwaarde		(8)			(8)
Afschrijvingen	(687)		(608)	(389)	(1.684)
Totaal Mutaties	(687)	(8)	(393)	(320)	(1.408)
Eindstand					
Aanschafwaarde	22.569	-	5.477	4.647	32.713
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	(11.819)		(3.795)	(3.577)	(19.191)
Boekwaarde 31 december	10.750	-	1.682	1.090	13.522
Afschrijvingspercentages	2-20%		5-16,7%	10-33%	

Voorzieningen (18)

Egalisatievoorziening	2016	2015
Stand per 1 januari	2.363	1.257
Bij: dotaties	233	1.797
Af: onttrekkingen	(1.024)	(191)
Af: vrijval	(73)	(500)
Stand per 31 december	1.499	2.363

In 2016 is de egalisatievoorziening voor toekomstige jaarlijkse verplichtingen voor afvloeiingskosten gedaald met € 0,864 miljoen. Het saldo bestaat uit een dotatie van nieuwe WW- en bovenwettelijke WW-gerechtigden, mede als gevolg van de afspraken gemaakt met individuele medewerkers, en de betaling van bestaande gerechtigden en de vrijval als gevolg van

oud-medewerkers, waarvan de rechten vrijvallen als gevolg van ander werk en/of het opnieuw berekenen van de looptijd van de BWW.

Overlopende passiva (19)

	2016	2015
Vooruit gefactureerde bedragen	6.517	8.249
Vooruit gefactureerde contributie	11.578	10.258
Vooruit ontvangen subsidies	30.232	27.750
Reservering WSW geld	-	126
Div. reserveringen voor verlof en vakantiegeld	3.172	3.264
Stand per 31 december	51.499	49.647

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Overige (2017: € 42,540 miljoen)

Coöperatie VNG International U.A. is diverse verplichtingen voor meerdere jaren (t/m 2020) aangegaan voor projectactiviteiten voor een totaalbedrag van ruim € 40,900 miljoen.

Het verloop is als volgt:

Jaar	Verplichting
2017	15.700
2018	11.600
2019	7.400
2020	6.200
	40.900

De categorie overige omvat diverse verplichtingen, waaronder het multisupplier contract voor de facilitaire diensten € 0,594 miljoen.

De totale verplichting voor het beheer en onderhoud van het automatiseringssysteem en de telefonie is € 5,500 miljoen (t/m 2020).

Verplichtingen aangegaan met verschillende partijen voor het uitvoeren van de projectactiviteiten voornamelijk gefinancierd uit het Gemeentefonds en bijdragen van het Rijk (€ 41,139 miljoen).

De totale verplichting voor onderhoud software is € 0,158 miljoen.

De totale verplichting voor diverse contracten is € 89,935 miljoen.

Overige informatie

Bankgaranties

VNG International heeft bij ABN AMRO een Obligokrediet van € 2,6 miljoen. Binnen dit krediet kan VNG International bij ABN AMRO Bank N.V. bankgaranties afsluiten. Als zekerheid is voor een gelijk bedrag aan debiteuren verpand. Daarnaast heeft VNG International één bankgarantie via ABN AMRO N.V. afgegeven ter waarde van € 1.611.449. Voorts heeft VNG International B.V. voor de volgende projecten bankgaranties afgegeven:

- Turkey, Local Investment Planning (€ 762.000) met als begunstigde Central Finance and Contract Units bij ABN AMRO N.V., duur tot 28-02-2017
- Libya, EU Local Governance and Stabilization (€ 890.449) met als begunstigde The European Commission, DG, duur tot 31-12-2018.

B.3.3 Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2016

(bedragen x € 1.000)

	Realisatie 2016	Realisatie 2015
Bedrijfsopbrengsten		
Netto omzet (20)	52.939	52.721
Overige bedrijfsopbrengsten (21)	93.199	90.386
Som der bedrijfsopbrengsten	146.138	143.107
Bedrijfslasten		
Inkopen goederen en diensten	19.875	20.949
Salarissen (22)	23.163	22.345
Sociale lasten (22)	2.830	2.650
Pensioenbijdragen (22)	3.021	2.965
Overige personeelskosten (22)	10.536	8.821
Afschrijvingen	1.684	1.661
Overige bedrijfskosten	85.954	85.566
Som der bedrijfslasten	147.062	144.957
Bedrijfsresultaat	(924)	(1.850)
Financiële baten en lasten (23)		
Opbrengst van effecten	2.060	2.602
Rentebaten	106	461
(Rente)lasten	(209)	(164)
Som der financiële baten en lasten	1.958	2.899
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor Vpb	1.034	1.048
Vpb	(277)	
Aandeel van derden in het groepsresultaat	-	1
Resultaat	757	1.048
Dekking uit het vermogen	1.033	1.038
Onverdeeld resultaat	1.790	2.087

B.3.4 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

Algemeen

Het resultaat is uitgekomen op € 0,757 miljoen positief. Na de onttrekking uit de bestemmingsreserve, € 1,033 miljoen voor de kosten van de herhuisvesting is het onverdeeld resultaat uitgekomen op € 1,790 miljoen positief. Het resultaat is ten opzichte van 2015 met € 0,192 miljoen gedaald. Het bedrijfsresultaat is uitgekomen op € 0,924 miljoen negatief. Dit is een verbetering ten opzichte van 2015 met € 1,026 miljoen. Deze verbetering wordt voornamelijk veroorzaakt door eenmalige posten zoals vrijval van de onderhoudsvoorziening en de egalisatievoorziening, evenals een correctie op de nog te verrekenen BTW.

De opbrengsten uit effecten dalen ten opzichte van 2015 met € 0,542 miljoen. Dit komt door de portefeuillewijziging binnen de categorie aandelen waardoor er extra realisatie plaats vond vanuit de herwaarderingsreserve.

Netto-omzet (20)

	Realisatie 2016	Realisatie 2015
Contributies	20.743	19.860
Netto verkopen		
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	5.268	4.283
Coöperatie VNG International U.A.	19.465	20.381
KING	7.464	7.464
VNG Opleiding en Detachering B.V.	-	733
Totaal netto verkopen	32.197	32.862
Totaal netto-omzet	52.939	52.721

Overige bedrijfsopbrengsten (21)

	Realisatie 2016	Realisatie 2015
Projectbijdragen	83.935	81.453
Opbrengst derden	6.892	6.270
Auteursvergoedingen	57	12
Vacatiegelden	38	48
Overige opbrengsten	2.276	2.602
Totaal overige bedrijfsopbrengsten	93.199	90.386

De overige bedrijfsopbrengsten zijn in 2016 € 2,485 miljoen hoger dan vorig jaar. Dit komt voornamelijk door hogere projectbijdragen gerealiseerd uit de extern gefinancierde projecten en een hogere afname van de dienstverlening door derden.

Personeelskosten (22)

	Realisatie 2016	Realisatie 2015
Salarissen	23.163	22.345
Sociale Lasten	2.830	2.650
Pensioenbijdragen	3.021	2.965
Overige personeelskosten	10.536	8.821
Totaal personeelskosten	39.550	36.781

De totale bezetting van de VNG is per ultimo 2016 als volgt onderverdeeld naar de verschillende onderdelen (in fte's):

	2016	2015
VNG, de Vereniging	205	208,7
Congres- en Studiecentrum VNG B.V.	46,5	31,5
VNG International B.V.	80,0	80,0
VNG Verzekeringen B.V.	3,0	3,0
Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten (KING) B.V.:	52,0	55,0
	386,5	378,2

Ten opzichte van het voorgaande jaar stijgen de personeelskosten met € 2,769 miljoen. De salarissen stijgen met € 0,818 miljoen. Dit betreft een stijging van de salariskosten als gevolg van de ARAR (cao Rijksoverheid) die ook door de VNG wordt gevolgd. De pensioenpremies en sociale lasten stijgen overeenkomstig de salarissen.

De overige personeelskosten nemen toe met € 1,715 miljoen. Bij de VNG neemt het volume van extern gefinancierde projecten toe en is sprake van een toename van ingehuurd personeel. Bij KING nemen de overige personeelskosten toe, omdat er in 2015 een vrijval was uit de voorzieningen. Voor de overige bedrijven blijven de overige personeelskosten min of meer gelijk.

Financiële baten en lasten (23)

Uitsplitsing opbrengst effecten	Realisatie 2016	Realisatie 2015
Dividendopbrengsten	1.024	1.039
Gerealiseerd koersresultaat obligaties	895	-
Gerealiseerd koersresultaat aandelen	143	1.562
Rente bank effectenrekening	-	-
Kosten van beheer en provisie	(1)	1
	2.060	2.602

De financiële baten en lasten bestaan uit de opbrengsten uit effecten en de rente op de effectenrekening. De effectenrekening wordt gebruikt als overlooptrekening van waaruit aan- en verkopen plaatsvinden. Door een lager gerealiseerd koersresultaat en door lagere dividend inkomsten kwam het totale gerealiseerde rendement op de portefeuille € 0,539 miljoen lager uit dan het jaar er voor. Sinds 2009 is de herwaarderingsreserve niet langer uitgeput. Dit betekent dat ook voor 2016 alle ongerealiseerde koerseffecten ten laste en/of ten gunste van de herwaarderingsreserve worden gebracht en niet in het resultaat verantwoord worden.

Overige informatie

Rente- en kredietrisico's

De invloed van veranderingen in rentetarieven op de resultaten van de VNG worden zo veel mogelijk beperkt. Hierbij stelt de VNG zich ten doel de totale rentebaten te optimaliseren en de totale rentelasten te beperken. Om dit te bereiken bankiert de Vereniging in een zogenaamd rente en saldo compensabel stelsel. Hierbij bankiert zij met de door de haar (indirect) gehouden dochters. Doordat de bank in dit stelsel alleen het saldo van de verschillende rekeningen ziet, fungeren de plusstanden van de deelnemingen als dekking tegen eventuele roodstanden van de Vereniging. Debet standen op de hoofdrekening of een van de nevenrekeningen worden bij een totale saldo credit stand op de hoofd rekening gecompenseerd zodat er in dat geval per saldo geen debetrente behoeft te worden betaald. Eventueel uit te zetten gelden buiten het stelsel geschiedt van de hoofdrekening of van uit de rekening van Coöperatie VNG Diensten U.A.. De Kredietrisico's voor de Vereniging zijn als laag te kwalificeren. De opbrengsten die de Vereniging genereert zijn nagenoeg alle afkomstig van overheidsinstellingen.

B.3.5 Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Bedrijfsresultaat	(924)	(1.850)
Afschrijvingen en waardeverminderingen	<u>1.684</u>	<u>1.661</u>
Cashflow	760	(189)
Mutaties in werkkapitaal		
Toename voorraden	1.436	(1.035)
Afname vorderingen	(4.980)	2.084
Toename voorzieningen	(864)	692
Toename kortlopende schulden	<u>(4.871)</u>	<u>8.119</u>
	<u>(9.280)</u>	<u>9.860</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	(8.520)	9.672
Ontvangen interest	106	461
Ontvangen dividend	1.024	1.039
Betaalde interest	(210)	(164)
Resultaat effectentransacties	1.038	1.563
Aandeel derden in resultaat van groepsmaatschappijen	(0)	(0)
Mutatie vermogen door stelselwijziging	540	-
Betaalde / ontvangen vennootschapsbelasting	<u>(277)</u>	<u>-</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	1.681	2.899
(Des)investeringen in materiële vaste activa	(299)	(288)
Investeringen in financiële vaste activa	(1.741)	(1.665)
Mutatie aandeel derden in het eigen vermogen	<u>(0)</u>	<u>1</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	(2.040)	(1.953)
Netto kasstroom	(8.879)	10.618
Mutatie liquide middelen	(8.879)	10.618

B.3.6 Overzicht mutatie eigen vermogen

(bedragen x € 1.000)

Vermelding van de mutatie in het eigen vermogen is volgens de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) een verplicht onderdeel van de jaarrekening.

	2016	2015
Geconsolideerd nettoresultaat na belastingen		
toekomend aan de rechtspersoon	757	1.049
Mutatie herwaarderingsreserve	655	-1.713
Wijziging waardering deelnemingen	(20)	
Mutatie eigen vermogen	1.392	-664

C OVERIGE GEGEVENS

C.1 Overige zaken betreffende de jaarrekening

Vaststelling jaarrekening

Conform artikel 8 lid 5 legt het algemeen bestuur de jaarrekening ter vaststelling voor aan de Algemene Ledenvergadering.

Bestemmingsreserve

Binnen het eigen vermogen is er een bestemmingsreserve van € 10,726 miljoen. De bestemmingsreserve is gevormd vanwege het feit dat de kosten voor de herhuisvestingoperatie ten laste van het eigen vermogen worden gebracht. In 2008 is daar het solidariteitsfonds aan toegevoegd. Dit fonds is ooit in het leven geroepen om omvangrijke schade bij leden, ontstaan als direct gevolg van cao-conflicten, gedeeltelijk te compenseren. In 2012 is € 0,433 miljoen toegevoegd voor de dekking van de WW en BWW rechten van de medewerkers van het Expertisecentrum Kinderopvang. In 2017 wordt € 0,547 miljoen uit de bestemmingsreserve, gevormd voor het solidariteitsfonds en de dekking voor mogelijke WW en BWW rechten weer toegevoegd aan de algemene reserve. Vanaf 2016 bestaat de bestemmingsreserve ook uit de verkrijgingswaarde en het resultaat van KING, namelijk € 2,724 miljoen. Laatstgenoemde keert behoudens bijzondere omstandigheden geen winst uit.

Opgave nevenvestigingen

VNG International B.V. heeft drie dochterondernemingen te weten Mepco S.R.O, statutair gevestigd te Praag, Tsjechië 97,5% en CMRA, statutair gevestigd te Pretoria, Zuid Afrika 100% en CILG in Tunesië, 100%, statutair gevestigd te Tunis.

In Brussel heeft de Vereniging een bijhuis dat zich inzet voor Europese aangelegenheden.

Bezoldiging van bestuurders en commissarissen

De beloning (inclusief pensioenlasten) van de Algemene Directie bedroeg in 2016 in totaal € 0,392 miljoen. In 2015 was dit € 0,341 miljoen. De bezoldiging is hoger dan die van vorig jaar, door de tijdelijke inhuur van een plaatsvervangend Algemeen directeur a.i.

C.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Vereniging van Nederlandse Gemeenten

1 Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

1.1 Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Vereniging van Nederlandse Gemeenten te 's-Gravenhage gecontroleerd. De jaarrekening omvat de enkelvoudige en de geconsolideerde jaarrekening.

Naar ons oordeel

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging van Nederlandse Gemeenten op 31 december 2016 in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' en met de bepalingen bij en krachtens de WNT.
- geeft de in dit jaarverslag opgenomen geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging van Nederlandse Gemeenten op 31 december 2016 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december 2016;
2. de enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2016; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december 2016;
2. de volgende overzichten over 2016: de geconsolideerde winst-en-verliesrekening en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

1.2 De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging van Nederlandse Gemeenten zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

2 Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen Andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

3 Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

3.1 Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW, Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' en met de bepalingen bij en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

3.2 Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie

van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Mei 2017

MAZARS PAARDEKOOPEL HOFFMAN N.V.

w.g. drs. S. Boomman RA

Collectieve activiteiten voor gemeenten

Gefinancierd vanuit het Gemeentefonds

Verantwoording 2016

Voorwoord

Voor u ligt een verantwoording van de collectieve activiteiten die de VNG in 2016 voor en met gemeenten heeft uitgevoerd en die gefinancierd zijn in 2016 vanuit het Gemeentefonds.

Gemeenten hebben de afgelopen jaren steeds meer taken gekregen met bijbehorende verantwoordelijkheden. Op tal van maatschappelijke vraagstukken spelen zij een sleutelrol. Of het nu gaat om de opvang van vluchtelingen, een veilige woon- en leefomgeving, de juiste zorg thuis, duurzaam bouwen of e-dienstverlening, overal zijn gemeenten aan zet.

Door in dit soort vraagstukken samen op te trekken, vergroten we de uitvoeringskracht van gemeenten en reduceren we risico's voor individuele gemeenten. Deze collectieve activiteiten kennen echter ieder een andere achtergrond. Zo zijn er onder deze collectieve activiteiten landelijke voorzieningen die met de decentralisatie van de taken van de rijksoverheid naar gemeenten, tijdelijk door de VNG worden beheerd. Hierbij kunt u denken aan de Kindertelefoon en de Doventolkvoorziening bijvoorbeeld. Er zijn collectieve activiteiten die vooral beheerstaken betreffen, waartoe u reeds in het verleden heeft besloten tijdens een ALV, en die een meerjarig karakter kennen, zoals de uitrol en beheer van het 14+ netwerk en het in stand houden van de Informatie Beveiligingsdienst (IBD). En er zijn collectieve activiteiten die vooral ontwikkeling en collectieve implementatie faciliteren, van bottom up processen die een opschaling krijgen, zoals de Digitale Agenda en de digitale infrastructuur rondom de Omgevingswet.

We maken in deze verantwoording dan ook een indeling naar:

- Beheer gezamenlijke gemeentelijke uitvoering
- Tijdelijk beheer gemeenschappelijke voorzieningen sociaal domein
- Ontwikkelagenda: Digitale Agenda, met als onderdeel Omgevingswet

De VNG organisatie is in ontwikkeling. Heldere afspraken, vooraf en achteraf, over de activiteiten en de financiering daarvan horen bij onze vernieuwde werkwijzen. In het laatste hoofdstuk wordt aangegeven dat de komende jaren de financiering van een aantal collectieve activiteiten op een andere manier wordt vormgegeven en waarom dit het geval is. Alle afspraken worden overigens altijd aan u voorgelegd tijdens een Algemene Ledenvergadering (ALV).

Tot slot, de VNG verricht ook activiteiten op basis van contributie en subsidie- en/of projectfinanciering. De verantwoording daarover treft u aan in de Jaarrekening 2016 (onderdeel van het VNG Jaarverslag 2016). Met deze documenten willen wij u een helder beeld geven wat de VNG het afgelopen jaar voor u heeft verricht, hetzij voor het collectief van gemeenten, hetzij voor gemeenten individueel.

Jantine Kriens
Algemeen Directeur VNG

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Beheer gezamenlijke gemeentelijke uitvoering	7
2 Tijdelijk beheer landelijke voorzieningen sociaal domein	20
3 Ontwikkelagenda: Digitale Agenda, inclusief Omgevingswet	35
4 Financiële arrangementen na 2017	43

1 Beheer gezamenlijke gemeentelijke uitvoering

Om de dienstverlening aan inwoners, bedrijven en andere organisaties goed vorm te kunnen geven, wordt gezamenlijk gewerkt aan een aantal voorzieningen, de implementatie daarvan bij gemeenten en het beheer van deze voorzieningen. Het zijn activiteiten die een meerjarig karakter kennen en die zich sterk richten op het op orde krijgen van de basis. Veel van deze activiteiten worden uitgevoerd door VNG, het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING). Over 2016 betreft het de volgende projecten:

- 1 Informatie Beveiligingsdienst (IBD)
- 2 Digitaal Klantdossier (DKD)
- 3 Realisatie en Beheer Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein
- 4 Beheer ISD standaarden en ICT
- 5 Basisregistratie personen
- 6 Burgerzaken modules basisregistratie personen
- 7 Beheer en behoud Nationaal Uitvoeringsprogramma (NUP)
- 8 Wet WOZ
- 9 14+ netnummer

Van deze projecten volgt een korte omschrijving, de activiteiten en resultaten op hoofdlijn en een financiële verantwoording.

1.1 Informatie Beveiligingsdienst (IBD)

In deze digitale informatiesamenleving is het van cruciaal belang om de informatiebeveiliging op orde te hebben. Dat betekent geen foutief gebruik van gegevens, maar ook bijvoorbeeld het minimaliseren van de kans op het hacken van gegevens. Dat vraagt om 'state of the art' kennis van informatiebeveiliging, want deze is verre van statisch. Om gemeenten weerbaar en veerkrachtig te maken op het gebied van informatiebeveiliging is de IBD, de Informatie Beveiligingsdienst voor gemeenten, in 2013 opgericht. Deze heeft primair als doelstellingen:

- Het preventief en structureel ondersteunen van gemeenten bij het opbouwen en onderhouden van bewustzijn en concrete ondersteuning als het gaat om informatiebeveiliging.
- Het bieden van gerichte projectmatige ondersteuning op deelgebieden om informatiebeveiliging in de praktijk van alle dag naar een hoger plan te tillen.
- Het leveren van integrale coördinatie en concrete ondersteuning op gemeente-specifieke aspecten in geval van incidenten en crisissituaties op het vlak van informatiebeveiliging.

In 2016 is besloten dat de kennis die de IBD heeft en die beschikbaar gesteld wordt aan gemeenten, structureel geborgd moet worden. Door enkele vaste posities te werven, kan talent en expertise gebonden en daarmee geborgd worden. De IBD voldoet ook in 2016 aan de relevante Technische Infrastructuur-accreditatie. In 2016 waren alle gemeenten aangesloten bij de IBD.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

Op alle doelstellingen heeft de IBD activiteiten ondernomen. Zo heeft de organisatie diverse manieren ontwikkeld om bewustwording van het belang van informatieveiligheid te vergroten. Voorbeelden hiervan zijn de IBD Crisisgame, dat een crisisoefening biedt, een campagne Safe & Sound en een spel 'Spion op je pad'. Daarbij zijn regionale sessies georganiseerd om vooral ervaring en kennisdeling tussen gemeenten te bevorderen.

In 2016 is actief de Meldplicht datalekken, ingevoerd in januari 2016, en de implicaties van deze Meldplicht voor gemeenten onder de aandacht gebracht. Verder zijn er ondersteuningsproducten

uitgebracht voor de implementatie van internationale technische standaarden die de veiligheid van het internet- en mailverkeer vergroten en zijn veel ondersteuningsproducten geactualiseerd op voortdurend wijzigende actuele ontwikkelingen en nieuwe wet- en regelgeving.

In maart 2016 brachten onderzoekers een kwetsbaarheid in beveiligde verbindingen aan het licht waarop RTL-Nieuws websites van gemeenten onderzocht en tot de conclusie kwam dat 49 gemeentelijke websites kwetsbaar waren. Binnenlands Bestuur onderzocht gemeentelijke e-mail en concludeerde dat nog niet alle gemeenten de open standaarden van de pas-toe-of-leg-uit-lijst geïmplementeerd hadden. De IBD heeft bij deze onderwerpen een coördinerende rol ter verbetering vervuld.

In 2016 heeft de helpdesk van de IBD 375 keer ondersteuning verleend bij informatiebeveiligingsincidenten van gemeenten. Dit betreft een toename ten opzichte van voorgaande jaren die voor het grootste deel is toe te schrijven aan meer detectiecapaciteit van de IBD en de inwerkingtreding van de Meldplicht datalekken. De aard en omvang van de incidenten verschilde per geval. Enkele keren leidde een incident bij ketenpartners en toeleveranciers van gemeenten tot een omvangrijk datalek. De IBD werkt dan ook voortdurend aan bekendheid van de IBD bij ketenpartners, zodat deze leveranciers incidenten melden bij de IBD. In 2016 zijn zeven aanvullende overeenkomsten afgesloten met leveranciers omtrent 'melden' en werkwijzen daaromheen.

De IBD heeft verder in 2016 de banden aangehaald met partijen als de nationale politie (THTC), de fraudehelpdesken, het Centraal Meldpunt Identiteitsfraude en -fouten (CMI). De IBD werkt samen met vergelijkbare organisaties in het zogenaamde Nationaal Respons Netwerk, gericht om samen met andere partners de digitale weerbaarheid van Nederland te vergroten.

De IBD brengt tot slot actief kennis in bij een aantal programma's en activiteiten van de VNG, zoals de Digitale Agenda 2020; het programma Veilig Suwinet en de ontwikkeling van de verantwoordingsstematiek ENSIA. De Gemma softwarecatalogus is op advies van de IBD uitgebreid met beveiligingsstandaarden.

Financiële verantwoording 2016

De uitname uit het Gemeentefonds is € 1,65 miljoen (excl BTW). De realisatie in 2016 bedroeg € 1,559 miljoen.

Rapportage IBD 2016	Begroting	Realisatie
Fase planning	40	38
Fase Beheer	114	123
Fase Operatie	939	958
Algemeen	467	373
Totaal	1.560	1.492

1.2 Digitaal Klantdossier (DKD) en Eenmalige Registratie op Werkpleinen (EROW)

Het Digitaal Klantdossier (DKD) is een virtueel dossier binnen de keten van Werk en Inkomen dat van elke klant van de uitvoeringsinstanties UWV, SVB, RDW, DUO en gemeentelijke sociale diensten, de gegevens bundelt over werk, inkomsten, opleidingen en vermogens. Het DKD is een onderdeel van de 'Gemeenschappelijke Voorziening Suwinet' waarmee de uitvoering van de Wet eenmalige gegevensuitvraag werk en inkomen (WEU) wordt ondersteund en de digitale dienstverlening aan de klant wordt bereikt. Via EROW (Eenmalige Registratie op Werkpleinen) kunnen inwoners digitaal bijstand/IOAW of schuldhelpverlening aanvragen.

Sinds 2010 voert KING het beheer uit van enkele digitale DKD-producten: Digitale Formulieren, EROW, Antwoordgenerator, Signalenservice, Berichttransport en Antwoord op werkpleinen. Op basis van een in 2012 vastgesteld productbeleid is dit beheer efficiënt en effectief uitgevoerd. Daarbij heeft KING de afgelopen jaren, in opdracht van VNG, gemeenten ondersteund bij het functioneel beheer van EROW

als onderdeel van de UWV-portaal functionaliteit, onder andere via het Intergemeentelijke Prioriteiten Overleg (IGP).

In 2016 zijn enkele veranderingen doorgevoerd in de governance rondom de 'keten' van de werkpleinen, mede op verzoek van de Programmaraad W&I. Zo is het IGP opgeheven en sluiten gemeenten nu direct aan bij het 'Gezamenlijk wijzigingen overleg UWV-gemeenten' waarin wijzigingen op de UWV-portaal functionaliteit worden besproken (Sonar, Werk.nl, WBS, GIP). Dit overleg valt onder verantwoordelijkheid van UWV.

Aanvullend is het 'Landelijk voorbereidend Overleg Gemeenten' (LVG) opgericht, geleid door gemeenten zelf en ondersteund door KING. In dit overleg komen alle arbeidsmarktregio's samen om landelijk de samenwerking met UWV op uitvoeringsniveau in het WERK-domein af te stemmen en wijzigingen op het portaal gemeentebreed te kanaliseren, maar ook input en afstemming te organiseren voor de komende innovaties (zie plannen 2017). Tot slot is in de nieuwe governance opgenomen om het functioneel beheer van het eBijstand formulier (aanvraag levensonderhoud) terug te leggen bij de expertgroep Werk en Inkomen van KING.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

In 2016 is actief ingezet op het coördineren en het organiseren van de stroom van functionele wensen en eisen met betrekking tot het eBijstand formulier en de UWV-portaal functionaliteit. Het ging daarbij om het uitwerken van wijzigingen als gevolg van wijzigende wetgeving dan wel doorontwikkeling, het agenderen van functionele wijzigingen in de expertgroep Werk en Inkomen, het doorvoeren van vastgestelde functionele wijzigingen in het eBijstand formulier en het borgen dat vastgestelde wijzigingen werden meegenomen door gemeenten in het gebruikersoverleg UWV-portaal functionaliteit. Andere gerelateerde werkzaamheden bestonden uit het ondersteunen van gemeenten bij de voorbereiding van het gebruikersoverleg UWV-portaal functionaliteit.

Vanuit het project DKD is op regelmatige basis expertise geleverd aan het UWV, voor diverse projecten, met als doel het bevorderen van transparantie op de arbeidsmarkt. Het ging daarbij om informatie-kundige expertise voor onder meer de invulling van de kandidaat-verkenner banenafspraken en om deelname aan de werkgroep en stuurgroep Autoriseren Segmenteren Gemeenten (ASG) & Herkenbaarheid applicaties UWV-portaal voor gemeenten. Dit vroeg tevens om aandacht voor aanpassingen in de bedrijfsvoering van gemeenten, en vanuit DKD is ondersteuning geboden aan gemeenten. Via VNG en Divosa is actief gewerkt aan bewustwording bij bestuurders hiervoor. Dit project is een opmaat voor functionaliteiten waarmee gebruik van het UWV-portaal mogelijk is dat voldoet aan de 'privacy by design' normen zoals die binnen het inkomen-domein (gebruik Suwinet-gegevens) het afgelopen jaar zijn vormgegeven.

Een belangrijk onderdeel van het project DKD is het borgen van de gemeentelijke uitvoeringspraktijk. In 2016 is vanuit het DKD-project dan ook actief geparticipeerd in de visie- en strategieontwikkeling van de gezamenlijke keten-ICT strategie. Deze actieve bijdrage kwam tot stand door onder meer het ophalen en het afstemmen van informatiekundige aspecten bij gemeenten en het toetsen van informatiekundige scenario's bij de gemeentelijke leveranciers en in de domeingroepen van de SUWI-keten, onder leiding van het BKWI.

Dit heeft voor input gezorgd bij twee projecten die via het ministerie van SZW lopen op het gebied van de SUWI-keten. Enerzijds het project 'Toekomstige gevensuitwisseling in het Suwi-domein' onder leiding van het ministerie van SZW, waarin men nadenkt over de toekomst van gegevensknooppunten, transparantie naar de burger, burgerregie, innovatieve technologieën en de impact op de uitvoeringspraktijken. Anderzijds het project 'Van samenwerking via (UWV-)applicaties naar samenwerking via gevensuitwisseling', waarbij vooral gericht is op een meer losstaande samenwerking waardoor gemeentelijke processen en systemen beter kunnen worden ingericht naar gemeentelijke behoeften en situaties. Tot slot geeft dit ook mogelijkheden voor een georganiseerde input en reflectie op de ontwikkelingen rond 'Samen Organiseren' ten aanzien van het domein van Werk & Inkomen.

Het Inlichtingenbureau verzorgt namens gemeenten het berichtenverkeer met het Suwi-domein. Vertaling, routing, be- en verwerking van gegevens en berichten horen daarbij tot de dienstverlening. Het

berichtenverkeer en de gegevensdefinities zijn steeds aan verandering onderhevig. Klein onderhoud vindt vanuit een eigen budget plaats. Groot onderhoud vindt periodiek plaats, waarvoor jaarlijks een voorziening wordt getroffen. In 2016 is een impactanalyse gedaan voor groot onderhoud ten aanzien van een beveiligingsupdate van het berichtenverkeer en een structuurverandering.

De beheer- en ontwikkelactiviteiten voor DKD hebben ook voortgang in 2017. Zo zullen de DKD-berichten worden geüpdatet conform de huidige beveiligingsnormen, waarbij zowel de technische beveiliging, als de structuur zullen worden gewijzigd conform de aanwijzingen van de SUWI-domeingroepen, specifiek de domeingroep Privacy & Beveiliging en de Digicommissaris. Daarnaast zullen door de SZW-projecten en Samen Organiseren berichten worden uitgebreid en aangepast. Specifiek de overgang van samenwerking op UWV-applicatieniveau (UWV-portaal-functionaliiteit) naar samenwerking op gegevensniveau in het WERK-domein zal veel inspanning vergen. Aanvullend wordt vanuit DKD-optiek de impact van het ZW-innovatietraject beoordeeld via actieve participatie in de deelprojecten.

Financiële verantwoording 2016

DKD is in 2016 met € 611.000 middels een uitname uit het Gemeentefonds gefinancierd. Dit is in drie delen te verantwoorden.

De KING-activiteiten zijn voor € 276.473,00 gerealiseerd, waar € 399.000,00 is gebudgetteerd. De voorziening Inlichtingenbureau van jaarlijks € 111.000,00 is voor € 74.536,00 uitgeput voor een impactanalyse. Het restant wordt toegevoegd aan de bestaande voorziening en wordt in 2017 gebruikt voor groot onderhoud.

De reservering voor innovatieve ontwikkelingen in projectverband is uitgebreid met de niet in 2016 gerealiseerde activiteiten op het gebied van DKD. De innovatieve ontwikkelingen op het gebied van Suwinet en in het WERK-domein, onder leiding van SZW, zullen in 2017 leiden tot extra inspanning, vanuit deze voorziening.

Naam onderdeel	Begroting	Realisatie
KING-activiteiten ihkv ondersteuning en beheer DKD-producten		
Functioneel beheer	80	66
Organiseren belangenbehartiging	63	42
Productmanagement	112	53
GSDpersoonsbericht	30	29
Overhead	20	22
Functionele aanpassingen	94	64
Totaal KING	399	276
Impactanalyse end-to-end security Suwiketen door Inlichtingenbureau		62
Totaal Inlichtingenbureau		62
Reservering voor projectmatige activiteiten en innovatie DKD	106	167
Totaal DKD-uitname	505	505

1.3 Realisatie en Beheer Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein

De Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein (GMSD) ondersteunt gemeenten bij hun informatievoorziening richting de gemeenteraad en de burgers. De monitor geeft inzicht in gebruik, voorspellers voor gebruik, cliëntervaring Wmo en toegankelijkheid van voorzieningen in het sociaal domein. Aan de hand van deze indicatoren worden maatschappelijke effecten onderzocht. De monitor toont gegevens op geaggregeerd niveau. De gegevens zijn niet te herleiden tot een individu.

Met de monitor kunnen gemeenten signaleren, sturen en beleid herformuleren, de gemeenteraad én burger voorzien van verantwoordingsinformatie en leren door gemeentelijke prestaties te beoordelen en te vergelijken. De Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein wordt tweemaal per jaar gepubliceerd op www.waarstaatjegemeente.nl. Hier is een rapportage te vinden op gemeente- en op wijkniveau. Daarnaast bevat de database andere relevante informatie. De basis en het uitgangspunt van de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein is de eigen gemeentelijke management-informatie, oftewel: operationele sturingsinformatie, die gemeenten zelf al verzamelen.

VNG, KING en het CBS hebben de monitor in 2014 ontwikkeld, als onderdeel van de generieke gemeentelijke monitoring-website www.waarstaatjegemeente.nl. In 2015 is de monitor opgestart, hebben de gemeenten en CBS de eerste informatie aangeleverd, en is de beheerorganisatie ingericht bij KING. Het jaar 2016 was het eerste jaar waarin de monitor regulier in gebruik was.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

288 van de 390 gemeenten hebben in 2016 hun gegevens aangeleverd en daarvan hebben 232 gemeenten hun gegevens ook gepubliceerd. Om verdere aansluiting van gemeenten bij de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein te bevorderen is in 2016 onderzoek gedaan bij de (nog) niet aanleverende gemeenten. Daaruit blijkt dat de belangrijkste redenen om niet te (kunnen) aanleveren zijn: het nog niet op orde hebben van de interne processen en systemen en/of het niet aanwezig zijn van de persoon met kennis van het aanleveren. Er wordt gekeken hoe gemeenten in 2017 hierbij ondersteund kunnen worden.

Het onderdeel Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein op de website van www.waarstaatjegemeente.nl werd in 2016 per maand door tussen de 2000 en 4000 personen bezocht. Deze bezoekersaantallen zijn gedurende de maanden toegenomen, de verwachting is dat de bezoekersaantallen in 2017 verder zullen stijgen. Daarmee is dit onderdeel het meest geraadpleegde onderdeel van de website www.waarstaatjegemeente.nl.

In 2016 is verder hard gewerkt aan het product en de omgeving. Hierbij kan worden gedacht aan het juist positioneren van het instrument, het beheren en onderhouden van de indicatordefinities en de data aanleveringsprotocollen, het maken van afspraken met bronnen en aanbieders en het onderhouden van het netwerk van gebruikers (gemeenten, andere partijen waaronder het Rijk) en stakeholders. Daarnaast zijn de activiteiten vooral gericht geweest op het coördineren en uitvoeren van de primaire werkzaamheden gericht op het proces van dataverzameling, verwerking, beheer en ontsluiting. Het technische en applicatiebeheer van de specifieke onderliggende statische systemen is hier onderdeel van. Ook is gewerkt aan het analyseren van de gegevens, de koppeling met nieuwe data sets, en het opstellen van studies en rapportages en het bieden van hulp aan gemeenten om de informatie te kunnen duiden. De Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein is zoals gezegd onderdeel van [Waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl), waardoor werkzaamheden ook betrekking hadden op het functioneel beheer van dit platform.

In 2017 is het streven meer gemeenten gegevens te laten aanleveren en de inhoud en functie van de monitor door te ontwikkelen, met als doel gemeenten te ondersteunen bij de doorontwikkeling van lokale monitors en verantwoordingsinitiatieven en integraal zicht te bieden op de maatschappelijke doelstellingen van de decentralisaties.

Financiële verantwoording 2016

Naam onderdeel	Begroting	Realisatie
Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein	133	178

Onderuitnutting 2015 is in 2016 ingezet.

1.4 Programma i-Sociaal Domein en Beheer ISD standaarden en ICT

Het Programma i-Sociaal Domein richt zich op het terugdringen van administratieve lasten voor gemeenten en zorgaanbieders op het gebied van Jeugdzorg en Wmo. Hiertoe zijn iWmo en iJw standaarden voor berichtenverkeer en standaarddocumenten ter ondersteuning van het proces van contact tot controle (door)ontwikkeld. Het programma wordt met één jaar verlengd en loopt daarmee tot eind 2017. De reden hiervoor is dat gemeenten en aanbieders meer tijd nodig hebben om de ontwikkelde instrumenten toe te passen en dat de ondersteuning van het programma i-Sociaal Domein hierbij gewenst is. Ook wordt nog een aantal verbeterlagen van de ICT-infrastructuur doorgevoerd.

De infrastructuur die in 2014 met stoom en kokend water is ontwikkeld, is gebaseerd op bestaande componenten (componenten die in het kader van de wet Werk en Inkomen zijn ingezet door het Inlichtingenbureau en componenten die werden ingezet voor de AWBZ (inmiddels langdurige zorg) en Zvw). Met het Inlichtingenbureau en VECOZO zijn contracten afgesloten voor enerzijds het bouwen van de voorzieningen en anderzijds het beheren daarvan. Voor de standaarden waar de berichten die worden uitgewisseld op zijn gebaseerd, zijn het Zorginstituut Nederland en Vektis gecontracteerd. Deze partijen hadden al ervaring met dergelijke berichtuitwisseling in het Sociaal Domein. KING is regisseur in deze keten en faciliteert de genoemde ketenpartners bij de uitvoering van de beheerwerkzaamheden. Het beheer van de ISD infrastructuur is onmisbaar voor het goed functioneren van het Sociaal Domein.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

In 2016 is vooral ingezet op het (door)ontwikkelen en realiseren van de informatisering in de keten en het ondersteunen van gemeenten en aanbieders in de aansluiting op iWMO/iJW standaarden en de infrastructuur. Grote aandacht is uitgegaan naar het vereenvoudigen van het proces: van doorontwikkeling van de standaardproductcodelijst en een protocol hoe met deze om te gaan tot vereenvoudiging van het aanleveren van gegevens en het verbeteren van de gegevensuitwisseling voor de eigen bijdrage met het CAK. Dit zijn slechts enkele voorbeelden van vele verbeteringen die zijn doorgevoerd.

In 2016 is daarnaast aandacht besteed aan het borgen en naleven van privacy-regels door de ontwikkeling van een privacy-manifest, privacy-vuistregels en diverse ondersteunende producten en middelen, waaronder een helpdesk en een meldpunt. Een specifiek speerpunt betrof de financiële controle. Er zijn onder meer handreikingen opgeleverd rondom de financiële afwikkeling van 2015 en een landelijk accountantsprotocol financiële productieverantwoording.

Ondersteuning en maatwerk zijn kernbegrippen van dit programma. Er zijn regiobijeenkomsten gehouden met gemeenten, bijeenkomsten met gemeenten en aanbieders samen, en er zijn maatwerkgesprekken gehouden met gemeenten en aanbieders. Vanuit praktijkvragen zijn oplossingen gezocht en met elkaar gevonden.

De specifieke beheerwerkzaamheden zijn gericht op het borgen van continuïteit van het berichtenverkeer. Een cruciale functie omdat bijvoorbeeld het grootste deel van de facturen tussen zorgaanbieders en gemeenten inmiddels via het berichtenverkeer verloopt. Verstoringen in de keten zorgen daarbij direct voor administratieve lasten bij gemeenten en zorgaanbieders. Ook is het cruciaal dat zorgtoewijzingen goed doorkomen omdat cliënten anders te laat zorg ontvangen. In 2016 heeft een incident plaatsgevonden, waardoor enkele berichten tijdelijk niet goed gingen. Deze zijn echter later hersteld. Het berichtenverkeer zelf is aanzienlijk toegenomen: 2.823.839.

Beheeractiviteiten hebben vooral betrekking op het in stand houden en onderhouden van het Gemeentelijk Gegevensknooppunt (door het Inlichtingenbureau en RINIS), het in stand houden en onderhouden van het Schakelpunt voor aanbieders (door VECOZO), het onderhouden van declaratiestandaarden (door Vektis; dit wordt in 2017 overgenomen door het Zorginstituut) en het onderhouden van overige standaarden (door Zorginstituut Nederland). Uiteindelijk resulteerde het beheer in een keten waarbij de gebruikers verzekerd zijn van adequate ondersteuning bij het berichtenverkeer door middel van een helpdesk. Afhankelijk van de keuze van de gemeente/zorgaanbieder gaat dit geautomatiseerd of handmatig via een beschikbaar portaal. Voor kleine zorgaanbieders heeft VNG een berichtenapp beschikbaar gesteld waarmee kleine zorgaanbieders zonder kosten het berichtenverkeer op veilige wijze kunnen gebruiken. Gemeenten zijn hierdoor in staat te eisen dat zorgaanbieders alle facturen of declaraties aan leveren via het berichtenverkeer. Benodigde aanpassingen in de infrastructuur om deze

robuust en veilig te houden zijn doorgevoerd. Hiervoor zijn separate budgetten gealloceerd aan de beheerders van de infrastructuur en de standaarden.

Onderdeel van het programma i-Sociaal Domein is het innovatieplatform Initiate. Vernieuwing in de uitvoering komt niet vanzelf tot stand. Het doel van Initiate is daarom om vernieuwing in het sociaal domein te organiseren en te stimuleren. Initiate bestaat uit een online en een offline platform. Op het online platform (via de website www.initiate.nl) worden initiatieven en ideeën verzameld en kunnen gemeenten zich aansluiten bij lopende initiatieven. In sommige gevallen kan vanuit Initiate een kleine financiële bijdrage aan de ontwikkeling van een idee worden gedaan, om zo extra (co)financiering mogelijk te maken en om ideeën tot een prototype of een werkende oplossing te kunnen maken. Het offline platform bestaat uit bijeenkomsten in het land. Dat kunnen regionale kenniskringen zijn, waar vernieuwers elkaar ontmoeten. Ook kunnen het masterclasses zijn waar een expert op een of meer thema's medewerkers van gemeenten informeert of inspireert.

In 2016 hebben ruim 1600 medewerkers van 158 verschillende gemeenten aan Initiate bijgedragen. Er zijn 108 initiatieven (zogenoemde challenges) gestart, waarvan er 19 tot een werkend prototype zijn uitgewerkt, en 27 nog in ontwikkeling zijn. Er zijn 68 bijeenkomsten geweest. Het resultaat van Initiate is dat gemeenten hun innovaties kunnen delen, en geïnspireerd kunnen worden om op een andere manier tegen de uitvoering aan te kijken. In 2017 worden de activiteiten van Initiate verbonden met de innovatie-activiteiten binnen de Digitale Agenda (o.a. de pilotstarter) en de beweging Samen Organiseren.

Financiële verantwoording 2016

Voor ISD heeft een uitname plaatsgevonden van € 3.950.000 die ook is gerealiseerd. Voor de beheertaken rondom ISD heeft een uitname van € 9.338.843 plaatsgevonden en in 2016 is daarvan € 8.890.290 gerealiseerd. De onderuitputting komt vooral voort uit een verkorte doorlooptijd van het contract met ZIN en de regiefunctie die KING op zich nam. Dit leverde een besparing op.

Naam onderdeel:	Begroting	Realisatie
ISD (inclusief Initiate)	3.950	3.950
ISD Beheer	9.338	8.890

Omdat er inmiddels steeds meer functionaliteit in beheer is genomen en er prijsindexatie plaatsvindt zullen de beheerkosten in 2017 stijgen. De verwachting is dan ook dat er in 2017 geen nieuwe onderuitputting zal plaatsvinden.

1.5 Operatie Basisregistratie personen en Burgerzaken modules

Onder de verantwoordelijkheid van de minister van BZK en in nauwe samenwerking met gemeenten wordt een Basisregistratie Personen (BRP) ontwikkeld. Het gaat hier om een centrale registratie persoonsgegevens van inwoners in Nederland. Gemeenten zullen persoonsgegevens in de centrale registratie moeten verwerken. Om de persoonsgegevens in de centrale BRP-voorziening te kunnen administreren moeten gemeenten burgerzakenmodules (BZM) aanschaffen. KING ondersteunt gemeenten bij de voorbereiding hierop en beheert de burgerzakenmodules. De feitelijke implementatie van de BRP is nog niet mogelijk omdat de oplevering van de centrale BRP-voorzieningen vertraagd is. Ondanks dat de implementatie nog niet van start kon, zijn er samen met gemeenten en met de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) de nodige voorbereidende activiteiten uitgevoerd. In het tweede kwartaal van 2017 wordt een nieuwe integrale planning van het programma Operatie BRP verwacht. Op basis daarvan wordt de nadere invulling van de ondersteuning in de komende jaren bepaald.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

In 2016 is op verschillende manieren contact geweest met iedere gemeente, zoals via workshops, presentaties tijdens congressen en in een-op-een gesprekken om gemeenten in staat te stellen een analyse te maken welke activiteiten verricht moeten worden om aan te kunnen sluiten op de BRP. Daarbij is vooral aandacht geschonken aan de noodzakelijke voorbereiding van de binnengemeentelijke levering van persoonsgegevens en de Baseline 2 signalen (inconsistenties in relaties tussen personen en het oplossen daarvan). Concreet ondersteuningsmateriaal is geboden en er is een helpdesk en een kennisbank ingericht, onder meer voor vragen over Baseline 2. Ook zijn er koploperbijeenkomsten georganiseerd. Daarin zijn koplopergemeenten bijgepraat over de laatste ontwikkelingen.

Financiële verantwoording 2016

Voor de implementatieondersteuning Operatie BRP is tot en met 2016 totaal € 14 miljoen incl. BTW (excl. BTW € 11,57 miljoen) uit het Gemeentefonds beschikbaar gesteld voor de periode tot en met 2019. Door de vertraging in de realisatie van de centrale voorzieningen en daarmee ook het in tijd opschuiven van de implementatie, is in 2016 hiervan € 230.583 excl. BTW benut, hetgeen gelijk is aan 28 % van de begroting 2016. Totaal bedraagt de realisatie € 5,627 miljoen tot eind 2016. Nog beschikbaar is € 8,373 miljoen incl. BTW.

In juni 2014 heeft de ALV besloten jaarlijks € 350.000 incl. BTW (€ 286.256 excl. BTW) beschikbaar te stellen voor het beheer van de specificaties van de Burgerzakenmodules BRP en de aanbestedingsdocumenten. In het beheer zijn de werkzaamheden van de NVVB en de technische ondersteuning vanuit het bureau Divetro opgenomen. Gedurende de afgelopen twee jaar is gebleken dat het budget voor het beheer van de specificaties niet geheel wordt benut. De onderstaande realisatie is gebaseerd op de ingediende voorschotnota's. KING verwacht in het tweede kwartaal van 2017 een door de accountant goedgekeurde jaarrekening van NVVB te ontvangen. Eventuele aanpassingen ten opzichte van de tot nu toe door NVVB ingediende voorschotnota's worden dan verrekend.

Naam onderdeel	Begroting 2016	Realisatie 2016
Operatie BRP	826	230
Burgerzaken modules	286	238

1.6 Beheer en behoud Nationaal Uitvoeringsprogramma (NUP)

Het hoofddoel van i-NUP was de digitale basisinfrastructuur van overheidsorganisaties op orde te brengen. Een programma van het Rijk waarbij elke overheidsorganisatie zelf verantwoordelijk was voor de implementatie. De VNG heeft KING opdracht gegeven gemeenten te ondersteunen bij de implementatie van 20 NUP-bouwstenen en het nakomen van 19 resultaatafspraken. Deze vormen samen de basisinfrastructuur van de overheid en zijn onderdeel van de Generieke Digitale Infrastructuur. Operatie NUP liep tot 1 januari 2015.

Eind 2014 eindigde de implementatieondersteuning aan gemeenten door het programma Operatie NUP. Naar aanleiding van de *midterm gateway review* Operatie NUP (maart 2013) heeft het VNG bestuur besloten dat het van belang was dat de continuïteit en het beheer van de 'implementatiemachinerie' en de 'standaardisatieaanpak en resultaten' van het ondersteuningsprogramma werden geborgd, ook in het licht van nieuwe en grote gemeentelijke veranderopgaven (bijvoorbeeld decentralisaties, omgevingswet, massaal digitaal en dienstverlening 2017/2020).

In 2016 zijn de activiteiten uit het voormalig NUP-programma die verband houden met het behouden van de standaardisatieproducten en diensten, in verbinding gebracht met het reguliere portfolio van KING. De taken vanuit de NUP opdracht op het gebied van de standaardisatieaanpak zijn nu volledig opgenomen in het portfolio van Architectuur en Standaarden. Daarmee is nu feitelijk sprake van een eenduidige standaardisatie aanpak.

NUP-beheer is een structurele activiteit dat via een jaarplan cyclus wordt uitgevoerd tussen 1-1-2016 en 31-12-2016.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

Het NUP-beheerplan voor 2016 bevatte een zestal grote speerpunten, die zijn gerealiseerd:

- 1 *Hogere datakwaliteit en informatie verbinden voor vraagsturing*
KING heeft steeds meer instrumenten (Softwarecatalogus, StUFtestplatform, GEMMA-online, Waarstaatjegemeente.nl) in beheer met waardevolle informatie die gemeenten helpt bij hun informatiemanagement. Vanwege het toenemende gebruik en het gebruik van de softwarecatalogus voor bijvoorbeeld inkoopondersteuning binnen Digitale Agenda 2020, is in 2016 de verhoging van de datakwaliteit opgepakt. Daarnaast zijn bronnen met overlappende informatie zoals RSGB en de stelselcatalogus meer met elkaar verbonden, bijvoorbeeld met nieuwe verwijstechnieken (URI's) en gebruik van dezelfde metamodellen.
- 2 *Leveranciersmanagement aanpassen op veranderende vraag*
In 2016 is het in 2015 geïntroduceerde nieuwe convenant met leveranciers ondertekend en zijn afspraken geoperationaliseerd. Het nieuwe convenant, met daarin nieuwe en strakkere afspraken, is inmiddels door 165 leveranciers (stand 23-11-2016) ondertekend. Een belangrijke wijziging is dat leveranciers zich extra kunnen onderscheiden in drie kwaliteitsniveaus (brons, zilver en goud) waarbij ook hogere eisen worden gesteld als het gaat om het beschikbaar stellen van informatie over beschikbare koppelingen (zowel open standaarden als eigen koppelingen) en het communiceren over inzet van systemen bij gemeenten.
- 3 *Verbinden standaardisatieproces aan vernieuwde werkwijze binnen GEMMA*
De standaardisatieaanpak verschuift sterk naar het werken met eindproducten oftewel koppelvlakstandaarden. De standaarden die vanuit de NUPopdracht beheerd worden moeten bij die werkwijze aansluiten. In 2016 is een nieuwe werkwijze inclusief ondersteunende tools gerealiseerd. Ook zijn er ontwikkelingen in gang gezet om het opstellen van de standaarden grotendeels geautomatiseerd te laten verlopen.
- 4 *Doorontwikkeling Softwarecatalogus*
Het instrument Softwarecatalogus krijgt steeds meer een functie als basisregistratie voor gemeentelijke applicaties. Die functie is in 2016 sterker neergezet en het gebruik ervan wordt gestimuleerd door de introductie van de Monitor Doelgerichte Digitalisering. Daarnaast dient het instrument, dat in 2016 een aantal functionaliteitsuitbreidingen heeft doorgemaakt, als basis voor rapportages zodat de informatie kan fungeren als bron voor diverse analyses. Daarbij is de relatie gelegd met GEMMA onder meer door het opnemen van nieuwe architectuurplaten vanuit GEMMA2. In 2016 is de doorontwikkeling en het beheer van de Softwarecatalogus Europees aanbesteed.
- 5 *Doorontwikkeling Standaarden*
De standaarden die vanuit het programma NUP zijn ontwikkeld, kennen inmiddels een flink aantal implementaties. Vooral de standaarden gericht op zaakgericht werken (zaak-document services, documentcreatie en pre-fill e-formulieren) bieden veel kansen om breder te worden ingezet. Deze standaarden vormen ook de basis voor gebruik ketens zoals CORV. In 2016 zijn de standaarden aangepast aan de nieuwe informatiemodellen RSGB en RGBZ.
- 6 *Doorontwikkeling testomgeving en compliancy*
De wijze waarop we standaarden testen en de compliancy weergeven is in ontwikkeling. Daarbij testen we meer in samenhang, in aansluiting op de nieuwe standaardisatieaanpak. Voor alle NUP-standaarden is een uitgebreide compliance test beschikbaar op het StUF Testplatform. De compliance testen zijn het afgelopen jaar verder aangescherpt op basis van praktijkervaring. Het weergeven van de compliancy wordt niet alleen via de Softwarecatalogus gedaan maar ook via een maandelijkse rapportage. Met behulp van de compliance monitor wordt periodiek gerapporteerd aan gemeenten over de beschikbaarheid van applicaties die compliant zijn aan de belangrijkste standaarden.

De speerpunten voor 2017 zijn in hoge mate verbonden aan de ontwikkeling van de GEMMA2 architectuur, de vernieuwing van de set van standaarden en het bijdragen aan de ambities van de programma's Omgevingswet en Digitale Agenda 2020.

Financiële verantwoording 2016

De uitname in 2016 bedroeg € 975.000, de realisatie € 916.000. Voor het beheer van de standaarden zijn meer kosten gemaakt vanwege de voorbereiding naar nieuwe informatiemodellen RSGB en RGBZ en de geautomatiseerde standaardisatieaanpak. Het StUF Testplatform heeft minder gekost dan was begroot, omdat minder nieuwe testscripts nodig waren. Voor de Softwarecatalogus zijn meer kosten gemaakt die gemoeid zijn met de Europese aanbesteding voor beheer en onderhoud.

	2016 Budget	2016 Realisatie
1350 & 1354 Beheer Standaarden	280	330
1351 & 1356 Leveranciersmanagement	281	282
1353 & 1358 Beheer Software Catalogus	336	437
1352 Beheer Testplatform	185	117
Totaal	1.082	1.165
Ten laste van werkbudget KING	118	201
	964	964
Dekking		
Opdracht VNG	859	859
Bijdrage leveranciers	105	105
Totaal	964	964

1.7 Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ)

Gemeenten voeren sinds 1995 de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) uit. Dit project betreft initiatieven om de WOZ gezamenlijk doelmatiger en goedkoper uit te voeren. De focus ligt op het zorgen voor landelijke uniformiteit, kwaliteit, doelmatigheid en kostenbeheersing van WOZ-taxaties. Centraal in dit project staat het WOZ-datacenter (www.wozdatacenter.nl): een uitsluitend voor gemeenten toegankelijke portal waar gemeenten interactief taxatie-technische informatie kunnen uitwisselen. Het WOZ-datacenter verzamelt voor gemeenten marktinformatie (vooral bouwkosten) die gebruikt wordt om taxatiewijzers te maken. In 2016 werd het WOZ-datacenter 111.000 keer (2015: 88.000 keer) bezocht.

Jaarlijks worden er 25 taxatiewijzers gemaakt voor de waardering van agrarische objecten, hotels en voor incurante niet-woningen zoals scholen, ziekenhuizen, windturbines, hoogspanningsvelden, verzorgingshuizen en gemeentehuizen. Gemeenten kunnen de taxatiewijzers toepassen met de rekenmodule TIOX. Dit is een centraal rekenmodel waarmee gemeenten geautomatiseerd de landelijke taxatiewijzers kunnen toepassen (sinds 2009). Inmiddels maakt 95% van de gemeenten gebruik van TIOX. Voor waardepeildatum 1 januari 2016 zijn met TIOX op 1 maart 2017 249.000 WOZ-objecten (2015: 240.000 WOZ-objecten) gewaardeerd met een waarde van € 126 miljard (2015: eveneens € 126 miljard).

De landelijke taxatiewijzers en TIOX dragen in belangrijke mate bij aan uniformiteit, kwaliteit en doelmatigheid van de WOZ-uitvoering. De kosten van de WOZ-uitvoering zijn mede door de activiteiten van dit project sterk gedaald; van € 190 miljoen per jaar (ruim € 23 per object) in de jaren 1999 tot en met 2002 tot circa € 145 miljoen (€ 16,50 per object) in 2015. De genoemde activiteiten kunnen niet aan de markt worden overgelaten omdat het gaat om vertrouwelijke gegevens die alleen binnen het overheidsdomein gebruikt kunnen worden.

De taxatiewijzers voor 2018-2019 en optioneel 2020-2021 zullen begin 2017 Europees worden aanbesteed. Net als de nieuwbouw van het WOZ-datacenter. Belangrijke nieuwe onderdelen zullen zijn: het invoeren van digitale informatieformulieren, koppelen met basisregistraties en aanhaken bij ontwikkelingen die het digitaal omgevingsloket gaat bieden in de toekomst.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

In 2016 zijn volgens planning op 1 mei de taxatiewijzers voor waardepeildatum 1 januari 2016 gerealiseerd en beschikbaar gesteld aan gemeenten. Met deze taxatiewijzers kunnen gemeenten taxaties uitvoeren met TIOX.

Er zijn 25 taxatiewijzers gemaakt voor de waardering van agrarische objecten, hotels en voor incurante niet-woningen zoals scholen, ziekenhuizen, windturbines, hoogspanningsvelden, verzorgingshuizen en gemeentehuizen. In 2016 is voor het eerst een met de energiebranche afgestemde leidraad voor de waardering van energiecentrales gepubliceerd.

Gemeenten worden verder op diverse manieren ondersteund bij de uitvoering van de Wet WOZ, waaronder via een servicedesk, een specifieke website met actuele informatie over de WOZ(-uitvoering) en een besloten deel specifiek voor gemeenten om kennis te delen. Dit WOZ-informatiepunt had in 2016 circa 23.000 bezoekers (2015: 22.000 bezoekers). Het besloten deel van het WOZ-informatiepunt heeft ruim 1800 geregistreerde gemeentelijke gebruikers (bijna 100% van alle WOZ-ambtenaren).

Naast de structurele activiteiten ondersteunde dit project gemeenten op tal van andere manieren, zoals met procesbeschrijvingen, standaardcontracten, standaardtekstblokken waarmee gemeenten WOZ-bezwaarschriften kunnen afhandelen en pilots informele bezwaarafhandeling zoals MIJNWOZ, een initiatief van de gemeente Tilburg dat burgers de mogelijkheid biedt om invloed uit te oefenen op het bepalen van hun WOZ-waarde.

Financiële verantwoording 2016

Het project beschikt sinds 2008 over een budget van structureel € 1 miljoen op jaarbasis. Met dit budget zijn tal van initiatieven gestart om de WOZ doelmatiger en goedkoper uit te voeren. De kosten van de WOZ-uitvoering zijn mede door de activiteiten van dit project sterk gedaald: van € 190 miljoen per jaar (ruim € 23 per object) in de jaren 1999 tot en met 2002 tot € 145 miljoen (€ 16,50 per object) in 2015. Het gaat hier om nominale bedragen.

De kosten voor hosting en technisch beheer waren in 2016 hoger dan begroot vanwege de invoering van de noodzakelijke beveiligingsprocedures. Het bedrag dat voor de taxatiewijzers was begroot, werd overschreden omdat een van de producenten in 2016 alsnog facturen heeft gestuurd voor werkzaamheden die in 2014 en 2015 zijn uitgevoerd. In de jaren 2014 en 2015 werd mede hierdoor minder uitgegeven aan de taxatiewijzers dan was begroot.

De voorgenomen nieuwbouw van het WOZ-datacenter wordt door de complexe Europese aanbesteding pas in het eerste kwartaal van 2017 aanbesteed. In de begroting was rekening gehouden met een start van de aanbesteding in 2016. Voorts was een bedrag van € 100.000 gereserveerd voor nieuwe nog nader in te vullen activiteiten. Er zijn in 2016 geen nieuwe activiteiten opgestart.

Naam onderdeel:	Begroting	Realisatie
WOZ-datacenter	1.088	821

1.8 14+Netnummer

14020 voor de gemeente Amsterdam, 14038 voor de gemeente Zwolle. Door eenduidige toepassing van het 14+netnummer weten inwoners de gemeente te vinden. Dit draagt bij aan de toegang tot de overheid. Inmiddels hebben bijna alle 388 gemeenten het nummer in gebruik genomen, en kunnen vrijwel alle Nederlanders hun gemeente bellen via het 14+netnummer. Het 14+netnummer als basisinfrastructuur voor de telefonische bereikbaarheid van gemeenten (en de collectieve aanpak voor het beheer hiervan) sluit aan bij de doelstelling van de Digitale Agenda 2020 'Werken als één efficiënte overheid'. KING is de beheerpartij voor het 14+netnummer en verantwoordelijk voor (door)ontwikkeling en beheer. Het beheer van het 14+netnummer wordt geïntegreerd met het beheer van Gemeentelijke Telecommunicatie, waardoor er lichte synergievoordelen te verwachten zijn.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

Het beheer van het 14+netnummer is in 2016 door KING vormgegeven conform het beheerscenario dat in 2014 door de Buitengewone Algemene Ledenvergadering (BALV) is geaccordeerd. Daarbij werd de focus gericht op het beschikbaar houden van het 14+netnummer als centrale, collectieve voorziening, het vastleggen van beheer- en productmanagement processen ten behoeve van het borgen van de continuïteit en op de ondersteuning van gemeenten bij de kwaliteit van dienstverlening via het 14+netnummer.

In 2016 zijn ongeveer 12 miljoen telefoontjes naar de 14+netnummers gepleegd. Een toename van circa 2% ten opzichte van 2015. Ondanks dat de focus zich richt op digitale dienstverlening, blijft telefonisch contact het primaire kanaal voor de burger. Ook gemeenten die gebruik maken van nieuwe kanalen, zoals WhatsApp, zien overigens nog geen afname van het telefoonverkeer. Dit onderstreept het belang van 14+netnummer en de doorontwikkeling van telefonie bij gemeenten.

In het jaarplan van 14+netnummer is tot slot het opstellen van een "stappenplan" opgenomen: een concreet document dat aangeeft welke stappen een gemeente moet doen om haar klantcontactcentrum verder te ontwikkelen en klaar te stomen voor 2020 of 2025. Dit is een samenwerkingsverband van KING, de Vereniging Directeuren Publieksdiensten (VDP) en de TopKring Dienstverlening, een groep van gemeenten die voorop willen lopen bij ontwikkelingen op het gebied van dienstverlening.

Financiële verantwoording 2016

Jaarlijks vindt een uitname plaats van € 1,312 miljoen exclusief Btw uit het Gemeentefonds. De realisatie bedroeg in 2016 € 0,935 miljoen. De kosten voor het beheer waren lager dan verwacht, omdat er in tegenstelling tot voorafgaande jaren, geen kleine veranderingen zijn doorgevoerd. Daarmee is het budget 'Investerings' ter grootte van € 50.000 in 2016 niet gebruikt. Daarentegen is de begroting voor doorontwikkeling overschreden. Dit werd veroorzaakt door het grote succes van de leerkring 'WhatsApp'. Maar liefst 41 gemeenten hadden zich hiervoor aangemeld. Besloten is meerdere parallelle leerkringsessies te organiseren om gemeenten hierbij te faciliteren. Om de continuïteit te borgen zijn extra kosten gemaakt voor personele inzet. Daar staat tegenover dat minder overkoepelende projectkosten zijn gemaakt.

	Begroting	Realisatie	Verschil	Percentage
Productmanagement	220	228	-8	-4%
Beheer	645	626	19	3%
Doorontwikkeling	55	65	-10	-19%
Overig	50	34	16	33%
Totaal	970	952	18	2%

Financiële samenvatting hoofdstuk 1

Beheer Gezamenlijke Gemeentelijke dienstverlening	2016 Uitname (x € 1.000)	Te besteden (na eventuele btw afdrachten)	Realisatie
1 Informatie Beveiligingsdienst (IBD)	2.000	1.653	1.559
2 Digitaal Klantdossier (DKD)	611	505	337
3 Realisatie en Beheer Gemeentelijk Monitor Sociaal domein	130	107	178
4 Beheer ISD standaarden en ICT	11.300	9.338	8.890
Programma ISD	3.950	3.950	3.950
5 Basisregistratie personen	1.000	826	231
6 Burgerzaken modules basisregistratie personen	350	289	238
7 Beheer en behoud nationaal uitvoeringsprogramma (NUP)	1.180	975	916
8 Wet WOZ	1.000	1.000	822
9 14+ netnummer	1.588	1.312	935

2 Tijdelijk beheer landelijke voorzieningen sociaal domein

Met het overhevelen van taken van het Rijk naar gemeenten, de decentralisaties, is ook een aantal landelijke voorzieningen naar gemeenten overgeheveld. Voorzieningen die, omdat deze op lokaal niveau niet georganiseerd konden worden, tijdelijk door de VNG zijn georganiseerd. Het gaat hier om:

- 1 Stichting Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg (uitvoering vertrouwenswerk in het kader van de Jeugdwet)
- 2 Landelijke doventolk voorziening leefdomein
- 3 Doventolk voorziening werkdomein en meeneembare voorzieningen
- 4 24 uur telefonisch of elektronisch luisterend oor en advies
- 5 Hulp en opvang aan slachtoffers van eer gerelateerd geweld en loverboys
- 6 Landelijk telefoonnummer voor Advies en Meldpunten Huiselijk Geweld en Kindermishandeling
- 7 Kindertelefoon
- 8 Stichting adoptievoorzieningen
- 9 Stichting Opvoeden.nl
- 10 Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating
- 11 Expertisecentrum Kinderopvang
- 12 RCF Kenniscentrum (KCHN)
- 13 Landelijke coördinatie functie sociaal domein

Van deze landelijke voorzieningen volgt een korte omschrijving, de activiteiten en resultaten in 2016 op hoofdlijn, en een financiële verantwoording.

Deze activiteiten zullen vanaf 2018 niet meer door de VNG worden georganiseerd. De uitzondering is de landelijke doventolk voorziening, die zal lopen tot 2019. In het laatste hoofdstuk wordt aangegeven wat er op dit en op andere financiële terreinen verandert. Voor de meeste in dit hoofdstuk genoemde organisaties geldt dat activiteiten en overeenkomsten zijn verlengd voor 2017. Dat geldt niet voor Stichting Opvoeden.nl en het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating die in 2017 door het ministerie van VWS worden gesubsidieerd. Het geldt evenmin voor het Expertisecentrum Kinderopvang en RCF Kenniscentrum (KCHN) die in 2017 subsidie van het ministerie van SZW ontvangen.

2.1 Stichting Advies- en Klachtenbureau (uitvoering vertrouwenswerk in het kader van de Jeugdwet)

De Stichting Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg (AKJ) heeft als doel het informeren en adviseren van individuele cliënten over hun (rechts)positie binnen de jeugdhulp, het ondersteunen van cliënten bij klachten, het geven van voorlichting en het signaleren van knelpunten in de jeugdhulp. De werkzaamheden van het AKJ hebben een wettelijke basis in de Jeugdwet en het Uitvoeringsbesluit. Het AKJ voert deze werkzaamheden uit in opdracht van de gemeenten, de Raad voor de Kinderbescherming en een aantal landelijke instellingen (met cliënten die niet vallen onder de Jeugdwet).

Op de BALV in november 2013 en de ALV 2014 hebben de leden van de VNG ingestemd met de collectieve financiering van de uitvoering van het vertrouwenswerk in het kader van de Jeugdwet. Op 1 december 2014 is een overeenkomst getekend tussen het AKJ en de VNG. In deze overeenkomst is vastgelegd dat de VNG namens de leden aan het AKJ de opdracht verstrekt om als hoofdaannemer uitvoering te geven aan de functie van onafhankelijk vertrouwenswerk zoals bedoeld in de Jeugdwet en de bijbehorende Uitvoeringsbesluiten. Deze overeenkomst betrof de periode 2015 en 2016.

In de Jeugdwet is de functie vertrouwenspersoon vastgelegd in artikel 2.6. Daarin is bepaald dat een vertrouwenspersoon werkzaam is bij een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid die onafhankelijk is van het college van B&W, de jeugdhulpaanbieder, de gecertificeerde instelling, het Advies- en

Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en van personen in dienst van het college van B&W, de jeugdhulpaanbieder, de gecertificeerde instelling en het Advies- en Meldpunt. Tevens is bepaald dat het college de vertrouwenspersoon in de gelegenheid stelt zijn taak uit te oefenen.

Eind december 2014 heeft het AKJ met zes Zorgbelangorganisaties overeenkomsten gesloten en werkafspraken gemaakt. Het AKJ vergoedt conform een vooraf bepaalde verdeelsleutel aan elke Zorgbelangorganisatie de inzet van vertrouwenspersonen. In totaal verdelen de Zorgbelangorganisaties 21,5 fte aan vertrouwenspersonen om het werk in hun regio uit te voeren. Deze in 2014 gesloten overeenkomsten zijn, conform de afspraken die de VNG met het AKJ heeft gemaakt, geldig in 2016 voor de betreffende Zorgbelangorganisaties. Per 1 januari 2016 zijn de werkzaamheden van Klaverblad in Zeeland vanwege opheffing van Klaverblad overgenomen door Zorgbelang Brabant. De Zorgbelangorganisaties zijn zelf verantwoordelijk voor een rechtmatige benutting van de middelen ten behoeve van het doel waarvoor vertrouwenspersonen van Zorgbelang worden ingehuurd. Omdat dat een magere basis is, vindt veelvuldig overleg plaats tussen Zorgbelang en AKJ en zijn in de contracten voor 2017 nadere afspraken gemaakt over de wijze waarop het vertrouwenswerk dient te worden uitgevoerd en welke normen daarvoor gelden.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

De vertrouwenspersonen van het AKJ hebben contact met kinderen, jongeren en ouders die advies vragen of een klacht hebben over de jeugdhulp. Alle cliënten kunnen met hun vragen, problemen en klachten bellen naar een algemeen nummer voor Vertrouwenspersonen in de Jeugdhulp (088 - 55 51 000). Deze landelijke toegang wordt bediend door de medewerkers van het AKJ. Jaarlijks gaat het om 52.000 contacten met meer dan 7400 verschillende cliënten. Vragen worden meteen beantwoord. Cliënten met een ondersteuningsvraag worden doorgeleid naar een vertrouwenspersoon in de eigen regio. Contact met een vertrouwenspersoon kan tevens worden gelegd via de chat, de mail, social media of via een informatieformulier op de website. De weg vinden in de jeugdhulp is soms ingewikkeld. Daarom probeert het AKJ het voor iedereen zo eenvoudig mogelijk te houden. In alles wat de vertrouwenspersonen doen, staan de rechten van het kind centraal. De insteek van vertrouwenspersonen is om onvrede op een zo laag mogelijk niveau bespreekbaar te maken en te zoeken naar oplossingen dicht bij de cliënt. Een officiële klachtenprocedure is niet de standaardroute, maar cliënten kunnen hier wel voor kiezen.

Soms verblijven kinderen en jongeren in een jeugdhulpinstelling, pleeggezin, gezinshuis, logeerkamer of zorgboerderij. De vertrouwenspersonen gaan regelmatig op bezoek bij deze instellingen. Zo zijn zij zichtbaar en direct benaderbaar voor jongeren zodat zij hun vragen kunnen stellen of klachten direct kunnen uiten. Ook jeugdigen die ambulante behandeling ontvangen binnen de GGZ kunnen een beroep doen op vertrouwenspersonen. Dat geldt ook voor iedereen die vragen of klachten heeft over de gemeentelijke jeugd- en wijkteams, organisaties voor Jeugdbescherming, de Raad voor de Kinderbescherming en Veilig Thuis.

Vertrouwenspersonen geven antwoord op vragen. Ze bieden een luisterend oor en leggen uit hoe de jeugdhulpverlening werkt. Soms is dat al genoeg om onvrede te voorkomen of weg te nemen. Daarbij geven zij kinderen, jongeren, ouders en verzorgers informatie over hun rechten en mogelijkheden. Bij klachten over de jeugdhulp ondersteunen vertrouwenspersonen bij het verwoorden, indienen en bespreken ervan. Door deze rol zijn ze in staat om verbeterpunten te signaleren. Die worden besproken met de betrokken instantie. Zo wordt bijgedragen aan betere kwaliteit van de jeugdhulp.

Financiële verantwoording 2016

De resultaten van het vertrouwenswerk in 2016 worden beschreven in een inhoudelijk jaarverslag dat voor 1 mei 2017 aan de VNG als opdrachtgever zal worden verstrekt, tegelijk met een jaarrekening. Hieronder volgt een samenvatting van de cijfers over 2016.

Naam onderdeel	Begroting	Realisatie	Toelichting
Vergoeding 2016	7.500	7.500	
Overschot 2015	937	937	Overschot is in 2015 ontstaan omdat begin 2015 nog niet helder was hoe het werkgebied zich zou ontwikkelen, waardoor personele benutting in tweede helft 2015 is ingezet.
Uitbesteding	2.086	2.513	Extra inzet vertrouwenspersonen bij Zorgbelangen om contacten met gemeenten en gemeentelijke toegangs-teams tot stand te brengen
Personeelskosten	5.510	4.658	
Huisvestingskosten	240	209	
Directe organisatiekosten	600	550	
Exploitatiesaldo VNG 2016	-	506	Doorschuiven naar 2017 als vooruitontvangen subsidie (conform contract)

2.2 Landelijke doventolkvoorziening leefdomein

De regeling Doventolk, voorheen onderdeel van de AWBZ-regeling, is sinds 1 januari 2015 onderdeel van de Wmo. Gemeenten zijn daarmee verantwoordelijk voor de uitvoering van de doventolkregeling leefdomein. Bij het leefdomein moet worden gedacht aan de inzet van een tolk bij bijvoorbeeld een bezoek aan de huisarts, de notaris, een deelname aan een cursus, ziekenhuisbezoek, etc. Mensen die doof zijn en een tolk nodig hebben kunnen standaard maximaal 30 uur per jaar gebruik maken van een tolk (doofblinden 165 uur). Mensen kunnen een aanvraag doen voor meer uren als dat nodig is (hardheidsclausule). De VNG is namens de gemeenten de contracthouder richting uitvoerder Berengroep/Tolkcontract.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

In 2016 waren er 6448 individuele tolkgebruikers geregistreerd en maakten 95 organisaties gebruik van de tolkregeling. In totaal hebben in heel 2016 4263 mensen daadwerkelijk een tolk ingezet. De tolkopdrachten werden in 2016 uitgevoerd door 560 tolken Nederlandse Gebarentaal en 108 Schrijftolken. De doventolkregeling is in 2016 in opdracht van de VNG uitgevoerd door Berengroep/Tolkcontact. Zij verzorgden zowel de informatievoorziening, de aanmeldingen de (cliënt- en tolkregistratie, de bemiddeling (voor een groot deel digitaal) en de financiële afhandeling met de tolken.

In 2017 zal de landelijke uitvoerder (Berengroep/Tolkcontact) nadrukkelijk inzetten op het stimuleren gebruik van Tolk op Afstand. In tegenstelling tot andere landelijke voorzieningen die vooralsnog een andere financieringsmethodiek zullen kennen na 2018, zal het contract met de landelijke uitvoerder tot 2019 lopen. De reden is dat per 2019 de tolkregeling weer een centrale, landelijke regeling wordt van het Rijk (het ministerie van VWS). Het Rijk gaat de drie bestaande tolkregelingen (leefdomein, werk en onderwijs) harmoniseren. De overgang kan echter niet al per 2018 gerealiseerd worden (wetswijziging en aanbesteding kunnen niet voor 2018 afgerond worden). De VNG is bereid de regeling nog één jaar langer uit te voeren. Het geld daarvoor komt voor het jaar 2018 rechtstreeks van het ministerie van BZK of van VWS (niet via het Gemeentefonds).

Financiële verantwoording 2016

De uitname bedroeg voor 2016 bedroeg € 10.750.000 en de realisatie bedroeg € 9.880.000. De verwachte stijging van de tolkkosten (op basis van gegevens eerdere jaren) is in 2016 uitgebleven.

Naam onderdeel:	Begroting	Realisatie
Inzet tolkuren leefdomein	10.200	9.080
Uitvoeringskosten Berengroep	800	800
Totaal	11.000	9.880

2.3 Doventolk voorziening werkdomein en meeneembare voorzieningen

Gemeenten helpen mensen met een arbeidsbeperking om aan het werk te komen en te blijven. Vanwege de kleine doelgroep die gebruik maakt van tolk- en meeneembare voorzieningen, besloten gemeenten in de ALV van 18 juni 2014 om deze voorzieningen landelijk uit te voeren. Op verzoek van gemeenten organiseerde de VNG in 2015 de intermediaire doventolk en meeneembare voorzieningen in het kader van de Participatiewet. De VNG is namens haar leden verantwoordelijk voor deze landelijke regelingen.

De VNG heeft het UWV gevraagd de dienstverlening uit te voeren, omdat het een kleine doelgroep betreft, de kosten per voorziening hoog kunnen zijn en de verdeling over gemeenten niet gelijkmatig is. Bovendien heeft het UWV vanuit haar verleden als uitvoerder van de Wajong werkregeling veel ervaring met het beoordelen van aanvragen voor doventolkvoorzieningen en meeneembare voorzieningen.

Het Rijk zal, zoals reeds aangegeven, de drie bestaande tolkregelingen (leefdomein, werk en onderwijs) harmoniseren. Deze overgang kan feitelijk niet al per 2018 gerealiseerd worden. De VNG is daarom bereid om de tolkregeling voor het werkdomein nog een jaar langer uit te voeren onder de voorwaarde dat de middelen hiervoor beschikbaar komen. De VNG is in gesprek met het UWV over het continueren van de dienstverlening op dit punt.

Voor de meeneembare voorzieningen geldt dat deze wél doorgedecentraliseerd worden. Gezien de (zeer) lage aantallen toegekende voorzieningen ligt het niet voor de hand om daar een omvangrijk ondersteuningstraject richting gemeenten op te ontwikkelen. De VNG is in overleg met het UWV over de mogelijkheden van kennisdeling op dit punt.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

Voor het aanvragen van de voorzieningen is in 2015 een standaard werkproces ontwikkeld. Het UWV is verantwoordelijk voor de uitvoering van de tolkvoorzieningen en de beoordeling en uitvoering van de meeneembare voorzieningen. Onderverdeeld naar de soort voorziening voert UWV de volgende taken uit:

Tolkvoorzieningen: de realisatie van een tolkvoorziening, het informeren van de klant over de inzet van de tolkvoorziening en het bestel- en facturatieproces voor de tolkvoorziening en de financiering daarvan.

Meeneembare voorzieningen: de beoordeling van de noodzaak en de toekenning van een meeneembare voorziening, het realiseren en verstrekken van de meeneembare voorziening aan de klant, en het bestel- en facturatieproces voor de meeneembare voorziening en de financiering daarvan. De dienstverlening van de UWV wordt door gemeenten en klanten gewaardeerd.

Financiële verantwoording 2016

Naam onderdeel	Begroting	Realisatie
Doventolkvoorziening werkdomein	100	41
Meeneembare voorzieningen	100	20

Er is - net als in 2015 - een sterke onderrealisatie op zowel aantallen als budget.

2.4 24 uur telefonisch of elektronisch luisterend oor en advies

Op grond van de Wmo 2015 zijn gemeenten per 1 januari 2015 verplicht 24 uur per dag een anoniem luisterend oor te bieden. De Stichting Sensor biedt deze voorziening voor alle gemeenten, met uitzondering van de G4 en de gemeente Berkelland die een eigen organisatie voor een anoniem luisterend oor financieren. De VNG heeft namens de gemeenten een contract gesloten met de Stichting Sensor voor een periode van twee jaar (vanaf 2015) met de mogelijkheid tot verlenging van twee maal één jaar, met rekenschap van de eerder gemaakte opmerking dat de VNG in principe het verzorgen van de landelijke voorzieningen op de huidige wijze per 2018 zal staken.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

Sensor heeft een instandhoudingsovereenkomst. De overeenkomst voor 2016 is financieel nog niet verantwoord. Dit moet voor 1 juni 2017 zijn gedaan.

Financiële verantwoording 2016

In 2016 is € 4.200.000 uit het Gemeentefonds gefinancierd. € 722.000 (te besteden € 3,478 miljoen) van deze uitname is beschikbaar gesteld aan de gemeenten die een eigen organisatie voor een anoniem luisterend oor financieren.

Naam onderdeel	Begroting	Realisatie
Algemeen	3.375	3.375
Communicatieplan	103	62

2.5 Hulp en opvang aan slachtoffers van eer gerelateerd geweld en loverboys

Bij hulp en opvang aan slachtoffers van eergerelateerd geweld en loverboys gaat het om vormen van gespecialiseerde zorg en ondersteuning aan een doelgroep met ernstige veiligheidsrisico's. Deze doelgroep komt getalsmatig zo weinig voor en de zorg en ondersteuning is dusdanig afhankelijk van specialistische kennis, dat de gemeenten dit gezamenlijk inkopen. Het gaat hier de facto om structurele zorg en niet om een incidenteel project.

Na een onderzoek van bureau HHM is geconcludeerd dat deze expertise het beste landelijk kan worden georganiseerd. Het ministerie van VWS heeft hiervoor de financiële middelen per 1 januari 2015 aan gemeenten overgedragen. De leden hebben in de ALV in juni 2014 besloten dat de VNG deze expertise namens de gezamenlijke gemeenten inkoop. Deze zorg is belegd bij Fier Fryslân en Kompaan en de Bocht.

Het doel van deze zorg is: het bieden van opvang van en zorg/ondersteuning aan de specifieke doelgroep van slachtoffers van eergerelateerd geweld en loverboys, en het voorkomen van fatale incidenten in afstemming met het Landelijk Expertisecentrum Eer van de Nationale Politie.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

De genoemde instellingen hebben gezorgd voor de opvang van en hulpverlening aan een kleine groep van slachtoffers van geweld met vaak specifieke problematiek. Zowel intramurale opvang met bijbehorend veiligheidsniveau als het verzorgen van extramurale trajecten waren onderdeel van deze zorg. Daarbij hebben zich geen noemenswaardige incidenten voorgedaan.

Een uitgebreidere verantwoording is te lezen in de jaarverslagen van beide gecontracteerde organisaties via <http://fierjaarverslag.nl/2015/> http://www.kompaanendebocht.nl/jaarbericht/Kompaan-en-De-Bocht_Jaarbericht_2015.pdf.

Financiële verantwoording 2016

Fier Fryslân en Kompaan en de Bocht worden gefinancierd op basis van een raamcontract met een budgetplafond. Dat budget is gebaseerd op het bedrag dat de gemeenten voor dit doel van het Rijk hebben ontvangen. De realisatie van de instellingen mag de begroting dus niet overschrijden.

Naam onderdeel:	Begroting	Realisatie
	3.729	3.999

2.6 Landelijk telefoonnummer voor Advies en Meldpunten Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Het landelijk telefoonnummer Veilig Thuis is 0800-2000. Met dit telefoonnummer voldoen gemeenten aan de wettelijke taak, uitvoeringsbesluit WMO 2015, om het Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, ofwel Veilig Thuis, 24 uur per dag, kosteloos bereikbaar te maken voor burgers en professionals. Inmiddels is de VNG in gesprek met het landelijk netwerk Veilig Thuis, waarin de 26 Veilig Thuis-organisaties zijn verenigd, over overdracht van het telefoonnummer aan het netwerk. Daarvoor moet nog geregeld worden dat de financiering, onderdeel van de Decentralisatie Uitkering Vrouwenopvang, via één van de centrumgemeenten direct naar de rechtspersoon van het netwerk Veilig Thuis gaat.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

Er zijn drie contracten afgesloten: Eén voor telefonie met KPN. Eén voor doorgeleiding van de telefoontjes naar de betreffende Veilig Thuis (VT) organisaties met Optitel. Deze organisatie rapporteert maandelijks over aantallen telefoontjes, doorgeleiding etc. Voor achtervang buiten kantooruren is er een contract gesloten met Pricon. Deze organisatie werkt met een belscript op basis waarvan gemiste telefoontjes 'warm' overgedragen worden naar Veilig Thuis. Zo worden nooit telefoontjes gemist.

Financiële verantwoording 2016

Voor het landelijk telefoonnummer is in 2016 € 400.000 uit het Gemeentefonds gefinancierd. De realisatie is in de jaren 2015 en 2016 binnen de begroting gebleven. Voor overdracht naar het netwerk Veilig Thuis moet de hoogte van de uitname gezien worden en aangepast worden op basis van de realisatiecijfers van 2015 en 2016, en het eerste kwartaal van 2017.

Naam onderdeel:	Begroting	Realisatie
Landelijk telefoonnummer	400	305

2.7 Kindertelefoon

In de Jeugdwet hebben gemeenten de opdracht om een functie in te richten met gratis advisering van jeugdigen over door hen al dan niet anoniem voorgelegde vragen of problemen. Hiermee wordt de voortzetting van de Kindertelefoon beoogd. De VNG heeft namens alle gemeenten, na instemming van de ALV, een contract gesloten met stichting De Kindertelefoon om deze functie landelijk te financieren middels een uitname uit het Gemeentefonds. De ALV heeft de VNG gemandateerd om namens de leden op tijdelijke basis de aansturing en financiering van deze instelling te regelen. Het doel is kinderen een luisterend oor bieden. Dat betekent bekendheid van de Kindertelefoon: de diensten van de Kindertelefoon worden aangeboden via verschillende kanalen zoals de website met interactief forum (www.kindertelefoon.nl), telefoon, chat, peer2peer-chat, gastlessen en samenwerkingsprojecten zoals Tell Me/Eigen Wijs. De website TellMe (gericht op asielzoekerskinderen) is in 2016 geïntegreerd met de website van de Kindertelefoon.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

Op dit moment zijn de resultaten van de eerste helft van 2016 bekend. De resultaten van de tweede

helft van 2016 volgen in het tweede kwartaal van 2017. In de eerste helft van 2016 zijn er 131.252 gesprekken gevoerd en had de website ruim 2,3 miljoen pageviews. Er is 533 keer een voorstel gedaan aan een jongere om Actief te Verwijzen. Dit heeft geleid tot 170 contacten waarvoor de anonimiteit van een kind is opgegeven, waarvan uiteindelijk 22 keer een 'warme' overdracht naar Veilig Thuis heeft plaatsgevonden. Daarnaast is in 2016 gastlesmateriaal geactualiseerd, heeft de website een nieuwe, aansprekende vormgeving gekregen en is de peer2peer-chat geëvalueerd en geoptimaliseerd.

Financiële verantwoording 2016

De financiële verantwoording is opgesteld op basis van voorlopige halfjaarcijfers. De VNG verwacht eind mei 2017 de definitieve jaarcijfers over 2016 te ontvangen. In algemene zin geldt dat circa 60 procent van de kosten gemaakt (gefactureerd) worden in de tweede helft van het jaar. Dit betreft vooral de kosten voor automatisering (vernieuwing systemen en website), verkoop (promotiemateriaal en campagnes) en overige bedrijfskosten.

Naam onderdeel:	Begroting	Realisatie
Projectkosten	11	7
Personeelskosten	1.309	1.158
Automatiseringskosten	393	322
Huisvestingskosten	176	176
Verkoopkosten	35	21
Alg. beheerskosten	3	2
Afschrijvingen	47	54
Ov. Bedrijfskosten	132	86

2.8 Stichting Adoptievoorzieningen

Stichting Adoptievoorzieningen (SAV), onderdeel Adoptie Nazorg, biedt opvoedingsondersteuning aan adoptieouders met kinderen in de basisschool leeftijd. De doelstelling is het ondersteunen van ouders bij de opvoeding van hun (geadopteerd(e)) kind(eren). Empowerment van de opvoeders en hun netwerk is het uitgangspunt. Dit doet de SAV door middel van zorgvuldige vraagverduidelijking en het op maat aanbieden van nazorg.

Opvoedingsondersteuning wordt in diverse vormen aangeboden, zoals telefonisch advies en consultatie voor adoptieouders, netwerk, geadopteerden en hulpverleners, huisconsulten, schoolconsulten, video interactiebegeleiding, via een online (gesloten) forum en via cursusaanbod. Het aanbod komt tegemoet aan de vraag van adoptieouders op het gebied van ondersteuning in de opvoeding van een geadopteerd kind.

Adoptie komt dusdanig weinig voor dat het opbouwen en onderhouden van deze expertise op lokaal niveau weinig effectief is. In de BALV van 2013 is ervoor gekozen dit landelijk te organiseren en via een uitname te bekostigen. De VNG heeft namens alle gemeenten een contract met de SAV afgesloten voor het onderdeel nazorg.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

In het eerste halfjaar 2016 kwamen 125 adoptiekinderen naar Nederland. Zij werden bij 108 gezinnen geplaatst. Alle 108 gezinnen ontvingen van de SAV een welkomstdoos. Daarin zit onder meer informatie over het nazorgaanbod, een brochure voor familie en kennissen van het adoptiegezin, brieven voor de huisarts en eventuele leerkrachten en een aantal leuke cadeautjes. De SAV streeft ernaar om alle gezinnen te bellen waar onlangs een kind is geplaatst. Dat doen ze binnen twee á drie maanden na aankomst van het kind. Voor ouders die in de tussentijd zelf contact met SAV hebben opgenomen, vervalt dit pro-actieve belbeleid. In totaal zijn 90 gezinnen gebeld binnen drie maanden na aankomst. Ouders stellen het belcontact op prijs; dit is vaak ook een eerste moment waarop de ouder even kan sparren met een adoptie-professional.

In de eerste helft van 2016 bood de SAV 281 keer telefonisch advies, 70 keer hulp per e-mail, 52 consulten aan huis, 29 schoolconsulten, en gaf de stichting aan 14 gezinnen de cursus Goede Start en 53 keer video/interactiebegeleiding.

Financiële verantwoording 2016

De uitname in 2016 was € 672.000. De daadwerkelijke realisatie zal moeten blijken uit de jaarrekening die de VNG eind mei 2017 ontvangt. SAV ontvangt naast de middelen uit het Gemeentefonds ook nog een ouderbijdrage van ouders die meedoen aan de nazorgprojecten.

Naam onderdeel:	Halfjaar Begroting	Half jaar Realisatie
Nazorg: video interactie begeleiding	230	241
Afdeling Adoptienazorg	138	148

2.9 Stichting Opvoeden.nl

Stichting Opvoeden.nl is een onafhankelijke partij, die beschikbare wetenschappelijke kennis en ervaring uit de praktijk verbindt, zorgt dat betrouwbare opvoedinformatie snel te vinden is via landelijke websites en de opvoedinformatie beschikbaar stelt aan gemeenten en andere organisaties.

De VNG heeft namens alle gemeenten, na instemming van de ALV in 2014, een contract gesloten met Stichting Opvoeden.nl om deze functie landelijk te financieren middels een uitname uit het Gemeentefonds. Het jaar 2016 was het laatste jaar dat de VNG dit heeft gedaan; vanaf 2017 wordt de stichting (weer) gesubsidieerd door het ministerie van VWS (conform voorstel ALV 2016). Het contract met de VNG is daarmee eind 2016 beëindigd.

Alle gemeenten zijn aangesloten op de content van Stichting Opvoeden.nl. Vanuit opvoeden.nl wordt informatie doorgeleid naar het lokale aanbod van jeugdhulp. In 2015 begon Stichting Opvoeden.nl met structurele ouderparticipatie via gemeenten. De inhoud en kennisinfrastructuur is uitgebreid, waaronder met beeldmateriaal en filmpjes.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijnen

Het werk van de Stichting Opvoeden.nl bestaat vooral uit communicatie. Dat geldt zowel voor de rol van de stichting – als verbindende schakel tussen alle betrokken partijen – als het product (content over opvoeden, opgroeien en gezondheid) en het proces (validatie van content door inhoudelijke professionals en participatie door de doelgroepen).

Samen met Bureau Jeugd en Media heeft Stichting Opvoeden.nl in de zomer van 2016 conversatiestarters over mediaopvoeding ontwikkeld. Conversatiestarters zijn prikkelende stellingen, weetjes en vragen die via Facebook, Twitter en websites van bijvoorbeeld Ouders Online, kinderopvangorganisaties en GGD'en worden gedeeld. Ze zijn bedoeld om ouders bewust te maken van mediaopvoeding en hen te stimuleren om ervaringen met anderen te delen.

Het landelijk jongerenpanel dat de stichting heeft ingericht met de GGD Amsterdam, is gestart met het aanvullen en verbeteren van de informatie op Jouwggd.nl en Infvoorjou.nl. De jongeren onderzoeken wat zijzelf en leeftijdsgenoten willen weten over een bepaald onderwerp en waar ze meer over willen lezen. Hun input wordt tijdens een bijeenkomst besproken, hetgeen leidt tot nieuwe teksten. In november vond de tweede jongerenbijeenkomst plaats.

Van alle drie de websites die Stichting Opvoeden.nl beheert (Opvoeden.nl, Infvoorjou.nl en Mediaopvoeding.nl) is het bezoekersaantal ten opzichte van het derde kwartaal in 2015 gestegen.

Financiële verantwoording 2016

Naast de € 700.000 die Stichting Opvoeden.nl middels een uitname uit het Gemeentefonds via de VNG heeft ontvangen in 2016, ontving zij nog externe middelen, ter grootte van € 74.600. Stichting

Opvoeden.nl hield in 2015 € 13.304 over; dat mocht worden meegenomen in de begroting 2016. Er is een minimale overbesteding van € 134 die voor rekening van de stichting zelf komt.

Naam onderdeel	Begroting	Realisatie
Personeelskosten	521	533
Materiele kosten	237	256

2.10 Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating

Het Rijk en de gemeenten hebben afgesproken samen te voorzien in de behoefte aan een Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating (LKHA). Het Rijk heeft de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang verhoogd met een bedrag om de financiering te dekken en de gemeenten hebben de centrumgemeente Den Haag bereid gevonden dit knooppunt te organiseren. Op de ALV in juni 2014 is destijds ingestemd met deze werkwijze.

Het LKHA is het kennis- en expertisecentrum voor professionals en hulpverlening. Het heeft een kennis- en een casuïstiekfunctie. Medewerkers van Veilig Thuis, Veiligheidshuizen, Raad voor de Kinderbescherming en hulpverleners uit het werkveld kunnen er terecht voor informatie, advies en ondersteuning bij de aanpak van huwelijksdwang en achterlating. Het LKHA heeft een breed (internationaal) netwerk en kan snel schakelen met betrokken instanties. Het LKHA voert regie in complexe casuïstiek als slachtoffers van een gedwongen huwelijk of achterlating in het buitenland zijn en onderhoudt dan het contact met het ministerie van BZ. Dat maakt het nog steeds niet eenvoudig om mensen terug te halen naar Nederland, maar het draagt wel bij aan het slagvaardiger handelen. Daarnaast adviseert het LKHA gemeenten en jeugdzorg- en onderwijsinstellingen over beleid, scholing en preventie. Ook biedt het voorlichting.

Het LKHA heeft als doelen: deskundigheidsbevordering van professionals in de hulpverlening, geen slachtoffers tussen wal en schip laten vallen, algemene vraagbaak, en partnerschap van het ministerie van BZ bij de verificatie van meldingen en bij de repatriëring van slachtoffers.

Het LKHA neemt samen met Centrum voor kinderhandel en mensenhandel (Fier), COA, RvdK en Unicef deel aan tijdelijke focusgroep kindbruiden en coördineert de gezamenlijke uitvoering van de acties. LKHA richt zich hierbinnen op de invulling van het gezag. Het LKHA is aangesloten bij Girls not Brides the Netherlands.

Het LKHA houdt zich bezig met een bredere doelgroep dan oorspronkelijk was voorzien (namelijk ook met vreemdelingen met recht op verblijf). Dat is gebeurd in goed overleg met het ministerie van BZ, de IND en de gemeente Den Haag. Die verruimde opvatting over de afbakening is juridisch correct en uit oogpunt van de opdracht van het LKHA ook goed te verdedigen. De verwachting is echter wel dat het aantal casussen stijgt en nog verder zal stijgen.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

In 2016 zijn 90 adviezen gegeven. Dit is bijna twee keer zoveel als in 2015. De advisering door het LKHA bestrijkt een breder terrein dan alleen bij huwelijksdwang en achterlating. Enkele voorbeelden zijn advisering over wettige en informele huwelijken, het ontbinden c.q. nietig verklaren van een huwelijk, huwelijksgevangenschap, kindbruiden (al dan niet in combinatie met gezagsvraagstukken), verborgen vrouwen (in combinatie met achterlating), en het voorkomen van uitzetten en vasthouden in het buitenland.

Er zijn in 2016 36 casussen gemeld en in behandeling genomen. In 2015 waren dit er 23. Binnen de casuïstiek neemt het aantal meldingen van vreemdelingen met recht op verblijf in Nederland en minderjarigen toe. Deze trajecten zijn vaak langdurig en intensief. De verwachting is dat het aantal casussen die bij het LKHA gemeld wordt, stijgt naarmate de bekendheid van het LKHA toeneemt.

Er zijn 18 voorlichting- en informatiebijeenkomsten en workshops gegeven over huwelijksdwang en achterlating, de rol en taken van het LKHA. In de tweede helft van 2016 richtte de deskundigheids-

bevordering zich op het bieden van handvatten in de aanpak ervan. Het LKHA heeft een training ontwikkeld waarin deelnemers gespreksvaardigheden over huwelijksdwang met een trainingsacteur kunnen oefenen.

Het LKHA is 24/7 bereikbaar. Buiten kantoortijden wordt doorgeschakeld naar een meldkamer. In 2016 is de meldkamer een aantal keer gebeld. Als het direct noodzakelijk en mogelijk is een slachtoffer te helpen, verbindt de meldkamer door naar het Landelijk Expertise Centrum Eergerelateerd Geweld (Nationale Politie) die voor het LKHA het piket uitvoert. Wanneer een casus bekend is bij het LKHA en van te voren bekend is dat er inzet nodig is buiten kantoortijden, kan het LKHA dit of zelf doen en/of partners inschakelen.

In 2016 is hard gewerkt aan de positionering en bekendheid van het LKHA als kennis- en expertisecentrum voor huwelijksdwang en achterlating: makkelijk vindbaar, bereikbaar en benaderbaar.

Financiële verantwoording 2016

Voor het LKHA is € 250.000 beschikbaar die na een uitname uit het Gemeentefonds door de VNG aan de gemeente Den Haag ter beschikking is gesteld. Ook in 2016 verstrekt de gemeente Den Haag uit eigen middelen een aanvullende bijdrage aan het LKHA. De middelen zijn beschikt aan stichting Perspektief die in 2016 als penvoerder optreedt namens Veilig Thuis Haaglanden.

Over heel 2016 wordt verantwoording afgelegd in de jaarrekening. Deze is op dit moment nog niet beschikbaar. Wel kunnen de uitgaven van de eerste helft van 2016 inzichtelijk gemaakt worden. Zie hiervoor onderstaande tabellen.

Naam onderdeel	Begroting
Personeelskosten	261
Juridische kennis	29
Activiteiten/deskundigheidsbevordering	15
Filmpje LKHA	6
Totaal	311

Subsidie en verantwoording uitgaven tot en met tweede kwartaal 2016

	heel jaar	tm Q2
Subsidie LKHA	285	142
Personeelskosten	212	106
Materiele kosten	23	12
Overhead	28	14
Totale kosten	263	132
Resultaat	21	11

2.11 Expertisecentrum Kinderopvang

Vanaf 2005 ondersteunt de VNG gemeenten bij de uitvoering van de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (WKO). De gemeentelijke taken hiervoor zijn: het toezien op de naleving van de kwaliteitseisen door alle kinderopvanginstellingen, de handhaving op eventuele tekortkomingen én het op orde houden van het Landelijk Register.

Na de zedenzaak in Amsterdam kreeg toezicht en handhaving kinderopvang meer politieke aandacht. Vanaf 2012 verdubbelde het gemeentelijk budget (naar ca. 25 miljoen per jaar) met als bestuurlijke

voorwaarde (vanuit het ministerie van SZW) dat er een Expertisecentrum Toezicht en Handhaving zou worden opgericht.

Het Expertisecentrum Kinderopvang richt zich vooral op de kwaliteit van de handhaving van de WKO. Enerzijds door gemeenten te ondersteunen in haar taak en de uitvoering daardoor te versterken en anderzijds door de landelijke gesprekspartner op dit terrein te zijn waardoor onder meer wet-en regelgeving verbeteren.

Het Expertisecentrum stelt juridische kennis en ervaring beschikbaar en biedt gemeenten producten en diensten aan die zij zelf kunnen toepassen bij het uitvoeren van hun beleid. Het Expertisecentrum kan dienen als vraagbaak en adviescentrum, bijvoorbeeld voor de inzet van handhavingsinstrumenten als boete, last onder bestuursdwang en exploitatieverbod. De meerwaarde zit in: meedenken, ondersteunen, extra juridische kennis inbrengen en afstemming in de processen tussen gemeente en GGD. Het Expertisecentrum is ook de gesprekspartner van landelijke partijen.

In 2015 is het Expertisecentrum door Bureau Berenschot geëvalueerd. Daaruit komt naar voren dat het Expertisecentrum in een grote behoefte voorziet en door gemeenten zeer goed wordt gewaardeerd.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

Handhaving kinderopvang is voor veel gemeenten een kleine maar belangrijke taak. Het is bovendien vaak onderdeel van een pakket waar erg veel personele wisselingen plaatsvinden. De regelgeving zelf is erg complex en specifiek en aan veel veranderingen onderhevig. Het is voor gemeenten dan ook erg lastig om alleen op eigen kracht de kennis op peil te houden.

Het Expertisecentrum heeft kennis van actualiteit, wet- en regelgeving en wat er speelt in de regio en in het land op dit onderwerp. Dat komt mede door het bijwonen van 60 regio-overleggen kinderopvang. Deze kennis wordt overgedragen aan gemeenten en wordt ingezet in de landelijke overleggen met onder meer het ministerie van SZW, de GGD GHOR Nederland, Inspectie van het Onderwijs, DUO en de Belastingdienst/toeslagen. De gemeentelijke belangen worden hierdoor ook direct op landelijk niveau ingebracht en behartigd.

In 2016 is er een veelheid van kennis en ondersteunende middelen ontwikkeld en actief verspreid, onder meer in de vorm van jurisprudentie, opleidingen en trainingen, een helpdeskfunctie en diverse handreikingen (bijvoorbeeld: handreiking bedrijfsvoering, afwegingsmodel handhavingbeleid, best practices). Het Expertisecentrum bood verder ondersteuning in de regio, organiseerde klankbordgroepen en bracht expertise in bij het beheer en de doorontwikkeling van het Landelijk Register Kinderopvang (LRK) en de Gemeenschappelijke InspectieRuimte Handhaven (GIR HH). Het Expertisecentrum nam verder deel aan Change Advisory Board en het Uitvoeringsoverleg met ketenpartners (SZW, DUO, IvhO, GGDGHORNL, Belastingdienst).

Naast deze werkzaamheden waren er in 2016 project-gefinancierde ondersteuningstrajecten. Enkele voorbeelden daarvan zijn Het Nieuwe Toezicht en het Project Kwaliteit Gastouderbureaus. Per 2018 wordt de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen gewijzigd. Zowel de kwaliteitseisen als de vormgeving van toezicht en handhaving worden tegen het licht gehouden. Doel is onder meer het toezicht op de kinderopvang op een hoogwaardig niveau te krijgen, met meer nadruk op de pedagogische kwaliteit en ruimte voor de ondernemers; het Nieuwe Toezicht genoemd. Samen met GGD GHOR NL geeft het Expertisecentrum vorm aan het onderdeel 'toezicht en handhaving'. Dit wordt uitgevoerd binnen het project NT 2. Ook wordt er een opleidingsprogramma voor zowel toezichthouders als gemeenteambtenaren opgesteld en uitgevoerd. Dit gebeurt vanuit het project NT 3. Op die manier worden de gemeentelijke belangen reeds in de ontwerpfasen behartigd. Het Project Kwaliteit Gastouderbureaus is een samenwerkingsproject van Belastingdienst/toeslagen, GGDGHORNL en de VNG en het ministerie van SZW om fraude en andere malversaties in de gastouderopvang gezamenlijk te bestrijden.

Financiële verantwoording 2016

De totale kosten waren in 2016 lager dan begroot. Wel is er door tijdelijke extra inzet iets meer dan begroot uitgegeven op uren voor projectmedewerkers. De reden hiervoor is een al langer lopend personeelspunt. Door diverse mutaties in de bezetting is de bezetting al langere tijd lager dan de

uitgangspositie in 2012. Er is dus onderbezetting. Daarnaast zijn de taken voor het Expertisecentrum uitgebreid door diverse oorzaken. Door deze ontwikkelingen was in de loop van 2016 enige extra inzet noodzakelijk. Doordat de niet benutte financiën volgens afspraak op de begroting van het project kinderopvang beschikbaar blijven, was deze extra inzet ook mogelijk.

	Begroting	Realisatie
Uren Projectmedewerkers/projectleiding	250	272
Organisatie trainingen en overige bijeenkomsten	90	27
Reis- en verblijfkosten, telefoon	10	2
Onvoorziene kosten	18	1
Druk-en kopieerkosten	10	1
Totale kosten	378	302

2.12 RCF Kenniscentrum (Kenniscentrum Handhaving en Naleving)

Sinds 2003 werken de Belastingdienst, het UWV, de SvB, de Politie, de ISZW, het OM en gemeenten samen in interventieteams ter voorkoming en terugdringing van belasting- en premiefraude, toeslagenfraude, uitkeringsfraude, overtredingen van arbeidswetgeving en daarmee samenhangende misstanden zoals door de Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI) aangeduid. De landelijke afstemming hierover vindt plaats in de LSI, waar alle deelnemende partijen deel van uit maken. De coördinatie wordt verzorgd door het ministerie van SZW.

Gemeenten hebben zich binnen dit landelijke dekkend netwerk georganiseerd in negen Regionale Coördinatiepunten Fraudebestrijding. De gemeentelijke deelname werd vanaf de oprichting ondersteund door, eveneens negen, Regionale Coördinatiepunten Fraudebestrijding (RCF). De RCF's hebben sinds 2006 ook als taak gemeenten te ondersteunen bij de implementatie en toepassing van het concept Hoogwaardig Handhaven. Dit concept heeft tot doel de nalevingsbereidheid van regelgeving, destijds de Wet Werk en Bijstand, nu de Participatiewet, te verhogen door de inzet van een palet aan preventieve en repressieve maatregelen (voorlichting/vroegtijdig informeren van de klant, zorgen voor een optimale dienstverlening, controle/vroegtijdige detectie en daadwerkelijk sanctioneren/verhaal).

De ondersteuningsvraag van gemeenten aan de RCF organisatie is, na de decentralisatie van taken van Rijk en provincie naar gemeenten, gewijzigd. Per 1-1-2015 zijn gemeenten integraal verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet, de Wmo 2015 en de Jeugdwet. Handhaving maakt sindsdien onderdeel uit van de integrale dienstverlening door gemeenten. In 2014 is dan ook besloten om de ondersteuningscapaciteit van de negen autonome RCF regio's te bundelen in één kenniscentrum met een sterke bestuurlijke verbinding. Op 2 juli 2015 heeft het bestuur van de VNG besloten het RCF Kenniscentrum Handhaving als Kenniscentrum Handhaving en Naleving (KCHN) te integreren binnen de VNG-organisatie.

Door de ondersteuning vanuit het kenniscentrum zijn gemeenten in staat om kwalitatief hoogwaardig uitvoering te geven aan hun nalevings- en handhavingsbeleid. Door het versterken van handhaving binnen de dienstverlening wordt onterechte instroom in de bijstand voorkomen en uitstroom bevorderd.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

Het VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving (KCHN) heeft in 2016 de integrale samenwerking tussen gemeenten en landelijke handhavingspartners binnen de LSI-projecten ondersteund. Bovendien is deze samenwerking met de LSI-partners verder verstevigd door herijking van het LSI-convenant. Binnen het convenant spelen de Regionale Platforms Fraudebestrijding (RPF) een belangrijke rol. Het kenniscentrum heeft de RPF's gedurende het jaar actief betrokken.

Voor het thema adresfraude is in 2016 de samenwerking met het project Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) voortgezet. Op

verschillende thema's is daarnaast de samenwerking met de Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC) verder uitgebouwd, waardoor, wanneer binnen projecten werd aangelopen tegen casuïstiek met ondermijnende criminaliteitsaspecten in zich, door RIEC-partners kon worden doorgepakt.

In 2016 heeft het kenniscentrum een adviserende rol vervuld richting gemeenten ten aanzien van de ondersteuning bij de multidisciplinaire aanpak binnen de LSI-structuur van adresfraude, huisvesting arbeidsmigranten en de wijkgerichte aanpak. Deze adviezen hebben in 34 gemeenten geleid tot de uitvoering van een multidisciplinair project. Binnen de operationele uitvoering van deze projecten hebben de adviseurs van het kenniscentrum een adviserende rol vervuld voor de gemeentelijk project-leider.

Gemeenten zijn in 2016 ondersteund vanuit een backoffice en een frontofficefunctie. De backoffice zorgt voor gevraagd- en ongevraagd advies. Gemeenten met ondersteuningsvragen rond handhaving sociaal domein kunnen terecht op de digitale kennisomgeving maar kunnen ook rechtstreeks contact opnemen met de backoffice. De backoffice zorgt voor beantwoording van vragen (binnen 48 uur tijdens werkdagen) of voor een adequate verwijzing als de vraag niet direct kan worden beantwoord. De genoemde webomgeving voorziet daarnaast in een forumfunctie waar de professionals elkaar treffen voor kennisoverdracht.

Rond 80% van de gemeenten werden in 2016 met adviesgesprekken ondersteund door regionale adviseurs (frontoffice), verdeeld naar de regio's Noord, Midden, Zuid en West. Deze regionale adviseurs adviseerden gemeenten actief over de inrichting van handhavingsbeleid, de toepassing ervan en het versterken van het vakmanschap van de medewerker. Tevens stimuleerden zij gemeenten tot samenwerking in de keten, in lijn met de hiervoor omschreven programmalijn multidisciplinaire projecten.

Sinds 2013 ondersteunt VNG KCHN gemeenten bij de in- en uitvoering van de Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving, ook wel Fraudewet genoemd. Gemeenten zijn in 2016 als volgt ondersteund: vraag en antwoord binnen 48 uur (tijdens werkdagen) door de expertgroep Fraudewet, actueel kennisaanbod en vraag- en antwoordfunctie via de website www.fraudewet.nl, zes regionale bijeenkomsten (zogenaamde boetetafels) voor gerichte informatie en intervisie. Daarnaast is voortdurend aandacht voor de ontwikkeling en actualisatie van diverse toepasbare producten (o.a. handreikingen, checklists, werkwijzers, modelverordeningen, rekentools, etc).

Het hoofddoel van het programma Handhaving en Naleving Arbeidsinschakeling P-wet is het fundamenteel en actief stimuleren van het intensieve samenspel op het beleidsterrein van handhaving tussen het ministerie van SZW als systeemverantwoordelijke voor de Participatiewet enerzijds en gemeenten en uitvoeringsorganisaties anderzijds. In 2016 is de eerste fase afgerond. De programmaorganisatie is ingericht (loket handhaving en arbeidsverplichting, een kennis-web-omgeving, de expertgroep, de opstart van de kenniskring met ketenpartners en de eerste aanzet tot productontwikkeling).

Vanuit VNG KCHN is in 2016 een bijdrage geleverd aan beleidsontwikkeling door gerichte advisering van en deelname aan ondersteunende werkgroepen van het ministerie van SZW. Behandelde thema's zijn o.a. Wet eenmalige gegevens uitvraag (uitzondering inlichtingen), huisbezoek, heimelijk toezicht/cameraobservaties, gedragsbeïnvloeding, informatiegestuurd werken en de evaluatie Handhavingsbeleid Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Daarnaast zijn voorbereidingen voor een intern onderzoek om de stand van zaken m.b.t. programmatisch handhaving en naleving Participatiewet bij gemeenten in kaart te brengen. Zo kan de huidige situatie (na de decentralisering) in kaart worden gebracht en tegelijkertijd de (nieuwe) behoefte aan ondersteuning vanuit gemeenten en ketenpartners worden geïnventariseerd.

VNG KCHN heeft contact gelegd met gemeenten die actief uitwerking willen geven aan het thema regelluwe bijstand, om de effecten ervan rond het thema handhaving te kunnen volgen en te kunnen vertalen naar gericht advies en ondersteuning aan deze en andere gemeenten. VNG KCHN stemt waar mogelijk haar advisering af met Divosa.

Tot slot zijn vier kennisomgevingen gestart rond actuele thema's: handhaving in sociale teams, gedragsverandering, terugvordering en informatiegestuurd werken.

Financiële verantwoording 2016

In 2016 is sprake van onderuitputting. De transitie van RCF naar VNG KCHN heeft invloed gehad op de personele bezetting van het VNG KCHN. Hierdoor zijn de personeelslasten flink lager geweest dan voorzien. De resterende middelen zullen aan het doel verbonden blijven.

Naam onderdeel:	Begroting	Realisatie
Programmalijn multidisciplinaire projecten (LSI)	3.500	2.421
Programmalijn producten en diensten	150	76

In 2017 worden de activiteiten van het KCHN gesubsidieerd door de ministeries SZW en VWS. Concreet richten de activiteiten zich op vier programmalijnen, te weten: uitvoering multidisciplinaire projecten, toezicht en handhaving kinderopvang, handhaving en naleving arbeidsverplichtingen, ondersteuning en advisering Fraudewet en Handhaving en Naleving Wmo- en Jeugdwet. Dit laatste is met name gericht op ondersteuning vanuit gemeenten bij rechtmatige zorg en het aansluiten van gemeenten op het Informatieknooppunt Zorgfraude.

2.13 Landelijke coördinatie functie sociaal domein

Het team Landelijke coördinatie sociaal domein beheert de landelijke raamcontracten die de VNG namens gemeenten heeft afgesloten op grond van de Jeugdwet en de Wmo. Ook beheert zij de contracten en relaties met de uitnamen op het terrein van de jeugd. Deze taak wordt gefinancierd vanuit een uitname uit het Gemeentefonds, na toestemming hiervoor door de ALV. De doelen zijn het uitvoeren van goed contractmanagement. Dat betekent: sturen op de contracten, monitoren of afspraken worden nagekomen, vragen van gemeenten en zorgaanbieders beantwoorden, bemiddelen bij kwesties. De landelijke coördinatie sociaal domein is opgestart in 2014 en loopt in elk geval nog door tot en met einde 2017.

Activiteiten en resultaten 2016 op hoofdlijn

De VNG voert minimaal twee keer per jaar contractgesprekken met alle zorgaanbieders, waarbij gemeenten aanwezig kunnen zijn dan wel tevoren schriftelijk hun input kunnen meegeven. Elke twee maanden wordt een nieuwsbrief met actuele ontwikkelingen naar gemeenten en overige geïnteresseerden verzonden. De nieuwsbrief kent een hoge oplage.

Naast het reguliere contractmanagement heeft de VNG van de ALV in 2016 mandaat gekregen om ook voor 2018 tot en met 2020 landelijke raamcontracten af te sluiten. Dat betekent dat de VNG in de zomer van 2016 een aanbesteding is gestart. Die aanbesteding heeft tot zeer veel interesse van aanbieders geleid en, na een paar afwijzingen, ook tot een aantal kort gedingen (en dus proceskosten). Dat heeft de VNG doen besluiten om de aanbesteding in te trekken en in 2017 opnieuw op te starten, waarbij er, gelet op de ervaring van afgelopen zomer, veel meer aandacht zal zijn voor afbakening van de vraag waar wij voor aan de lat staan, te weten het borgen van zeer specialistische landelijke hulp.

Elke twee maanden heeft de landelijke coördinatiegroep een bijeenkomst met een klankbordgroep van gemeenten waarvoor elke regio wordt uitgenodigd. Elk kwartaal geven aanbieders beleidsinformatie over in-, door- en uitstroom van cliënten en verwijspatronen. Die informatie stuurt de VNG door aan regio's en gemeenten.

Financiële verantwoording 2016

De uitname bedraagt € 250.000 (incl BTW). Kosten zijn met name personeelskosten en advies- en proceskosten van externen. In 2016 was sprake van een onderbesteding van € 12.000. Die middelen worden in 2017 ingezet voor de inhuur van extern advies om twee Europese aanbestedingen te begeleiden.

Naam onderdeel:	Realisatie
Salariskosten (payroll)	145
Adviesbureau	16
Advocaatkosten	26

Financiële samenvatting hoofdstuk 2

	2016 Uitname (x € 1.000)	Te besteden (na eventuele btw afdrachten)	2016 gerealiseerd (x € 1.000)	
1	Vetrouwenswerk in het kader van de Jeugdwet	7.500	7.500	7.500
2	Landelijke doentolk voorziening leefdomein	10.750	10.750	9.880
3	Doentolk voorziening werkdomein en meeneembare voorzieningen	200	200	
4	24 uur telefonisch of elektronisch luisterend oor en advies	4.200	4.200	4.158
5	Hulp en opvang aan slachtoffers van eer geteerd geweld en loverboys	3.730	3.730	4.000
6	Landelijk telefoonnummer AMHK	400	400	305
7	Kindertelefoon	3.860	3.860	3.860
8	Stichting Adoptievoorzieningen	672	672	672
9	Stichting Opvoeden.nl	700	700	700
10	Landelijke knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating	250	250	250
11	Expertise centrum Kinderopvang	500	500	302
12	RCF (KCHN)	3.500	3.500	2.421
13	Landelijke coördinatie functie sociaal domein	250	207	195

3 Ontwikkelagenda: Digitale Agenda, inclusief Omgevingswet

Gemeenten staan als meest nabije overheid direct in contact met onze inwoners en ondernemers. Deze verwachten steeds meer integrale dienstverlening in de hedendaagse Informatiesamenleving. Dit is een samenleving die digitaal als normaal beschouwt en waarin zowel data als het delen van data exponentieel groeit. De overheid is grootgebruiker en producent van data als ondergrond voor het nemen van beslissingen. De overheid is er daarbij van doordrongen dat ICT en primaire processen niet meer zonder elkaar kunnen, de overheid is daarmee steeds meer een Digitale Overheid.

Gemeenten zijn een essentieel onderdeel van de Digitale Overheid en staan middenin de Informatiesamenleving. Gemeenten maken gebruik van de Generieke Digitale Infrastructuur. In de Informatiesamenleving verzilveren gemeenten de nieuwe kansen die onder meer sensoren en Big Data bieden, en verdiepen zij zich tegelijkertijd in de veranderende verantwoordelijkheden van de overheid binnen de Informatiesamenleving, in termen van grondrechten zoals privacy en ethiek.

Tegen deze achtergrond hebben gemeenten in de ALV van 2015 hun krachten als meest nabije overheid voor inwoners en ondernemers willen bundelen. Op het vlak van dienstverlening en de daarbij horende informatievoorziening is deze krachtenbundeling vormgegeven in de Digitale Agenda 2020. De gemeenten hebben hiermee een beweging gecreëerd, waarin steeds meer zaken gezamenlijk worden opgepakt en waarin op die manier de kracht van de lokale overheid gestalte krijgt.

De leden hebben daarmee een keuze gemaakt: voor de (financiële) voordelen van efficiënt samenwerken aan digitale dienstverlening, de Informatiesamenleving en de digitale overheid, het vergroten van het innovatievermogen van het gemeentelijke veld, stroomlijning van gemeentelijke processen, sterkere beïnvloeding van het Rijk en een impuls in het opdrachtgeverschap richting softwareleveranciers. Dit hebben zij in generiek vormgegeven in projecten onder de Digitale Agenda 2020.

In dit hoofdstuk staan twee thema's centraal: de Digitale Agenda 2020, en de Omgevingswet als specifiek onderdeel van de Digitale Agenda 2020.

3.1 Digitale Agenda 2020

In de Digitale Agenda 2020 zijn de gezamenlijke ambities van gemeenten vastgelegd om aan te sluiten bij en effectief te opereren in de informatiesamenleving. Daarbij worden gemeenten ondersteund bij de noodzakelijke standaardisaties, het vergemakkelijken van bedrijfsprocessen en het vormgeven van gemeenschappelijke bestuurlijke ambities.

De VNG en KING ondersteunen gemeenten vanuit de Digitale Agenda bij het zelf opzetten en uitvoeren van collectieve projecten. De projectorganisatie initieert zelf ook projecten, onder meer het standaardiseren van dienstverleningsprocessen (zoals het uitgeven van rijbewijzen en het aanbieden van diverse leerkringen) en informatievoorziening en -deling in gemeentelijke processen. Verkenningen, instrumenten en producten worden daar waar dat kan uitgevoerd met en gerealiseerd in co-productie met gemeenten, koepelorganisatie en softwareleveranciers. Er wordt gewerkt met regionale accountmanagers en gemeenten wordt via een nieuw platform inzicht geboden welke ontwikkelingen op hen afkomen en welke ondersteuning daarbij geboden wordt.

De activiteiten in het kader van de Digitale Agenda zijn te herleiden naar drie hoofdbambities:

- 1 Open en transparant in de participatiesamenleving
- 2 Werken als één efficiënte overheid
- 3 Massaal digitaal, maatwerk lokaal

Op de drie ambities zijn verschillende activiteiten uitgevoerd. Hieronder worden deze op hoofdlijnen beschreven.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

1 Open en transparant in de participatiesamenleving

Beweging stimuleren heeft als doel samen met gemeenten de ambities van DA2020 voor de eigen organisatie concreet te maken. Er is bewustzijn gecreëerd door artikelen, onderzoek, presentaties, rondetafelgesprekken en workshops. Tijdens bezoeken aan gemeenten worden lokale ambities en de instrumenten van DA2020 in samenhang gebracht.

Versterken van innovatievermogen heeft als doel gemeenten kennis te laten maken met en ontwikkelingen te laten delen over innovaties. De Pilotstarter is een succesvol instrument: een digitaal platform waar pilots door gemeenten worden gedeeld en waar meer dan 200 gemeenten aan meedoen. Er zijn ongeveer 40 individuele innovaties begeleid, waarvan circa de helft onderzocht is op de mogelijkheden tot opschaling. Dit heeft geleid tot vijf vervolgotrajecten binnen DA2020; de verkenningen Ruimtelijke Kijk Sociaal Domein, Open Raadsinformatie en Veiligheidsinformatieknooppunt en de projecten Regie op eigen gegevens en de 'inwonercloud'. Ook zijn trends geduid en is aandacht gegeven aan de realisatie van randvoorwaarden die innovaties en vernieuwing vereenvoudigen.

Het doel van *sturingsinformatie* is innovatie in de opzet, het gebruik en de toepassing van landelijke sturingsinformatie te bewerkstelligen ten behoeve van pro-actieve beleidssturing en versterking van de horizontale verantwoording. Hierop zijn diverse verkenningen en pilots gestart die als doel hebben gemeenten beter in staat te stellen informatiegestuurd te werken.

Het project *Ruimtelijke Kijk op het Sociaal Domein* zorgt voor het beschikbaar hebben en het op een kaart combineren van informatie op buurtniveau. Dit helpt bij het vormgeven van gerichte interventies in het sociaal domein.

De pilot *Open Raadsinformatie* versterkt de informatiepositie van raad en lokale journalistiek. Inwoners en ondernemers worden voorzien in hun behoefte om eenvoudig inzicht te verkrijgen in stemgedrag, inhoud van moties, trends en thema's waar de gemeenteraden zich mee bezig hebben gehouden. Dit inzicht bevordert het betrekken van de maatschappij bij de lokale politiek.

De gestarte praktijkbeproeving *Veiligheidsinformatieknooppunt (VIK)* moet ertoe leiden dat eigen (bestuurlijke) wettelijke taken in het veiligheidsdomein effectiever en efficiënter worden uitgevoerd door slim gebruik te maken van beschikbare informatie. Daardoor verbetert de bestuurlijke bijdrage aan de aanpak van maatschappelijke veiligheidsvraagstukken, bijvoorbeeld waar het gaat om ondermijning.

Gemeentelijke initiatieven rond *Open Data* zijn in kaart gebracht en er is een verkenning uitgevoerd naar de kansen om hierin meer in gezamenlijkheid op te trekken. Dit heeft geleid tot een strategie voor het verder beschikbaar stellen van Open Data en tot een programma om dit vorm te geven in 2017.

2 Werken als één efficiënte overheid

Dienstverlening innovatief standaardiseren is gericht op het verbeteren van gemeentelijke dienstverlening en op het werken als één efficiënte overheid. Er is onderzoek gedaan naar de toptaken op gemeentelijke websites en er zijn met circa 60 gemeenten leerkringen 'Gebruikersgerichte site' uitgevoerd.

De *Digitale verhuisservice* maakt het via een landelijke verhuisvoorziening via MijnOverheid.nl voor de burger mogelijk om verhuizingen door te geven. Een eerste versie van een digitaal formulier is beschikbaar gesteld en er wordt nu gewerkt aan de opschaling van de implementatie hiervan.

Heraanvraag rijbewijzen maakt het burgers mogelijk om een rijbewijs te vernieuwen via een digitaal kanaal, wat het aantal bezoeken aan het gemeentehuis vermindert. De Rijksdienst voor wegverkeer (RDW) voert in opdracht van het ministerie van I&M en samen met gemeenten en de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVvB) een uitvoeringstoets uit ten behoeve van een wetswijziging die het

digitaal aanvragen mogelijk moet maken. De voorbereidingen voor het in 2017 uitvoeren van een pilot en impactanalyse zijn gedaan.

Digitaal aangifte van overlijden maakt het voor begrafenisondernemers mogelijk om 24/7 overlijden te melden en het verlot tot begraven of cremeren aan te vragen via het ondernemingsdossier. Na het maken van afspraken over identificatie is een door het ministerie van EZ ontwikkeld standaardformulier voor digitaal aangifte van overlijden door enkele gemeenten toegepast. Een volgende versie zal de mogelijkheid bieden tot het doen van online-betalingen. In 2017 komt het formulier beschikbaar en zal dit worden opgeschaald naar zoveel mogelijk gemeenten.

De ontwikkeling van een *Generieke Transactievoorziening voor Ondernemers*, bedoeld om het ondernemers mogelijk te maken om eenvoudig en op één manier het informatie- en transactieverkeer met gemeenten te regelen, is door het ministerie van EZ gestaakt. Er wordt nu ingezet op de ontwikkeling van MijnsOverheid voor ondernemers (MOvO). Het Ondernemingsdossier gaat hier deel van uitmaken. In afstemming met het ministerie van EZ, VNG en KING is door VNG/KING aangegeven welke functionaliteiten van het Ondernemingsdossier over moeten gaan in het MOvO zodat deze voorziening gaat aansluiten op de behoefte van gemeenten in interactie met onze ondernemers.

Met *Regie op eigen gegevens* kunnen inwoners en ondernemers zien over welke gegevens welke instantie beschikt en aan wie deze worden verstrekt. Daarbij kunnen ze toestemming verlenen en intrekken aan bepaalde instanties om specifieke gegevens te gebruiken. Een gezamenlijke analyse met het ministerie van BZK en de Digicommissaris of huidige systemen en afsprakenstelsels voldoende waarborgen kunnen bieden voor gebruik, is uitgevoerd. Parallel is een beperkte praktijkbeproeving gestart om enkele van de instrumenten te toetsen in de gemeentelijke praktijk. De analyse en de resultaten van de praktijkbeproeving vormen de basis voor een eerste impactanalyse. Deze fases zijn nodig als voorbereiding voor een pilot om de mogelijkheden voor regie op eigen gegevens in de praktijk te toetsen.

Gezamenlijke *persoonlijke dienstverlening* heeft tot doel om samen met de SVB, de Belastingdienst, Logius, DUO en gemeenten niet digi-vaardigen te ondersteunen bij een digitaliserende overheid. Er is een pilot gestart met zeven gemeenten en een training 'herkennen en doorverwijzen niet digitaalvaardigen' ontwikkeld en beschikbaar gesteld.

Ondersteuning Schuldhulpverlening draagt bij aan een gezamenlijke, eenduidige en snelle aanpak bij schulden. Er is gestart met een praktijkbeproeving, waarbij als eerste wordt samengewerkt tussen Belastingdienst en tien deelnemende gemeenten.

3 *Massaal digitaal, maatwerk lokaal*

De *aanbesteding voor vaste telefonie (GT-Vast)* betreft naast spraakverbindingen ook dataconnectiviteit. Deze centrale inkoop van dataconnectiviteit is gestart in 2016 en vormt de basis voor het realiseren van een Gemeentelijk Overheidsnetwerk (GON) als onderdeel van de Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI).

Uniforme ICT-inkoopvoorwaarden versterkt het opdrachtgeverschap van gemeenten en gemeentelijke samenwerkingsverbanden door professionalisering van de ICT-inkoopprocessen. In december zijn de Gemeentelijke Inkoopvoorwaarden bij IT (GIBIT) door het bestuur van de VNG vastgesteld en gepubliceerd. Veel gemeenten maken hier nu van gebruik.

Het nieuwe convenant met ICT-leveranciers heeft als doel met ICT-leveranciers kwaliteitsafspraken toe te passen, transparant te zijn en continuïteit en flexibiliteit naar gemeenten te waarborgen. Het aantal leveranciers dat het nieuwe convenant heeft ondertekend staat op meer dan 165. Vanuit de vraagkant is het convenant onderschreven door koepelorganisaties VIAG, IMG100+ en de FAMO.

De *Opschaling van niet onderscheidende ICT* heeft als doel meer massaal digitaal te doen. In dit kader is een verkenning naar bestaande consolidatieprocessen en datacenters uitgevoerd. Op basis van het hieruit verkregen inzicht is de focus verlegd naar connectiviteit als basis. Consolidatie van datacenters

wordt mogelijk pas later weer actueel. Het onderwerp is geborgd binnen de Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI).

Transparantie in de digitalisering van gemeenten vergroot de mogelijkheden om gericht te sturen op leveranciers en de vraagkant van gemeenten te versterken. De Monitor Doelgerichte Digitalisering (MDD) is ontwikkeld. Deze geeft inzicht in de stand van de digitalisering van een gemeente ten opzichte van andere gemeenten. Op deze manier worden gemeenten geholpen om van elkaar te leren en de gezamenlijke (digitale) ambities voor 2020 te realiseren.

Govroam maakt het mogelijk de eigen gemeentelijke werkomgeving te benaderen door veilig in te loggen op een bestaand wifi-netwerk bij gemeenten, gemeentelijke samenwerkingsverbanden en overige publieke organisaties die aangesloten zijn bij Govroam. Er is een convenant met de stichting Govroam gesloten en implementatie bij gemeenten en gemeentelijke samenwerkingsverbanden is gestart.

De adressen (IPv4) die gebruikt worden op internet raken op. Daarom is er een nieuwe reeks adressen beschikbaar gekomen (IPv6). Om de bereikbaarheid van gemeentelijke websites te borgen is het *project IPv4 naar IPv6* gestart met een verkenning welke ondersteuning gemeenten willen ontvangen bij de implementatie van de IPv6-adressen.

Gemeenten werken steeds meer met mobiele toepassingen en applicaties voor mobiele apparaten. De impact hiervan is in verkenning en eind december is een plan opgeleverd om te komen tot een *GEMMA-referentie-architectuur voor mobiel en apps*.

De benutting en doorontwikkeling van de Generieke Digitale Infrastructuur heeft als doel generieke ondersteuning te bieden bij implementatie en pro-actief invloed te nemen op de doorontwikkeling vanuit gemeentelijk belang. Een beleidskader is opgesteld dat de basis vormt om de beïnvloeding van de verdere ontwikkeling van de GDI vanuit het gemeentelijk belang te stroomlijnen.

De benutting en doorontwikkeling van de Generieke Digitale Infrastructuur richtte zich op:

- De implementatie van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en het gebruik van de BGT bij het Beheer Openbare Ruimte (BOR), de relatie BGT en Omgevingswet, het innovatief toepassen van de BGT en geo-informatie en het creëren van de randvoorwaarden hiervoor.
- Het stimuleren van gemeenten om aansluiting op Digimelding te realiseren heeft nieuwe inzichten over het terugmelden opgeleverd. Op basis daarvan is gestart met een herijking van de gemeentelijke behoefte.
- Binnen het nader onderzoek naar de beschikbaarheid van gebeurtenisberichten van Digilevering is een pilot gestart. Op basis hiervan is besloten om eerst een herijking uit te voeren en te onderzoeken of handelsregister dataservice-berichten aansluiten op reële behoeften van gemeenten.
- Het gebruik van MijnOverheidBerichtenbox voor nieuwe berichtenstromen stuit op problemen. Zo blijkt de capaciteit van de berichtenbox onvoldoende voor de verwachte toename als er andere berichtenstromen dan die van het WOZ-proces gebruik van gaan maken. Via de beïnvloeding zijn op bestuurlijk niveau hierover gesprekken gestart.
- Vormgeven van pilots voor eID/Idensys is moeizaam gebleken door onvoldoende belangstelling van gemeenten. Eind 2016 is een nieuwe pilot gestart met zes nieuwe deelnemers waarbij het gebruik van Idensys wordt beproefd.
- Geconstateerd is dat het gebruik van GDI-voorzieningen door gemeentelijke samenwerkingsverbanden door o.a. regels en techniek moeilijk is. Hierop is een onderzoek uitgevoerd en zijn de belemmeringen geïnventariseerd en initieel besproken met de eigenaren van de GDI-voorzieningen.
- Een impactanalyse op Digitaal 2017 is uitgevoerd. De in het opgeleverde eindrapport gedefinieerde vervolgprojecten zijn belegd bij het Kenniscentrum Dienstverlening (KCD).

4 *Visitatiecommissie Informatieveiligheid*

In lijn met de resolutie 'Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente' heeft de VNG in 2015 de Visitatiecommissie Informatieveiligheid ingesteld. Deze commissie onder leiding van burgemeester Frans Backhuijs (Nieuwegein) heeft een driedelig doel: aandacht voor informatieveiligheid

bij gemeenten vasthouden en stimuleren, vergroten van handelingsperspectief van gemeenten op het vlak van informatieveiligheid en toetsen of het systeem van verplichtende zelfregulering informatieveiligheid werkt en hoe/waar het verbeterd kan worden.

De visitatiecommissie informatieveiligheid wordt gefinancierd door de VNG en het Ministerie van BZK die beide een gelijke bijdrage hiervoor leveren.

In 2016 heeft de Visitatiecommissie Informatieveiligheid 69 gemeenten bezocht voor een bestuurlijke gesprek over informatieveiligheid: hoe krijgt informatieveiligheid binnen de gemeente aandacht en wordt deze vertaald naar acties? Binnen 2 weken na het gesprek ontving de bezochte gemeente een gespreksverslag inclusief toegeschreven handelingsperspectief. In mei 2016 verscheen het eerste jaarverslag van de visitatiecommissie: "180 dagen onderweg". Hierin deelde de visitatiecommissie de lessen opgedaan vanuit de eerste 45 gesprekken en deed het een viertal voorlopige adviezen ten aanzien van het systeem van verplichtende zelfregulering. De werkzaamheden van de Visitatiecommissie Informatieveiligheid lopen door tot medio 2017. In totaal zal de commissie 120 gemeenten bezoeken.

Voorbereiding: Samen Organiseren

Om het hoofd te bieden aan snelle veranderingen op het terrein van digitalisering en de investeringen die daarmee gemoeid zijn, willen gemeenten meer samenwerken op gebied van i-dienstverlening en de uitvoering van grootschalige medebewindstaken. Eenduidigheid in de inrichting van dienstverleningsprocessen biedt ook de mogelijkheid als gemeenten krachtiger richting het Rijk te opereren. Het gaat om een beweging van onderop waar gemeenten zelf eigenaar van zijn, daarom is gekozen om dit project te herformuleren tot 'Samen Organiseren'.

Samen Organiseren heeft als doel projecten die vanuit gemeenten zijn geïnitieerd te versnellen en op te schalen naar (idealerweise) een landelijke dekking. In dit kader is Samen Organiseren in 2016 aan de slag gegaan met de volgende projecten die veelbelovend zijn en die goed aansluiten op de doelen van Samen Organiseren:

- Aanvraag- en afgifteproces rijbewijzen
- Digitale overlijdensaangifte
- Digitale verhuisservice
- GIBIT – Uniforme inkoopvoorwaarden ICT
- Gemeentelijke Overheid Netwerk (GON)
- Govroam

Verder lag de focus van Samen Organiseren met name op het inrichten van de nieuwe werkwijze, een start maken met het opschalen en versnellen van gemeentelijke initiatieven op het gebied van digitalisering en dienstverlening en het sterker maken van de verbinding met netwerk-partners en beroepsverenigingen.

Samen Organiseren bevindt zich in de kwartiermakersfase. Tot de BALV van 30 november 2016 is gewerkt aan de strategie voor de werkwijze, de positionering, en de inhoudelijke focus, zijn de voorstellen voor de BALV opgesteld en is gewerkt aan het verwerven van draagvlak voor deze voorstellen. De BALV van 2016 heeft officieel het startschot gegeven. Samen Organiseren is daarmee eind 2016 echt van start gegaan. Dit betekent dat de activiteiten voor 2016 beperkt zijn gebleven tot en opstellen en voorbereiden van werkzaamheden en doelen voor 2017. Het belangrijkste resultaat in 2016 is de besluitvorming in de BALV, de focus op de versnelling van specifieke projecten en de inrichting van de stuurgroep.

Financiële verantwoording 2016

De begroting voor de Digitale Agenda, € 6.492.000, is opgesteld gebaseerd op de activiteiten beschreven in het Plan Ondersteuningsorganisatie DA2020 - 2015 - 2016.

Naam onderdeel	Begroting	Realisatie
Digitale Agenda 2020	6.492	6.476
Samen Organiseren	550	129

3.2 Informatievoorziening Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet is een majeure operatie en de realisatie van de verbeterdoelen is in belangrijke mate afhankelijk van de informatievoorziening. Enerzijds betekent het de ontwikkeling van een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), dat voldoet aan de behoeften van inwoners, bedrijven en overheidsorganisaties zoals gemeenten. Het DSO zal door alle overheden worden gebruikt en bevat gebruiksfuncties, gegevensverzamelingen en informatieproducten. Het Digitaal Stelsel is een loket waarin alle gegevens over de fysieke leefomgeving geografisch en tekstueel wordt gepresenteerd (met één klik op de kaart), een landelijke voorziening waarmee informatie bij elkaar wordt gebracht en uitgewisseld en een gegevensvoorziening zoals een register met omgevingsdocumenten en informatiehuizen. Omgevingsdocumenten zijn besluiten, zoals omgevingsplannen en omgevingsvisies. Anderzijds zal de gemeentelijke informatievoorziening zo moeten worden ingericht dat aangesloten kan worden op het DSO, de dienstverlening optimaal kan worden vormgegeven en de doelstellingen van de Omgevingswet worden bereikt. Dit hoeft niet in één keer. Gemeenten moeten in 2019 klaar zijn voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. In de periode tot 2024 zullen informatievoorziening en dienstverlening zich doorontwikkelen.

Gemeenten worden bij de invoering van de Omgevingswet ondersteund vanuit het programma 'Aan de slag met de Omgevingswet' dat door het Rijk, RWS, IPO, de Unie en de VNG wordt uitgevoerd. De basis hiervoor is het Bestuursakkoord dat in de zomer van 2015 tussen alle partijen is gesloten. VNG en KING ondersteunen gemeenten bij de collectieve opgaven met betrekking tot digitalisering, juridische kerninstrumenten en anders werken.

Voor een aantal onderwerpen die te maken hebben met informatievoorziening en dienstverlening is het efficiënter en effectiever om deze landelijk of collectief met gemeenten te organiseren. Daarom wordt voor informatievoorziening en dienstverlening aangesloten bij de gedachte en strategie van de Digitale Agenda 2020 en Samen Organiseren. De onderdelen waar gemeenten zich individueel niet op onderscheiden worden zoveel mogelijk samen opgepakt. Van belang hierbij is het borgen van de gemeentelijke beleidsvrijheid in de fysieke leefomgeving.

De VNG heeft tijdens de ALV in juni 2016 een voorstel ingediend voor de jaren 2016 en 2017 om dit te kunnen realiseren. Er is budget beschikbaar gesteld voor de collectivisering van informatievoorziening en dienstverlening ten behoeve van de Omgevingswet. Dit wordt opgepakt via projecten en activiteiten in het kader van het gemeentelijk invoerings- en ondersteuningsprogramma dat de VNG en KING hebben ingericht.

Gemeenten worden met deze activiteiten in staat gesteld om te werken als één efficiënte overheid. Gezamenlijke ontwikkeling van processen en voorzieningen versterkt de samenhang en is efficiënter. De invoering van de Omgevingswet heeft zich in 2016 vooral gericht op het vaststellen van de kaders voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet en het inrichten van het Programma DSO dat voor realisatie moet gaan zorgen. De activiteiten die in het kader van VIVO (Verkenning Informatievoorziening Omgevingswet) en UIVO-CG (Uitvoering Informatievoorziening Omgevingswet – Collectief Gemeentelijk) hebben plaatsgevonden stonden in het teken van een verkenning van de gevolgen voor gemeenten. Producten die zijn opgeleverd zijn analyses, verkenningen en de eerste architectuurproducten.

Activiteiten en resultaten op hoofdlijn

Het jaar 2016 stond in het teken van bewustwording en verkenning. De VNG voerde begin 2016 de Verkenning Informatievoorziening Omgevingswet (VIVO) gericht op het gemeentelijk domein uit. In de eindrapportage van VIVO zijn een aantal aanbevelingen gedaan voor nadere verkenningen en tientallen vervolgprijzen benoemd die vervolgens zijn opgenomen in diverse deelprogramma's:

- Het Programma Digitaal Stelsel Omgevingswet (PDSO).
- Interbestuurlijke digitaliseringsprojecten, die worden uitgevoerd in project 28 van DSO, Uitwerking Informatievoorziening Omgevingswet (UIVO-I).
- Collectief gemeentelijke digitaliseringsprojecten (UIVO-CG).
- Interbestuurlijke invoeringsprojecten, die vallen onder IVO (Programma Invoeringsondersteuning Omgevingswet).
- Collectief gemeentelijke invoeringsprojecten, die vallen onder het Invoeringsprogramma van de VNG.

Een aantal projecten is van belang voor het collectief van gemeenten en deze projecten hebben een vervolg gekregen in UIVO-CG zoals: het ontwerpen van processen en dienstverleningsconcepten (vanuit het perspectief van initiatiefnemers, via klantreizen), inrichtingsvarianten voor processen van gemeenten en omgevingsdiensten, ontwerpen van een GEMMA domeinarchitectuur, informatiemodellen, zaaktypen, gegevensmodellen en aansluitvoorzieningen.

UIVO-CG is gestart in enkele driemaandelijke overbruggingsprogramma's waarin diverse sporen van VIVO zijn voortgezet. UIVO-CG heeft in 2016 de volgende resultaten opgeleverd:

- Informatiekundige analyse van wet- en regelgeving
- Klantreizen en serviceformules
- Bedrijfs- en informatiearchitectuur uitgewerkt
- Een aantal randvoorwaardelijke projecten is uitgewerkt (informatiebeveiliging, sourcing, leveranciersmanagement)
- Een aantal zeer goed bezochte ateliersessies

De VNG heeft daarnaast actief geparticipeerd in verschillende projecten die leiden tot realisatie van het Digitale Stelsel Omgevingswet, waaronder de verkenning naar de informatiehuizen in het Digitaal Stelsel.

Er heeft communicatie plaatsgevonden naar de leden over ontwikkelingen op het gebied van de digitaliseringsopgave voor gemeenten voor de invoering van de Omgevingswet. De VNG heeft een digitale routekaart ontwikkeld waar de gemeenten gemakkelijk informatie kunnen vinden over de laatste ontwikkelingen en resultaten.

2016 heeft veel kennis opgeleverd voor het vervolg van de invoeringsperiode van de Omgevingswet. UIVO-CG pakt een aantal projecten in 2017 op en zorgt dat er voldoende afstemming over is met het programma DSO, het programma Invoering Omgevingswet en het project UIVO-Interbestuurlijk.

Financiële verantwoording 2016

Voor 2016 is door de ALV ingestemd met een budget van € 1.650.000 en voor 2017 € 1.950.000 (inclusief BTW).

In het voorstel werden de belangrijkste resultaten benoemd:

- Uitgevoerde projecten VIVO (Verkenning Informatievoorziening Omgevingswet): o.a. dienstverleningsprocessen, informatie-architectuur, standaarden gericht op de uitvoering van de Omgevingswet;
- Een landelijk Digitaal Stelsel Omgevingswet dat optimaal bijdraagt aan de informatievoorziening van gemeenten en aan de ketensamenwerking;
- Invoeringsondersteuning op het gebied van informatievoorziening, ICT en dienstverlening.

In totaal is € 497.000 minder besteed dan begroot. Er zijn enkele oorzaken voor de ruime onderbesteding. Door onder meer de inpassing van vervolgvactiteiten uit het gemeentelijk VIVO/UIVO-traject in de interbestuurlijke samenwerking (UIVO-I, waarvan de inrichtingsfase liep tot eind 2016) dat meer tijd heeft gekost en benodigde besluitvorming van de ALV dat heeft geleid tot temporiseren van het programma in het tweede kwartaal van 2016 is er sprake van onderbesteding.

Naam onderdeel	Begroting	Realisatie
UIVO-CG (driemaandelijkse overbruggingsprogramma's)	1.033	716
<ul style="list-style-type: none"> • April tot juli • Juli tot oktober • Oktober tot december 		
Inzet VNG t.b.v bovengenoemde activiteiten.:	326	149
<ul style="list-style-type: none"> • Koppeling UIVO-CG en VNG programma invoering Omgevingswet Gemeenten • Bijdrage in projecten t.b.v. de ontwikkeling van het DSO • Verkenning informatiehuizen en werkplan 2017 		
Communicatie	3	0
Totaal (inclusief BTW)	1.362	865

Financiële samenvatting hoofdstuk 3

Naam	Begroting	Realisatie
Digitale Agenda 2020 en Ensia	5.917	6.476
Samen Organiseren	455	129
Informatievoorziening Omgevingswet	1.364	865

4 Financiële arrangementen na 2017

Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

In 2016 hebben de leden tijdens de BALV ingestemd met de instelling van een Fonds voor gezamenlijke activiteiten zoals de Digitale Agenda 2020 of de Informatiebeveiligingsdienst als alternatief voor financiering door uitnamen uit het Gemeentefonds via de VNG. Hiermee wordt gekozen voor een oplossing die inhoudelijk zo dicht mogelijk bij de oude financieringswijze staat. Door de uitnamen uit het Gemeentefonds droegen alle gemeenten automatisch naar rato bij. Dat principe wordt met het Fonds in stand gehouden.

Jaarlijks zullen gemeenten worden gevraagd om hun bijdrage in het Fonds te storten. Het gaat daarbij uiteraard alleen om activiteiten en budgetten die gemeenten in de ALV van de VNG hebben goedgekeurd. Voor een deel van het budget neemt de ALV besluiten die verplichtingen voor meer jaren vastleggen. Deze verplichtingen betreffen vooral de projecten die in hoofdstuk 1 en deels 3 zijn genoemd.

Met het Fonds wordt een grote stap vooruit gezet op het gebied van transparantie en nieuwe manieren van samenwerken. Met deze manier van werken krijgen gemeenten de mogelijkheid meer invloed uit te oefenen op zowel het beschikbare budget als de activiteiten die daarvoor gedaan worden, en zijn verantwoordingslijnen zeer helder.

Landelijke voorzieningen sociaal domein anders financieren

De VNG stopt vanaf 2018 met de 'centrale' uitvoering en financiering van een aantal taken in het sociaal domein. Sensor, AKJ en Kindertelefoon hebben hun krachten gebundeld en doen een gezamenlijk aanbod aan alle gemeenten, waardoor de administratieve lasten beperkt blijven. De prijs van die dienst is gebaseerd op het aantal inwoners per gemeente. Gemeenten bepalen of zij hiervoor geld beschikbaar stellen. Andere voorzieningen krijgen opnieuw rechtstreekse subsidiegelden van het Rijk. Van sommige voorzieningen is (de wijze waarop) een eventueel vervolg na 2017 kan worden vormgegeven, nog niet helder.

Ontwikkeling van de VNG

De VNG is in ontwikkeling. Heldere afspraken over de uit te voeren activiteiten in verenigingsverband (de VNG Agenda) en transparante verantwoording over resultaten en financiën zijn daarbij belangrijke pijlers. Met bovengenoemde ontwikkelingen worden daar concrete stappen in gezet.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten
info@vng.nl

april 2017

vng.nl

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
17 mei 2017
Ons kenmerk
STAF/FC/U201700347
Lbr. 17/025
Telefoon
(070) 373 8339
Bijlage(n)
1

Onderwerp
Contributievoorstel 2018

Samenvatting

In de bijlage vindt u het contributievoorstel 2018. De berekening van de contributie sluit aan bij de systematiek van de voorgaande jaren. Het VNG-bestuur stelt u voor in te stemmen met dit contributievoorstel op de ALV van 14 juni 2017.

Aan de leden**Datum**

17 mei 2017

Ons kenmerk

STAF/FC/U201700347

Lbr. 17/025

Telefoon

(070) 373 8339

Bijlage(n)

1

Onderwerp

Contributievoorstel 2018

Geacht college en gemeenteraad,

Zoals elk jaar wordt in de ALV de contributie voor het komende jaar vastgesteld op basis van een vaste berekeningssystematiek. Dat wil zeggen dat er drie hoofdmodules zijn:

- Module A, de contributie is gekoppeld aan de ontwikkeling van het accres Gemeentefonds die in de meicirculaire bekend wordt gemaakt. Het accrespercentage is op dit moment nog niet bekend.
- Module B bevat de nacalculatie als gevolg van gemeentelijke herindelingen. De nacalculatie leidt tot een contributiewijziging van 0,04%.
- Module C bevat voorziene beleidsintensivering of strategische prioriteiten. Het bestuur doet voor 2018 geen voorstel voor beleidsintensivering. Voor 2019 wordt de huidige systematiek geëvalueerd.

De meicirculaire is op dit moment nog niet beschikbaar. Afhankelijk van het tijdstip van verschijnen van de meicirculaire informeert de VNG haar leden over het exacte percentage. Over het algemeen verschijnt de meicirculaire eind mei. Dit betekent dat het percentage waarmee de contributie 2018 wijzigt pas op de ALV bekend gemaakt kan worden of vlak voor de ALV met een aparte ledenbrief.

Het bestuur van de VNG stelt u voor in te stemmen met dit contributievoorstel op de ALV van 14 juni 2017.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten,

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter VNG

Contributievoorstel 2018

Inleiding

Onze contributie-inkomsten vormen samen met de inkomsten uit extern gefinancierde projecten en uitnamen uit het Gemeentefonds de inkomsten van de Vereniging. De contributie-inkomsten zorgen voor een stabiel fundament door de jaren heen en maken de versterking van de gemeentelijke uitvoeringskracht en de inzet van de VNG mogelijk.

De uitnamen uit het Gemeentefonds zijn vanaf 2018 niet meer toegestaan, in het ALV voorstel 'Samen Organiseren' wordt aan u de nieuwe financieringswijze voor de collectief uit te voeren taken toegelicht.

Uitgangspunt in dit contributievoorstel zijn de kaders voor het bepalen van de hoogte van de contributie zoals deze tijdens de buitengewone algemene ledenvergadering in 2011 zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de hoogte van de contributie mee stijgt of daalt met de ontwikkeling van het nominaal accres van het Gemeentefonds, de trap-op-trap-af-systematiek. Voorafgaand aan het contributievoorstel voor 2019 zal een tussentijdse evaluatie plaatsvinden van de huidige contributiesystematiek.

Bij het vaststellen van de contributie voor 2018 wordt gebruik gemaakt van de volgende drie hoofdmodules:

1. Module A, de ontwikkeling van de contributie wordt gekoppeld aan de ontwikkeling van het accres Gemeentefonds.
2. Module B, omvattende de nacalculatie voor de weglekeffecten van de gemeentelijke herindeling.
3. Module C, omvattende nieuwe taken van de VNG die niet in de plaats komen van oude taken maar een uitbreiding zijn van het huidige takenpakket van de VNG.

De opbouw en uitkomsten van deze modules lichten wij hierna toe.

Module A: Koppeling contributie VNG aan ontwikkeling accres Gemeentefonds

Uitgangspunt is om de contributie te koppelen aan de prognose voor de ontwikkeling van het nominaal accres Gemeentefonds. Deze wordt bekend gemaakt in de meicirculaire. Het percentage waarmee het accres stijgt of daalt, is het percentage waarmee de contributie stijgt of daalt.

Zodra de meicirculaire is verschenen informeert de VNG de leden met welke percentage de contributie zal stijgen of dalen. Over het algemeen verschijnt de meicirculaire eind mei. Dit betekent dat het percentage waarmee de contributie 2018 wijzigt mogelijk niet eerder dan op de ALV in juni bekendgemaakt wordt.

De meest recente circulaire van het Gemeentefonds waarin een accresraming is opgenomen is de septembercirculaire van 2016. Het *geschatte* accrespercentages komt in deze circulaire voor 2018 uit op 2,59%. Dit accrespercentage is in bijlage II gebruikt bij de voorbeeldberekening.

Module B: Gemeentelijke herindeling

Als gevolg van gemeentelijke herindelingen neemt het aantal gemeenten af en vindt er een verschuiving plaats, procentueel gezien, van de hogere tariefgroepen naar de tariefgroepen met de lagere tarieven. De contributie wordt voor dit weglekeffect gecorrigeerd.

Op 1 januari 2017 is het aantal gemeenten afgenomen met twee, van 390 naar 388 gemeenten. Het weglekeffect bedraagt € 8.964,- . Dit betreft een contributiecCorrectie van 0,04%.

Module C: Beleidsontwikkelingen

De nieuwe taken van de VNG die niet in de plaats komen van oude taken maar een uitbreiding zijn van het huidige takenpakket van de VNG worden opgenomen in module C. Het bestuur doet voor 2018 geen voorstel voor beleidsintensivering. Voor 2019 wordt de huidige systematiek geëvalueerd.

Bijdrage Benchmarkinstrumentarium

De aanvullende bijdrage voor het structureel beheren, verder ontwikkelen en blijvend promoten van de bench-markproducten bedroeg in 2017 voor alle gemeenten gezamenlijk € 183.911. Voorgesteld wordt om, net als bij de contributie, de trap-op-trap-af-systematiek toe te passen op deze bijdrage. Na het verschijnen van de meicirculaire zal de exacte bijdrage voor 2018 worden vastgesteld. De VNG informeert haar leden te zijner tijd.

Bijlagen

Bijlage I: Tarieven 2018

Contributie

Het bedrag dat een gemeente aan contributie betaalt, is afhankelijk van het aantal inwoners. Het uitgangspunt voor het aantal inwoners wordt per 1 januari van het betreffende jaar bepaald aan de hand van de cijfers van het CBS.

Er gelden 4 tarieven:

- 1 Een tarief van 0 tot 5.000 inwoners
- 2 Een tarief van 5.000 tot 25.000 inwoners
- 3 Een tarief van 25.000 tot 200.000 inwoners
- 4 Een tarief vanaf 200.000 inwoners

In 2017 werden de volgende tarieven gehanteerd:

1 Van 0 tot 5.000 inwoners:	€ 1,468 per inwoner
2 Van 5.000 tot 25.000 inwoners:	€ 1,348 per inwoner
3 Van 25.000 tot 200.000 inwoners:	€ 1,161 per inwoner
4 Vanaf 200.000 inwoners:	€ 0,578 per inwoner

De tarieven voor 2018 worden vastgesteld na het verschijnen van de meicirculaire.

Bijdrage Benchmarkinstrumentarium

De aanvullende bijdrage voor de financiering van het benchmarkinstrumentarium wordt in de vorm van een afzonderlijke factuur samen met de contributienota verzonden.

De bijdrage voor 2018 wordt definitief vastgesteld na het verschijnen van de meicirculaire.

Bijlage II: Rekenvoorbeeld op basis van de septembercirculaire 2016

Ter illustratie wordt onderstaand weergegeven wat de contributiewijziging voor 2018 zou zijn als we uitgaan van de gegevens uit de septembercirculaire 2016. De septembercirculaire 2016 is de laatst verschenen circulaire waarin een formele vaststelling van het accres heeft plaatsgevonden.

Rekenvoorbeeld contributiewijziging op basis van septembercirculaire 2016:

Modules Contributievoorstel	Wijziging contributie (%)
Module A – Koppeling nominaal accres	2,59%
Module B – Gemeentelijke herindelingen	0,04%
Module C – Beleidsintensivering	-
Totale contributiewijziging	2,63%

Toelichting rekenvoorbeeld:

Module A:

1. Koppeling van de contributie aan het nominaal accres Gemeentefonds
Ontwikkeling nominaal accres Gemeentefonds (x € 1 mln), septembercirculaire 2016.

	2018	2019	2020
Accres	420	400	430
Geschat accres in procenten	2,59%	2,41%	2,53%

Als gevolg van de koppeling van de contributie aan de ontwikkeling van het nominaal accres Gemeentefonds zou de contributie met 2,59% stijgen.

Module B:

In 2017 is als gevolg van gemeentelijke herindelingen het aantal gemeenten afgenomen van 390 naar 388. Het wegleffect bedraagt € 8.964,- . De correctie bedraagt 0,04%.

Module C:

Voorgesteld wordt om voor 2018 geen nieuwe beleidsintensiveringen en investeringen in het contributievoorstel te verwerken.

Bijlage III: Raming 2018

Op basis van het voorliggende contributievoorstel is een verwachte raming voor 2018 opgenomen. In het najaar van 2017 wordt de begroting voor 2018 opgesteld.

Omschrijving (Bedragen in € x 1000)	Begroting 2017	Raming 2018
Bedrijfsopbrengsten		
Contributie	20.880	21.429
Bijdragen Projecten	88.673	50.798
Overige bedrijfsopbrengsten	5.790	5.7794
Som der bedrijfsopbrengsten	115.343	78.021
Bedrijfslasten		
Personeelskosten	21.014	20.982
Afschrijvingen	1.800	1.800
Activiteitskosten	91.688	53.312
Kantoor-en huisvestingskosten	3.905	3.881
Overige bedrijfskosten	1.902	1.688
Som der bedrijfslasten	120.309	81.663
Bedrijfsresultaat	(4.966)	(3.642)
Financiële baten en lasten	1.820	1.820
Resultaat deelnemingen	779	779
Resultaat gewone bedrijfsuitoefening	(2.367)	(1.043)
Goedgekeurde dekking uit het eigen vermogen	1.367	1.043
Resultaat van de Vereniging	(1000)	0

In 2017 laat de begroting een tekort zien van € 1 miljoen. Dit betreft de eenmalige investering in 2017 voor de ontwikkeling van de organisatie. Deze investering wordt opgevangen vanuit het in 2016 en eerdere jaren gerealiseerde positieve resultaat. In 2018 is weer sprake van een sluitende begroting. Jaarlijks wordt aan het vermogen een bedrag onttrokken ter dekking van de kosten van de herhuisvesting en ter dekking van de kosten van het meerjarenplan 'Wetenschapsfunctie'. In 2018 bedraagt deze onttrekking € 1,414 miljoen, in 2017 is dit € 1,367 miljoen.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten
info@vng.nl

april 2017

vng.nl

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
17 mei 2017
Ons kenmerk
BB/U201700352
Lbr. 17/028
Telefoon
(070) 373 8393
Bijlage(n)
3

Onderwerp
Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering

Samenvatting

Gezamenlijk werken aan uitvoeringskracht is voor gemeenten van groot belang om tegemoet te kunnen komen aan de verwachtingen van de samenleving. Door samen te werken aan het vernieuwen en versterken van de uitvoeringskracht kunnen gemeenten hun uitvoeringskracht vergroten en risico's reduceren. Sommige vraagstukken zijn eenvoudigweg te complex om lokaal goed te kunnen oplossen; op andere vraagstukken is voordeel te behalen door het met elkaar te organiseren. Samen werken aan uitvoeringskracht is tevens een uitgangspunt dat u heeft onderstreept in de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van november 2016 en dat ook niet nieuw is in de vereniging.

Voor u liggen drie voorstellen ter besluitvorming, die verder bouwen op de besluitvorming uit de Buitengewone Algemene Ledenvergadering. Zij geven invulling aan de gezamenlijke uitvoering door gemeenten. De voorstellen zijn verdeeld over drie onderdelen:

- A. Instellen College van Dienstverleningszaken en statutenwijziging
- B. Uitwerking Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering
- C. Activiteiten 2018 gezamenlijke gemeentelijke uitvoering

Deze voorstellen worden nader toegelicht in de drie bijlagen bij deze ledenbrief.

Aan de leden

Datum

17 mei 2017

Ons kenmerk

BB/U201700352

Lbr. 17/028

Telefoon

(070) 373 8393

Bijlage(n)

3

Onderwerp

Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering

Geacht college en gemeenteraad,

Gemeenten hebben een sleutelpositie in maatschappelijke opgaven

Of het nu gaat om opvang van vluchtelingen of veiligheid, om de juiste zorg thuis of om duurzaam bouwen: gemeenten hebben een sleutelpositie op tal van maatschappelijke opgaven. Door te kiezen voor een integrale benadering ingegeven vanuit de praktijk, kunnen we deze opgaven samen met anderen verder helpen. De uitvoeringspraktijk beïnvloedt daarmee sterk de bestuurskracht. En daarmee spreken we van een omkering van hoe we Nederland besturen.

De vraagstukken op lokaal niveau zijn divers, complex en breiden zich voortdurend uit. Deze vragen om nieuwe oplossingen en werkprocessen waarbij de informatiecomponent aan belang toeneemt, zoals bijvoorbeeld bij de decentralisaties in het sociaal domein en de Omgevingswet. Door de technologie en digitalisering die de informatiesamenleving kenmerkt, veranderen bovendien relaties, werkwijzen en verwachtingen van inwoners en ondernemers over het handelen van de overheid. Beide ontwikkelingen vragen in samenhang voortdurend aandacht en bieden kansen voor het versterken van de uitvoeringskracht van gemeenten.

Samen sterker: belang van samen werken neemt toe

Gemeenten kunnen de uitvoeringskracht vergroten en risico's reduceren door samen te werken aan het vernieuwen en versterken van de uitvoeringskracht. Sommige vraagstukken zijn eenvoudigweg te complex om lokaal goed te kunnen oplossen; op andere vraagstukken is voordeel te behalen door het met elkaar te organiseren. Voordeel in termen van verbetering van de kwaliteit en toegankelijkheid van de dienstverlening aan bewoners en ondernemers, versterking van de samenwerking in uitvoeringsketens, minder afhankelijkheid van de leveranciersmarkt, kunnen voldoen aan technologische vernieuwing en kostenbesparingen. Het samen werken aan uitvoeringskracht is van groot belang om tegemoet te kunnen komen aan de verwachtingen van de

samenleving. Een uitgangspunt dat u overigens heeft onderstreept in de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van november 2016 en dat ook niet nieuw is in de vereniging. Dit principe was ook al geborgd in de Digitale Agenda 2020 en eerdere besluiten van de ALV, zoals de inrichting van de Informatiebeveiligingsdienst.

Nieuwe samenwerkingsvorm: Samen Organiseren

De vernieuwing en de kracht van de uitvoeringspraktijk zit in de bottom up opschaling. Om met elkaar die opschaling bottom up goed vorm te kunnen geven en aan de versnelling, verbreding en verbinding gevolg te kunnen geven, stellen we een nieuwe samenwerkingsvorm voor: Samen Organiseren.

Samen Organiseren is een nieuwe werkwijze, vormgegeven vanuit de uitvoeringspraktijk en de vraagstukken die hierin spelen, om samen te werken aan een eigentijdse, kwalitatieve en efficiënte gemeentelijke uitvoering. Digitalisering van de dienstverlening en informatievoorziening van gemeenten zijn hierin een onderdeel. Betere verbindingen maken tussen gemeenten, oppakken van gedeelde belemmeringen en zorgen voor standaardisering van processen zijn daarbij de kernactiviteiten van Samen Organiseren.

De kern daarvan is: opschalen en niet uitrollen.

Samen Organiseren is hierin het vliegwiel voor het verbinden en versnellen van de kwaliteitsverbetering van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering, op het terrein van dienstverlening, informatievoorziening en medebewindstaken zoals Werk, Zorg, Inkomen, Belastingen en Omgevingswet.

De nieuwe werkwijze kenmerkt zich door een grote betrokkenheid en sturing van gemeenten zelf, onder meer in de vorm van:

1. van onderaf aandragen van projecten en vraagstukken.
2. directe beïnvloeding en besluitvorming op wat er gezamenlijk wordt uitgevoerd.
3. een Taskforce vanuit gemeenten die processen kan initiëren, aanjagen en versnellen.
4. een eigen governancestructuur, in de vorm van een College van Dienstverleningszaken
5. commitment op een aantal structurele investeringen.

Collectieve activiteiten met elkaar organiseren, is niet nieuw. De werkwijze waarop we dat nu willen doen, wel. Samen Organiseren is een ontwikkelgerichte aanpak, die goed wordt gemonitord en periodiek wordt geëvalueerd. Er wordt gekozen voor een stuurperiode van vier jaar. Belangrijk is de ruimte te houden voor bijstellingen, als de opgedane ervaringen in de praktijk daar om vragen. Deze ervaringen kunnen ook input opleveren voor het traject waarin meer fundamenteel wordt nagedacht over de toekomstige governance van de VNG.

Uitwerking van de besluiten van de BALV 2016

Tijdens de BALV 2016 heeft u besloten het organiseren en faciliteren van Samen Organiseren als functie aan de doelstellingen van de VNG toe te voegen en in dat kader het bestuur de opdracht gegeven een Taskforce in te stellen. Tevens heeft u het principebesluit genomen tot een technische omzetting van de uitnamen uit het Gemeentefonds te komen. U heeft opdracht gegeven om voor besluitvorming in de ALV in juni 2017 voorstellen uit te werken om gezamenlijk te werken aan uitvoeringskracht in de vorm van collectieve activiteiten. Hierbij is specifieke aandacht voor Samen Organiseren, dat de kracht van gemeenten zelf benut en als vliegwiel werkt. Deze voorstellen gaan over de governancestructuur, waaronder het instellen van een College van Dienstverleningszaken, over de uitwerking van de technische omzetting voor de uitnamen Gemeentefonds en over de

activiteiten die in het kader van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering in 2018 uitgevoerd worden.

De uitwerking van de besluiten van de BALV van 2016 liggen nu ter besluitvorming voor met de voorstellen A: Instellen College van Dienstverleningszaken en statutenwijziging, B: Uitwerking Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering en C: Activiteiten 2018 gezamenlijke gemeentelijke uitvoering. De uitwerking is tot stand gekomen vanuit de wensen en behoeften van de uitvoeringspraktijk en is getoetst in diverse gremia, zoals de provinciale ledenvergaderingen, diverse bijeenkomsten, ook van beroepsverenigingen, en tijdens workshops gegeven onder meer tijdens het congres Digitale Agenda 2020.

Concrete uitwerking in voorstellen

Voorstel A: Instellen College van Dienstverleningszaken en statutenwijziging

Om Samen Organiseren vorm te geven wordt binnen de governance van de VNG een nieuw bestuurlijk college ingesteld: het College van Dienstverleningszaken. Deze adviseert het bestuur over het vaststellen van standaarden voor de gemeentelijke uitvoering (waaronder ICT-oplossingen, werkprocessen, koppelvlakken, architectuur etc.) en het initiëren van projecten (gebundeld in een vierjarig programmaplan; de 'veranderagenda') die versnelling in opschaling tot stand brengen. Het einddoel is dat meer gemeenten sneller de ontwikkelde voorzieningen gaan gebruiken die de toegankelijkheid en kwaliteit van de lokale dienstverlening verbeteren. Het College van Dienstverleningszaken monitort de uitvoering van deze projecten uit het programmaplan en rapporteert daarover aan bestuur en ALV. Zij laat zich ondersteunen door de Taskforce Samen Organiseren met vertegenwoordigers uit de gemeentelijke uitvoeringspraktijk, beroepsverenigingen en ketenpartners.

Het College van Dienstverleningszaken zal naast de commissie Dienstverlening en Informatiebeleid functioneren, zij hebben een sterke onderlinge relatie. De commissie houdt het primaat op het gebied van advisering aan het bestuur met betrekking tot de strategie, het beleid en de lobby rondom het brede thema Informatiesamenleving. Zij zal vanuit bestuurlijk-strategisch perspectief nadenken over een passend antwoord op de uitdagingen die op dit terrein op gemeenten af komen, volgt wat er rondom dit thema in bestuurlijk Nederland aan initiatieven en activiteiten ontwikkeld wordt en adviseert het bestuur hierover. In nauwe samenspraak met de Taskforce en het College van Dienstverleningszaken wordt de interactie met de uitvoeringspraktijk georganiseerd.

Voorstel B: Uitwerking Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

Vanaf 2018 is het niet meer mogelijk om uitnamen uit het Gemeentefonds rechtstreeks aan de VNG toe te kennen. Om mogelijk te maken om collectief een aantal al langer lopende gezamenlijke activiteiten, onder andere uit de Digitale Agenda 2020, te blijven verrichten en nieuwe toe te voegen, wordt conform het besluit in de BALV 2016 een Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering ingesteld. Het gaat hier om een technische omzetting die als zodanig kostenneutraal is voor de leden. De activiteiten in het kader van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering worden daarmee na besluitvorming in de ALV uit dit fonds gefinancierd.

Alle projecten zullen worden voorgelegd aan de ALV, soms met een meerjarig karakter vanwege de benodigde investeringen. Hiermee wordt voor gemeenten de controle en grip op de inhoud vergroot, bovendien zorgt dit voor continuïteit van de uitvoering van de (meerjarige) projecten. Na besluitvorming in de ALV wordt de bijdrage aan het fonds bij gemeenten in rekening gebracht. De

betaling van de individuele gemeentelijke bijdrage aan het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering volgt uit het lidmaatschap van de VNG. Het bestuur heeft eerder opdracht gegeven om de werking van de huidige governance te evalueren. Hierin wordt de stemverhouding voor besluiten over de begroting van het fonds in de ALV meegenomen. Te allen tijde wordt verantwoording afgelegd aan de leden via de ALV.

Voorstel C: Activiteiten 2018 gezamenlijke gemeentelijke uitvoering

Tot slot wordt de ALV gevraagd besluiten te nemen over de uitvoeringspraktijk van 2018 en verder. Het gaat hierbij om de omvang en inhoudelijke onderbouwing van gezamenlijke activiteiten in 2018, gefinancierd uit het fonds. Een groot aantal van deze activiteiten zijn door eerdere ALV's besloten en lopen door in 2018. Er worden ook enkele nieuwe activiteiten aan toegevoegd. Daarbij wordt tevens vastgesteld welke versnellingsimpulsen Samen Organiseren gaat oppakken, onder andere op het terrein van kennisdeling en implementatieondersteuning. Van onderop zijn projecten en vraagstukken aangedragen en er vindt besluitvorming plaats over wat er gezamenlijk wordt uitgevoerd. Er wordt een ordening aangebracht in de activiteiten in 2018, die aansluit op de bedoeling van Samen Organiseren. Deze ordening leidt tot ontschotting, flexibiliteit, slagkracht en generieke sturing om beter in te spelen op actuele ontwikkelingen.

Uitwerking voor de ALV

Voor u liggen voorstellen ter besluitvorming verdeeld over drie onderdelen:

- A. Instellen College van Dienstverleningszaken en statutenwijziging
- B. Uitwerking Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering
- C. Activiteiten 2018 gezamenlijke gemeentelijke uitvoering

Deze worden nader toegelicht in de drie bijlagen die zijn toegevoegd.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten,

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter VNG

Voorstel onderdeel A Instellen College van Dienstverleningszaken en statutenwijziging

Gevraagd besluit

Van de ALV d.d. 14 juni 2017 wordt in vervolg op de besluitvorming in de BALV van 30 november 2016 gevraagd:

1. In te stemmen met de voorliggende uitwerking van de taakopdracht en samenstelling van het College van Dienstverleningszaken.
2. Het bestuur mandaat te verlenen om de eerste benoemingen te doen en daarbij tijdelijke ontheffing aan het bestuur te verlenen voor toepassing van de statutaire bepaling omtrent het niet tegelijkertijd kunnen vervullen van het lidmaatschap van meerdere vaste beleidscommissies.
3. Te besluiten tot wijziging van de artikelen 2 en 3 van de statuten en toevoeging van de artikelen 23 en 24 nieuw (onder vernummering van de volgende artikelen) in de statuten als aangegeven in dit voorstel.

1. Samen Organiseren: vliegwiel voor verbinden en versnellen

Samen Organiseren is het vliegwiel voor het verbinden en versnellen van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering, op het terrein van dienstverlening, informatievoorziening en medebewindstaken zoals Werk, Zorg, Inkomen, Belastingen en Omgevingswet.

De nieuwe werkwijze kenmerkt zich door een grote betrokkenheid en sturing van gemeenten zelf, onder meer in de vorm van:

1. van onderaf aandragen van projecten en vraagstukken
2. directe beïnvloeding en besluitvorming op wat er gezamenlijk wordt uitgevoerd.
3. een Taskforce vanuit gemeenten die processen kan initiëren, aanjagen en versnellen
4. een eigen governance structuur, in de vorm van een College van Dienstverleningszaken
5. commitment op een aantal structurele investeringen

Met het BALV-besluit van 30 november 2016 krijgt de VNG een rol in het organiseren van de samenwerking tussen gemeenten in de uitvoering. Deze samenwerking richt zich op verbetering van de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening, niet op beleidsvraagstukken. De VNG creëert waarborgen voor de samenwerking in verenigingsrechtelijke en bestuurlijke zin en faciliteert de beweging Samen Organiseren. De BALV van 30 november 2016 heeft besloten dat er een College van Dienstverleningszaken wordt ingesteld, dat zich laat ondersteunen door een Taskforce Samen Organiseren.

Met dit voorstel wordt invulling gegeven aan het creëren van goede condities voor de samenwerking tussen gemeenten, in verenigingsrechtelijke en bestuurlijke zin. Dat gebeurt door het instellen van het College van Dienstverleningszaken (punt 2) en het wijzigen van de statuten (punt 3).

De werkwijze Samen Organiseren is nieuw voor gemeenten, het VNG-bureau en KING. Daarom wordt gekozen voor een ontwikkelgerichte aanpak, die goed wordt gemonitord en periodiek wordt geëvalueerd. Belangrijk is de ruimte te houden voor bijstellingen, als de opgedane ervaringen in de

praktijk daar om vragen. Deze ervaringen leveren ook input op voor het traject waarin meer fundamenteel wordt nagedacht over de toekomstige governance van de VNG.

2. College van Dienstverleningszaken

Het is belangrijk om de rol van het College van Dienstverleningszaken te duiden, met aandacht voor de relatie met de commissie Dienstverlening en Informatiebeleid (D&I). Deze twee organen zullen in het beoogde governance-model naast elkaar functioneren.

College van Dienstverleningszaken voor standaardisatie en sturing op uitvoeringsprogramma

De beoogde rol van het College van Dienstverleningszaken is ontleend aan de werkwijze van het College voor Arbeidszaken, dat bevoegd is het bestuur te adviseren om afspraken te maken met vakbonden die de gemeenten binden. Het College van Dienstverleningszaken wordt als nieuw orgaan opgenomen in de governance van de VNG wat een statutaire basis vereist.

Het College van Dienstverleningszaken adviseert het bestuur over het vaststellen van standaarden voor de gemeentelijke uitvoering (waaronder ICT-oplossingen, werkprocessen, koppelvlakken, architectuur etc.) en het initiëren van projecten die versnelling in opschaling tot stand brengen, gebundeld in een vierjarig programmaplan: de 'veranderagenda'.

Het einddoel is dat meer gemeenten sneller de ontwikkelde voorzieningen gaan gebruiken die de toegankelijkheid en kwaliteit van de lokale dienstverlening verbeteren. Het College van Dienstverleningszaken monitort de uitvoering van deze projecten uit het programmaplan en rapporteert daarover aan bestuur en ALV.

Commissie Dienstverlening en Informatiebeleid voor strategie en beleidsadvisering informatievraagstukken

De commissie D&I houdt het primaat op het gebied van strategie, beleid en lobby rondom het brede thema Informatiesamenleving. Zij zal vanuit bestuurlijk-strategisch perspectief nadenken over een passend antwoord op de uitdagingen die op dit terrein op gemeenten af komen en volgt wat er rondom dit thema in bestuurlijk Nederland aan initiatieven en activiteiten ontwikkeld wordt. Hier ligt onder andere een relatie met het werk van de Digicommissaris en nieuwe vraagstukken die vragen om strategische keuzes. Bijvoorbeeld op thema's Regie op eigen gegevens, Privacy en doelbinding of Smart Cities. Gelet op de taakstelling is het voornemen de naamgeving van de commissie D&I te veranderen in commissie Informatiesamenleving.

De verbinding tussen Commissie Dienstverlening en Informatiebeleid en College van Dienstverleningszaken wordt goed geborgd

Beleid en uitvoering zijn steeds minder gescheiden werelden; zij beïnvloeden elkaar in de praktijk steeds nadrukkelijker. Een goede verbinding tussen de Commissie Dienstverlening en Informatiebeleid en het College van Dienstverleningszaken is daarom van groot belang, met respect voor ieders rol en opdracht. Het belang van een goede verbinding speelt breder. Ook de andere functionele commissies hebben een signalerende en richtinggevende functie naar Samen Organiseren. Ontwikkelingen die commissies in hun beleidsdomein signaleren, kunnen leiden tot het initiëren van een project om een antwoord te vinden op de gevolgen van die ontwikkelingen voor de gemeentelijke uitvoering. Andersom kunnen belemmeringen in de uitvoeringspraktijk vragen om nieuw beleid en/of inzet op lobby en belangenbehartiging via commissies. Om deze interactie te borgen is het idee enkele keren per jaar een ronde tafel te organiseren tussen de

commissies en het College van Dienstverleningszaken om af te stemmen tussen beleid(sbehoeften) en uitvoering(smogelijkheden) en te spreken over manieren om elkaar te versterken. Dit zal in het reglement van het College van Dienstverleningszaken opgenomen worden. Een andere manier om de verbinding te regelen, is de personele samenstelling van de commissie Dienstverlening en Informatiebeleid en het College van Dienstverleningszaken. Hoe dit deel van de verbinding ingericht wordt staat hierna beschreven.

Samenstelling College van Dienstverleningszaken in overgangsfase

Als de ALV van juni 2017 positief besluit tot het instellen van het College van Dienstverleningszaken is vervolgens de bemensing aan de orde. In lijn met de ontwikkelgerichte aanpak van Samen Organiseren, het belang dat wordt gehecht aan een goede verbinding tussen de commissie Dienstverlening en Informatiebeleid en het College van Dienstverleningszaken en de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen, wordt voor de periode tot de ALV 2018 geopteerd voor een tijdelijke invulling.

Het voorstel is te starten met een College van Dienstverleningszaken van vier leden, twee bestuurders en één gemeentesecretaris die allen deel uitmaken van de commissie Dienstverlening en Informatiebeleid, en een externe deskundige als adviseur. Om verbinding te houden met het voorbereidende werk van de Taskforce Samen Organiseren is verder het voorstel de voorzitter van de Taskforce toe te voegen aan het College¹. De ALV wordt gevraagd het VNG-bestuur mandaat te verlenen om deze benoemingen te doen en daarbij tijdelijke ontheffing te verlenen voor de statutaire bepaling² over het niet tegelijkertijd kunnen vervullen van het lidmaatschap van meerdere vaste beleidscommissies.

Met deze pragmatische oplossing kan het College van Dienstverleningszaken nog voor de zomer van dit jaar van start gaan, wat belangrijk is voor de borging van de nieuwe manier van werken in Samen Organiseren. Als onderdeel van de ontwikkelgerichte aanpak wordt vervolgens een voorstel voorbereid voor de definitieve inrichting van het College van Dienstverleningszaken in de nieuwe governance van de VNG, na de gemeenteraadsverkiezingen van 2018. Het statutaire vraagstuk van dubbele lidmaatschappen van commissies kan vervolgens onder regie van het tijdelijke College van Dienstverleningszaken worden opgelost voor de ALV van juni 2018. In september 2018, wanneer de benoemingen in alle commissies aan de orde zijn³, kan het College van Dienstverleningszaken in definitieve zin worden samengesteld.

3. Statutenwijziging

Deze paragraaf beschrijft de benodigde wijzigingen of aanvullingen op de statuten om de volgende zaken van een deugdelijke juridische grondslag te voorzien:

- (1) de nieuwe functie die de VNG krijgt
- (2) het instellen van het College van Dienstverleningszaken
- (3) het instellen van het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

---

¹ Deze Taskforce wordt op basis van de opdracht van de BALV van 30 november 2016 door het bestuur in mei 2017 samengesteld.

² Zie artikel 24, lid 18 van de statuten

³ Zie artikel 24, lid 13 jo 15, lid 2

De nieuwe functie van de VNG

Met het expliciet in de statuten opnemen van de nieuwe functie wordt de basis gelegd voor het organiseren van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering, het instellen van het College van Dienstverleningszaken, het instellen van het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering en het vragen van een financiële bijdrage aan de leden ter dekking van de kosten van het Fonds.

Het voorstel is daartoe:

- a. *artikel 2, lid 3 als volgt te wijzigen: achter het woord 'beheerstaken' in te voegen '...en uitvoering van dienstverlening ..' en*
- b. *aan artikel 3 een sub r toe te voegen luidende als volgt: 'r. het ten behoeve van en samen met haar leden organiseren van projectmatige, programmatische en structurele activiteiten die gericht zijn op gezamenlijke gemeentelijke uitvoering'.*

Instellen College van Dienstverleningszaken

Het voorstel is voor het instellen van het College van Dienstverleningszaken een apart artikel in de statuten op te nemen met de taak, samenstelling en procedure van benoeming en daarin ook de opdracht om een reglement vast te stellen. Hieronder staat het voorstel voor het in te voegen artikel 23 nieuw (onder vernummering van de volgende artikelen):

Artikel 23 College van Dienstverleningszaken (nieuw)

1. *De Vereniging kent een College van Dienstverleningszaken waarvan de leden op voordracht van de adviescommissie, zoals bedoeld in artikel 15, worden aangewezen door de algemene vergadering.*
2. *Het College richt zich op het verbeteren van de gemeentelijke uitvoeringspraktijk. Het College doet dit onder meer door:*
  - a. *Het adviseren van het bestuur over vast te stellen standaarden ter verbetering van de kwaliteit en efficiëntie van gezamenlijke gemeentelijke uitvoering;*
  - b. *Het doen van voorstellen aan het bestuur ter bevordering van samenwerking tussen gemeenten;*
  - c. *Het voeren van overleg met het bestuur, leden van de vereniging en derden gericht op de totstandkoming van afspraken en overeenkomsten ter bevordering en uitvoering van de activiteiten genoemd onder a en b van dit artikel;*
  - d. *Het informeren van de leden over de onder punt a, b, en c genoemde activiteiten.*
3. *Het bestuur stelt een reglement vast waarin ten minste worden geregeld:*
  - a. *de samenstelling en werkwijze van het College;*
  - b. *de wijze waarop het bestuur de leden raadpleegt ter zake van de activiteiten van het College;*
  - c. *de wijze waarop het College rekening en verantwoording aflegt over zijn activiteiten, alsmede de frequentie daarvan.*

In stand houden Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

Voor de technische omzetting van de financiering van de activiteiten in het kader van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering, is voorstel B uitgebracht (Uitwerking Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering). Voor het in stand houden van het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering, het beheer en de verantwoording wordt een nieuw artikel aan de statuten toegevoegd.

In dit artikel wordt ook de verplichting van de leden opgenomen om een financiële bijdrage in de kosten van het fonds te voldoen nadat de begroting is vastgesteld.

Artikel 24; Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (nieuw)

1. *De Vereniging heeft een Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering. Het Fonds behoort tot het vermogen van de vereniging en heeft geen winstoogmerk.*
2. *Ten laste van het Fonds worden de kosten gebracht van de activiteiten als bedoeld in artikel 3, sub r*
3. *De algemene vergadering stelt, op voorstel van het bestuur, jaarlijks vast:*
  - a. *de voor de leden uit te voeren activiteiten als bedoeld in artikel 3, sub r*
  - b. *de begroting ter realisering van de onder a genoemde activiteiten; in deze begroting kunnen meerjarige verplichtingen worden opgenomen.*
4. *Ieder lid van de Vereniging is jegens de Vereniging verplicht om jaarlijks een door de algemene vergadering vast te stellen financiële bijdrage aan de Vereniging te voldoen ter dekking van de kosten van het Fonds als bedoeld in lid 2, welke kosten volgen uit de in lid 3 genoemde begroting nadat deze is vastgesteld.*
5. *Voor het aannemen van voorstellen als bedoeld in lid 3 en 4 van dit artikel, is een meerderheid van ten minste twee derde van het aantal ter vergadering uitgebrachte stemmen vereist.*
6. *De algemene vergadering stelt als onderdeel van de jaarrekening van de Vereniging de rekening en verantwoording van het Fonds vast.*
7. *Het bestuur stelt een reglement vast waarin ten minste worden geregeld:*
  - a. *de wijze van beheer van het Fonds;*
  - b. *de wijze waarop het College van Dienstverleningszaken in de gelegenheid wordt gesteld het bestuur te adviseren over de besteding van middelen uit het Fonds;*
  - c. *de wijze van afrekening in geval van opheffen van het Fonds, waarbij een eventueel batig saldo van het Fonds, na aftrek van de liquidatiekosten, wordt teruggestort naar de leden, naar rato van hun inbreng.*

Voorstel Onderdeel B Uitwerking Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

Beslispunten ALV inzake Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

De Algemene Ledenvergadering wordt gevraagd in te stemmen met de werkwijze en governance van het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering en in dat kader te besluiten:

1. het Fonds per 1 januari 2018 op te nemen op de balans van de vereniging en door het bestuur te laten beheren
2. de begroting van het Fonds en de hoogte van de financiële bijdrage van de leden aan het Fonds, in beginsel gebaseerd op inwoneraantal, jaarlijks ter goedkeuring voor te leggen aan de ALV, waarna de leden verplicht zijn deze financiële bijdrage te voldoen ter dekking van de kosten van het Fonds
3. de financiële en inhoudelijke verantwoording over het Fonds aan de ALV op te nemen in de jaarrekening en het jaarverslag van de vereniging

1. Aanleiding

In de Buitengewone Algemene Ledenvergadering (BALV) van 30 november 2016 is besloten om een nieuw arrangement in te richten voor de financiering van de gezamenlijke gemeentelijke activiteiten die de VNG op verzoek van de leden voor hen organiseert of uitvoert. Deze notitie bevat de uitwerking daarvan in de vorm van het voorstel om een administratief fonds in te richten bij de VNG onder de naam *Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering*.

De aanleiding tot deze herijking van het financieel arrangement is tweeledig. Enerzijds is de behoefte, urgentie en het financiële belang van het gezamenlijk organiseren van verbeteringen in de gemeentelijke dienstverlening de afgelopen jaren toegenomen, in het bijzonder vanwege de digitalisering. Dat vraagt om het versterken van het eigenaarschap van gemeenten, het inbouwen van waarborgen in de governance van de VNG voor een adequate sturing, aanpassing van besluitvormingsprocessen en vergroten van transparantie. Anderzijds het feit dat de bestaande financieringsmethodiek, namelijk een uitname uit het Gemeentefonds, vanaf 2018 niet meer is toegestaan¹.

Op basis van het voorstel 'Samen Organiseren'² is in de BALV op 30 november 2016 reeds besloten om het nieuwe financiële arrangement als *een technische omzetting* vorm te geven. De nieuwe aanpak als zodanig heeft dus geen materiële of inhoudelijke consequenties. De instelling van het Fonds verandert de activiteiten en projecten die voor de gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd niet, en evenmin het daarvoor gereserveerde budget (los van de vraag of er om inhoudelijke redenen aanleiding is wijziging aan te brengen in het huidige budget, wat nu niet aan de orde is). Ook de wijze waarop de besluitvorming en verantwoording plaatsvindt over de uit te voeren gezamenlijke activiteiten verandert niet; dit blijft lopen via de ALV. Wel wordt de transparantie vergroot en nemen mede daardoor de beïnvloedingsmogelijkheden van de leden toe.

---

¹ In formele zin is een uitname uit het Gemeentefonds nog wel toegestaan, maar mag deze niet aan een derde (zoals VNG) worden uitgekeerd.

² BALV-voorstel Samen Organiseren, VNG, november 2016.

Dit voorstel bevat de uitwerking van het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering. In paragraaf 2 staan de criteria die leidend zijn voor de uitwerking. De bestuurlijke aspecten worden toegelicht in paragraaf 3, aspecten rond uitvoering en beheer volgen in paragraaf 4. De statutaire verankering van het fonds vindt u terug in voorstel onderdeel A: Instellen College van Dienstverleningszaken en statutenwijziging.

2. Criteria voor de uitwerking van het fonds

De richtlijnen die waren opgenomen in het besluit van de BALV om tot een fonds te komen, zijn vertaald in de volgende criteria.

- *Beleidsneutraal.* Het gaat om een 'technische omzetting', dat wil zeggen dat de vormgeving en inrichting van het fonds als zodanig geen inhoudelijke of materiële veranderingen tot gevolg mag hebben.
- *Transparant.* De voeding, het beheer, de besteding en de verantwoording over het fonds moet transparant en herkenbaar zijn voor de leden. Zowel ambtelijk, als voor bestuurders en gemeenteraden. De bijdrage van elke gemeente aan het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering moet transparant en zijn en uitgelegd kunnen worden.
- *Draagvlak.* Het financieel arrangement beschikt over draagvlak bij de gemeenten omdat hun zeggenschap goed wordt geborgd, het logisch is vormgegeven en past binnen de gebruikelijke mores en systematiek van de gezamenlijk georganiseerde of uitgevoerde activiteiten.
- *Continuïteit.* Het fonds is zo gestructureerd, dat de continuïteit van de geldstromen gewaarborgd is. Dit mede omdat een groot deel van de gezamenlijke gemeentelijke activiteiten een doorlooptijd kennen van enkele jaren, waaraan ook meerjarige verplichtingen en dus structurele uitgaven verbonden zijn.
- *Toekomstbestendig.* De fondsuitwerking moet voldoende flexibel zijn om ook bij toekomstige veranderingen adequaat te functioneren. We kunnen er een aantal jaren mee vooruit.
- *Administratief beheersbaar.* Het beheer van het fonds moet in de praktijk goed hanteerbaar zijn en geen aanleiding geven tot administratieve rompslomp of extra bureaucratie. Het beheer sluit aan op en past bij de bestaande VNG-systematiek van administratieve organisatie, planning en control, en is eenvoudig te verantwoorden in de gemeentebegrotingen en jaarrekeningen.
- *Eenvoudig.* Belangrijk voor het draagvlak ook op termijn is dat de keuzes achter de uitwerking van het fonds niet te complex zijn. Waar verschillende oplossingen mogelijk zijn die inhoudelijk weinig verschillen, is gekozen voor de eenvoud.

Op basis van deze criteria is ervoor gekozen, na weging van verschillende mogelijkheden, het Fonds onder te brengen binnen de vereniging. De basis daarvoor wordt gelegd in de statuten van de vereniging. Zie hiervoor voorstel A: Instellen College van Dienstverleningszaken en statutenwijziging. Daarmee wordt de governance van toepassing, waarmee de invloed van de leden geborgd is. Ook kan het beheer zo dichtbij, in de eigen VNG-organisatie belegd worden.

3. Bestuurlijke aspecten

3.1 Om welke geldstromen gaat het en waarvoor zijn deze bedoeld?

Het Fonds wordt ingesteld met het oog op continuering van een scala van gezamenlijk te organiseren of uit te voeren gemeentelijke activiteiten die tot op heden rechtstreeks uit het Gemeentefonds worden gefinancierd. Uitgaande van de geldstromen in 2017 gaat het om

€ 52,3 mln. inclusief btw³, waarvan € 26,1 mln. bestaat uit meerjarige aangegane verplichtingen voor al lopende activiteiten waarover de leden op achtereenvolgende eerdere ALV's een besluit hebben genomen.

De omvang van de gezamenlijke activiteiten is geen statisch gegeven. In de afgelopen zes jaar zijn de bedragen bijna verviervoudigd, van € 13,5 mln. in 2011 naar meer dan € 52,3 mln. in 2018. Voor de verdere toekomst zou een intensivering van de gezamenlijke activiteiten nodig kunnen blijken, vooral omdat de beheercomponent van verschillende digitale toepassingen naar verwachting zal toenemen. Wanneer dit aan de orde is, leggen we hiervoor een afzonderlijk voorstel voor aan de ALV, zodat de leden daarover kunnen beslissen. Het maakt dus nadrukkelijk geen onderdeel uit van dit voorstel.

In voorstel C: Activiteiten 2018 gezamenlijke gemeentelijke uitvoering vindt u een voorstel voor de activiteiten die in 2018 ten laste van het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering uitgevoerd zullen worden.

3.2 Zeggenschap bij de leden over hoogte en aanwending budget fonds

Tot op heden heeft het bestuur van de VNG de gezamenlijk te organiseren of uit te voeren activiteiten (inclusief de meerjarenbudgetten) altijd ter goedkeuring vooraf aan de ALV voorgelegd. Dat had statutair gezien niet hoeven, maar vond het bestuur wel wenselijk in het kader van ordentelijke besluitvorming en het verwerven van draagvlak voor deze aanwending.

Ook in de toekomst blijft deze evenwichtige en ordentelijke besluitvorming in stand en wordt de zeggenschap van de leden daarin verder versterkt. Uitnamen uit het Gemeentefonds worden toch vaak als black box ervaren waar weinig invloed op uitgeoefend kan worden. Door het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering met eigen middelen te voeden en daarover jaarlijks in de ALV te beslissen, ontstaat meer transparantie en verankeren we de zeggenschap en het draagvlak bij de leden, die vanaf 2018 immers individueel verplicht worden jaarlijks een financiële bijdrage te voldoen ter dekking van de kosten van het Fonds.

In de begrotingsregels voor het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering wordt vastgelegd dat het bestuur de begroting van het fonds en de hoogte van de financiële bijdrage van de leden jaarlijks ter goedkeuring aan de ALV voorlegt. In deze begroting kunnen meerjarige verplichtingen worden opgenomen die volgen uit structurele activiteiten.

Net als voorheen blijven de gezamenlijke activiteiten onderdeel uitmaken van de integrale VNG-begroting, die het bestuur op de gangbare wijze in het najaar vaststelt. De fondsbegroting voor gezamenlijke activiteiten voor het volgende jaar, die in de jaarlijkse ALV van juni wordt goedgekeurd, zal één op één worden opgenomen in de VNG-begroting voor dat jaar.

De verantwoording over de uitvoering van de gezamenlijke gemeentelijke activiteiten is onderdeel van de verantwoording over (de activiteiten van) VNG. Die bestaat er uit dat het bestuur de jaarrekening van VNG ter vaststelling aan de ALV voorlegt, voorzien van een jaarverslag ter

---

³ In de BALV van 2016 is een bedrag van €50,7 mln. beschreven; hierin was echter de btw-component voor taxatiewijzer WOZ en Basisdienstverlening KING ad €1,6 mln. niet opgenomen. Netto blijft de uiteindelijke bijdrage per gemeente budgetneutraal doordat het verschil in btw kan worden verrekend met het BTW-compensatiefonds.

kennisgeving.⁴ De jaarrekening bevat ook de financiële verantwoording over de gezamenlijke gemeentelijke activiteiten. Er is geen aanleiding om deze procedure aan te passen. Binnen deze constellatie valt ook de verantwoording aan de ALV over de activiteiten die KING uitvoert ten behoeve van de gezamenlijke gemeentelijke activiteiten.

3.3 Wat is de grondslag voor inning van de gemeentelijke bijdragen?

Met ingang van 2018 zal de VNG voor de gezamenlijke activiteiten geen verzoek meer doen aan het ministerie van BZK tot uitnamen uit het Gemeentefonds. In plaats daarvan zal de VNG de benodigde middelen in de vorm van een verplichte financiële bijdrage naar rato van het inwoneraantal bij alle gemeenten in rekening brengen (factureren) om zo het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering te voeden. De aldus verkregen middelen zijn uitsluitend bestemd voor activiteiten die al zijn goedgekeurd door de ALV, binnen de eveneens goedgekeurde financiële kaders. In lijn hiermee heeft het ministerie van BZK de middelen die vanaf 2018 binnen het Gemeentefonds al begroot waren voor uitname voor de VNG laten vrijvallen voor verdeling over alle gemeenten. Deze verdeling vindt plaats via de algemene uitkering, naar inwonertal⁵. De verdeelsleutel van het inwonertal die BZK hierbij heeft gehanteerd, wordt ook de verdeelsleutel die de VNG zal hanteren bij het innen van de middelen. Dit omwille van eenvoud en herkenbaarheid, en om de budgettaire neutraliteit zo goed mogelijk te borgen.

De sleutel 'aantal inwoners' op een vaste peildatum is herkenbaar omdat veel van de betrokken activiteiten die gefinancierd worden uit het fonds inwoner gerelateerd zijn. Denk bijvoorbeeld aan de digitalisering van publieksdienstverlening, waar in beginsel elke inwoner baat bij heeft. Het inwonertal is bovendien een maatstaf die stabiel is, omdat deze na vaststelling op elke vaste peildatum niet meer wijzigt. Daardoor geeft deze bij meerjarenprogramma's een rustig en voorspelbaar beeld voor elke gemeentebegroting. Het inwonertal als verdeelsleutel vormt dus ook een toekomstbestendige basis: gemeenten weten langjarig goed waar zij aan toe zijn omdat het inwonertal van gemeenten over het algemeen weinig muteert. Ook voor nieuw toe te voegen gezamenlijke activiteiten zal de VNG omwille van de eenvoud en transparantie het inwonertal als verdeelsleutel hanteren, tenzij de gemeenten in gezamenlijkheid via de ALV zouden besluiten dat een andere verdeelsleutel te verkiezen is.

In het geval de gezamenlijke activiteiten worden beëindigd en er zouden middelen in het fonds resteren, dan worden deze terugbetaald aan de leden. De terugbetalingsregeling naar de leden wordt statutair verankerd en zal gestructureerd worden naar rato van de door de jaren heen geleverde inbreng.

4. Beheer en uitvoering

De financiële bijdragen van de leden aan het fonds zullen worden geïnd via facturering. Die facturering vond om administratieve redenen ook al in de 'oude' situatie plaats, echter zonder een betalingsverplichting. Vóór 2018 gebeurde de betaling immers al door de uitname uit het Gemeentefonds. Het gevolg van de technische aanpassing is dus slechts dat de facturen vanaf 2018 door de gemeenten wél betaalbaar moeten worden gesteld. De middelen die gemeenten

---

⁴ Artikel 14 lid 1 van de statuten VNG.

⁵ Dit sluit aan bij de verdeling die BZK hanteert en wordt toegelicht in de Meicirculaire Gemeentefonds 2017.

bijdragen aan het fonds worden op het moment van betalen 'VNG-middelen'. De VNG moet deze beheren conform het bestaande Treasurystatuut. Ook in dit opzicht is dus geen inhoudelijke wijziging aan de orde ten opzichte van de huidige wijze waarop financieringsmiddelen voor gezamenlijke activiteiten worden beheerd.

De besteding van de middelen van het fonds (het aangaan van verplichtingen, de mandatering, de budgetbewaking) onderscheidt zich niet van de besteding van de huidige middelen van de VNG, waaronder de gezamenlijke gemeentelijke activiteiten. Dat geldt ook voor de besteding van de middelen die aan KING beschikbaar worden gesteld voor de instandhouding en de uitvoering van gezamenlijke activiteiten. Er is geen aanleiding om dit als gevolg van deze 'technische omzetting' te veranderen.

Het toenemende financiële belang en de nieuwe financiële routing, met daarin expliciet de plek van het Fonds, inclusief een jaarlijkse fondsbegroting, en de toenemende incassoactiviteiten, vergen op onderdelen een extra inzet en een uitbreiding van werkinstructies en procedurebeschrijvingen. Dit leidt eveneens tot extra inzet voor de VNG in de bedrijfsvoering bij controlling, zowel bij de implementatie (tijdelijk) als bij de operatie (structureel). Deze beheerkosten worden opgenomen in de begroting van het Fonds. De bovenstaande uitwerking is in grote zorgvuldigheid en in afstemming met BZK, accountant en fiscaal adviseurs tot stand gekomen. Met de Belastingdienst loopt al enige tijd overleg over de fiscale behandeling van de geldstromen van de VNG en de interpretatie door de Belastingdienst met oog op de Vennootschapsbelasting (Vpb). Deze interpretatie is veranderd als gevolg van de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen uit 2016. In het overleg met de Belastingdienst wordt nu ook de technische omzetting naar het Fonds meegenomen.

Voorstel onderdeel C

Activiteiten 2018 Gezamenlijke gemeentelijke uitvoering

Gevraagd besluit

De Algemene Ledenvergadering wordt gevraagd:

1. In te stemmen met de uitvoering van de in dit voorstel beschreven activiteiten in 2018 onder de noemer gezamenlijke gemeentelijke uitvoering, zoals vermeld in het nieuw in te voegen artikel 3 sub r in de statuten van de VNG (voorstel A).
2. In te stemmen met de financiering van deze activiteiten uit het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) tot een bedrag van € 52,3 mln.¹, waarbij:
  - a. voor een bedrag van € 26,1 mln. sprake is van vastliggende meerjarige verplichtingen die volgen uit besluitvorming in eerdere ALV's;
  - b. voor een bedrag van € 2,6 mln. nieuwe meerjarige activiteiten worden gestart;
  - c. voor een bedrag van € 23,6 mln. projectmatige en programmatische activiteiten in 2018 worden uitgevoerd.
3. In te stemmen met het in rekening brengen van de financiële bijdrage 2018 bij de leden, naar rato van het inwoneraantal, tot een bedrag van € 52,3 mln.

1. De context van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering

Dit voorstel beschrijft de inhoudelijke activiteiten in het kader van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering in 2018, gefinancierd uit het Fonds GGU. Met het BALV-besluit van 30 november 2016 krijgt de VNG een rol in het organiseren van de samenwerking tussen gemeenten in de uitvoering. Deze samenwerking richt zich op verbetering van de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening, niet op beleidsvraagstukken. De VNG creëert waarborgen voor de samenwerking in verenigingsrechtelijke en bestuurlijke zin en faciliteert de beweging Samen Organiseren. Er wordt een ordening aangebracht in de activiteiten in 2018, die aansluit op de bedoeling van Samen Organiseren. Deze ordening leidt tot ontschotting, flexibiliteit, slagkracht en generieke sturing om in te spelen op actuele ontwikkelingen.

Vanaf 2018 is het niet meer mogelijk om uitnamen uit het Gemeentefonds rechtstreeks aan de VNG toe te kennen. Om mogelijk te maken om collectief activiteiten te blijven verrichten, wordt conform het besluit in de BALV 2016 een Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) ingesteld. Over de uitwerking van dit besluit gaat voorstel B: Uitwerking Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering. De inhoudelijke activiteiten 2018 zoals in voorliggend voorstel beschreven, worden na besluitvorming in de ALV uit het fonds GGU gefinancierd.

In de volgende paragraaf wordt eerst kort teruggerepen op de vastgestelde bestuurlijke ambities uit de Digitale Agenda 2020 en de beweging Samen Organiseren. Deze geven richting aan de activiteiten in 2018. Vervolgens worden in paragraaf 3 de gebruikte ordeningssystematiek en de meerjarige activiteiten én jaarlijkse activiteiten beschreven. Als laatste wordt in paragraaf 4 ingegaan op de sturing op de activiteiten, die in vierjarige sturingsperiodes wordt vormgegeven.

2. Bestuurlijke ambities uit de Digitale Agenda 2020

In de ALV van juni 2015 hebben gemeenten onder het motto 'Samen doen wat samen kan' besloten hun krachten als meest nabije overheid voor inwoners en ondernemers te bundelen. Op het vlak van dienstverlening en de daarbij horende informatievoorziening is deze krachtenbundeling vormgegeven in de Digitale Agenda 2020. De gemeenten hebben met deze bestuurlijke agenda een beweging gecreëerd, waarin steeds meer zaken gezamenlijk worden opgepakt en waarin op die manier de kracht van de lokale overheid gestalte krijgt. Met de Digitale Agenda hebben gemeenten drie strategische ambities geformuleerd:

1. Gemeenten nemen open en transparant deel aan de participatiesamenleving;

---

¹ Dit bedrag is inclusief Btw; voor een toelichting zie voorstel B.

2. Dat doen gemeenten door als één efficiënte overheid te werken;
3. Gemeenten werken massaal digitaal en leveren maatwerk lokaal.

De eerste ambitie geeft ons uiteindelijke doel aan, dat alleen gerealiseerd kan worden door een groot aantal resultaten te boeken op de andere, meer instrumentele ambities.

Voortbouwend op de ambities uit de Digitale Agenda 2020 is in de BALV van 2016 met de beweging Samen Organiseren de nadruk gelegd op het stimuleren van grootschalig gebruik van initiatieven die (1) de kwaliteit van de dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers verbeteren, (2) de uitvoeringskwaliteit van processen vergroten en/of (3) schaalvoordelen op gebied van informatievoorziening en ICT-infrastructuur opleveren. Daarvoor worden belemmeringen weggenomen en standaarden vastgesteld. Deze gezamenlijke ambities geven richting aan de activiteiten in het kader van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering in 2018, die in paragraaf 4 worden beschreven.

3. Inhoudelijke activiteiten 2018

De ordening die nu wordt aangebracht in de inhoudelijke activiteiten die onderdeel zijn van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering, is enerzijds gebaseerd op verschillende ontwikkelingsfasen van producten en diensten, anderzijds op de inhoudelijke domeinen waarop deze plaatsvinden. Deze fasen zijn de volgende:

1. Voorbereiding uitvoeringsstrategie
2. Innovatie en initiatie
3. Ontwikkeling
4. Opschaling en implementatie
5. Beheer en doorontwikkeling

Naast de fases waarlangs activiteiten worden geordend, kunnen verschillende inhoudelijke domeinen onderscheiden worden. De activiteiten in het kader van gezamenlijke gemeentelijke uitvoering richten zich op het verbeteren van de kwaliteit van gemeentelijke dienstverlening en informatievoorziening en de uitvoering van beleidsneutrale medebewindstaken. De activiteiten kunnen hierbinnen een slag specifiek geordend worden naar de volgende inhoudelijke domeinen:

1. fysiek domein
2. sociaal domein
3. publieksdienstverlening en overige domeinen
4. randvoorwaarden (waaronder generieke voorzieningen)

De combinatie van deze twee assen leidt tot een ordening waarlangs alle activiteiten in het kader van gezamenlijke gemeentelijke uitvoering worden beschreven, die uit het in te richten Fonds GGU worden gefinancierd. Eerst worden de meerjarige activiteiten beschreven, die op basis van eerdere besluitvorming in de ALV doorlopen, vervolgens worden de nieuwe meerjarige activiteiten benoemd die in 2018 zullen starten. Deze activiteiten vallen grotendeels in de fase Beheer en doorontwikkeling. Als laatste wordt ingegaan op de jaarlijkse projectmatige en programmatische activiteiten in de fasen Voorbereiding uitvoeringsstrategie, Innovatie en initiatie, Ontwikkeling, en Opschaling en implementatie.

Meerjarige activiteiten

De gezamenlijke gemeentelijke uitvoering heeft een basis aan lopende activiteiten waar in eerdere ALV's de afgelopen jaren al over is besloten. Dit zijn meerjarige activiteiten met bijbehorende verplichtingen. Een voorbeeld hiervan is de Informatiebeveiligingsdienst. Met deze meerjarige activiteiten is in 2018 een budget van €26,1 mln gemoeid. Activiteiten waarvoor meerjarige financiering beschikbaar is gesteld door de ALV, zijn in principe niet eindig. Dit maakt het mogelijk dat eerder kan worden overgegaan tot het aannemen van vast personeel en dat langjarige contracten met leveranciers kunnen worden gesloten. Daarmee is behoud van kennis en

continuïteit beter geborgd. Het afbouwen van een meerjarige activiteit kost minimaal 5 jaar². Hiervoor is besluitvorming nodig in de ALV.

Naast de lopende meerjarige activiteiten worden opgeleverde producten uit 2017 in beheer genomen voor in totaal €2,6 mln., waarmee dit meerjarige uitgaven worden (te weten SVB BGT, ENSIA structureel en Beheer opgeleverde producten Digitale Agenda). Hierdoor nemen de totale meerjarige uitgaven in de fase Beheer en doorontwikkeling in 2018 ten opzichte van 2017 toe tot in totaal €28,7 mln.

In het jaar 2018 worden de volgende meerjarige activiteiten uitgevoerd, die onderdeel zijn van de fase Beheer en doorontwikkeling. In bijlage 1 staat een korte toelichting per activiteit.

Sociaal Domein	€ 11.850.000
Realisatie en beheer Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein	
Beheer Informatievoorziening Sociaal Domein (ISD) standaarden en ICT-Infrastructuur	
Beheer en aanbesteding Raamcontracten Sociaal Domein	
Fysiek Domein	€ 1.210.000
Taxatiewijzers WOZ	
Samenwerkingsverband van Bronhouders Basisregistratie Grootschalige Topografie (SVB BGT) <i>nieuw</i>	
Dienstverlening en Overige Domeinen	€ 1.363.000
14+netnummer	
Burgerzakenmodules en basisregistratie Personen	
Randvoorwaarden	€ 14.325.000
Basisdienstverlening KING (Innovatie en Impact, Implementatie, Sturingsinformatie, Architectuur en Standaarden, Informatiebeveiliging en Privacy, Infrastructuur en Inkoop, Dienstverlening en Bedrijfsvoering)	
Informatiebeveiligingsdienst (IBD)	
Leveranciersmanagement (beheer onderhoud NUP)	
Eenduidige Normatiek Singel Information Audit (ENSIA) structureel <i>nieuw</i>	
Beheer opgeleverde producten Digitale Agenda <i>nieuw</i>	
Totaal	€ 28.748.000

Projectmatige en programmatische activiteiten in 2018

Naast deze meerjarige activiteiten, worden jaarlijks nieuwe activiteiten uitgevoerd waarvoor financiering nodig is. Deze activiteiten en de daarvoor benodigde middelen vragen dan ook om jaarlijkse besluitvorming in de ALV. Het gaat voor 2018 om een budget van € 23,6 mln.

De projectmatige en programmatische activiteiten die in 2018 worden uitgevoerd, zijn ingedeeld aan de hand van de eerste vier ontwikkelfases. De fases Voorbereiding uitvoeringsstrategie en Innovatie en initiatie zijn enerzijds gericht op het duiden van trends en anderzijds op het initiëren van nieuwe projecten die bijdragen aan het wegnemen van belemmeringen en innovatie van werkprocessen in publieksdienstverlening en andere medebewindstaken op gang brengen. Deze activiteiten worden uitgevoerd met een relatief bescheiden budget.

De nadruk van de projectmatige en programmatische activiteiten in 2018 ligt op de fases Ontwikkeling en Opschaling en implementatie. In generieke zin wordt in de fase Ontwikkeling

² Dit is gebaseerd op gebruikelijke termijnen voor het uittreden uit samenwerkingsverbanden en gemeenschappelijke regelingen.

ingezet op de ontwikkeling van ICT-infrastructuur en andere randvoorwaarden voor het verbeteren van de gemeentelijke informatievoorziening, het borgen van de informatieveiligheid en het creëren van mogelijkheden voor gemeentelijke samenwerking. Specifiek vraagt het Digitaal Stelsel Omgevingswet uiteraard om actie en investeringen. Ook is de doorontwikkeling van belang van de Informatievoorziening in het Sociaal Domein die is ontwikkeld voor de drie decentralisaties. Het stimuleren van het gebruik van de GDI is in 2018 sterk versoberd ten opzichte van 2017. De prioriteit ligt bij die zaken waar gemeenten in hun uitvoeringspraktijk het meest baat bij hebben (zoals digitale identiteit) of die wettelijk verplicht zijn (Wet GDI).

In de fase Opschaling en implementatie ligt de nadruk op dienstverlening. De projecten onder innovatief standaardiseren van de dienstverlening worden door Samen Organiseren aangejaagd. Daarnaast wordt verlengd ingezet op het versterken van de verantwoording over informatieveiligheid door Eenduidige Normatiek Singel Information Audit (ENSIA) en wordt gestart met een privacy ondersteuningsaanpak voor gemeenten. Ook wordt een 'revolving fund' gecreëerd, waarmee inkooptrajecten (zoals de eerdere succesvolle aanbesteding mobiele telefonie) gemakkelijker kunnen worden voorgefinancierd.

Vorbereiding uitvoeringsstrategie	€699.000
Visievorming, uitvoeringsstrategie en trendwatching	
Innovatie & initiatie	€1.550.000
Initiatie van nieuwe projecten	
Innovatie van werkprocessen op medebewindstaken	
Ontwikkeling	€12.480.000
Infrastructuur en randvoorwaarden	
- Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI)	
- Generieke Digitale Infrastructuur (GDI)	
- Vernieuwing Informatiebeveiligingsdienst (IBD)	
- Digitalisering Archief	
Informatievoorziening Omgevingswet	
Informatievoorziening Sociaal Domein	
Opschaling & implementatie	€3.850.000
Eenduidige Normatiek Singel Information Audit (ENSIA)	
Privacy aanpak	
Innovatief standaardiseren van dienstverlening	
Revolving Fund inkoop	

Totaaloverzicht activiteiten 2018

Uiteindelijk leidt bovenstaande tot het totaaloverzicht van inhoudelijke activiteiten in 2018 zoals weergegeven in onderstaande figuur.

	Voorbereiding Uitvoeringsstrategie	Innovatie & Initiatie	Ontwikkeling	Opschaling & implementatie	Beheer & doorontwikkeling
Fysiek Domein		Werkprocessen medebewinds- taken	Informatie- voorziening Omgevingswet		Taxatiewijzer WOZ SVB BGT
Sociaal Domein		Werkprocessen medebewinds- taken	Informatie- voorziening Sociaal Domein		Monitor SD ISD beheer Beheer raamcontracten SD
Dienstverlening & Overige Domeinen		Werkprocessen medebewinds- taken		Innovatief standaardiseren dienstverlening	14+ netnummer Burerzaken- modules en BRP
Rand- voorwaarden	Visievorming, uitvoerings- strategie en trendwatching	Initiatie van nieuwe projecten	GGI GDI Vernieuwing IBD Digitalisering Archief	ENSIA project Privacy aanpak Revolving Fund Versnelling opshaling Vaststellen standaarden	Basisdienst- verlening KING Leveranciers- management IBD ENSIA beheer Beheer DA2020
	699.000 1,3 %	1.550.000 3 %	12.480.000 23,9 %	8.850.000 16,9 %	28.748.000 54,6%

4. Robuuste, gedragen en slagvaardige investeringsbeslissingen met slagkracht

Het Fonds GGU wordt vormgegeven conform de in voorstel B beschreven governance, met stuurperiodes van 4 jaar. Het VNG-bestuur is verantwoordelijk voor de activiteiten die worden gefinancierd uit het fonds. Het bestuur staat hiervoor in actieve verbinding met het College van Dienstverleningszaken en de beleidscommissies van de VNG in hun adviserende rol.

Om directe gemeentelijke inbreng effectief te maken, slagkracht te borgen, ontschot te kunnen werken en in te kunnen spelen op de actualiteit, zal in het reglement van het Fonds GGU een bij de verschillende ontwikkelfases passende mandaatregeling voor het bestuur worden uitgewerkt. Deze is bedoeld om in de loop van het jaar investeringsbeslissingen te kunnen nemen. Het financiële kader zoals beschreven in paragraaf 3 is hierbij uiteraard leidend. Het bestuur rapporteert en verantwoordt over het geheel conform de governance die is beschreven in voorstellen A en B aan de (B)ALV.

Bijlage 1: Kwalitatieve toelichting bij de activiteiten in 2018

Uit het Fonds GGU worden zowel meerjarige als jaarlijkse activiteiten/investeringen gefinancierd. In deze bijlage worden de belangrijkste activiteiten per ontwikkelfase kort toegelicht.

Inhoudelijke toelichting meerjarige activiteiten

Met deze meerjarige activiteiten is in 2018 een budget van €28,7 mln gemoeid, waarvan €2,6 mln voor nieuwe meerjarige activiteiten wordt gereserveerd. De nieuwe meerjarige activiteiten worden bekrachtigd met het te nemen besluit in de ALV van 2017. Met de overige meerjarige activiteiten is al in eerdere ALV's ingestemd. Activiteiten waarvoor meerjarige financiering beschikbaar is gesteld door de ALV, zijn in principe niet eindig. Al deze activiteiten vallen in de fase Beheer & doorontwikkeling. Nadat de activiteiten in deze fase zijn beschreven, wordt achtereenvolgens op de activiteiten in de andere ontwikkelfases ingegaan.

Gemeentelijke monitor Sociaal Domein (GMSD)

De ontwikkeling van de GMSD is in 2014 geïnitieerd als onderdeel van het programma vISD van VNG en KING. In dit kader is een gegevens-set opgesteld waarmee gemeenten hebben ingestemd en die is opgenomen in waarstaatjegemeente.nl (WSJG). KING is verantwoordelijk worden voor het structurele beheer. Door te werken aan een gezamenlijk en centraal platform biedt de toevoeging van de GMSD aan WSJG meer toegevoegde waarde aan gemeenten en derde partijen.

Beheer Informatievoorziening Sociaal Domein (ISD)-standaarden en ICT-infrastructuur

Om de administratieve lasten in de uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet zoveel mogelijk te beperken, hebben de leden van de VNG besloten de ICT-systemen van gemeenten en zorgaanbieders goed op elkaar aan te laten sluiten. Hiermee wordt een vereenvoudiging van systemen gerealiseerd door gemeenten te helpen innovatief de uitvoering te organiseren. De aanpak voorziet in het realiseren van landelijke standaarden en een ICT-infrastructuur voor gegevensuitwisseling tussen gemeenten en zorgaanbieders. Het beheer hiervan wordt geborgd door de VNG.

Beheer en aanbesteding Raamcontracten Sociaal Domein

In 2014 heeft de VNG met landelijke specialistische aanbieders op het terrein van jeugdhulp en begeleiding van zintuiglijk gehandicapten (Wmo) raamcontracten gesloten. Dit betekent dat de VNG het raamcontract sluit, waarna gemeenten binnen het raamcontract af rekenen indien ze van deze begeleiding (Wmo) of jeugdhulp (Jeugdwet) gebruik maken. Deze begeleiding en deze jeugdhulp wordt dus niet via een uitname bekostigd, maar wordt cliëntvolgend bekostigd door de gemeente wiens burger gebruik maakt van de begeleiding of jeugdhulp.

Digitaal Klantdossier (DKD)

DKD staat voor Digitaal KlantDossier; een virtueel dossier dat van elke klant van de uitvoeringsinstanties UWV, SVB, RDW, DUO en gemeentelijke sociale diensten, de gegevens bundelt over werk, inkomsten, opleidingen en vermogens. Daarmee ondersteunt het DKD de uitvoering van de Wet eenmalige gegevensvraag werk en inkomen (WEU) én verbetert het de dienstverlening aan de klant. Via EROW kunnen inwoners digitaal bijstand/IOAW of schuldhulpverlening aanvragen. Deze aanvraag wordt gedaan in Werk.nl na een inlog met DigiD. Gemeenten kunnen deze aanvraag ontvangen binnen hun gemeentelijke systemen, dus zonder tussenkomst van het UWV.

Taxatiewijzer Waardering Onroerende Zaken (WOZ)

Gemeenten voeren sinds 1995 de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) uit. In dit project worden initiatieven gestart om de WOZ gezamenlijk doelmatiger en goedkoper uit te voeren. De focus ligt op het zorgen voor landelijke uniformiteit, kwaliteit, doelmatigheid en kostenbeheersing van WOZ-taxaties. Centraal in dit project staat het WOZ-datacenter (www.wozdatacenter.nl) een uitsluitend voor gemeenten toegankelijke portal waar gemeenten interactief taxatietechnische informatie kunnen uitwisselen. Jaarlijks worden op 1 mei taxatiewijzers beschikbaar gesteld aan gemeenten en kunnen gemeenten met die taxatiewijzers taxaties uitvoeren met TIOX. Daarnaast

worden ad hoc activiteiten uitgevoerd om gemeenten te ondersteunen bij de uitvoering van de Wet WOZ.

Samenwerkingsverband van Bronhouders Basisregistratie Grootchalige Topografie (SVB BGT) nieuwe beheeractiviteit

De Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) wordt dé gedetailleerde grootchalige digitale kaart van Nederland. Het onderhouden van de BGT is vanaf 1 januari 2017 een wettelijke taak voor 7 bronhouders, zoals de gemeenten. Het Samenwerkingsverband van Bronhouders Basisregistratie Grootchalige Topografie (SVB-BGT) is opgericht door alle bronhouders om de transitie naar de BGT, die in 2 fasen plaatsvindt te ondersteunen en regisseren. Gemeenten zijn aan dit samenwerkingsverband tot 2020 een jaarlijkse bijdrage verschuldigd.

+14 netnummer

Na de invoering van het +14 netnummer hebben KING en VNG zich gericht op het in standhouden van een goede 14+netnummer voorziening waarmee gemeenten op een betrouwbare manier telefonisch bereikbaar zijn. Daarnaast is het nodig dat we ook inzetten op kwaliteit van telefonische dienstverlening en kunnen inspelen op ontwikkelingen zoals de veranderende kanaalstrategie van gemeenten.

Burgerzakenmodules

Het Rijk is verantwoordelijk voor de realisatie van de centrale ICT-voorzieningen. Voor het bijhouden en verstrekken van BRP-gegevens moeten gemeenten met door hen te verwerven Burgerzakenmodules aansluiten op deze centrale voorzieningen. Deze modules ondersteunen tevens de werkprocessen van de diensten/afdelingen Burgerzaken.

Om gemeenten te ondersteunen bij het verwerven van deze Burgerzakenmodules en de rol van opdrachtgever te versterken, zijn in het kader van het programma Operatie BRP model-aanbestedingsdocumenten en functionele specificaties van de modules opgesteld. Uitgangspunt hierbij was, dat door standaardisatie gemeenten eenduidig kunnen aanbesteden en het wiel niet opnieuw hoeven uit te vinden, waardoor kosten worden bespaard.

KING

Het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten is opgericht in 2009 door de VNG om gemeenten te ondersteunen bij het verbeteren van hun informatievoorziening, om zo de dienstverlening aan inwoners en ondernemers te optimaliseren. KING doet dit door gemeenten te ondersteunen bij het leren van elkaar, maar ook door waar mogelijk hun werkzaamheden te standaardiseren. KING ondersteunt gemeenten bij informatiemanagement en de implementatie daarvan, ondersteunt nieuwe dienstverleningsconcepten en de beveiliging van informatie. KING volgt trends en ontwikkelingen om van daaruit via impactanalyses en uitvoeringstoetsen de gevolgen en mogelijkheden in kaart te brengen voor de uitvoeringspraktijk van gemeenten. KING ondersteunt gemeenten met informatie, met standaarden, met concepten en met praktische ondersteuning. KING duidt ontwikkelingen en ontzorgt en versterkt gemeenten op de volgende terreinen: Informatiebeleid, Datagedreven werken, Informatietechnologie & innovatie, Informatiebeveiliging & privacy, Dienstverlening & bedrijfsvoering, en Opdrachtgeverschap. KING vormt hiermee in 2018 een belangrijk onderdeel van de landelijke ondersteuningsstructuur van Samen Organiseren.

Informatiebeveiligingsdienst (IBD)

Gemeenten zijn kwetsbaar waar het de veiligheid van informatie betreft. Continuïteit van dienstverlening, bescherming van (persoonsgegevens van) burgers en het imago van gemeenten zijn in het geding. Daarom is door de leden van de VNG besloten tot de oprichting van een gemeentelijke Informatiebeveiligingsdienst (IBD) die alle gemeenten generiek en bovenregionaal ondersteunt bij de preventie, detectie en respons op gebied van informatieveiligheid.

Leveranciersmanagement (Beheer en onderhoud aanpak NUP)

Het hoofddoel van i-NUP was de digitale basisinfrastructuur van overheidsorganisaties op orde te brengen. Een programma van het Rijk waarbij elke overheidsorganisatie zelf verantwoordelijk was

voor de implementatie. De kennis over implementatie en de opgeleverde producten van het programma NUP zijn in beheer genomen. Hierbij gaat het om kennis- en productbehoud waardoor een repeteerbare implementatieaanpak binnen het reguliere portfolio van KING ontstaat en waar gemeenten bij toekomstige implementatieopgaven mee ondersteund kunnen worden. Specifiek vallen hier onder andere de volgende producten onder: de Softwarecatalogus (inclusief compliancy tests), het StUFtestplatform, GEMMA-online. Ook het leveranciersmanagement waaronder de nieuwe convenanten met leveranciers en bijbehorende te onderscheiden kwaliteitsniveau's (brons, zilver en goud) worden in dit kader beheerd.

ENSIA structureel *nieuwe beheeractiviteit*

Vanaf 2017 wordt gewerkt met een nieuwe, efficiënte verantwoordingsprocedure, de Eenduidige Normatief Single Information Audit (ENSIA). Zo leggen gemeenten in één keer slim verantwoording af over hun informatieveiligheid. Deze nieuwe verantwoordingswijze geeft tegelijkertijd invulling aan de verantwoording naar de Rijksoverheid over de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en de Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet). Het beheer en de doorontwikkeling van de systematiek wordt belegd en de interbestuurlijke governance en financiering van de ontwikkelde werkwijze wordt ingevuld.

Beheer opgeleverde producten Digitale Agenda

De projecten die in 2017 worden uitgevoerd in het kader van de Digitale Agenda, leveren diverse resultaten op die in beheer moeten worden genomen. De belangrijkste onderwerpen die hieronder vallen zijn het beheer van de Gemeentelijke ICT Inkoopvoorwaarden (GIBIT), gezamenlijke overheidswifi (Govroam), de ondersteuning bij migratie van IPv4 naar IPv6, opgeleverde producten in het kader van het Gemeentelijk Overheidsnetwerk (GON) en de regie op en vraagarticulatie ten aanzien van diverse GDI-bouwstenen.

Inhoudelijke toelichting projectmatige en programmatische activiteiten

Bovenstaande meerjarige activiteiten worden uitgevoerd in de fase Beheer en doorontwikkeling. Hieronder worden de activiteiten en doelen toegelicht voor de overige ontwikkelfases

1. Voorbereidingstrategie

Bestuurlijke kennisdeling, visievorming, uitvoeringsstrategie en trendwatching

Doelstelling

Trends en ontwikkelingen die voortkomen uit de informatiesamenleving duiden en vertalen naar de context van gemeenten.

Speerpunten

- Volgen van en duiden van technologische trends met maatschappelijke effecten voor gemeenten
- Bewerkstelligen bestuurlijke mindshift met betrekking tot de impact van de informatiesamenleving
- Vormen van een gemeentelijke visie op de positie van het lokaal bestuur in de informatiesamenleving

2. Innovatie en initiatie

Samen Organiseren: versnellingsagenda

Doelstelling

Deze fase wordt vormgegeven via de werkwijze van Samen Organiseren. Dit is de versnellingsagenda met twee doelen: (1) Borgen en versterken eigenaarschap gemeenten van projecten die gaan over verbetering van de gemeentelijke uitvoering, (digitale) dienstverlening en

informatievoorziening. (2) Versnellen en opschalen in het gebruik van ontwikkelde oplossingen voor verbetering van de gemeentelijke uitvoering, lokale dienstverlening en informatievoorziening.

Speerpunten

- De kwaliteit van dienstverlening verbeteren door krachten te bundelen en wiel 1x uit te vinden
- Versnelling in de opschaling brengen, zodat veel meer gemeenten mee doen
- De verbinding tussen projecten en gemeenten versterken
- Lopende projecten helpen, passend bij de vraag die zij hebben
- Nieuwe projecten initiëren om belemmeringen weg te nemen, noodzakelijke randvoorwaarden te creëren en standaarden tot stand te brengen (zoals voor digitale identiteit)
- Standaardiseren van gemeentelijke werkprocessen op medebewindstaken (zoals Werk, Inkomen, Belastingen en PGB)

3. Ontwikkeling

Generieke Digitale Infrastructuur (GDI)

Doelstelling

Vraagarticulatie voor de (door)ontwikkeling van onderdelen van de GDI. Onderzoeken en beoordelen van de (grootschalige) implementeerbaarheid en bruikbaarheid van onderdelen van de GDI. Stimuleren en ondersteunen van aansluiting, invoering en gebruik van de onderdelen van de GDI.

Speerpunten

- Vraagarticulatie vanuit gemeenten ten aanzien van de GDI
- Wet GDI implementatieondersteuning
- DigID Hoog, eIDAS en Idensys

Gemeenschappelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI)

Doelstelling

Het realiseren van een samenhangende gemeentelijke Digitale Infrastructuur zodat gemeenten massaal digitaal kunnen werken, zowel zelfstandig als in onderlinge samenwerking. Daarbij wordt aangesloten op de landelijke GDI.

Speerpunten

- Realisatie GGI/GON basisniveau
- Aanbesteding GGI/GON
- Koppeling GDI en actieve netwerkbeveiliging
- IPv4 naar IPv6
- Implementatie GovRoam

Informatievoorziening Omgevingswet

Doelstelling

Het doel van de Omgevingswet is het mooier, schoner en veiliger maken van de leefomgeving. Hiervoor is de ontwikkeling van een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) een randvoorwaarde. De gemeentelijke informatievoorziening moet zo worden ingericht dat de aansluiting op het DSO eenvoudig is en de dienstverlening optimaal kan worden vormgegeven en de doelstellingen van de Omgevingswet worden bereikt. Waar dit collectief kan, organiseren we het samen.

Speerpunten

- Standaarden Omgevingswet (vb. zaakgericht werken)

- Collectieve processen en diensten (vb. ondersteuning bij regelbeheer en integrale planvorming)
- Ondersteuning en evt. ontwikkeling van applicaties en systemen (vb. register bedrijfs- en objectinformatie, marktvraag/consultatie voor VTH- en plansystemen)
- Collectieve technische voorzieningen (vb. Gemeentelijk Knooppunt Omgevingswet, archivering)
- Collectieve programatische ondersteuning VNG/KING t.b.v. Invoering en Uitvoering van de Omgevingswet
- Stimuleren innovaties
- Datagedreven sturing in het fysiek domein

Vernieuwing IBD

Doelstelling

In het jaarplan IBD 2017 is een verkenning op het terrein van detectie van digitale dreigingen (m.b.v. TI /SIEM /SOC) opgenomen en een beproeving van het Malware Information Sharing Platform (MISP free and open source software). Op basis van deze onderzoeken worden verschillende implementatie scenario's ontwikkeld voor versterking van de IBD via TI / SIEM / SOC en ondersteunende producten.

Tevens speelt de ontwikkeling dat informatieveiligheid steeds meer projectmatige aandacht vraagt van de IBD. Te verwachten is dat als gevolg daarvan een steeds groter beroep gedaan wordt op de vaste capaciteit van de IBD; zowel op de bezetting van het Cyber Emergency Response Team (CERT) als de adviseurs in de tweede lijn. Denk daarbij aan onder meer aan de te verwachten extra vraag op IBD helpdesk als gevolg van implementatie ENSIA.

Speerpunten

- Uitwerking implementatiescenario TI/SIEM/SOC
- Invulling geven aan (tijdelijk) toegenomen vraag van gemeenten naar ondersteuning informatieveiligheid

Actieplan Digitale archieven op orde

Doelstelling

De Archiefwet bepaalt dat een deel van de overheidsinformatie bewaard moet blijven, dit geldt ook voor gemeenten. Doel van dit actieplan is het stimuleren van innovatie gericht op verbinding van het archiefdomein en het informatiedomein. Vergroting van het draagvlak voor archieven op alle niveaus. De verbetering van het informatiebeheer door de implementatie van de ontwikkelde kaders.

Speerpunten

- Het stimuleren van innovatie en beheer en doorontwikkeling van de bestaande producten.
- Het hoger op de lokale (bestuurlijke) agenda krijgen van informatiebeheer door versterking van 'archief-awareness', kennisdeling en promotie van goede voorbeelden.
- Ondersteuning in de vorm van een Taskforce van experts, gericht op aanjagen van implementatie door gedoseerd ondersteuning te bieden en mogelijkheden te verkennen om gemeenten te ontzorgen door samen te organiseren.
- Trainingen en cursussen voor professionals.
- Monitoring van de voortgang van de implementatie.

4. Opschaling en implementatie

Innovatief standaardiseren van dienstverlening

Doelstelling

Gemeenten kiezen voor een aanpak die ervoor zorgt dat innovaties in dienstverlening een landelijke standaard worden, voor overheidsbreed gebruik. Lokale initiatieven worden opgeschaald door een samenwerking tussen gemeenten, VNG en KING en in wisselende coalities met onder meer de VGS, de VDP, de NVVB en de manifestpartijen.

Speerpunten

- Gemeenschappelijke transactievoorziening (o.a. Digitaal Aangifte Overlijden en Verhuisservice)
- Herontwerp/standaardiseren van werkprocessen (o.a. en Hervrestrekking Rijbewijzen)
- Digitale identiteit
- Innovatief Standaardiseren Dienstverlening (o.a. Regie op Gegevens en Serviceformules)

ENSIA

Doelstelling

Vanaf 2017 wordt gewerkt met een nieuwe, efficiënte verantwoordingsprocedure, de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Zo leggen gemeenten in één keer slim verantwoording af over hun informatieveiligheid. Deze nieuwe verantwoordingswijze geeft tegelijkertijd invulling aan de verantwoording naar de Rijksoverheid over de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en de Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet).

Speerpunten

- Afronding implementatie ENSIA in voorjaar 2018 aansluitend op gemeentelijke P&C Cyclus
- Doorontwikkeling systematiek (structureel)

Privacy aanpak

Doelstelling

Verbeterslag realiseren op het zorgvuldig, veilig, proportioneel en vertrouwelijk omgaan met alle gegevens die de persoonlijke levenssfeer van burgers raken, zodat burgers meer vertrouwen hebben in bescherming privacy door gemeente.

Speerpunten

- Verbeteren processen, systemen en werkwijzen
- Op orde brengen wettelijke basis in domeinwetten
- Bewustwording

Initieel Revolving Fund inkoopprojecten

Doelstelling

Er is eerder een succesvolle collectieve inkoop van ondersteuning op Windows XP, Windows Server en een collectieve aanbesteding voor mobiele telefonie uitgevoerd. Hiermee zijn grote besparingen voor gemeenten gerealiseerd. Om soortgelijke trajecten in de toekomst eenvoudig te kunnen voorfinancieren, wordt voorbereid een revolving fund in te richten. Dit maakt het mogelijk sneller soortgelijke projecten te doorlopen.

Speerpunten

- Voorfinanciering van nieuwe gezamenlijke inkoopprojecten.

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
2 mei 2017
Ons kenmerk
BB/U201700353
Lbr. 17/021
Telefoon
(070) 373 8702
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Bekendmaking voorgedragen kandidaten voor vacatures in VNG-
bestuur en commissies

Samenvatting
Hierbij ontvangt u het overzicht van de door de adviescommissie voorgedragen kandidaten voor in totaal 15 vacatures in bestuur en commissies van de VNG. In de ALV zullen de leden stemmen over alle door de adviescommissie gestelde kandidaten en eventuele tegenkandidaten. Een uitzondering geldt voor de drie kandidaten voor het lidmaatschap van de commissie Europa & Internationaal. Deze kandidaten worden conform het Reglement van de commissie aangewezen door het VNG-bestuur.

In deze ledenbrief krijgt u een toelichting op de enkelvoudige voordracht van de adviescommissie voor de vacatures en de verdere procedure, waaronder de mogelijkheid om tegenkandidaten te stellen.

Aan de leden**Datum**

2 mei 2017

Ons kenmerk

BB/U201700353

Lbr. 17/021

Telefoon

(070) 373 8702

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Bekendmaking voorgedragen kandidaten voor vacatures in VNG-bestuur en commissies

Geacht college en gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u het overzicht van de door de adviescommissie voorgedragen kandidaten voor in totaal 15 vacatures in bestuur en commissies van de VNG. In de ALV zullen de leden stemmen over alle door de adviescommissie gestelde kandidaten en eventuele tegenkandidaten. Een uitzondering geldt voor de drie kandidaten voor het lidmaatschap van de commissie Europa & Internationaal. Deze kandidaten worden conform het Reglement van de commissie aangewezen door het VNG-bestuur.

In deze ledenbrief krijgt u een toelichting op de enkelvoudige voordracht van de adviescommissie voor de vacatures en de verdere procedure, waaronder de mogelijkheid om tegenkandidaten te stellen.

Toelichting op voordracht adviescommissie***Algemeen***

Kwaliteit van kandidaten staat voorop, maar de adviescommissie houdt daarnaast vanzelfsprekend rekening met de herkenbaarheid van bestuur en commissies voor de achterban van gemeenten. In deze vacatureronde is opnieuw gewerkt met specifieke profielschetsen voor de verschillende vacatures. Van kandidaten wordt gevraagd dat zij over de juiste mix van expertise, ervaring en netwerk beschikken om de betreffende portefeuille in de commissie te behartigen. Deze profielschetsen vormden een centraal uitgangspunt in de afwegingen van de adviescommissie. Daarnaast heeft de adviescommissie rekening gehouden met de criteria geografische spreiding, gemeentegrootte, partijpolitieke kleur, man-vrouw verhouding en doelgroep (burgemeester, wethouder, raadslid, secretaris en griffier).

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag

070 - 373 83 93 | info@vng.nl

De adviescommissie heeft daarbij nadrukkelijk gezocht naar geschikte vertegenwoordigers uit de doelgroepen vrouwen, raadsleden en lokale partijen in bestuur en commissies.

Invulling vacatures

Invulling vacatures in bestuur en vaste beleidscommissies VNG

Voor de invulling van de opengestelde 15 vacatures in bestuur en commissies doet de adviescommissie de volgende enkelvoudige voordracht:

Bestuur/commissie/CvA:	Ontstaan door (komend) vertrek:	Voordracht adviescommissie:
Bestuur	Arno Brok, burgemeester Dordrecht Arne Weverling, wethouder Westland	Sebastiaan van 't Erve, burgemeester Lochem Annalies Usmany-Dallinga, wethouder Appingedam
Lid commissie Bestuur & Veiligheid	Gina Jansen, raadslid Borger-Odoorn	Fred Schenk, raadslid Bunnik
Lid commissie Dienstverlening & Informatiebeleid	Marcel Meijs, secretaris Enschede Pascale Georgopoulou, griffier Amstelveen	Marcel Meijs, secretaris Tilburg Robert van Dijk, griffier Teylingen
Lid commissie Financiën	Marije Eleveld, wethouder Ede	Jan de Laat, wethouder Gouda
Lid commissie Ruimte & Wonen	Jan van Burgsteden, wethouder Sint-Oedenrode	Marc Rosier, wethouder Zoetermeer
Lid commissie Milieu, Energie & Mobiliteit	Hubert Mackus, wethouder Nederweert	Ed de Graaf, raadslid Middelburg
Lid commissie Onderwijs, Cultuur & Sport	Eric van Oosterhout, wethouder Aa en Hunze	Gert Jan Bent, wethouder Midden Drenthe
Lid commissie Werk & Inkomen	Anno Wietze Hiemstra, wethouder Hoogeveen Anne de Baat, secretaris Rijswijk	Kees van Geffen, wethouder Oss Anne de Baat, secretaris Capelle a/d IJssel
Lid commissie Europa & Internationaal	Jan Hoekema, burgemeester Wassenaar Ingrid van Engelshoven, wethouder Den Haag Ton Rombouts, burgemeester 's-Hertogenbosch	Jan Hoekema, burgemeester Aa en Hunze Saskia Bruines, wethouder Den Haag Wobine Buijs-Glaudemans, burgemeester Oss
Lid College voor Arbeidszaken	Harry van der Molen, wethouder Leeuwarden	Friso Douwstra, wethouder Leeuwarden

Mogelijkheid tot het stellen van tegenkandidaten

Conform de bepalingen in de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van de VNG hebben de leden de mogelijkheid om tegenkandidaten te stellen tot **uiterlijk 24 mei 2017, 12.00 uur**. Dit kan via het mailadres kandidaatstelling@vng.nl. Hier kunt u ook terecht voor informatie over het stellen van tegenkandidaten.

Een tegenkandidaat kan alleen worden aangemeld door de gemeente of het gewest, waarvan de kandidaat lid van een bestuursorgaan, de secretaris of de griffier is. Daarnaast moet de tegenkandidatuur door tien andere leden van de Vereniging worden gesteund.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.H.C. van Zanen', with a large, sweeping flourish underneath.

Mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter